

Planul strategic de dezvoltare al oraşului Năsăud

2016-2022

Cluj Management and Planning Group

Cuprins

Metodologia elaborării proiectului de planificare strategică pentru orașul Năsăud	3
Etapile procesului de planificare strategică	4
Analiza principalilor indicatori locali.....	9
Demografie	10
Educație	20
Administrație locală și servicii sociale	30
Dezvoltare comunitară, mediu și infrastructură edilitară	32
Viața culturală a orașului Năsăud	58
E-guvernare și tehnologia informației și comunicațiilor (TIC)	66
Analiza economiei locale.....	75
Economia orașului	76
Turism	103
Profilul competitiv al orașului Năsăud la nivel zonal	111
Cercetare vizând analiza calității vieții – orașul Năsăud	129
Metodologie	130
Concluzii finale.....	159
Analiza cadrului strategic	161
Rezumat	162
Documente la nivel european	163
Documente la nivel național.....	175
Nivelul Regional	220
Nivelul Județean	233
Nivel local.....	246
Analiza de compatibilitate a cadrului strategic	252
Perspective strategice privind dezvoltarea orașului Năsăud	255
Analiza SWOT: orașul Năsăud	257
Profilul strategic al orașului Năsăud	262

Probleme strategice.....	264
Viziune	270
Factori strategici cheie.....	271
Avantaj competitiv.....	271
Direcții strategice.....	272
Obiective strategice pentru dezvoltarea orașului Năsăud	276
Plan de acțiune Năsăud 2016 – 2022	286
Implementarea și monitorizarea strategiei.....	303

Metodologia elaborării proiectului de planificare strategică pentru oraşul Năsăud

Această secțiune are menirea de a clarifica modalitatea în care s-a derulat întregul efort de planificare strategică desfășurat de echipa de consultanți împreună cu reprezentanții Primăriei Năsăud precum și pașii care au fost urmați.

Trebuie menționat că efortul depus a fost unul comprehensiv, incluzând o multitudine de activități, de la analiza strategică bazată pe consultarea unui număr semnificativ de documente, rapoarte, studii sau date statistice, până la etapele de consultare cu actorii (stakeholderii) comunitari. Scopul urmărit a fost realizarea unui document care să reflecte pe cât posibil voința comunității locale, pornind de la o imagine obiectivă a situației actuale și care să identifice acele arii sau domenii care pot oferi, în mod real, avantaj competitiv comunității în următorii 5-7 ani.

Principiile care au stat la baza elaborării acestui document sunt:

- **rigurozitate metodologică** prin utilizarea unor instrumente de planificare coerente și construcția unor modele de dezvoltare strategică valide;
- **implicarea comunității** – calitatea expertizei profesionale existente la nivelul comunității reprezintă un atu care trebuie valorificat la maximum în procesul de planificare strategică;
- **neutralitate, obiectivitate și coeziune comunitară** – profilul strategic al orașului a fost construit pornind de la date empirice obiective, care ne-au permis identificarea zonelor cu probleme dar și a celor de perspectivă; această analiză cantitativă a fost dublată de una calitativă, prin consultarea stakeholderilor locali și identificarea unor obiective comune la nivelul comunității. Raportarea la aceleași obiective strategice comunitare pe termen mediu și lung (indiferent de modificările politice la nivel de conducere administrativă) reprezintă un element cheie pentru succesul strategiei.

Etapele procesului de planificare strategică

Procesul de planificare strategică s-a desfășurat pe durata a aproximativ 3 luni (în perioada septembrie-decembrie 2015) și include următoarele etape:

1. Analiza strategică a domeniilor cheie

În această fază am fost interesați în a dezvolta o imagine cât mai clară asupra situației actuale a orașului care să servească ulterior procesului de planificare. Pe parcursul demersului de analiză strategică am fost ghidați de două principii: obiectivitate și date empirice. Mai precis, am încercat să realizăm un tablou cât mai apropiat de realitate prin utilizarea unor date empirice.

Analiza strategică este esențială pentru reușita strategiei. În lipsa unei structuri metodologice coerente, ea va produce rezultate sumare sau insuficient structurate și analizate, ceea ce va

Însemna în mod automat lipsă de validitate a rezultatelor finale. Analiza strategică utilizează principalele date empirice existente la nivelul comunității, dar merge mult mai departe: analizează aceste date, le structurează pe categorii relevante, utilizează abordarea comparativă, localizează și identifică elemente strategice importante și furnizează perspective strategice sectoriale.

Definirea profilului strategic este posibilă numai pornind de la analiza strategică a domeniilor cheie. Această analiză a vizat, în cazul orașului Năsăud:

1.1 Indicatori strategici locali

- Demografie;
- Religie, etnie, limbă maternă;
- Educație;
- Sănătate;
- Social și dezvoltare umană;
- Capacitate administrativă;
- Dezvoltare comunitară și infrastructură edilitară;
- Viață culturală;
- E-guvernare, tehnologia informației și comunicații.

1.2 Economia orașului Năsăud

- PIB;
- Balanța exporturi/importuri;
- Balanța comercială;
- Agricultură;
- Silvicultură;
- Agenți economici (cifra de afaceri, investiții, angajați);
- Antreprenoriat;
- Șomaj și ocuparea forței de muncă;
- Analiza performanței sectoarelor economiei locale (analiză bazată pe cadrane de dezvoltare și perspective de evoluție strategică);
- Turism.

1.3 Analiza comparativă a comunităților urbane competitive din regiune (element esențial în contextul specific de dezvoltare comunitară a orașului)

- Demografie;
- Educație;

- Indicele de dezvoltare locală;
- Autonomie financiară;
- Managementul fondurilor europene;
- Impozit pe venit/capita;
- Număr de salariați.

1.4 Analiză privind percepția cetățenilor orașului asupra calității vieții

1.5 Tendințe majore la nivel județean și regional

1.6. Cadrul strategic general (plasarea strategiei orașului Năsăud în context european, național, regional și județean: o fază importantă a strategiei datorită necesității de corelare a strategiilor comunitare cu direcțiile strategice la nivel european, național și regional.

- Documente strategice la nivel european;
- Documente strategice la nivel național;
- Documente strategice la nivel regional, județean și local;
- Analiza compatibilității cadrelor strategice.

1.7 Analiza SWOT (necesară pentru sintetizarea provocărilor din mediul extern și intern)

2. Consultarea stakeholderilor locali

Analiza strategică a domeniilor cheie ne-a permis să dezvoltăm o imagine obiectivă, clară, asupra situației prezente la nivelul orașului Năsăud. Cu toate acestea, pentru a corela rezultatele analizei cu tendințele existente la nivelul comunității și pentru a oferi explicații locale pentru fenomenele observate, am realizat o cercetare calitativă care a avut la bază o serie de consultări publice cu stakeholderii locali. Scopul acestei etape a fost unul dual: (1) completarea analizei strategice cu perspectiva actorilor comunitari și (2) implicarea stakeholderilor locali în întreg procesul de planificare. Succesul strategiei este direct legat de capacitatea de corelare cu actorii comunitari relevanți.

În acest sens, am realizat consultări publice cu stakeholderii locali la care au participat un număr semnificativ dintre aceștia. Dezbaterile avute s-au concentrat pe două dimensiuni: (1) prezentarea și ulterior dezbaterile rezultatelor obținute în urma analizei strategice, pentru a obține o validare locală a problemelor identificate; (2) identificarea, de către stakeholderii locali, a principalelor direcții de dezvoltare pe domeniile lor de interes și expertiză. După fiecare etapă de consultare, datele obținute au servit la actualizarea documentului, astfel încât acesta să reflecte în mod veridic și perspectiva comunității locale.

3. Realizarea analizei FSC (factori strategici cheie) și a profilului strategic al orașului

Corelarea structurată a analizei strategice cu datele obținute în faza de consultare a stakeholderilor locali stă la baza fazei finale, cheie a demersului de planificare strategică: construcția profilului strategic al orașului Năsăud.

Profilul strategic este structurat pe următoarele elemente:

- **Surse de avantaj competitiv** – pe baza analizei FSC, sunt identificate acele elemente (2-3) de avantaj competitiv la nivelul comunității. Avantajul competitiv poate lua două forme: fie se identifică cu acele elemente unice la nivelul comunității care pot fi exploatate în favoarea sa, fie la domenii în care comunitatea excelează și care pot oferi un avantaj comparativ în raport cu competiția.
- **Probleme strategice** – identificarea acelor probleme care sunt în măsură să afecteze în mod semnificativ potențialul de dezvoltare al județului. Aceste probleme au fost identificate în urma analizei datelor culese în etapele unu și doi.
- **Factori strategici cheie (FSC)**- această etapă este extrem de complexă și presupune o analiză transversală a documentelor de politici publice sectoriale, a analizelor de mediu, a analizelor de capacitate internă a comunității, a contextului strategic existent, având ca obiectiv final identificarea acelor factori care sunt în măsură să influențeze într-un mod determinat și substanțial (atât pozitiv cât și negativ) comunitatea.
- **Viziune** – imaginea de viitor a comunității pentru orizontul de timp definit – 2020. Viziunea presupune definirea "viitorului dezirabil" al orașului Năsăud și exprimă modul în care comunitatea se raportează la proprii cetățeni (ce le oferă în mod esențial acestora?), principalele valori ale comunității, precum și acele elemente distinctive care diferențiază comunitatea de alte comunități similare. Stabilirea unei viziuni coerente se realizează prin dezbateri publice cu actorii cheie ai comunității, se raportează atât la viziunea pentru perioada anterioară cât și la schimbările majore apărute în mediu și vizează construcția unei identități a orașului pe termen mediu și lung.

4. Dezvoltarea unui plan de acțiune și a unui pachet de programe operaționale

Această etapă presupune dezvoltarea (pe baza concluziilor acumulate și a analizei FSC) propunerilor privind alegerile strategice majore ale comunității.

- Care sunt țințele strategice principale ale orașului Năsăud pentru următorii 5-7 ani?

Principalele obiective strategice trebuie selectate pe baza unei prioritizări bazate pe analiza FSC și a construcției de scenarii în funcție de analiza avantajului competitiv. Obiectivele strategice trebuie să fie în număr limitat și să se integreze în profilul strategic definit al orașului.

Toate acestea vor fi dublate de un plan de acțiune axat pe:

- obiective realiste și măsurabile;
- structuri și politici de implementare coerente (la nivel managerial, administrativ, financiar);
- identificarea responsabilităților;
- programare în timp;
- programe operaționale integrate.

5. Dezvoltarea unor mecanisme de implementare, monitorizare și evaluarea a strategiei

Întreg demersul de planificare strategică este incomplet și lipsit de șanse de reușită în lipsa unor mecanisme coerente de implementare, monitorizare și evaluare a strategiei. A fost definit, formulat și discutat, împreună cu managementul Primăriei Năsăud, un pachet de măsuri metodologice necesare unui astfel de mecanism.

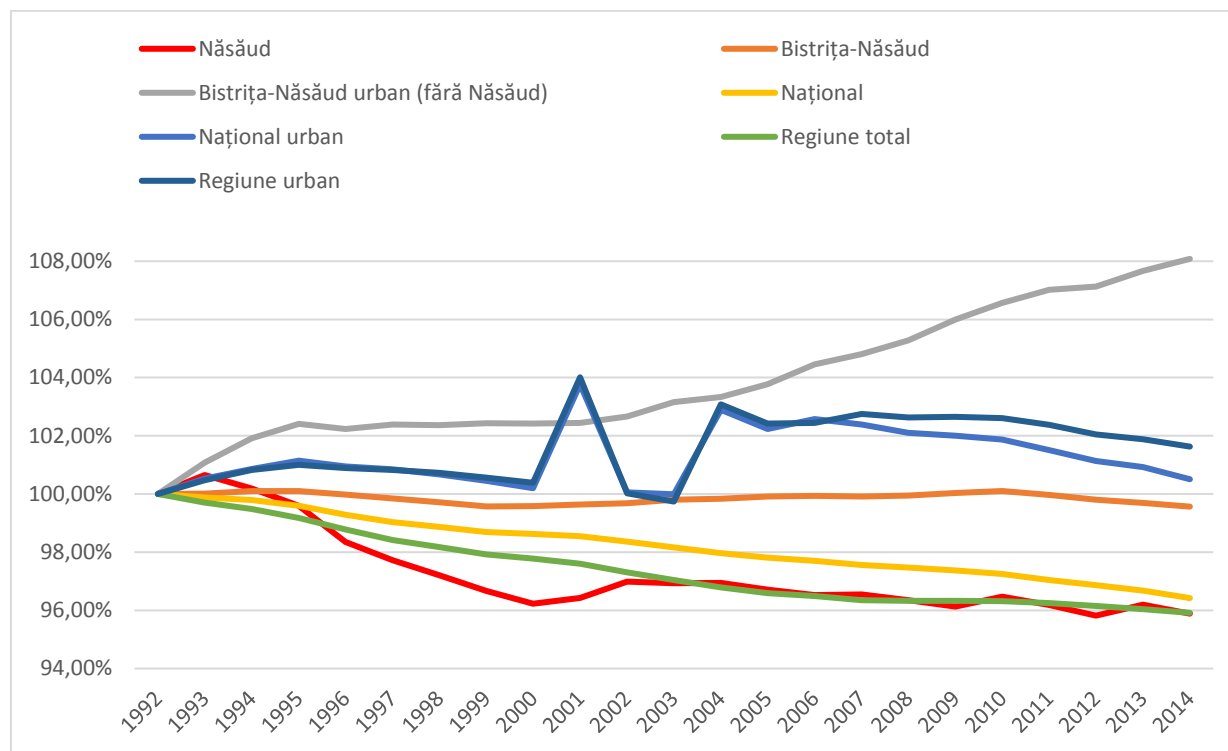
Notă: *Pe parcursul întregului proces de planificare strategică grupul de planning a colaborat permanent cu colegi din cadrul Primăriei și din organisme administrative interesate în dezvoltarea strategiei comunității. În toate fazele metodologice a fost promovată o cooperare structurată, capabilă nu doar să conecteze strategia la specificul local ci și să evite pericolul unui demers de planificare strategică în care autoritățile se confruntă cu rezultatele doar în faza finală a demersului, fiind plasate de fapt în afara construcției strategice.*

Analiza principalilor indicatori locali

Demografie

Evoluția populației

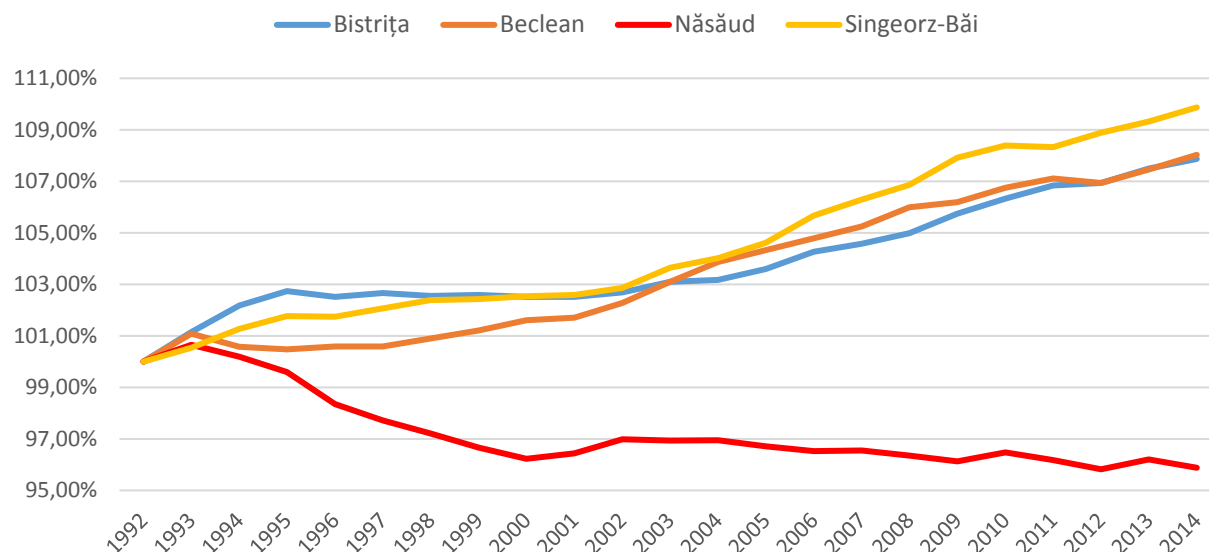
Figura 1: Evoluția populației 1992 - 2014

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS

Figura de mai sus atrage atenția asupra câtorva trenduri importante privind evoluția demografică a orașului Năsăud. În primul rând, după o scădere abruptă în anii 1990, populația orașului a revenit ușor pe creștere în anii 2000. Trendul negativ se menține, la fel ca la nivel național și regional, dar și față de media urbană națională și regională. În al doilea rând, orașul are o evoluție în dezacord cu a celorlalte comunități urbane ale județului, aflate într-un evident trend ascendent. Așa cum o arată Figura 2 de mai jos, avansul nu este specific doar municipiului reședință de județ, ci și celorlalte două comunități urbane, similare ca mărime Năsăudului.

Figura 2: Evoluția populației comunităților urbane din județul Bistrița-Năsăud

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS

Datele sugerează un deficit de competitivitate între Năsăud, pe de-o parte, și celelalte comunități urbane din județ pe de altă parte. În toate cazurile de la nivelul județului, pierderea de populație are loc la nivelul categoriei de până în 19 ani, scăderea accentuându-se în perioada 2000-2014 față de 1992-2000. Trebuie remarcat că orașul Năsăud este totodată și singurul din județ care se confruntă cu o scădere a populației între 20 și 39 de ani și după 2000.

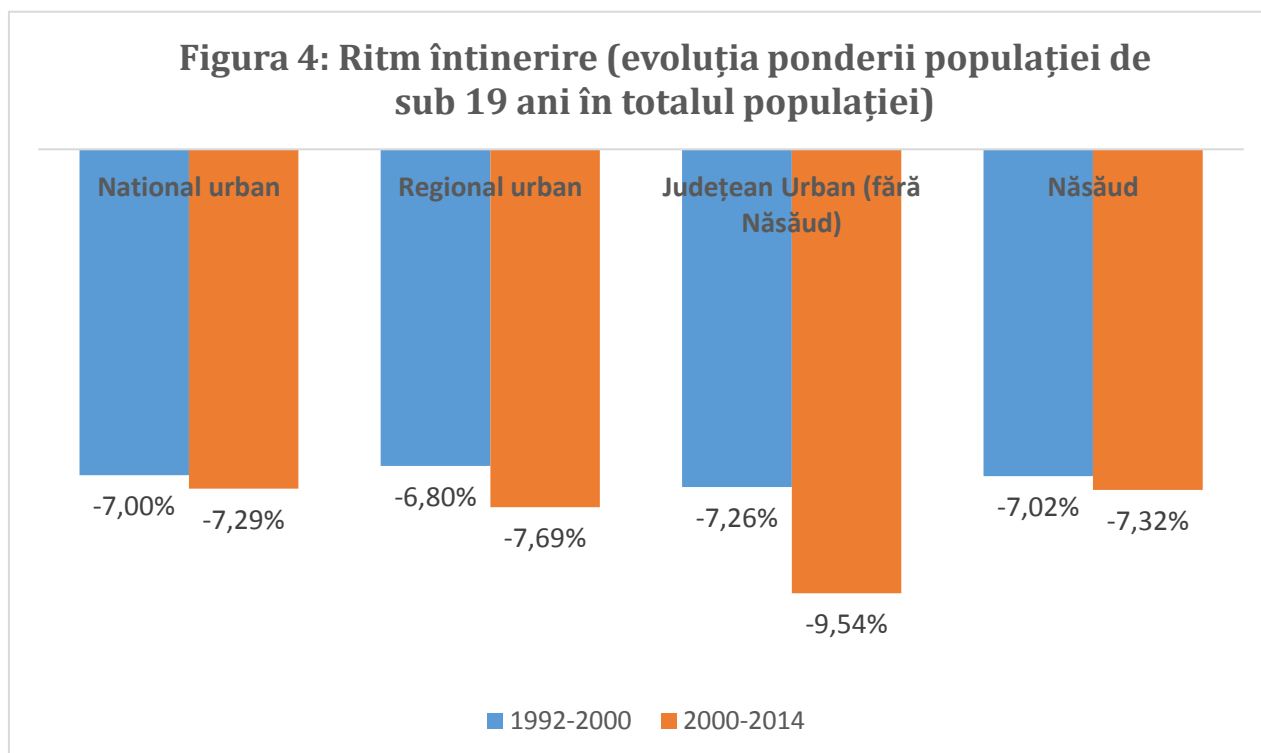
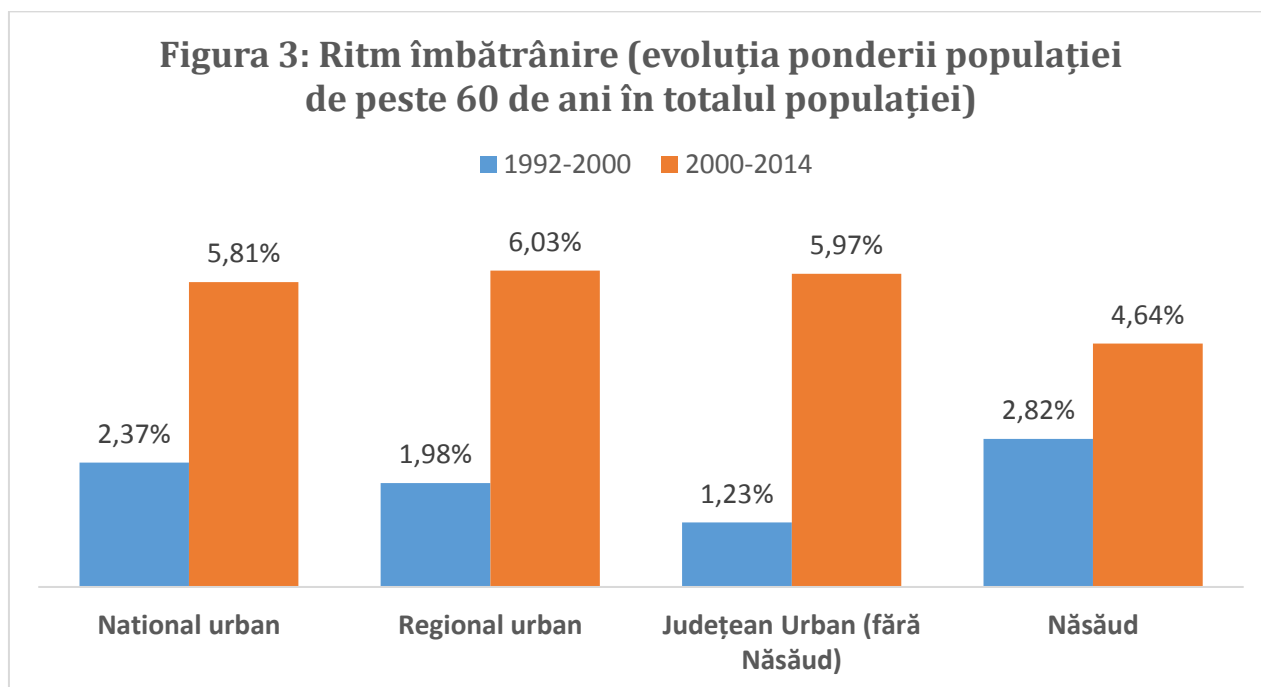
Tabel 1: Ponderea populației pe categorii de vârstă în populația totală (%)

	Național urban			Regional urban			Județean urban (fără Năsăud)			Năsăud		
	1992	2000	2014	1992	2000	2014	1992	2000	2014	1992	2000	2014
0-19	32,40	25,40	18,11	33,00	26,20	18,51	37,36	30,10	20,56	36,58	29,56	22,24
20-39	32,85	32,66	31,68	33,22	33,28	31,92	36,09	34,00	32,83	33,35	31,81	31,18
40-60	22,87	27,70	30,48	22,77	27,54	30,55	18,73	26,86	31,59	20,22	25,96	29,27
peste 60	11,87	14,24	20,05	11,01	12,99	19,02	7,82	9,05	15,02	9,84	12,66	17,30

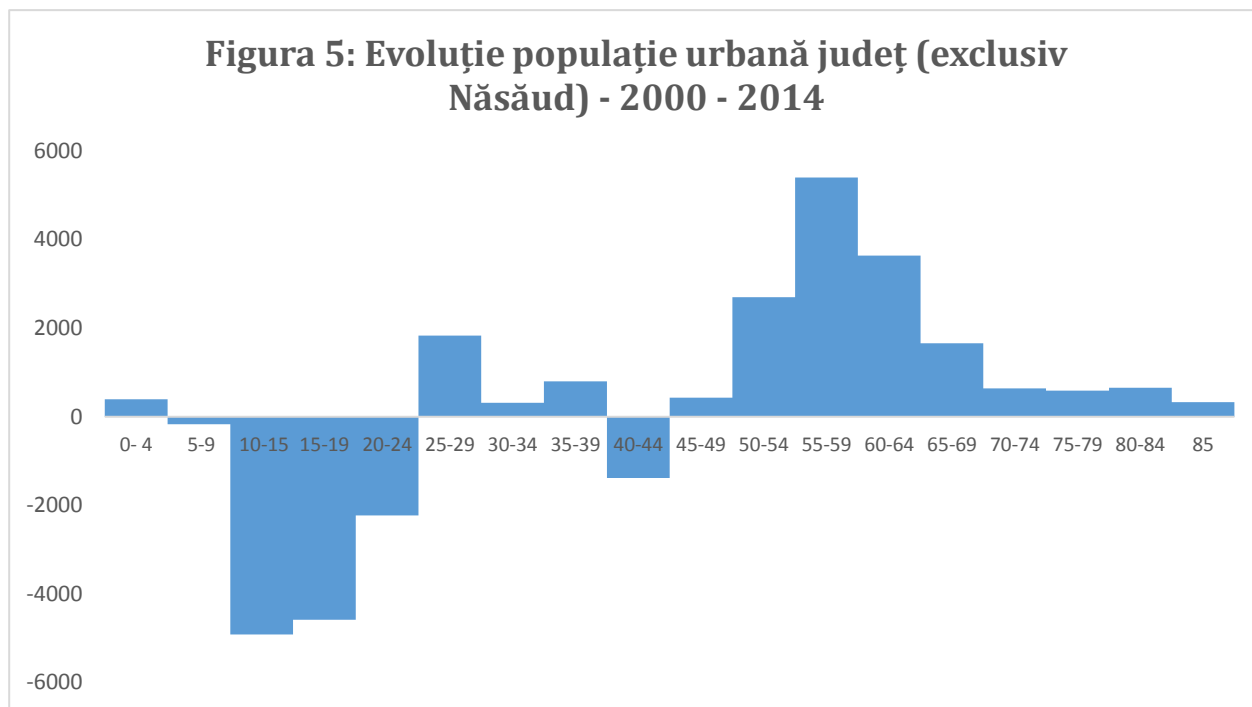
Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS

Totuși, ritmul de îmbătrânire a populației (ponderea populației de peste 60 de ani în totalul populației) este mai redus la nivelul orașului decât media urbană regională și națională, dar și a celorlalte comunități din județ. Astfel, dacă în perioada 2000-2014 ponderea populației de peste 60 de ani din mediu urban a crescut cu valori în jur de 6%, la nivelul orașului Năsăud creșterea a fost de sub 5%. Ritmul de întinerire, negativ, este similar la nivelul orașului cu

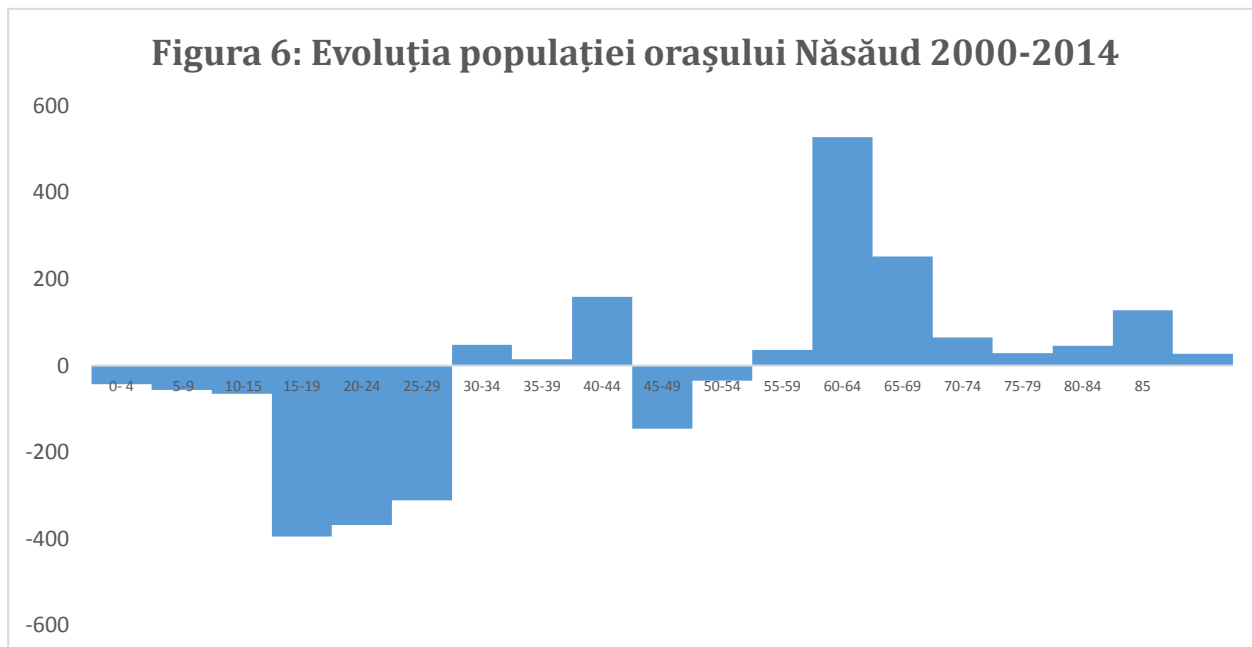
trendul de la nivel național și regional urban, superior însă mediei urbane județene. **Năsăudul** rămâne însă cu o populație mai îmbătrânită decât media județeană urbană, însă sub media națională și regională.

Așadar, creșterea demografică de la nivelul comunităților urbane din județ se datorează aproape în totalitate evoluției pozitive a populației de peste 45 de ani, deși se remarcă diferențe notabile între comunități.

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS

Trebuie remarcat totodată că scăderea demografică ține mai degrabă de factori migratorii decât naturali. Tabelul 2 de mai jos arată că, între 1992 și 2014, cu excepția a doi ani, natalitatea a fost sistematic mai ridicată decât mortalitatea. Situația este opusă în cazul stabilirilor și schimbărilor de domiciliu, unde plecările au fost sistematic mai ridicate, cu excepția anilor 2001 și 2002.

Figura 7: Evoluția populației de până în 19 ani

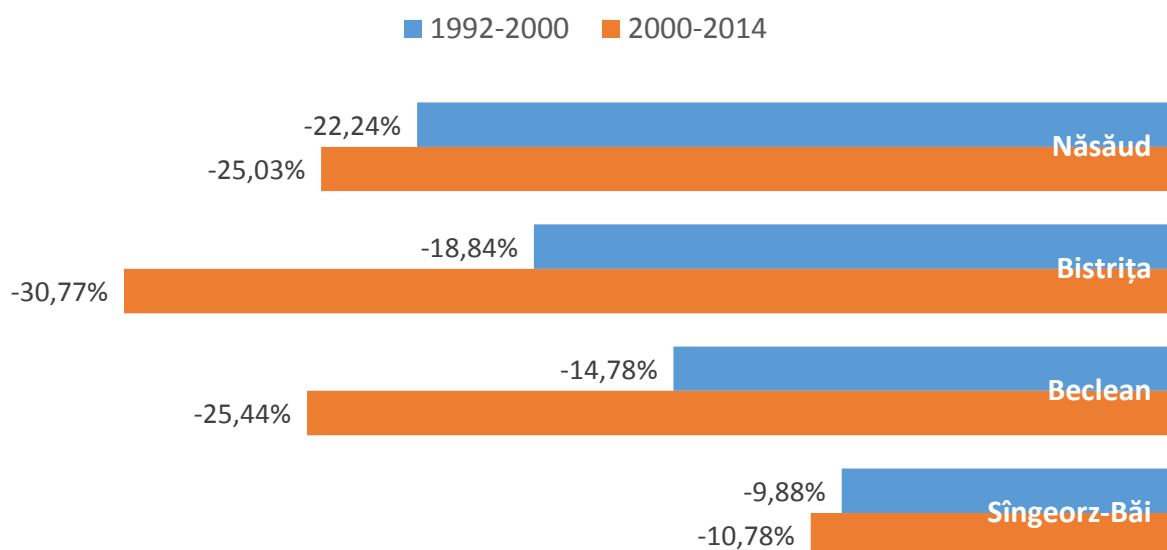

Figura 8: Evoluția populației cu vârsta între 20 și 39 de ani

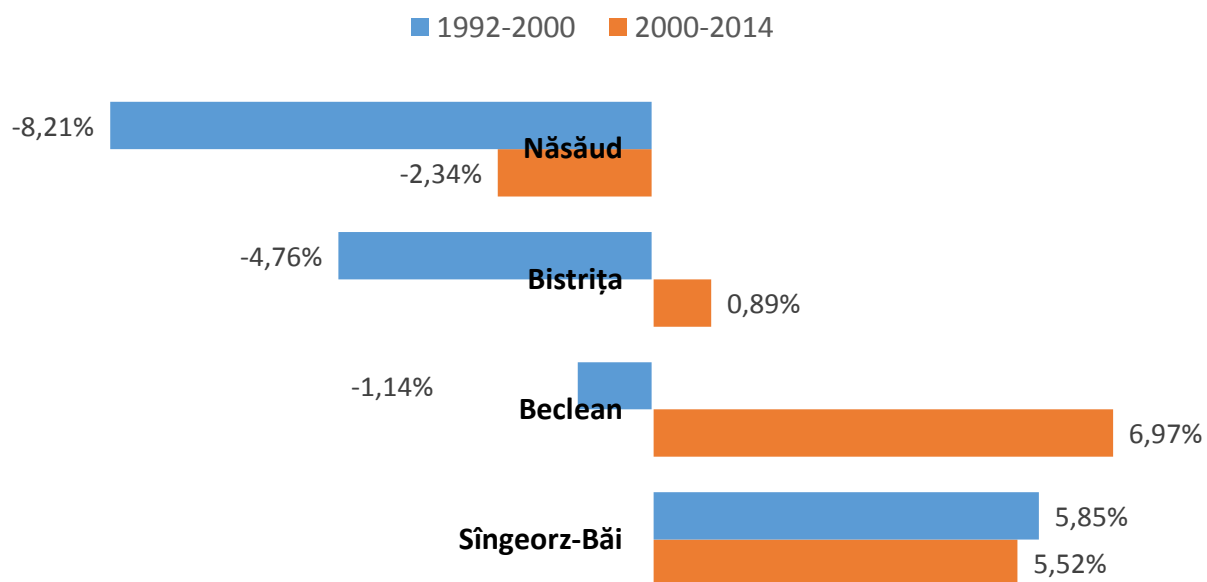

Figura 9: Evoluția populației cu vârsta între 40 și 60 de ani

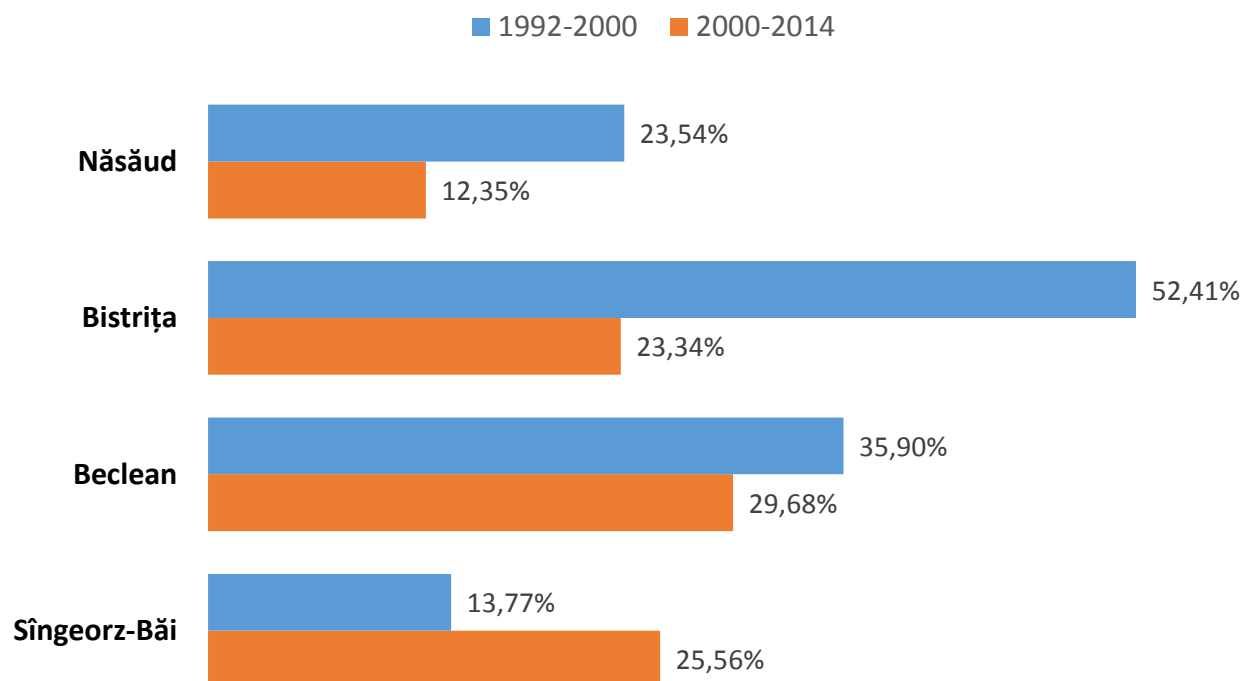
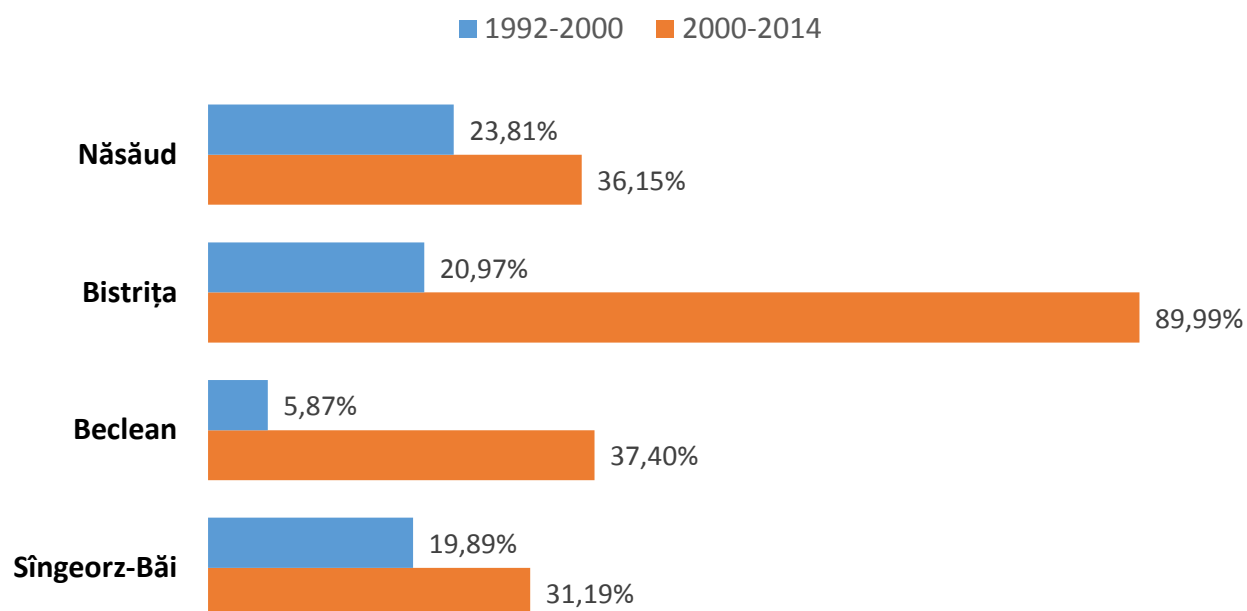

Figura 10: Evoluția populației de peste 60 de ani

Tabel 2: Spor natural și spor migratoriu

	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Med.	
Născuți vii	207	187	191	149	146	139	144	155	133	143	136	121	97	131	109	112	140	162	148	138	129	119	137	152	93		141	
Decedați	84	84	75	99	114	90	89	105	72	90	74	93	93	93	101	121	83	111	108	90	110	97	98	100	101		95	
Spor natural	123	103	116	50	32	49	55	50	61	53	62	28	4	38	8	-9	57	51	40	48	19	22	39	52	-8		46	
Domiciliu																												
Stabiliri cu domiciliul	309	210	221	131	133	172	171	138	109	109	109	191	203	167	146	124	146	184	168	185	238	171	259				174	
Plecări cu domiciliul	317	211	222	199	237	340	339	272	194	258	188	170	189	215	195	157	219	263	225	209	281	247	271				236	
Spor	-8	-1	-1	-68	-104	-168	-168	-134	-85	-149	-79	21	14	-48	-49	-33	-73	-79	-57	-24	-43	-76	-12				-62	
Reședința																												
Stabiliri cu reședința	310	379	266	212	670	369	423	367	345	293	324	220	144	108	126	118	116	143	93	115	124	94	213	117	96	80	231	
Plecări cu reședința	348	258	259	217	325	350	351	354	340	357	321	330	160	111	136	197	126	190	200	168	126	138	118	134	134	106	230	
Spor	-38	121	7	-5	345	19	72	13	5	-64	3	-110	-16	-3	-10	-79	-10	-47	-107	-53	-2	-44	95	-17	-38	-26	1	

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS

În ceea ce privește rata natalității, în perioada 1992-2014 aceasta a fost în medie superioară mediei urbane județene, dar și regionale și naționale. Similar, cu excepția nivelului județean, rata mortalității din județ a fost mai scăzută decât media urbană de la nivel național și regional.

Tabel 3: Rata natalității și a mortalității, Năsăud și urban național, regional și județean

		1992	2000	2005	2010	2014	Media
Rata natalității	Năsăud	15,38	11,38	9,33	10,77	7,81	11,24
	Național urban	9,9	8,6	9,2	9,2	8	8,80
	Regiune urban	11,1	9	9,8	9,5	8,3	9,28
	Județ urban	12,8	10	10,4	11,1	9,3	10,42
Rata mortalității	Năsăud	6,04	6,19	10,08	9,18	8,48	7,95
	Național urban	8,5	8,6	9,1	9,2	9,4	8,94
	Regiune urban	9,1	8,8	9,1	8,9	9	8,98
	Județ urban	6,1	6	6,8	6,9	6,8	6,64

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS

Religie, etnie și limbă maternă

Din punct de vedere etnic, orașul Năsăud este relativ omogen, cu aproape 90% din populație declarându-se de etnie români, 5% de etnie romi, iar 7% de altă etnie sau fără a preciza etnia de apartenență. Similar, din punctul de vedere al limbii, 89% din populație declară limba română drept limba maternă, 4% limba romani, iar 7% au refuzat să precizeze.

Figura 11: Etnie (2011)

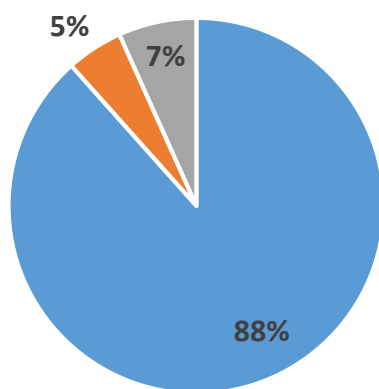
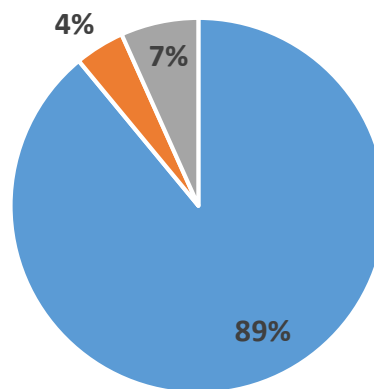

Figura 12: Limbă maternă (2011)

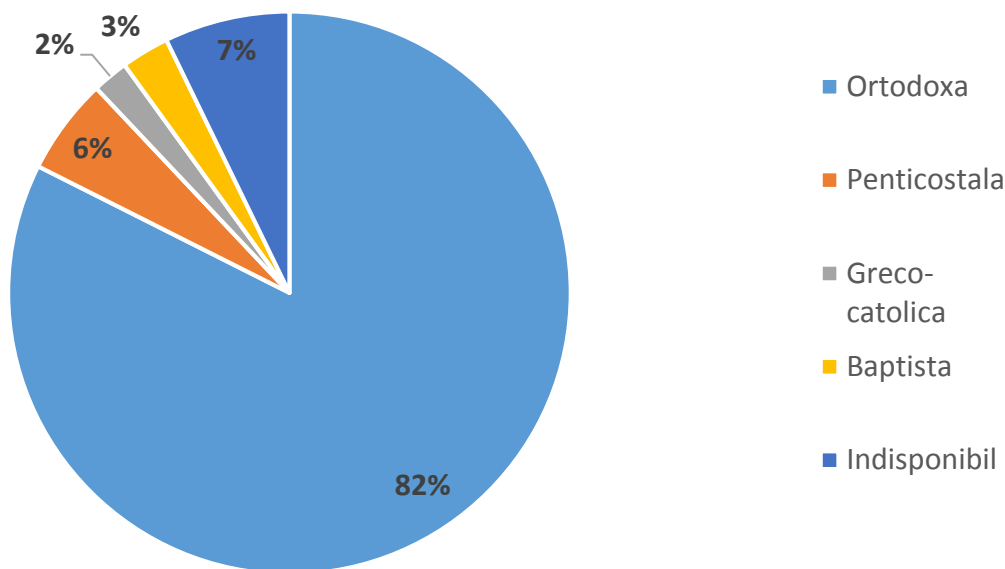

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS

Trebuie reținut însă că datele de la recensământ se bazează pe răspunsurile declarate de respondenți, astfel încât este posibil ca anumite grupuri să fie subreprezentate, situația fiind întâlnită mai ales în cazul populației rome. Variația procentuală între etnia și limba maternă indică că prezența reală a populației rome la nivelul orașului este superioară cifrelor din recensământ.

Din punct de vedere confesional, populația orașului se identifică drept ortodoxă în proporție de 82%, urmat de penticostali, 6%, baptiști, 3% și greco-catolici, 2%.

Figura 13: Religie

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS

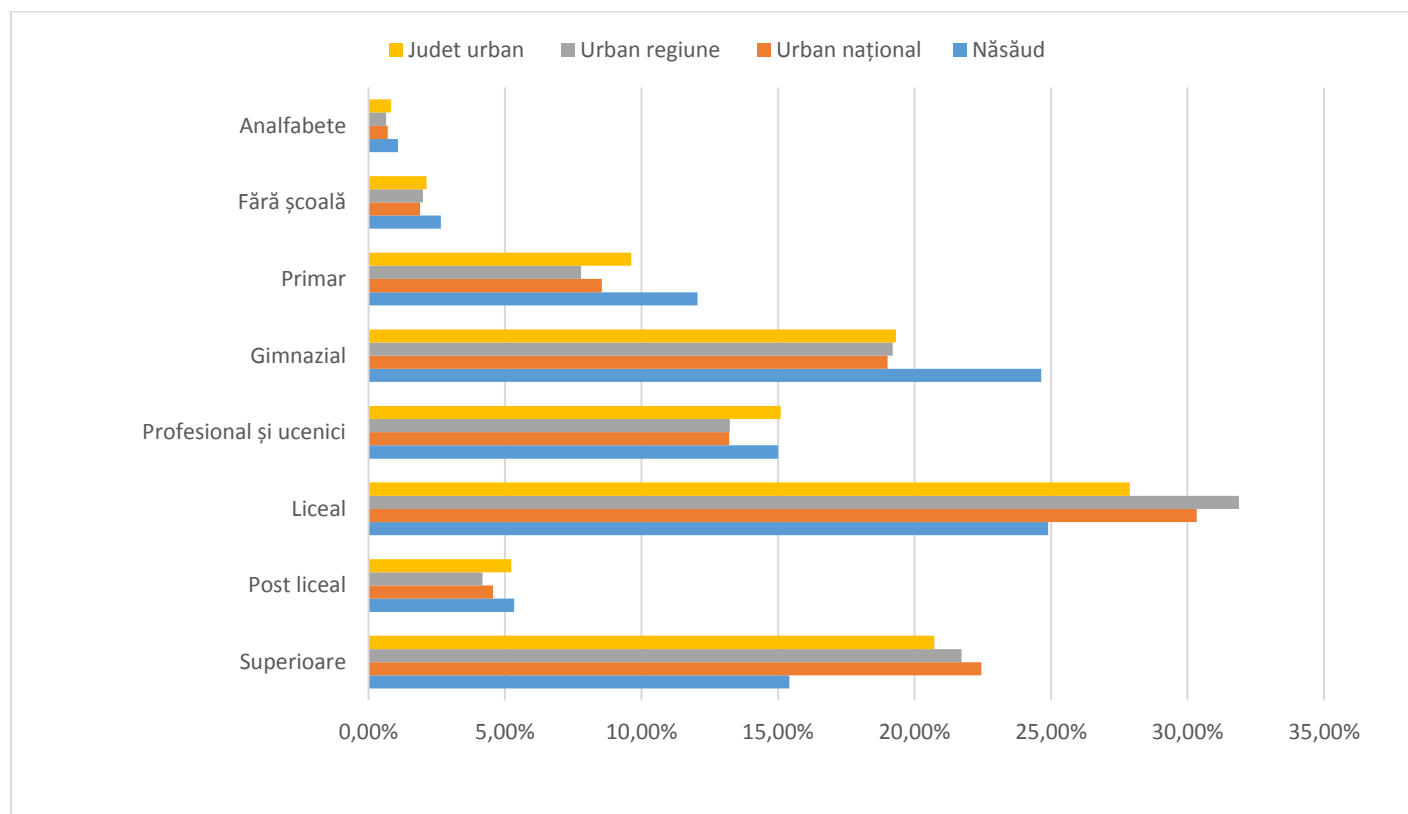
Perspective strategice privind demografia

- Populația la nivelul orașului a scăzut între 1992 și 2014 cu aproximativ 4%, peste media urbană de la nivel național și regional.
- Năsăudul este singura comunitate urbană din județ cu o populație în scădere.
- Deși în scădere, ponderea tinerilor în populație este peste media urbană națională, regională și județeană, iar ritmul de scădere este mai redus decât la nivelul acestora
- Similar, ponderea populației de peste 60 de ani este sub media națională și regională urbană, dar peste media urbană județeană, ritmul de îmbătrânire fiind ușor mai scăzut.
- Scăderea populației se datorează mai degrabă plecărilor din comunitate decât factorilor naturali, sporul natural fiind practic pozitiv în tot intervalul 1992 – 2014.
- Natalitatea este în medie superioară nivelului urban județean, regional și național, mortalitatea fiind mai crescută doar față de media urbană județeană.
- Populația este relativ omogenă din punct de vedere cultural, cu aproape 90% din populație declarându-se de etnie română. Din punct de vedere confesional, puțin peste 80% din populație este ortodoxă.

Educație

Din perspectiva stocului educațional, datele recensământului din 2011 arată câteva aspecte interesante. Orașul Năsăud are o pondere sub media urbană de la nivel național, regional și județean a populației cu studii superioare, ușor peste 15% în condițiile în care în toate cazurile media este de peste 20%. **Ponderea populației cu studii gimnaziale și primare este însă semnificativ peste media urbană, aproape 40% din populație având cel mult școala generală.** Datele sunt surprinzătoare considerând reputația educațională a orașului – oferind peste 20 de membri ai Academiei Române – dar și pe fondul existenței unei extensii universitare a Universității Babeș Bolyai la nivelul orașului. Stocul educațional limitat afectează însă atractivitatea și competitivitatea economică a orașului și implicit capacitatea acestuia de a oferi alternative investiționale cu valoare adăugată ridicată. Datele explică totodată veniturile relativ scăzute ale populației orașului.

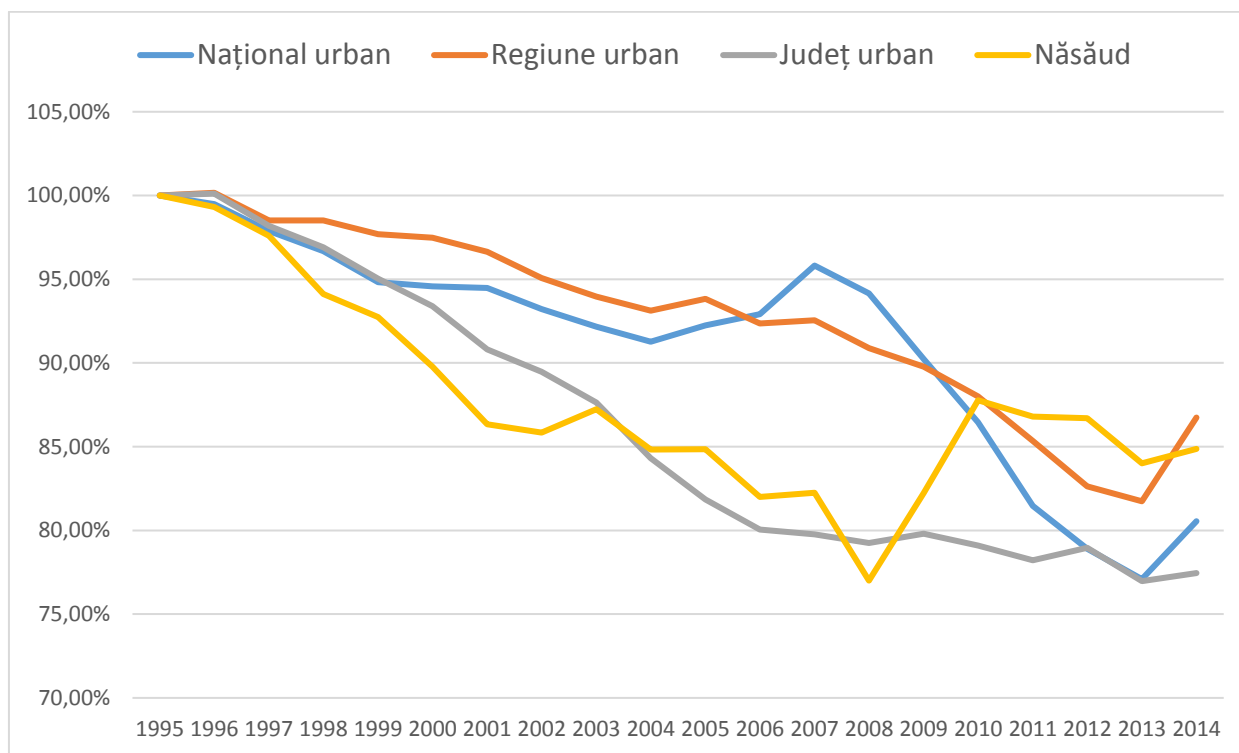
Figura 1: Ultima școală absolvită

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor de la recensământ

În ceea ce privește evoluția populației școlare de la nivelul orașului, datele INS confirmă cele comunicate și în cadrul întâlnirilor consultative care au avut loc în procesul de elaborare a prezentului document: orașul reprezintă un centru educațional pentru comunitățile rurale învecinate, profilul accentuându-se după 2008, pe fondul restructurărilor din sistemul educațional. Astfel, după o scădere accelerată a populației școlare de la nivelul orașului din anii 1990 și începutul anilor 2000, ritmul s-a mai redus în intensitate, scăderea fiind mai puțin semnificativă decât la nivelul celorlalte comunități urbane din județ. Mai mult, începând cu 2008, orașul a recuperat din populația școlară pierdută după 1995, deși trendul rămâne evident de scădere.

Figura 2: Evoluția populației școlare

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS

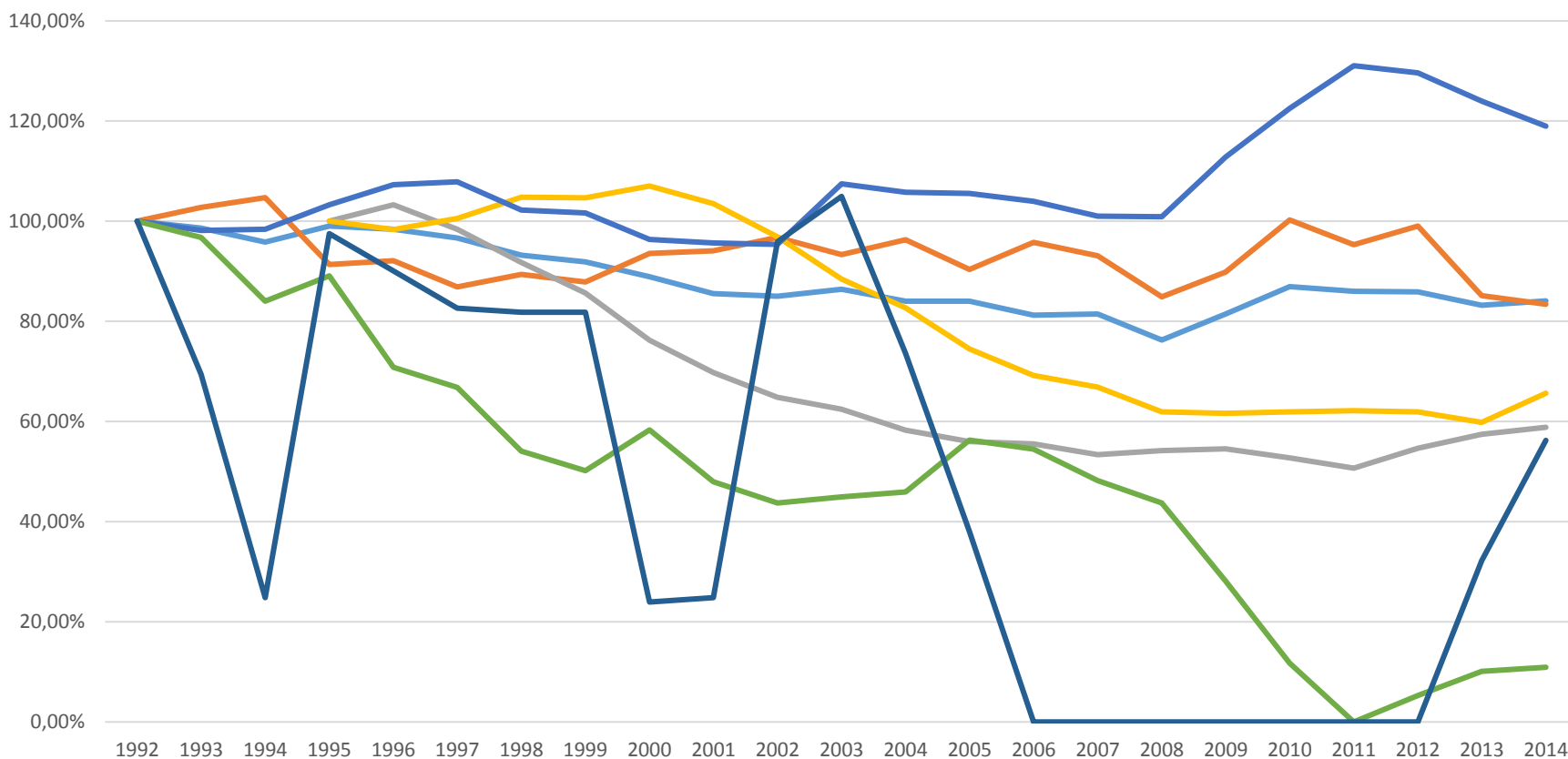
Evoluția pozitivă de după 2008 se datorează aproape în totalitate populației școlare de la nivel liceal și din învățământul superior, învățământul primar și general, în cel mai bun caz, stagnând. Din 2011 se observă o revenire a populației înrolate în învățământul profesional.

Tabel 1: Număr elevi și studenți, după nivelul educației

	1992	1995	2000	2005	2010	2014
Total	3978	3940	3537	3343	3458	3344
Grădiniță	404	369	378	365	405	337
Preuniversitar	3574	3571	3083	2782	2614	2714
Primar și gimnazial (inclusiv învățământul special)	1642	1653	1497	1068	942	1025
Liceal	1317	1360	1269	1390	1614	1567
Profesional	494	440	288	278	58	54
Postliceal	121	118	29	46	-	68
Universitar – licență			76	196	439	258

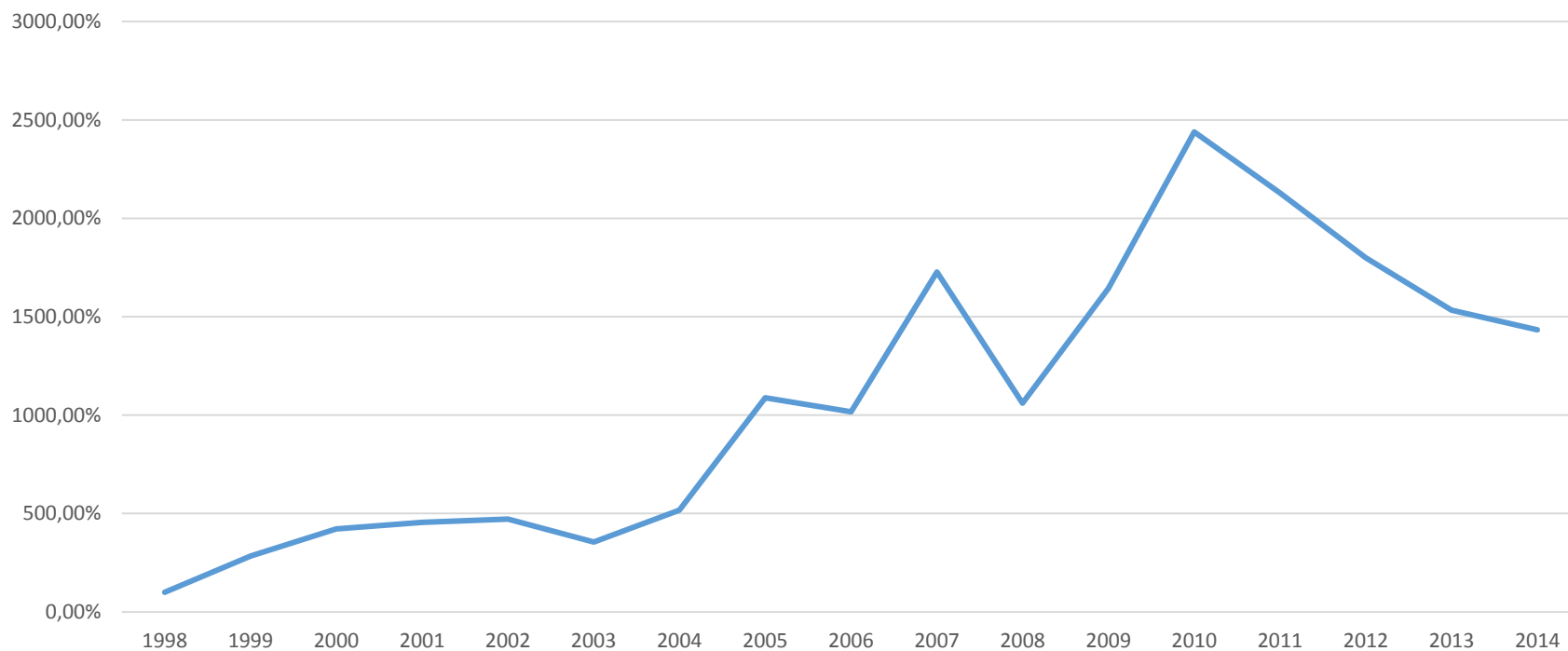
Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS

Figura 3: Evoluția populației școlare - Năsăud

- Total
- Copii inscriși în grădinite
- Elevi inscriși în învățământul primar (inclusiv învățământul special)
- Elevi inscriși în învățământul gimnazial (inclusiv învățământul special)
- Elevi inscriși în învățământul liceal
- Elevi inscriși în învățământul profesional
- Elevi inscriși în învățământul postliceal

Figura 4: Evoluția populației din învățământul superior

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS

Accesibilitate

Evoluția pozitivă a populației școlare nu a fost urmată și de o creștere a resurselor educaționale. Așa cum arată tabelul de mai jos, cadrele didactice din localitate au în medie mai mulți elevi decât media urbană națională, regională și județeană, indiferent de nivelul de învățământ.

Tabel 2: Accesibilitatea elevilor la cadre didactice, per nivel educațional

	Unitate	Elevi per cadru didactic
Total	Național urban	16
	Regional urban	15
	Județean urban	15
	Năsăud	19
Învățământ preșcolar	Național urban	15
	Regional urban	13
	Județean urban	14
	Năsăud	15
Învățământ primar și gimnazial (inclusiv învățământul special)	Național urban	16
	Regional urban	15
	Județean urban	13
	Năsăud	19
Învățământ primar (inclusiv învățământ special)	Național urban	20
	Regional urban	19
	Județean urban	18
	Năsăud	24
Învățământ gimnazial (inclusiv învățământ special)	Național urban	12
	Regional urban	12

	Județean urban	9
	Năsăud	15
Învățământ liceal	Național urban	13
	Regional urban	11
	Județean urban	14
	Năsăud	16
Învățământ profesional	Național urban	218
	Regional urban	125
	Județean urban	
	Năsăud	
Învățământ postliceal	Național urban	57
	Regional urban	131
	Județean urban	52
	Năsăud	
Învățământ superior licență	Național urban	15
	Regional urban	13
	Județean urban	
	Năsăud	13levi si profesori

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS

Accesibilitatea limitată se menține și în cazul accesului la PC-uri, a bazinelor de înot, atelierelor școlare și a laboratoarelor școlare. În schimb, în cazul terenurilor de sport, a sălilor de gimnastică și a sălilor de clasă, accesibilitatea este mai ridicată decât la celelalte nivele.

Table 3: Accesibilitatea elevilor la infrastructura educațională

	Elevi per unitate:													
	PC		Bazine de înot		Terenuri de sport		Ateliere școlare		Săli gimnastică		Laboratoare școlare		Săli de clasă	
	Năsă ud	Urban	Năsă ud	Urban	Năsă ud	Urban	Năsă ud	Urban	Năsă ud	Urban	Năsă ud	Urban	Năsă ud	Urban
Total	14	10	-	-	669	874	1115	594	557	937	279	127	30	35
Primar și gimnazial	22	19	-	-	513	667	-	-	513	733	342	273	21	30
Învățământ liceal	8	6	-	-	522	517	522	190	392	517	174	90	26	20

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS

Ca rețea școlară, la nivel local activează trei colegii, Colegiul Național George Coșbuc, Colegiul Economic și Colegiul Silvic Transilvania, Școala Gimnazială Mihai Eminescu, dar și Grădinița cu program prelungit numărul 1. La nivelul orașului există și un club al copiilor. Fără personalitate juridică există Școala Gimnazială Valea Spinului, aparținând de Școala Gimnazială și Școala de Aplicație George Coșbuc, tot fără personalitate juridică, aceasta aparținând Colegiului Național George Coșbuc. La nivelul orașului mai există două grădinițe, grădinița cu program normal (Grădinița nr. 2) și grădinița cu program normal Lușca, precum și o creșă la care erau înscriși 50 de copii în anul școlar 2015-2016.

Discuțiile cu reprezentanții comunității de la vizitele în localitate au evidențiat situația aparte a Școlii Gimnaziale Valea Spinului, care, de facto, este o școală destinată copiilor romi care avea anterior personalitate juridică separată. Separarea se menține în fapt și în prezent, cu implicații semnificative asupra actului educațional. În particular, în cadrul discuțiilor au fost evidențiate o creștere a absenteismului școlar și a abandonului școlar al elevilor, dar și indicii potrivit cărora cadrele didactice detașate să desfășoare activități aici nu sunt suficient implicate.

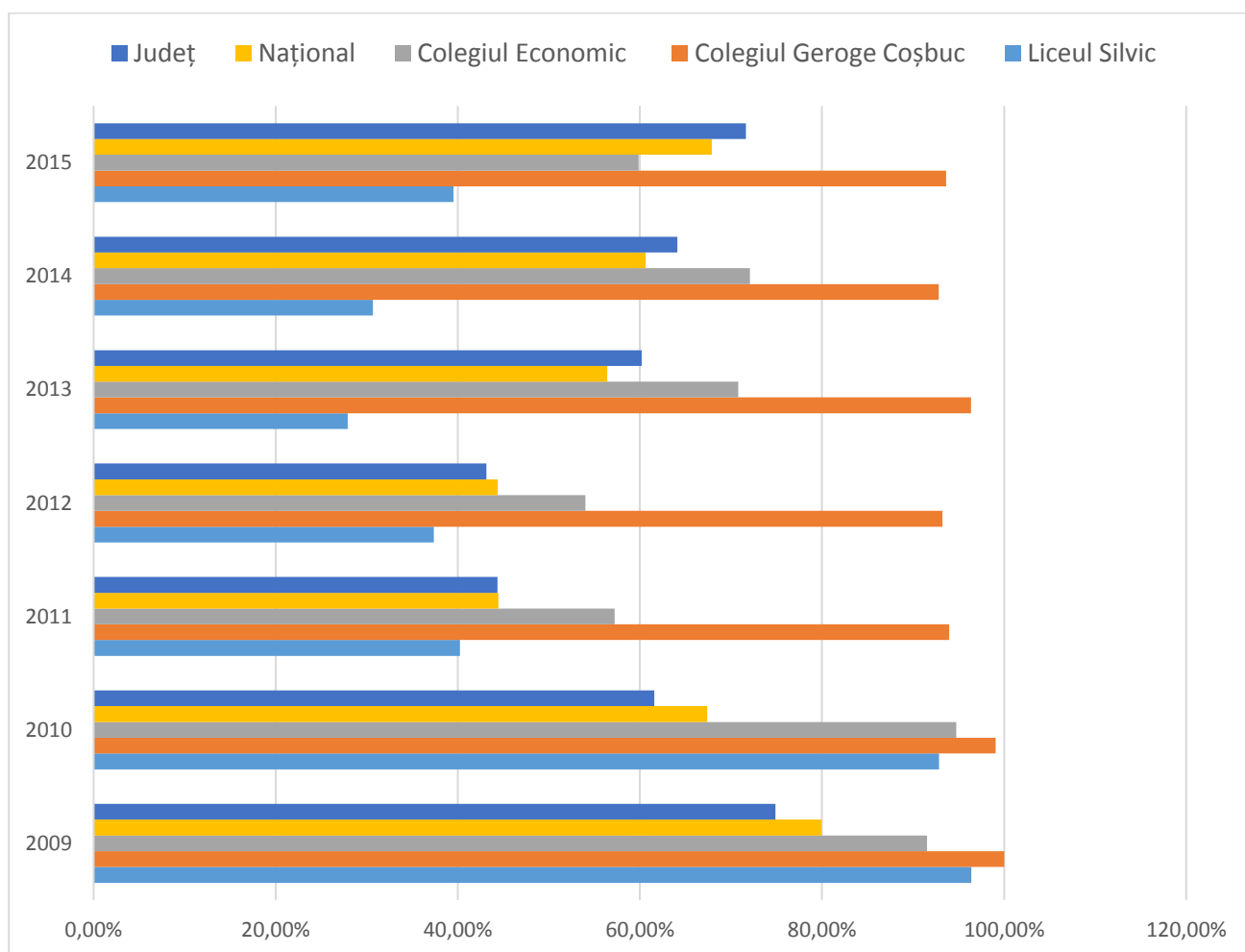
Orașul beneficiază și de prezența unei extensii universitare a Universității Babeș Bolyai, Facultatea de Psihologie și Științe ale Educației, specializarea Pedagogia învățământului primar și preșcolar. În pofida reducerii numărului de studenți, în parte și datorită extensii universitare ale aceleiași facultăți din Vatra Dornei, atractivitatea extensiei rămâne crescută, toate locurile ocupându-se în sesiunea de admitere din vară. De asemenea, potrivit reprezentantului extensiei, majoritatea absolvenților își desfășoară activitatea în domeniul studiilor (ex: din 102 absolvenți în 2014, 87 lucrează în învățământ), existând cerere și pentru studii superioare în domeniul științelor economice. Acesta recomandă totodată acordarea

unei mai mari vizibilități, inclusiv pe site-ul primăriei, extensiei universitare și crearea unui comitet local de dezvoltare a parteneriatului social pentru a facilita coordonarea între sectoare.

Rezultate școlare

Rezultatele școlare a celor trei licee din oraș variază semnificativ. Astfel, în timp ce performanța liceului George Coșbuc a rămas practic nealterată de reformele procedurilor privind susținerea examenului de bacalaureat, promovabilitatea rămânând la peste 90%, promovabilitatea celorlalte două licee a fost profund afectată, în cazul Liceului Silvic aceasta coborând până la ușor peste 20% în 2013, o prăbușire aproape totală față de rezultatele din 2005.

Figura 5: Promovabilitate bacalaureat, 2009-2015

Sursa: MEC și instituții școlare din oraș

Comparativ cu nivelul național și județean, singurul liceu din oraș care a avut o performanță mai bună este Colegiul Național George Coșbuc, unde peste 2/3 din elevi au luat note de cel puțin opt la bacalaureat, mult peste media națională de 49,4% și cea județeană de 52%.

Tabel 4: Distribuția notelor la bacalaureat, 2015

	Note sub 7,99	Note peste 8
Colegiul Național George Coșbuc	32,39%	67,61%
Colegiul Silvic Transilvania	85,71%	14,29%
Colegiul Economic	72,15%	27,85%
Județ	47,54%	52,46%
Național	50,61%	49,39%

Sursa: MEC și instituții școlare din oraș

Perspective strategice privind educația

- Ușor peste 15% din populație are studii superioare, semnificativ sub media urbană națională, regională și județeană. În schimb, ponderea celor cu studii gimnaziale se apropie de 25%, semnificativ peste media de la celelalte niveluri urbane. Proporția celor fără școală, analfabeți sau cu școală primară este de asemenea semnificativ peste nivelul din celelalte comunități urbane de la nivel național și regional.
- Stocul educațional este așadar relativ slab dezvoltat.
- Populația școlară a fost într-un trend descendent semnificativ, până în 2008, când a avansat puternic, ajungând peste media națională și regională.
- Creșterea se datorează elevilor din învățământul liceal, celor din grădinițe și studenților. Toate sunt însă în trend descendent, în timp ce învățământul profesional, postliceal și primar avansează ușor.
- În particular, în anul 2010 erau înscrise 439 de persoane la extensia universitară a Facultății Psihologie și Științe ale Educației, UBB, numărul acestora scăzând până la 285 în 2014.
- Accesibilitatea elevilor la infrastructura educațională și la servicii educaționale este în general sub media urbană de la nivel național, regional și județean (ex: 16 elevi per cadru didactic la nivel liceal, față de media națională de 13 și regional de 11).
- Elevii au o accesibilitate crescută la terenuri de sport, săli de gimnastică și săli de clasă, însă mai redusă în ceea ce privește accesul la calculatoare, bazine de înot (nu sunt bazine de înot educaționale la nivelul orașului), ateliere și laboratoare școlare.
- Există deferențe calitative semnificative între liceele din oraș, Liceul George Coșbuc având constant o rată de promovabilitate la bacalaureat de peste 90%, în pofida schimbărilor procedurale care au coborât promovabilitatea națională de la

80% la 45%. În schimb, promovabilitatea la nivelul Liceului Silvic s-a redus drastic de la 93% în 2009 la 28% în 2013, ritmul de recuperare a ecartului fiind sub media națională și județeană. Și Colegiul Economic a fost afectat de reformele din 2011, însă recuperarea a fost mai rapidă, deși promovabilitatea la nivelul anului 215 se află sub media județeană și națională.

- Rezultatele arată oportunități excelente de valorificare a experienței și expertizei inter-instituționale, administrația locală putând îndeplini rolul de facilitator în acest sens.
- Cea mai mare rată de abandon școlar este la nivelul Liceului Silvic, cu o medie de 3,27 în ultimii 11 ani, în timp ce Liceul George Coșbuc nu a înregistrat nici un abandon în perioada 2005 – 2015. La nivelul școlii generale rata abandonului a fost de 1,81, similar cu media națională de la nivelul anilor 2010-2012.
- Consultările cu reprezentanții mediului instituțiilor de învățământ au arătat că segregarea etnică a accesului la educație reprezintă o vulnerabilitate cheie a infrastructurii educaționale, cu riscuri semnificative pentru elevii respectivi. Pierderea personalității juridice de către Școala Valea Spinului a afectat puternic calitatea educației la nivelul acesteia, cu consecința imediată de creștere a abandonului școlar și a problemelor în efortul de predare.
- Un alt aspect evidențiat de consultări se referă la statutul juridic al unor școli, aflate în imposibilitatea de a accesa fonduri de dezvoltare în contextul în care sunt în litigii cu asociații civice pentru o parte din bunurile imobile.

Administrație locală și servicii sociale

Evaluarea capacității administrative poate ține cont de variabile de input (resursele consumate de instituție), proces și rezultate și impact al măsurilor luate de instituție. Analiza bugetară constituie practic o analiză de input a capacității executivului orașului, arătând pe de-o parte consolidarea autonomiei financiare, creșterea veniturilor locale, dar și reducerea transferurilor de la celelalte niveluri administrative. În această secțiune vor fi discutate aspecte ce țin de rezultatele procesului administrativ.

Aderarea la UE oferă oportunitatea unică de a testa capacitatea reală a administrațiilor locale folosind rata de absorbție a fondurilor UE de către acestea drept indicator. Împărțind cheltuielile anuale cu finanțarea proiectelor din fonduri nerambursabile la numărul de locuitori, ne putem face o imagine a capacității administrației de a profita de oportunitățile oferite de integrarea europeană. Atragerea de proiecte cu finanțare europeană, care generează imediat cheltuieli în buget, este un bun indicator nu doar a capacității umane la nivel instituțional de a scrie și implementa astfel de proiecte, ci și de a atrage resurse financiare din afara comunității în vederea dezvoltării acesteia. Scrierea și implementarea unor astfel de proiecte reprezintă oportunități excelente de dezvoltarea a abilităților și competențelor în acest sens, ce se pot traduce pe termen lung într-o capacitate crescută de

a atrage finanțări extra-comunitare. Comunitățile care au început atragerea de fonduri devreme, nu doar că au reușit să investească în comunitate anumite sume de bani, dar și-au dezvoltat și capitalul uman necesar implementării cu succes a unor astfel de proiecte pe viitor.

	2010	2011	2012	2013	2014	TOTAL
Năsăud	88,99	25,42	19,86	80,17	71,71	286,15
Media urbană națională	29,6	91,9	128,5	173,4	154,8	578,3

Rata de absorbție a fondurilor europene la nivelul orașului Năsăud, ilustrată de cheltuielile per capita cu proiectele europene, este, pentru perioada 2010-2014, la aproape jumătate din media urbană națională, sugerând o capacitate instituțională limitată de valorificare a acestor oportunități de dezvoltare. De notat este că dintr-un total de 77 de angajați care au urmat cursuri de formare și perfecționare în ultimii 10 ani, doar unul a urmat cursuri în domeniul managementului de proiecte, majoritatea covârșitoare (41) urmând cursurile ECDL. Este oportun pentru administrația locală să restabilească prioritățile de formare și dezvoltare profesională ale angajaților pentru a îmbunătăți rata de accesare a resurselor extrabugetare pentru perioada 2015-2020.

Dintr-un total de 93 de angajați ai primăriei¹, 72 au studii superioare, sugerând un nivel ridicat de pregătire formală.

Un alt aspect care merită considerat la acest nivel este gradul de acoperire a cheltuielilor din veniturile proprii. O pondere mai scăzută de acoperire sugerează o dependență ridicată a comunității față de transferuri de la alte niveluri administrative, ceea ce sugerează o vulnerabilitate în termeni de implementare a unei strategii proprii de dezvoltare locală. Analiza de mai jos arată că, sistematic, orașul Năsăud are un nivel mult mai redus al veniturilor proprii în totalul cheltuielilor decât media națională în ultimii 10 ani

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Năsăud	27,93%	35,66%	34,62%	29,61%	29,17%	37,07%	39,80%	36,72%	39,83%	37,56%
Orașe	44,71%	44,35%	49,51%	47,19%	47,45%	51,27%	54,36%	50,56%	51,32%	46,21%

În acest context, dezvoltarea de mecanisme de prioritizare a investițiilor și cheltuielilor, pentru a genera maximum de valoare adăugată devine critică.

¹ Conform <http://www.primarianasaud.ro/structura-organizatorica>

În ceea ce privește asistența socială, datele comunicate de autoritățile locale arată o creștere accelerată a numărului persoanelor cu handicap grav, de la 78 în 2007 la 158 în 2015, în total numărul persoanelor cu handicap crescând de la 230 de persoane la 514. Evoluția numărului persoanelor cu handicap a atras după sine și creșterea ajutoarelor sociale venite din partea primăriei, mai precis a indemnizației de însoțitor, de la 9 cazuri în 2005 la 62 în 2014. În cazul celorlalte forme de asistență socială numărul beneficiarilor s-a redus în 2013 față de 2015 în majoritatea cazurilor, inclusiv la venitul minim garantat în plată (de la 87 la 50) sau ajutorul pentru încălzire (de la 812 în 2007, la 190 în 2014)

Indexul Local de Dezvoltare Umană (ILDU), dezvoltat de sociologul Dumitru Sandu pornind de la United Nations Human Development Index, descrie nivelul dezvoltării umane de la nivelul unităților administrativ teritoriale din România și include patru dimensiuni majore: capital uman (nivelul de educare formală a populației), capitalul de sănătate (speranța de viață la naștere), capitalul vital (vârsta medie a populației adulte de cel puțin 18 ani) și capital material (suprafața locuibilă/casă) și consumul de gaze de la nivel de localitate, raportat la populație. Scorul a fost utilizat într-un raport recent al Băncii Mondiale privind orașele competitive din România.

În ceea ce privește Indicele Local de Dezvoltare Umană, la nivelul anului 2011 acesta era de 80 pentru orașul Năsăud, sub media națională de 90 din mediul urban, progresul național urban fiind de 19, peste evoluția locală de 16. La nivel de județ, media urbană e de 93.

Perspective strategice

- Orașul are o capacitate administrativă limitată de accesare a fondurilor europene, ilustrat de nivelul sub media celorlalte orașe a cheltuielilor cu proiectele europene
- Resursa umană este formal bine calificată, însă perfecționarea profesională poate fi regândită pentru a îmbunătăți capacitatea de a atrage resurse extra-bugetare
- Autoritatea locală prezintă o vulnerabilitate crescută față de alte niveluri administrative, pe termen lung aceasta putând amenința buna dezvoltare a acesteia. Este critic pentru aceasta să-și dezvolte mecanisme de prioritizare a cheltuielilor pentru a minimiza impactul acestor riscuri.
- Nivelul de dezvoltare umană este sub media națională, progresul fiind mai lent decât media din celelalte comunități urbane.

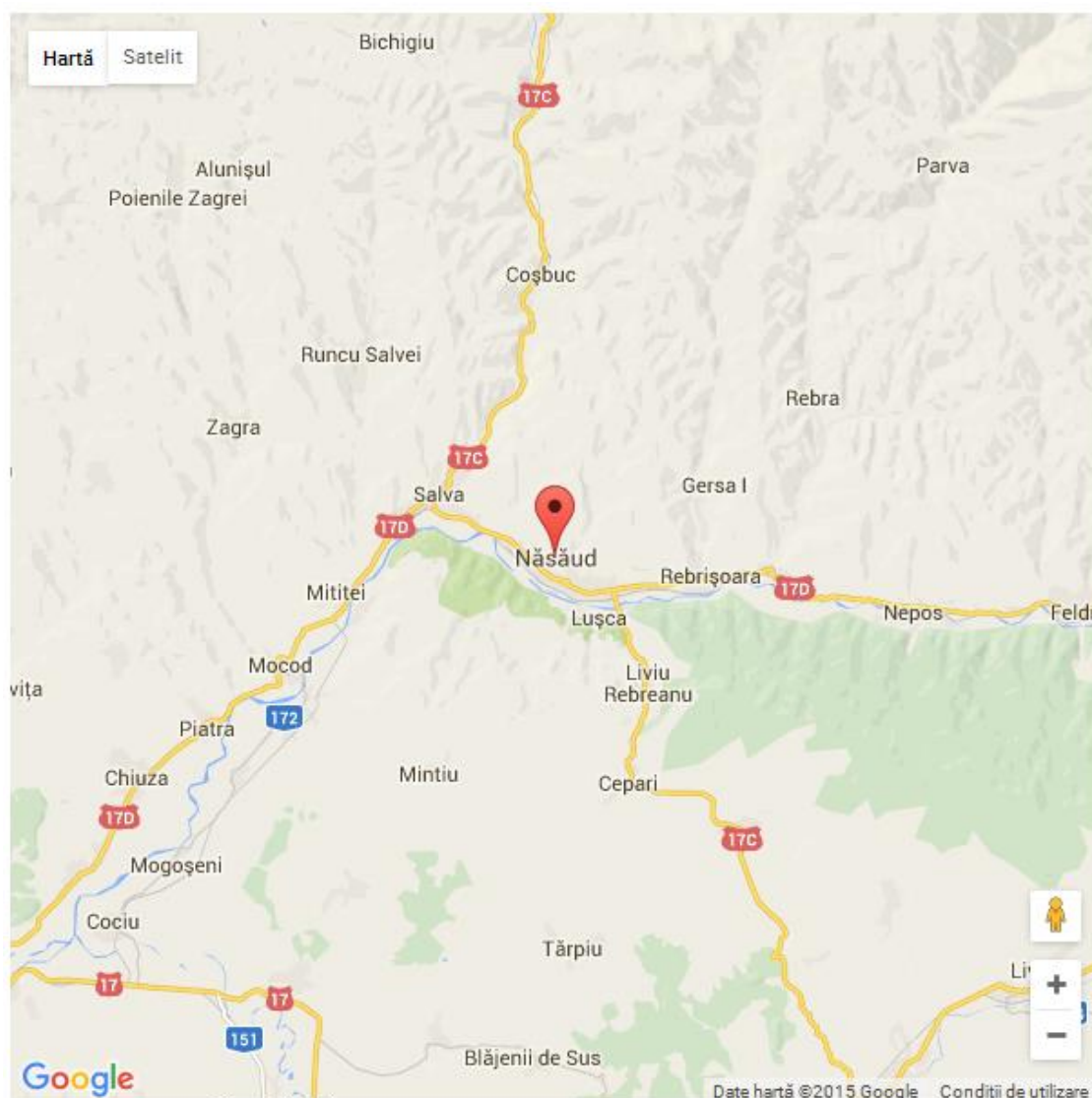
Dezvoltare comunitară, mediu și infrastructură edilitară

Rolul orașului Năsăud la nivelul rețelei urbane regionale și județene

Orașul Năsăud este unul dintre cele patru orașe ale județului Bistrița-Năsăud, al treilea ca mărime, fiind localizat în zona centrală a județului, la o distanță de aproximativ 25 de km. de

municipiul reședință de județ Bistrița. Spre est se mărginește cu Rebrîșoara, spre vest cu Salva, spre sud cu Cepari și Mintiu, iar spre nord cu ramificațiile catenei care desparte Transilvania de Maramureș. În componența orașului se regăsesc și două cartiere și anume Liviu Rebreanu și Lușca, situate de-a lungul DN 17C. Poziționarea orașului la confluența unor văi poate acționa ca un factor pozitiv pentru dezvoltare.

Harta 1: Localizare și relații de vecinătate pentru orașul Năsăud, județul Bistrița-Năsăud

Sursa: <https://www.google.ro/maps/@47.2430206,24.4248207,13.96z>

La nivelul regiunii Nord-Vest, județul Bistrița-Năsăud prezintă câteva caracteristici ale profilului spațial-teritorial care trebuie avute în vedere la conturarea profilului strategic al orașului Năsăud. Dintre acestea menționăm: a) Caracterul preponderent rural al județului, similar cu al altor două județe din regiune și anume Sălaj și Maramureș. Trebuie menționat însă că județul Bistrița-Năsăud are cel mai mic indice de urbanizare din regiunea de Nord-Vest, 36,7%, fiind urmat de Sălaj cu 39,3%. b) Rețea de așezări urbane caracterizată prin

numărul mic de orașe și municipii, respectiv 4, dintre care 3 orașe, inclusiv Năsăudul, se află în apropierea pragului de 10.000 de locuitori (potrivit recensământului populației din 2011, Năsăud avea o populație de 9.587 locuitori, Sângearz Băi de 9.679 locuitori și Beclean de 10.628 locuitori²).

Tabelul 1 de mai jos oferă o imagine completă privind indicatorii urbanizării la nivelul județului Bistrița-Năsăud. În literatura de specialitate se discută despre relația strânsă care există între urbanizare și nivelul de dezvoltare economică a unei regiuni sau țări – aproape fără excepție un grad ridicat de dezvoltare economică nu poate fi atins în absența unei urbanizări semnificative. Acest lucru are un impact semnificativ asupra orașului Năsăud și a modului în care acesta își construiește strategia de dezvoltare locală. Constrângerile de dezvoltare care există datorită caracterului rural al județului nu pot fi ignorate, dar ele pot fi transformate uneori în oportunități.

Tabel 1: Indicatori ai urbanizării pe județe, regiunea de Nord-Vest (2011)

	Număr de orașe	Populație urbană (RGPL 2011)	Indice de urbanizare (%)	Mărimea medie a unui oraș
România	320	10.858.790	54,0	33.934
Nord-Vest	43	1.366.950	52,6	31.790
Bihor	10	283.042	49,2	28.304
Bistrița-Năsăud	4	104.970	36,7	26.243
Cluj	6	458.368	66,3	76.395
Maramureș	13	275.286	57,5	21.176
Satu Mare	6	157.025	45,6	26.171
Sălaj	4	88.259	39,3	22.065

Sursa: Planul de dezvoltare regională al Regiunii de Nord-Vest 2014-2020, p. 18
(http://www.nord-vest.ro/Document_Files/Planul-de-dezvoltare-regionala-2014-2020/00001724/7r238_PDR_2014_2020.pdf)

O altă problemă semnificativă care poate afecta modul de dezvoltare a orașului Năsăud este legată de poziționarea acestuia în afara ariei de polarizare și a fluxurilor dominante aparținând unor centre urbane mari. În cadrul Planului de dezvoltare regională al Regiunii de Nord-Vest 2014-2020, prin aplicarea modelului Reilly-Converse, s-a determinat că există:

- un oraș cu servicii complexe de importanță regională – Cluj-Napoca – care generează fluxuri dominante cu o serie de orașe mari și medii, din regiunile de dezvoltare Nord-Vest (Baia Mare, Zalău, Bistrița, Dej, Gherla, Turda), Centru (Târgu Mureș) și Vest (Deva și Hunedoara).

² Situația nu se modifică semnificativ nici dacă utilizăm datele oferite de INS, referitoare la populație din 1 ianuarie 2015

Aria de polarizare a municipiului Cluj-Napoca este una regională și cuprinde teritorii extinse din județele: Cluj, Sălaj, Maramureș, Bistrița-Năsăud, Mureș, Alba, Hunedoara.

- un oraș cu servicii complexe de importanță sub-regională – Oradea – legat prin fluxuri importante de 4 orașe mari și mijlocii, două din Regiunea Nord-Vest (Satu Mare și Zalău), iar celelalte din regiunea Vest (Arad și Timișoara, ultimul cu statut de centru regional, ca și Cluj-Napoca). Aria de polarizare a municipiului Oradea cuprinde județul Bihor, partea de nord a județului Arad, partea de sud a județului Satu Mare și partea de vest a Sălajului.

- 2 orașe cu servicii mixte, de importanță sub-regională – Baia Mare și Satu Mare. Baia Mare este legat printr-un flux dominant de Cluj-Napoca, Satu Mare este interconectat cu Oradea. Ambele orașe au o arie de polarizare relativ extinsă. Astfel, municipiul Baia Mare polarizează, prin sinapse locale, întreaga suprafață a județului Maramureș, partea de est a județului Satu Mare și nordul județului Sălaj. Municipiul Satu Mare are o arie de polarizare ce se restrânge la suprafața județului cu același nume.

- 4 orașe, cu servicii mixte, de importanță județeană – Bistrița, Zalău, Turda și Sighetu-Marmației. Municipiile Bistrița, Zalău și Turda sunt legate de centru regional de la nivel superior – Cluj-Napoca, în timp ce Sighetu-Marmației cu polul sub-regional Baia Mare. Ariile de polarizare ale acestor centre urbane sunt mai puțin extinse, rezumându-se la teritoriul județului din care fac parte. Singura excepție notabilă este municipiul Turda, a cărei poziționare geografică face ca influența sa să fie dominantă în nordul județului Alba și în vestul județului Mureș.

Examinând clasificarea propusă mai sus, este evident că orașul Năsăud se află în aria de polarizare a municipiului Cluj-Napoca, dar la o distanță semnificativă de acesta, fiind poziționat în fapt chiar la limita maximă exterioară a ariei de polarizare³ (Figura 1). Orașul Năsăud mai este situat în aria polarizatoare a municipiului Bistrița.

³ În Planul de dezvoltare regională al Regiunii de Nord-Vest 2014-2020, această reprezentare grafică a ariilor de polarizare nu se mai regăsește dar ea este în continuare corectă.

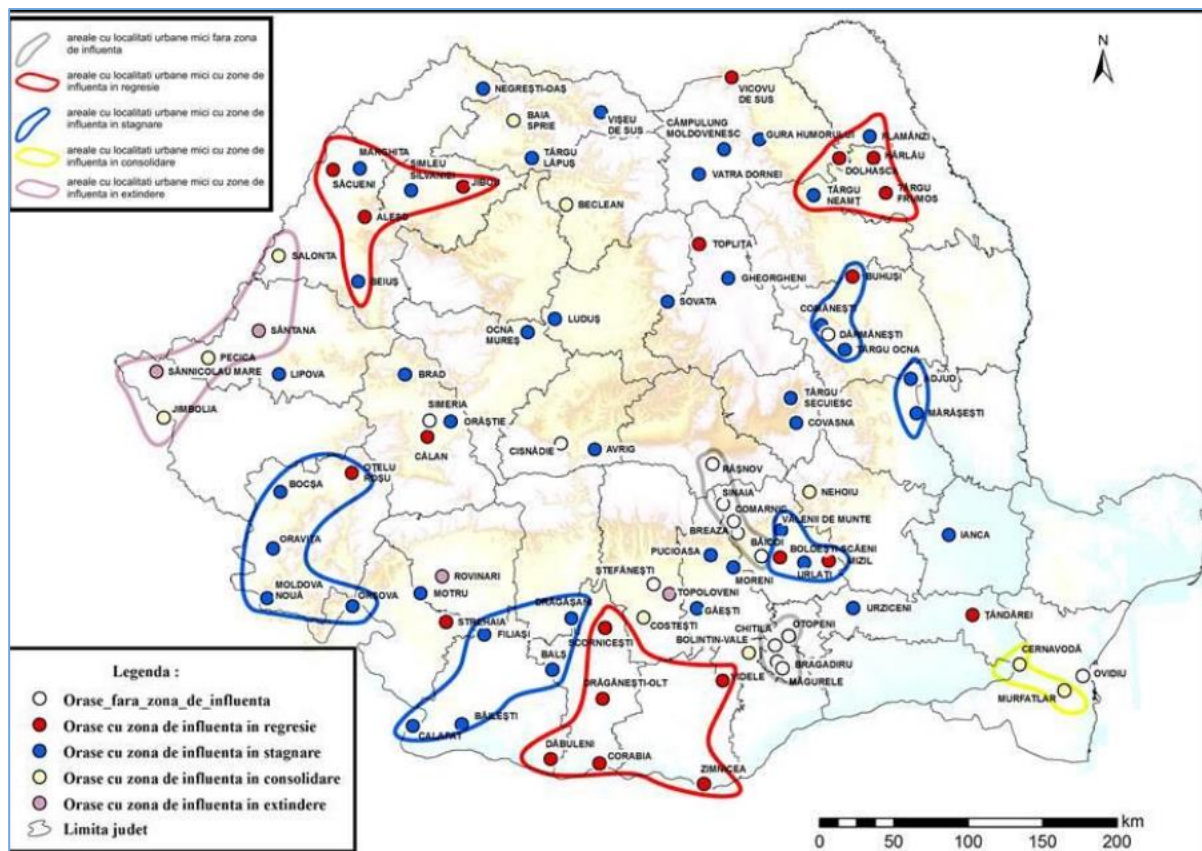
Figura 1: Centre polarizatoare și aria lor de influență

Sursa: Cadrul regional strategic de dezvoltare al regiunii de dezvoltare Nord-Vest 2007-2013

Dezvoltarea viitoare a orașului Năsăud depinde în bună măsură și de evoluții care la momentul actual sunt în curs de desfășurare, depinzând atât de contextul socio-economic general cât și de politici spațiale de la nivel național, regional și județean. Astfel, între cele 3 orașe mici ale județului Bistrița-Năsăud, Becleanul a fost identificat ca oraș cu zonă de influență în consolidare (Harta 2). Nu este însă clar la acest moment dacă Năsăudul se va putea racorda la evoluția acestui oraș precum și dacă creșterea zonei de influență a Becleanului va progresa sau va stagna.

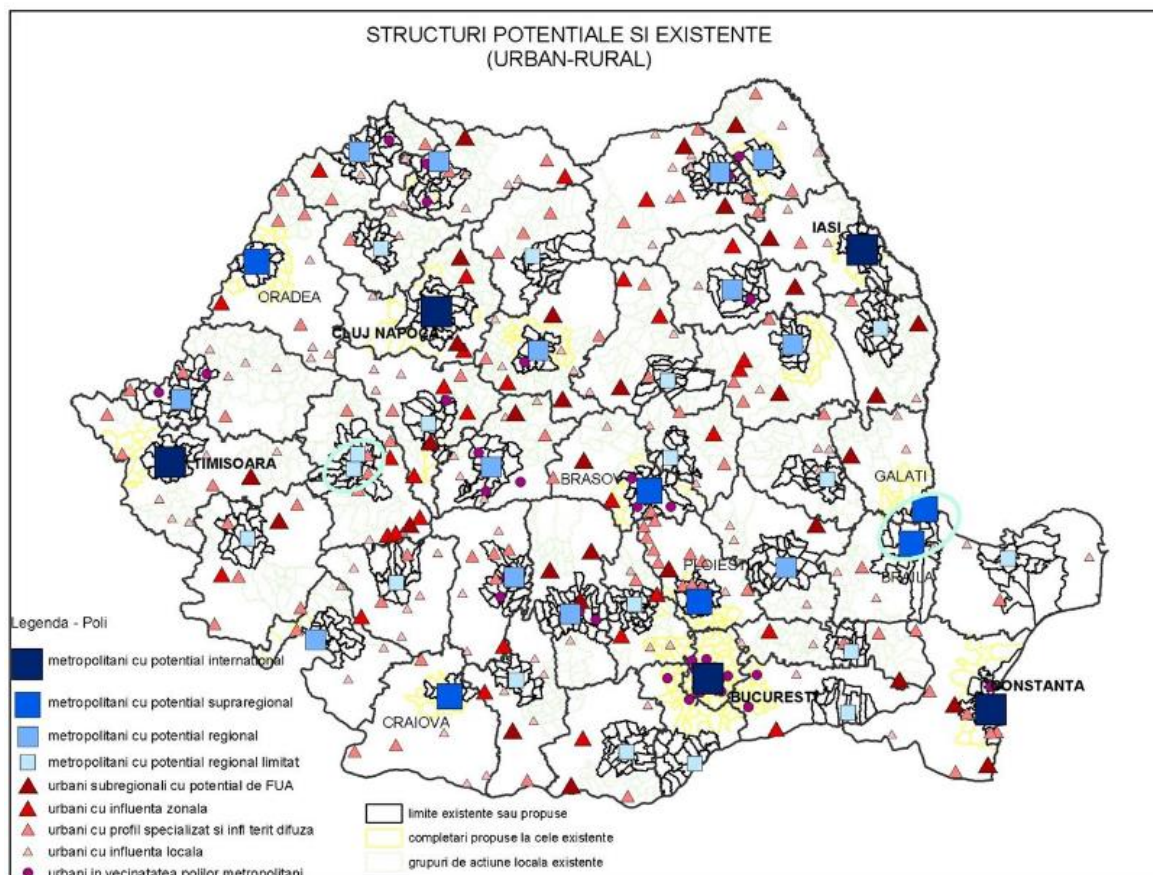
Harta 2: Tipologia ariilor de polarizare pentru orașele mici

Sursa: Strategia de Dezvoltare Teritorială a României 2014, iunie 2014, p. 57

Pentru conturarea profilului strategic al orașului Năsăud, trebuie discutat și rolul pe care acesta îl poate avea asupra comunităților rurale din jur, chiar dacă din postura de oraș mic acest rol nu pare întotdeauna ca fiind unul semnificativ. Potrivit Strategiei de Dezvoltare Teritorială a României (iunie 2014), orașul Năsăud este definit ca pol urban specializat și cu influență difuză. La nivel național există 86 de astfel de orașe, putând fi incluse în această categorie: centre de atracție zonală; stațiuni turistice, noduri de transport, porturi, puncte de trecere a frontierei, orașe monoindustriale, orașe cu profil predominant agricol sau de servicii; de regulă între 10.000 și 20.000 de locuitori dar și excepții legate de profilul specializat; rang 3 conform PATN secțiunea 4. Examinând profilul socio-economic al orașului Năsăud, acesta poate fi încadrat la categoria centru de servicii. Aria sa de polarizare poate fi reprezentată de următoarele comune: Coșbuc, Feldru, Parva, Rebrîșoara, Romuli, Salva, Telciu, Zagra. La momentul actual însă acest scenariu este mai degrabă unul potențial.

Harta 3: Tipologie a localităților urbane și a arii potențiale de polarizare

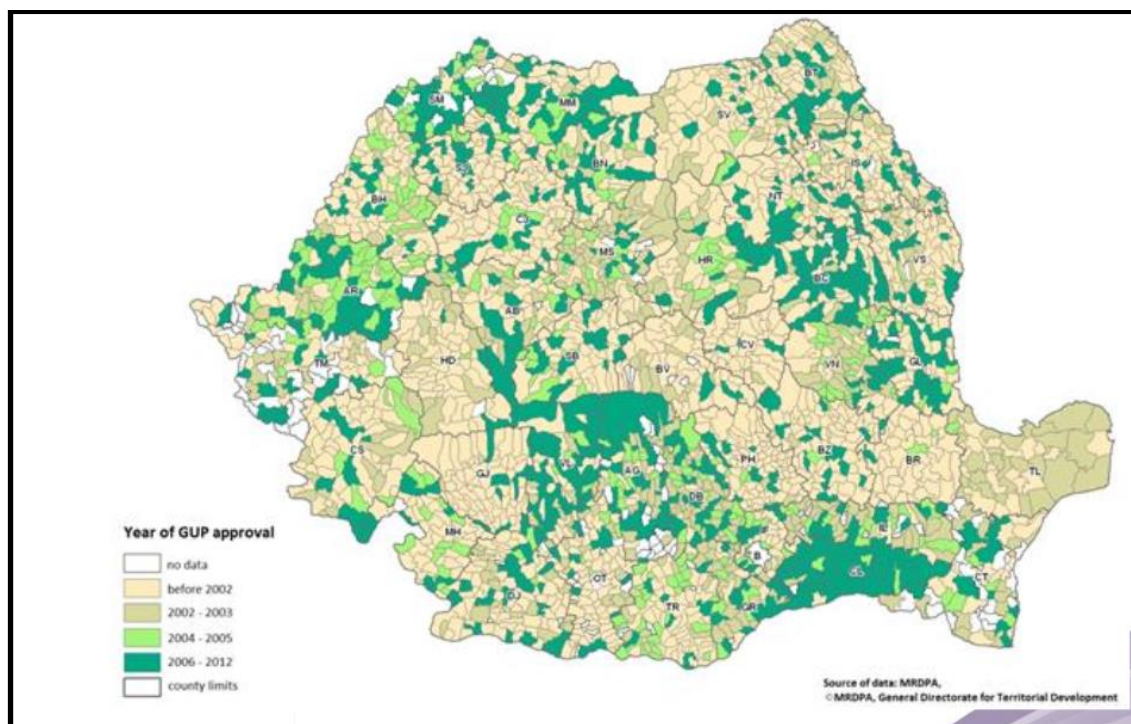
Sursa: Strategia de Dezvoltare Teritorială a României 2014, iunie 2014, p. 59

Datele prezentate mai sus trebuie abordate cu prudență în momentul realizării profilului strategic al orașului Năsăud deoarece ne confruntăm cu lipsa actualizării documentațiilor de amenajare a teritoriului și necorelarea între documentațiile de amenajare a teritoriului / urbanism și cele privind planificarea strategică spațială/a teritoriului.

Planul Urbanistic General și evoluția intravilanului

Existența unor PUG-uri actualizate, care exprimă în mod realist condițiile și nevoile în schimbare de la nivel local, reprezintă o precondiție semnificativă pentru dezvoltarea locală armonioasă a localităților. În prezent, la nivel național există o problemă semnificativă legată de lipsa de actualizare a PUG-urilor, multe din ele având termenul de valabilitate expirat. Harta de mai jos ilustrează această situație. Orașul Năsăud se află, comparativ cu alte comunități, într-o poziție relativ mai bună din acest punct de vedere. PUG-ul și regulamentele aferente au fost reactualizate/refăcute în anul 2008, documentul inițial datând însă din anul 1999. Evident, autoritățile locale admit că un nou PUG este o necesitate.

Hartă 4: Anul aprobării PUB, situație la nivel național

Sursa: Strategia de Dezvoltare Teritorială a României 2014, iunie 2014, p. 49

Există câteva probleme legate de PUG care afectează dezvoltarea localității, unele dintre acestea sesizate încă din strategia anterioară de dezvoltare locală. Nu este prevăzută prin PUG o zonare pentru activitățile industriale – noul PUG va trebui să contureze zonele care pot fi folosite sau refolosite pentru crearea unor parcuri industriale. Astfel, se va putea rezolva și problema unor terenuri care în trecut au fost folosite în scopuri industriale și care în prezent sunt abandonate sau semi-abandonate. Problematică este și zona centrală, care, deși cuprinsă în PUG, ar trebui mai bine reglementată printr-un PUZ, document care ar avea menirea de a proteja și clădirile istorice de dezvoltarea urbană haotică. Nu sunt zone corespunzătoare în PUG-ul existent nici anumite locații care pot să fie folosite pentru recreere, cum ar fi de ex. malul cursurilor de apă.

Modul în care evoluează suprafața cuprinsă în intravilan este de asemenea semnificativă pentru analiza potențialului de dezvoltare a unui oraș. Intravilanul trebuie extins astfel încât să fie acomodate atât cerințele vizând dezvoltarea rezidențială dar mai ales cele vizând noi investiții industriale și comerciale. După 1990, numeroase localități, în special din categoria orașelor mici și mijlocii, au extins în mod nejustificat suprafața intravilanului, de multe ori în condițiile în care au avut o stagnare sau un declin al populației și o reducere a activităților industriale. Creșterea nejustificată a intravilanului, în absența unor obiective reale, poate duce la o presiune crescută asupra autorităților locale de a oferi utilități și infrastructură pe o zonă mai extinsă. Potrivit Tabelului 2, observăm că suprafața intravilanului s-a dublat în anul

2000, după care recent, în, 2011, a mai existat o creștere mai puțin semnificativă, de aprox. 40 ha.

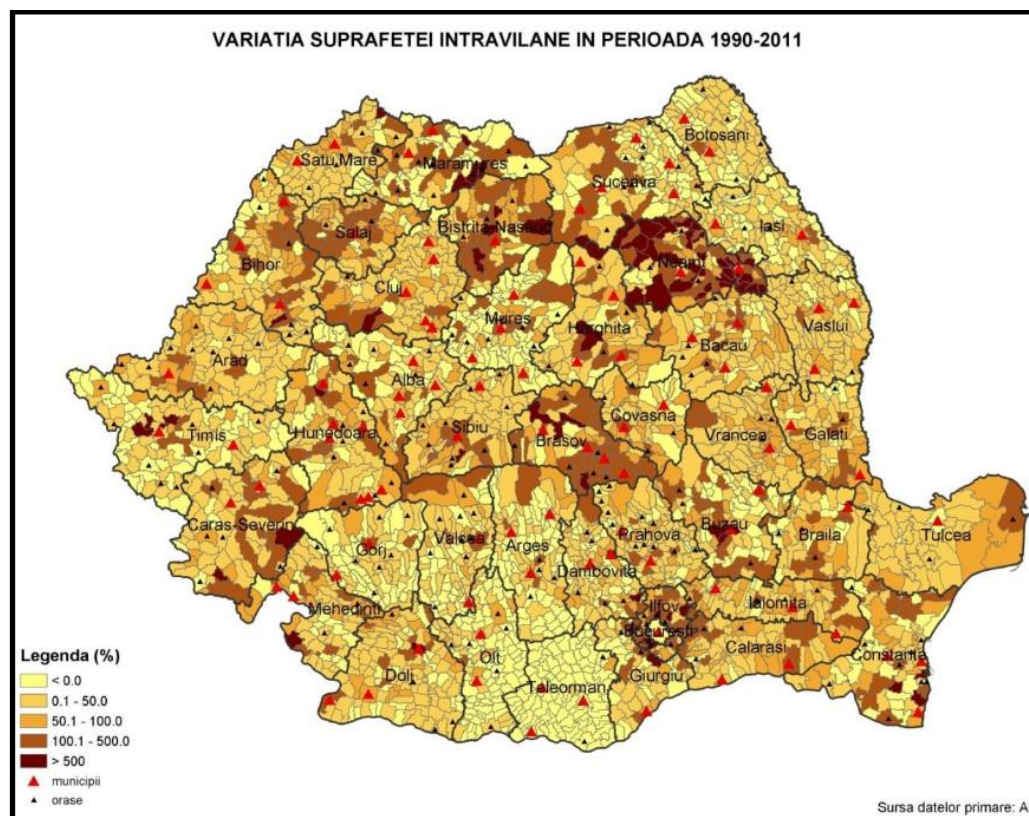
Comparativ cu nivelul național, județul Bistrița-Năsăud se încadrează în categoria județelor care au cunoscut creșteri relativ semnificative ale suprafețe intravilanului localităților (Harta 5). Pentru Năsăud în viitor este problematică identificarea unor noi zone unde să poată fi amplasate construcții rezidențiale, ținând cont de limitările geografice ale zonei.

Tabel 2: Evoluție suprafață intravila 1993-2014 (ha)

An	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Nr. ha				253	253	253	253	253	253	253	568	568	568
An	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
Nr. ha	568	568	568	568	568	568	568	568	607	607	608	608	

Sursa: date INS

Harta 5: Evoluția suprafață intravilan, 1990-2011

Sursa: Strategia de Dezvoltare Teritorială a României 2014, iunie 2014, p. 49

Probleme în domeniul urbanismului și disciplinei în construcții

În cadrul PUG-ului în vigoare în prezent sunt menționate încă de la începutul anilor 2000 anumite disfuncționalități care limitează dezvoltarea urbană a orașului. Acestea includ: a) Circulație – trafic greu, de tranzit în zona de centru, locuri de parcare insuficiente, zonă pietonală nevalorificată, conflict între diferite funcțiuni urbane și grupuri de indivizi care utilizează spațiul (pietoni, bicicliști, șoferi etc.); b) Fond construit – risc de inundații și alunecări de teren, locuințe insuficiente; c) Spații verzi și zone de agrement insuficiente; Probleme de mediu – poluare electromagnetică, poluarea pânzei freatice datorată foselor septice necorespunzătoare.

Unele dintre aceste disfuncționalități s-au acutizat de-a lungul timpului, reprezentând riscuri pentru dezvoltarea urbană armonioasă a Năsăudului în viitor. Mai jos sunt redată câteva dintre aceste aspecte care au fost atinse în cadrul discuțiilor cu actorii relevanți din comunitate.

În cadrul focus grupurilor a fost menționată existența în zona blocurilor a numeroase construcții de tip anexe și garaje, folosite de multe ori ca spații pentru depozitare, care sunt problematice din perspectiva siguranței publice și a prevenirii incendiilor (accesul mașinilor de pompieri se face pe o singură stradă principală care este parțial blocată de mașinile parcate). Aceste garaje au fost de multe ori construite și pe suprafețe care ar putea fi utilizate ca și spații verzi. Întreaga zonă de blocuri, care se confruntă și cu probleme de deteriorare structurală a construcțiilor, trebuie reddezvoltată, proces care în mod necesar ar trebui să includă și demolarea garajelor/anexelor.

O altă problemă semnalată vizează aglomerarea zonei centrale în ziua din săptămână (joia) când se organizează târgul. În această zi se dublează numărul de mașini în oraș și ar trebui identificată o zonă pentru parcare mașinilor, respectiv amenajarea acesteia. Tot pentru decongestionarea traficului, ca și măsură temporară ar trebui interzisă parcare mașinilor pe strada Vasile Nașcu în zilele cu târg. Aglomerarea orașului în zilele cu târg afectează chiar și circulația feroviară, accesul către gara din oraș făcându-se cu dificultate.

Lipsa unei șosele de centură provoacă nu doar probleme de aglomerare a traficului ci generează și două mari probleme pentru dezvoltarea urbană. Astfel, în absența șoselei de centură, zona de nord a orașului, unde mai există platouri potrivite pentru construcții, rămâne nevalorificată. Traficul greu, preponderent pe strada Vasile Nașcu, afectează structural clădirile care trepidează și ai căror pereți/fundații se fisurează. Abia după devierea traficului prin crearea unei centuri ocolitoare se poate vorbi despre dezvoltarea unei piețe centrale și a unei zone pietonale.

Tot în cadrul focus grupurilor s-a menționat existența unor construcții rezidențiale situate la o distanță mai mică de 100 de metri de gară/linia de cale ferată, pentru care nu există avize de la Ministerul Transporturilor (acestea ar trebui solicitate de primărie în procesul de

acordare a autorizațiilor de construcții). Această situație este problematică deoarece atunci când se va realiza modernizarea căii ferate, proprietarii construcțiilor realizate fără aviz nu vor putea fi despăgubiți. Tot în zona gării există garaje/anexe care ar putea fi demolate și s-ar putea construi un loc de parcare.

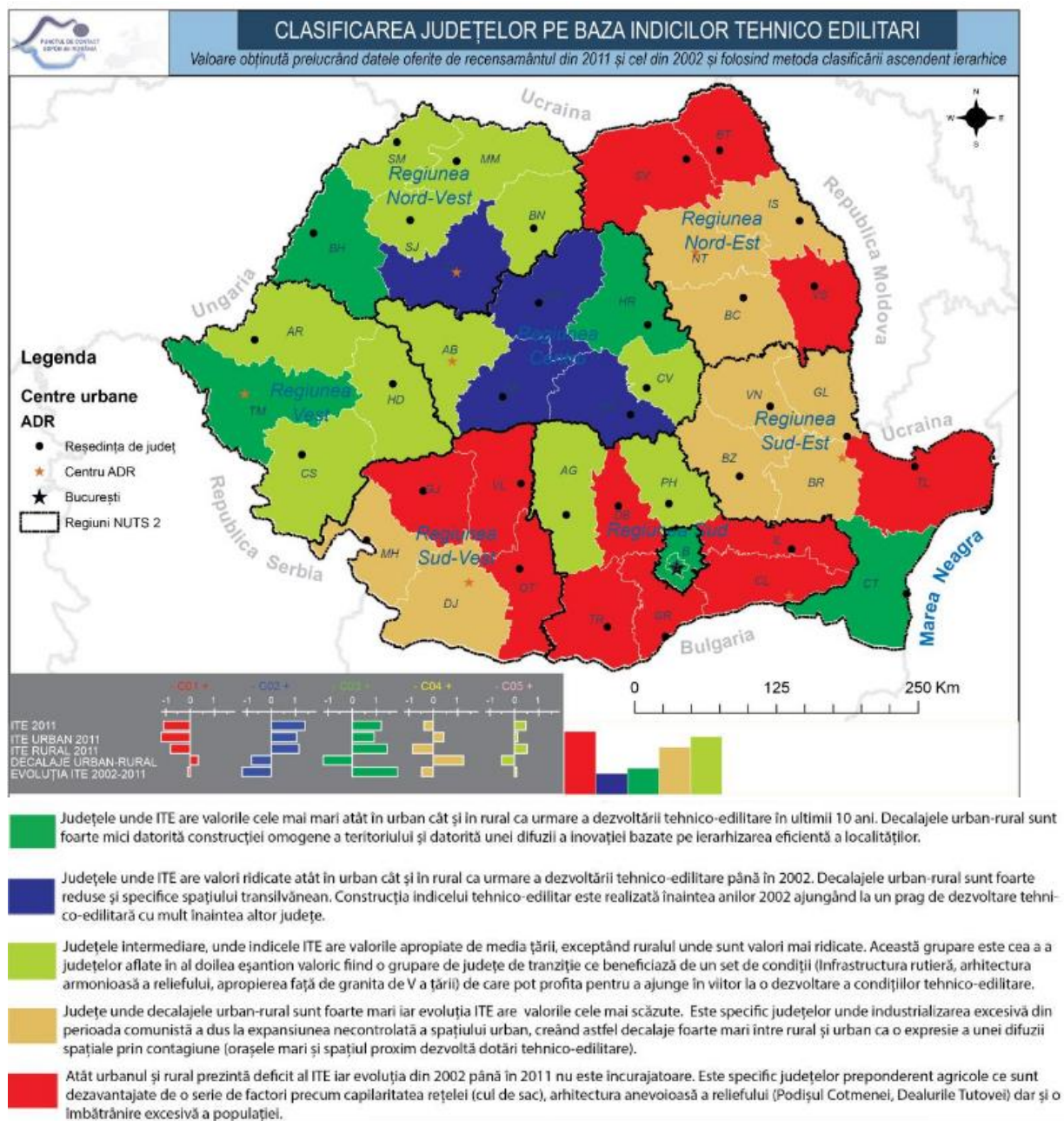
Nu în ultimul rând, atât din chestionarele privind calitatea vieții cât și din discuțiile cu actorii comunitari relevanți a reieșit necesitatea dezvoltării unor zone de recreere, lipsa acestora fiind percepută ca un motiv semnificativ pentru părăsirea comunității. Au fost sugerate atât construcții noi de tip bază sportivă multifuncțională cât și investiții mai mici de genul amenajării malului Someșului sau marcarea unor trasee pre-existente.

Utilități și infrastructură edilitară

Evaluare generală

O infrastructură edilitară bine dezvoltată și accesul la utilități publice reprezintă o precondiție pentru o calitate a vieții ridicate și o satisfacție a cetățenilor față de administrația publică locală. La nivelul județelor din România, a fost calculat Indicele dotărilor tehnico-edilitate (ITE), care examinează atât înzestrarea propriu-zisă din punct de vedere edilitar a județelor cât și diferențele urban-rural. În ceea ce privește dotarea edilitară a localităților din județ, Bistrița-Năsăud se înscrie în categoria județelor intermediare din punctul de vedere al ITE, indicele având valori apropiate de media pe țară, dar existând diferențe între urban și rural (Figura 2). Orașul Năsăud contribuie la plasarea județului în această categorie intermediară, având o echipare edilitară medie sau chiar bună. Mai jos este detaliată situația pentru fiecare tip de infrastructură edilitară precum și o reprezentare grafică a situației orașului Năsăud comparativ cu celelalte comunități din județul Bistrița-Năsăud.

Figura 2: Indicele dotărilor tehnico-edilitare pe județe

Sursa: Strategia de Dezvoltare Teritorială a României 2014, iunie 2014, p. 38

Rețeaua de apă și canalizare

Alimentarea cu apă și canalizarea sunt obligatorii atât pentru asigurarea unui nivel acceptabil al calității vieții cât și pentru dezvoltarea activităților industriale în localitățile respective.

Lungimea simplă a conductelor de distribuție a apei potabile este de 35,1 km, iar capacitatea instalațiilor de producere a apei potabile este de 14256 metri cubi/zi. Se poate observa că până în anul 2011 lungimea rețelei a rămas nemodificată prin raportare la anul 1990, lucrările de reabilitare/modernizare fiind minime.

Rețeaua de apă potabilă este deficitară, fiind în mare parte îmbătrânită. Avem totuși recent la nivelul orașului reabilitați aprox. 8 km. de rețea. O problemă semnificativă este legată de pierderile de apă, datorate îmbătrânirii conductelor (acolo unde rețeaua nu este reabilitată). De asemenea, vechimea, diametrele și materialele din care sunt confecționate rețelele de apă potabilă se reflectă negativ asupra calității și presiunii apei potabile la consumatori.

Tabel 3: Lungimea totală a rețelei simple de distribuție a apei potabile, în km, 1990-2014

An	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Nr. km	21,5	21,5	21,5	21,5	21,6	21,6	21,6	22	22	22	22	22	22
An	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
Nr. km	22	22	22	22	22	22	22	22	26,5	34	35,1	35,1	

Sursa: date INS

La nivelul orașului Năsăud, prin Master Planul aferent proiectului Alimentarea cu apă și evacuarea apelor uzate în județul Bistrița-Năsăud, faza 2, pentru perioada 2013-2018, sunt prevăzute realizarea de rețele de aducțiuni de apă și respectiv rețele de distribuție apă potabilă. Acestea sunt în curs de realizare.

În ceea ce privește lungimea simplă a conductelor de canalizare, anul 2010 marchează o creștere cu 10 km a rețelei, lungime care se păstrează neschimbată și la nivelul anului 2014. Îmbunătățirea rețelei de canalizare la nivelul a 7 străzi din oraș s-a datorat proiectului amintit mai sus denumit *Alimentarea cu apă și evacuarea apelor uzate în județul Bistrița-Năsăud*, în valoare de 80.745 mii euro (Proiect Municipal Services Project-Contract 2).

Tabel 4: Lungimea simplă în km a rețelei de canalizare, în km, 1990-2014

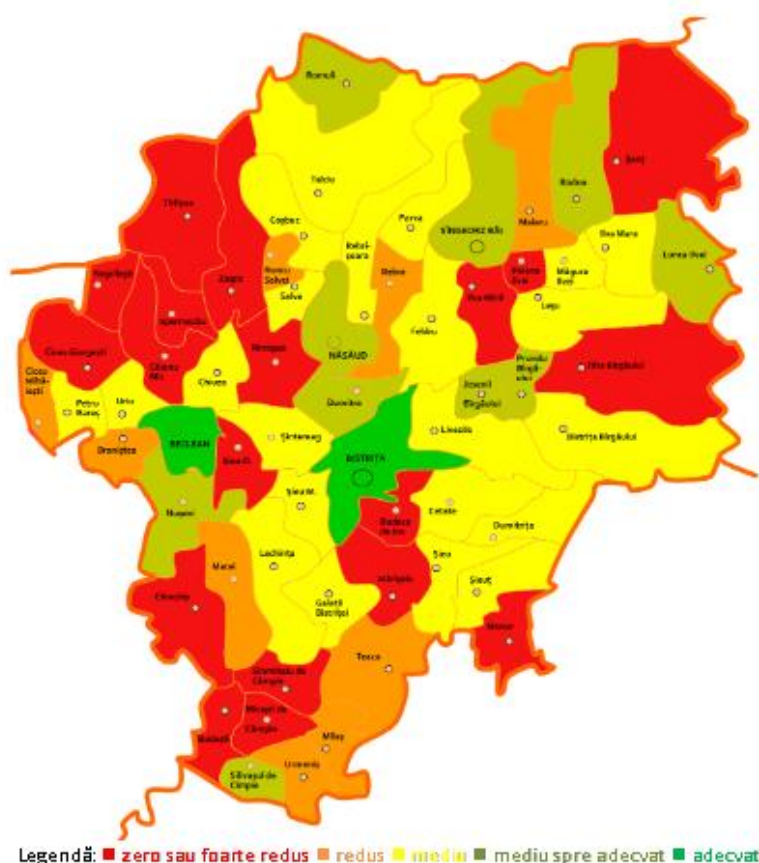
An	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Nr. km	9,1	9,1	9,1	9,1	14,5	14,5	15	15,2	15,2	16,2	16,2	16,2	16,2
An	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
Nr. km	16,2	16,2	16,2	16,2	16,2	16,2	16,2	27,1	27,1	27,1	27,1	27,1	

Sursa: date INS

O problemă majoră este absența sistemului de canalizare în cartierele Liviu Rebreanu și Lușca. Astfel, în zonele fără canalizare, apele uzate menajere sunt evacuate în marea majoritate direct, fără epurare, în șanțuri, rigole stradale. Aceste evacuări conduc la poluarea aerului, solului și a apei și în general la o calitate a vieții mai scăzută.

Pe baza datelor descrise mai sus, gradul de dezvoltare a rețelei de apă și canalizare la nivelul orașului Năsăud a fost evaluată ca medie spre avansat.

Harta 6: Nivel dotare edilitară rețele alimentare apă și canalizare

Sursa: Strategia de dezvoltare a județului Bistrița-Năsăud pentru perioada 2014-2020, decembrie 2013

Infrastructura rutieră

La nivelul orașului Năsăud, drumurile existente sunt insuficiente ca și capacitate pentru nivelul traficului actual, situație înrăutățită și de absența unui drum de centură care să preia din traficul de tranzit. Aceste probleme sunt cunoscute la nivelul factorilor de decizie, de-a lungul ultimilor ani existând inițiative și pași concreți în direcția îmbunătățirii infrastructurii rutiere.

Lungimea totală a străzilor orașenești nu a cunoscut o evoluție accentuată, din contră, a stagnat până în anul 2007. Începând cu anul 2008 lungimea străzilor orașenești a crescut cu

câțiva km, fiind în 2014 de 41 km, sub nevoile de dezvoltare ale orașului. Din cei 41 de km, 23 km sunt modernizați, existând însă și aici o stagnare în ultimii ani. Ca și problemă, trebuie amintită și existența a 8 străzi cu pământ în oraș, de-a lungul cărora există locuințe și care ar trebui modernizate.

Tabel 5: Lungime totală străzi orășenești în km (1990-2015)

An	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Nr. km	35	35	35	35	34	34	34	34	35	35	35	35	35
An	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
Nr. km	36	36	36	36	36	41	41	41	41	41	41	41	

Sursa: date INS

Tabel 6: Lungime totală străzi orășenești modernizate în km (1990-2015)

An	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Nr. km	16	17	17	17	10	10	10	12	12	13	17	17	17
An	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
Nr. km	18	18	18	18	21	24	24	31	23	23	23	23	

Sursa: date INS

Trebuie amintit că în ultimii 7 ani s-au realizat lucrări de amenajare a unor poduri și podețe peste Valea Caselor, asigurând o conectare mai bună a diferite zone precum și acces spre obiectivul turistic Peștera Tăușoarelor. De asemenea s-au făcut lucrări la DC 2F, pentru a îmbunătăți posibilitatea de acces în cartierul Lușca.

Una dintre cele mai semnificative probleme legate de infrastructura rutieră a orașului este cea referitoare la lipsa unei șosele de centură. Au existat de-a lungul timpului demersuri în acest sens, fiind posibilă atât varianta de ocolire prin nord cât și cea prin sud (preferință pentru nord). Pentru varianta ocolire nord există un studiu de pre-fezabilitate, problema este însă finanțarea – a fost depusă o solicitare la Ministerul Transportului, împreună cu solicitările legate de 17 C și 17 D care vizează transformarea lor în drumuri interregionale. În Master Planul pentru Transport sunt planificate DN 17 C pentru 2017 iar DN 17 D pentru

2022. Varianta de ocolire nu este însă cuprinsă în Master Plan, includerea ei în viitor fiind esențială pentru dezvoltarea orașului.

Distribuție energie termică

Sistemele de alimentare centralizată cu energie termică sunt într-un proces accentuat de restrângere ca urmare a extinderii rețelelor de distribuție a gazelor naturale și a montării unor surse de energie termică care folosesc acest combustibil, precum și a creșterii prețului energiei termice livrate centralizat. La nivelul județului Bistrița-Năsăud nu mai există după anul 2007 nicio localitate în care să se furnizeze energie termică în sistem centralizat.

Ultimul an în care a fost furnizată energie termică în sistem centralizat la Năsăud este 2000 (561 gigacalorii). De-a lungul timpului a existat o reducere constantă a cantității de energie termică distribuită către toate tipurile de utilizatori, de la 7825 gigacalorii în 1993 la 561 gigacalorii în anul 2000. Cel puțin la nivelul utilizatorilor casnici lipsa unui sistem municipal de distribuție energie termică nu este resimțită ca un aspect negativ, orașul având un nivel peste medie de conectare la rețeaua de distribuție a gazelor naturale. De asemenea, existența unor resurse de material lemnos abundente în zonă limitează efectele potențial negative ale lipsei unui sistem centralizat de distribuție a energiei termice.

Alimentarea cu gaze naturale

Alimentarea cu gaze poate constitui un avantaj atât din punctul de vedere al locuitorilor (pentru încălzire și activități casnice) cât și din cel al agenților economici (proces tehnologice care folosesc gaze naturale). Deși la nivelul consumatorilor casnici resursele de material lemnos pot suplimenta lipsa accesului la gaz, pentru anumiți agenți economici ea este esențială și reprezintă un atu în atragerea de investitori industriali.

La nivelul orașului Năsăud, începând cu 2006, lungimea rețelei de distribuție a gazelor naturale a variat între un minim de 16,7 km și un maxim de 52,3 km, ajungând în anul 2014 la o lungime de 31 km. Aproape jumătate din consum este reprezentat de consumul casnic.

Tabel 7: Lungime simplă în km a reței de distribuție a gazelor naturale

An	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014				
Nr. km	16,7	30,4	45	45,3	52,3	52,3	52,3	45,3	31				

Sursa: date INS

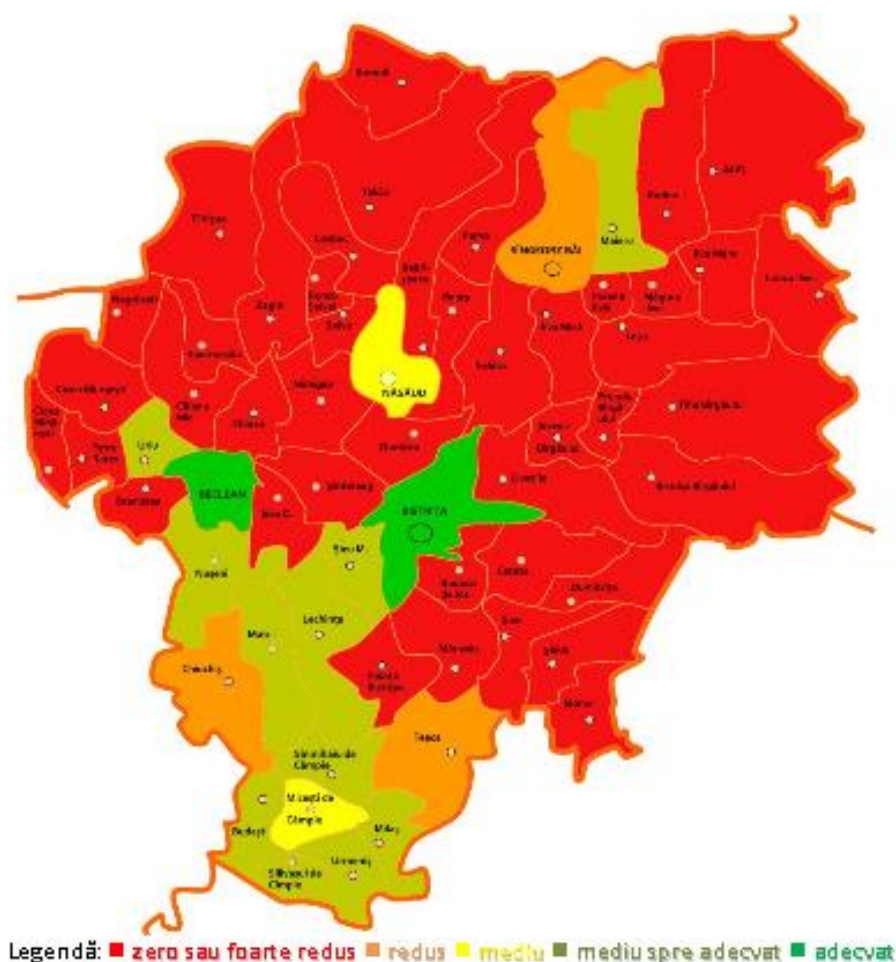
Tabel 8: Gaze naturale distribuite după destinație, în mii metri cubi

An	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014				
Total	2464	2859	3302	3138	3505	3156	2599	2726	2232				
Uz casnic	894	956	3302	1229	1371	1402	1363	1347	1205				

Sursa: date INS

Comparativ cu celelalte localități din județul Bistrița-Năsăud, orașul Năsăud are un grad mediu de dezvoltare a acestei dotări edilitare.

Harta 7: Nivel dotare edilitară rețea distribuție gaze naturale

Sursa: Strategia de dezvoltare a județului Bistrița-Năsăud pentru perioada 2014-2020, decembrie 2013

Transport public în comun

Contrar orientărilor strategice europene vizând dezvoltarea transportului ecologic, la nivelul regiunii de Nord-Vest se remarcă o scădere a lungimii liniilor simple pentru transportul în comun, concomitent cu reducerea numărului de vehicule utilizate (sau eliminarea unora) și implicit și a numărului de călători transportați.

La nivelul orașului Năsăud nu există transport public în comun. Ultimul an când acest serviciu a fost oferit în Năsăud de către administrația publică locală este 2001.

Există mai multe firme private care asigură servicii de transport dinspre și înspre orașul Năsăud; sunt disponibile și mijloace auto în regim de taxi.

Principalele probleme determinate de lipsa transportului public în comun sunt: mobilitate redusă în special pentru populația vârstnică, aglomerație pe străzile orașului precum și efecte negative asupra mediului înconjurător în contextul în care tot mai mulți rezidenți își folosesc pentru deplasări în oraș și împrejurimi mașina personală.

Locuire

La nivelul orașului Năsăud, se observă în ceea ce privește numărul locuințelor existente precum și a suprafeței locuibile că până la începutul anilor 2000 construcțiile au stagnat, reflectând frământările economice prin care a trecut orașul în încercarea de a se adapta la noile realități. După 2000, avem o creștere lentă dar continuă, care se înscrie cel puțin parțial în trendul observabil la nivelul unor orașe de aceeași mărime și profil. Din examinarea tabelelor de mai jos se poate observa că locuințele în proprietate privată reprezintă majoritatea. La nivelul anilor 2010/2011 se poate observa că a avut loc un transfer semnificativ de locuințe din proprietate publică către categoria construcțiilor în proprietate privată. Numărul scăzut de construcții în proprietate publică este alarmant în contextul în care orașul se confruntă cu un deficit de locuințe, existând o cerere mare pentru locuințe construite din fonduri publice de tip ANL și respectiv locuințe sociale. Tabelul 10 evidențiază faptul că doar în doi ani, 2009 și 2011, avem un număr de 20 de locuințe finalizate în fiecare din acești ani din surse publice (locuințe în blocuri ANL). În ceea ce privește locuințele finanțate din surse private, vorbim exclusiv de bani de la populație.

Tabel 9: Nr. locuințe existente după forma de proprietate (1990-2014)

An	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
total	3597	3473	3482	3488	3491	3510	3535	3531	3539	3551	3558	3834	3831
public				347	347	347	347	347	347	227	227	133	133
privat				3112	3115	3134	3159	3155	3163	3324	3331	3701	3698

An	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
total	3837	3850	3850	3847	3848	3863	3893	3927	4156	4164	4174	4187	
public	123	123	123	123	167	167	187	187	86	86	86	86	
privat	3714	3727	3727	3724	3681	3696	3706	3740	4070	4078	4088	4101	

Sursa: date INS

Tabel 10: Locuințe terminate în cursul anului pe surse de finanțare

An	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Tot		5	9	6	3	19	15	6	10	13	8	9	3
Pub.													
Priv.						19	15	6	10	13	8	9	3
Pop.		5	9	6	3	19	15	6	10	13	8	9	3
An	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
Tot.	10	16	9	6	6	15	30	34	54	14	11	13	
Pub.							20		20				
Priv.	10	16	9	6	6	15	10	34	34	14	11	13	
Pop.	10	16	9	6	6	15	10	34	34	14	11	13	

Sursa: date INS

În ceea ce privește structura fondului de locuințe în proprietate privată, avem atât case/gospodării construite de populație cât și blocuri. O parte din blocurile de locuințe se află în stare avansată de uzură, un număr mic dintre acestea fiind însă reabilitate în ultimii ani de către primărie.

La nivelul anului 2014 avem practic o înjumătățire a numărului de autorizații de construcții eliberate comparativ cu anii anteriori – 7. Dacă examinăm tipurile de clădiri pentru care s-a eliberat autorizație de construcție vedem că ele se plasează preponderent în sfera construcțiilor rezidențiale (case individuale). Între 2010-2013 avem și câteva autorizații de construcții pentru clădiri pentru comerț.

Tabel 11: Autorizații de construire eliberate pentru clădiri, pe tipuri de construcții

An	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Clăd. rez. exclusiv cele pt. col.	28	11	30	37	12	16	11	21	16	15	14	7
Clăd. pt. col.	1										1	
Clăd. admin.										1		
Alte clăd. (hoteluri)	1		3									
Clăd comerț cu ridicata și amenuntul								1	3	2		
Alte clăd								1	4	2	3	

Sursa: date INS

Spații verzi și zone de agrement

Accesul la spații verzi și zone de agrement reprezintă un aspect deosebit de important al calității vieții precum și o modalitate de combatere, în special în mediul urban, a efectelor cauzate de diferite tipuri de poluare, cum ar fi de ex. cea atmosferică.

Potrivit datelor conținute în fișa localității se observă că suprafața totală (ha) de spații verzi la nivelul orașului Năsăud a cunoscut unele fluctuații de-a lungul timpului, determinate atât de modificări obiective a suprafeței de spații verzi cât și probabil de diferențe și erori în modul de raportare de la un an la altul. Astfel, imediat după anul 1993, primul an pentru care există date oferite de INS pe acest indicator, avem o scădere a spațiilor verzi de la 30 ha la 25 ha și apoi o menținere a acestora la 18 ha pentru intervalul 2001-2012⁴. Dacă raportăm spațiile verzi la numărul de locuitori, obținem aprox. 19 m² pe cap de locuitor, valoare sub normele europene (26 m²/locuitor) și cele ale Organizației Mondiale a Sănătății.

Tabel: Evoluție suprafață spații verzi, în ha, 1993-2014

An	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Ha				30	25	25	25	25	25	24	25	18	22
An	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	

⁴ Excepție face anul 2002 când avem înregistrate 22 de ha după care se revine, cel mai probabil datorită unei erori, la 18 ha.

Ha	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	
----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	--

Sursa: Date INS

Important de menționat în legătură cu spațiile verzi este faptul că actorii din comunitate nu resimt atât insuficiența lor, cât lipsa unor amenajări potrivite. Acest lucru a apărut și în cazul altor orașe de mici dimensiuni, situate în proximitatea zonei rurale, unde există pășuni, fânețe și păduri, deci calitatea aerului, cel puțin la nivel de zonă mai largă, este relativ bună iar rezidenții au acces cu ușurință la zone verzi. În oraș însă, lipsa unor parcuri amenajate, a dezvoltării și plantării corespunzătoare a malului Someșului, precum și a unor perdele verzi pentru separarea unor funcțiuni incompatibile aflate în imediată apropiere unele de altele, este percepută ca problematică.

Este important de menționat că începând cu anul 2011 orașul Năsăud a fost inclus în cadrul unui program guvernamental de îmbunătățire a calității mediului prin realizarea de spații verzi în localități, lucrările vizând o suprafață totală de 5.918 metri pătrați în patru zone distincte din intravilan: perimetrele din vecinătatea Casei de Cultură, Pieței Unirii, Capelei mortuare, Bl. C2, 4 - D2, Bl. A4 - B4, Bl. 7 ABC - 1, Bl. C Bistriței. Pe lângă gazon, pavaje, borduri, garduri vii, lucrările au vizat amenajarea a două fântâni arteziene în zonele din apropierea Casei de Cultură și Bl. C1 Bistriței, două foișoare - Piața Unirii și Bl. A4 - B4, și două WC-uri publice - Piața Unirii și Capela mortuară.

Mediul înconjurător

Calitatea vieții într-o comunitate este puternic influențată de starea mediului înconjurător. Un mediu înconjurător nepoluat, spații verzi suficiente și accesibile rezidenților reprezintă preocupări ale tuturor orașelor care doresc să își crească atractivitatea atât pentru rezidenți cât și pentru locuitori.

Starea mediului este monitorizată permanent de Agenția pentru Protecția Mediului Bistrița-Năsăud, care elaborează rapoarte de sinteză pentru întregul județ. Orașul Năsăud nu se confruntă cu probleme semnificative de mediu, cu toate acestea în rândurile de mai jos sunt punctate câteva riscuri de mediu dar și puncte tari ale orașului în acest domeniu.

Riscuri de mediu

Datorită poziționării geografice a localității, la confluența unor văi, orașul se confruntă cu un risc de inundare prin scurgerea apelor de pe versanți dar și cu un risc de alunecări de teren și prăbușiri. Se adaugă și riscul de inundare prin creșterea nivelului pânzei freatice. Toate acestea impun limitări în ceea ce privește construcția în zonele mai profund afectate precum și luarea unor măsuri de protecție și ameliorare de către autoritățile publice.

Există surse de poluarea a solului cu plumb precum și surse care se datorează calității neadecvate a foselor septice acolo unde gospodăriile nu sunt racordate la sistemul public de canalizare.

În ceea ce privește poluarea aerului, ea este de natură să afecteze locuitorii datorită lipsei unor perdele de protecție și a unei separări adecvate a căilor de transport de restul funcțiunilor urbane (în acest caz se adaugă și poluarea fonică) precum și în jurul târgului de animale și a pieței agro-alimentare.

Un ultim risc care trebuie menționat este cel de poluare electromagnetică, într-o zonă bine determinată.

Puncte tari

Sistem de management integrat al deșeurilor

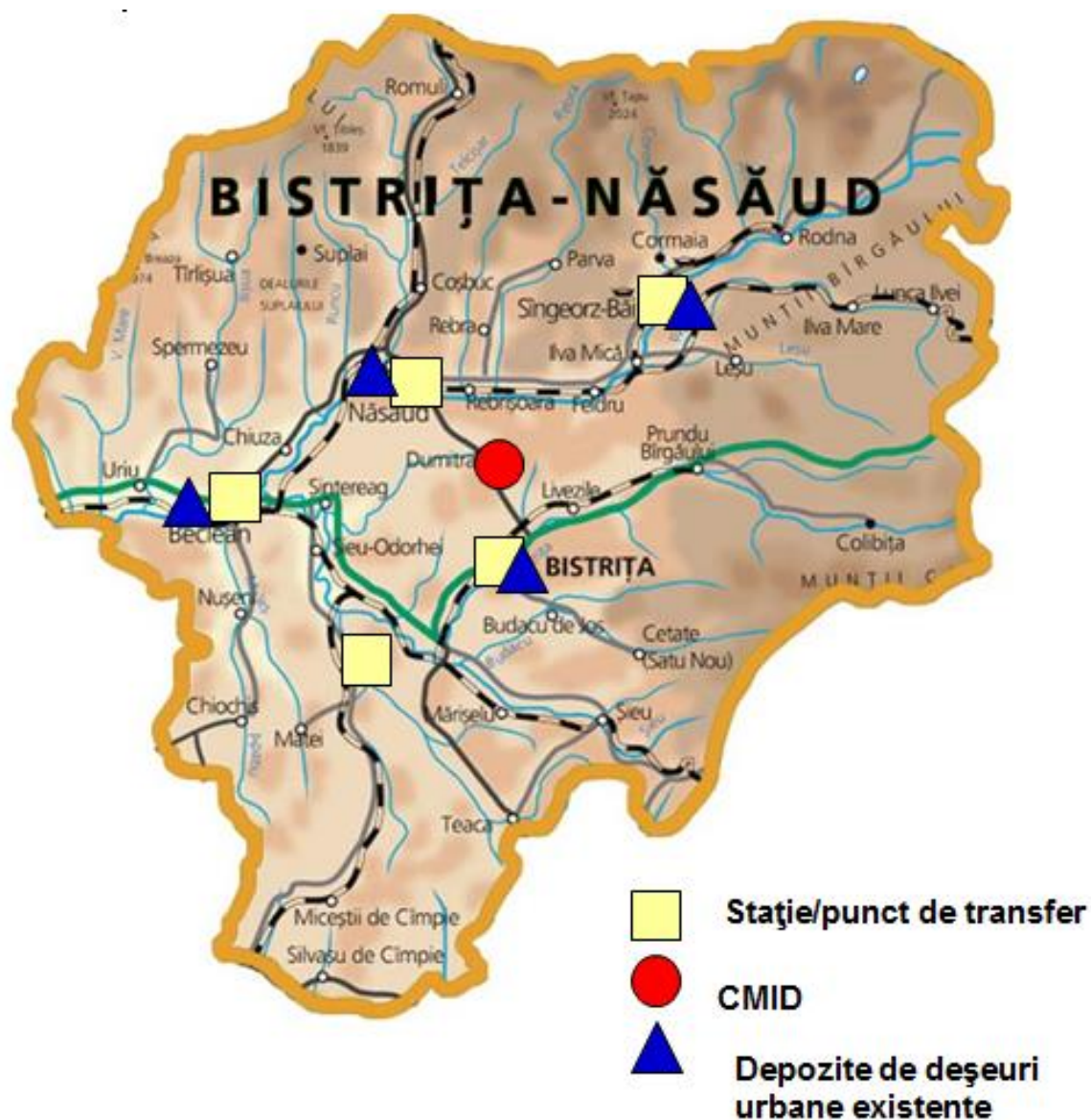
La nivelul județului Bistrița-Năsăud este implementat și funcționează un sistem integrat de management al deșeurilor, prin urmare orașul Năsăud și cele două sate componente sunt acoperite de acest sistem. Trebuie menționat că Bistrița-Năsăud este un județ pilot în implementarea unui sistem integrat de management al deșeurilor.

Potrivit site-ului oficial al proiectului „Sistem de management integrat al deșeurilor solide în județul Bistrița-Năsăud” CCI 2007 RO 161 PR 013 SMIS-CSNR 1385, derularea acestuia a început din anul 2009 și presupune realizarea unor investiții de importanță majoră pentru protecția mediului și gestionarea deșeurilor în județul Bistrița-Năsăud: 1. Construirea unui Centru de management integrat al deșeurilor în comuna Dumitra, sat Tarpiu; 2. Construirea a cinci stații de transfer a deșeurilor în localitățile Bistrița, Beclean, Năsăud, Sângeorz-Băi și Galații Bistriței; 3. Construirea în municipiul Bistrița a două centre de colectare a Deșeurilor Voluminoase și a Deșeurilor din Echipamente Electrice și Electronice și câte un centru de colectare în fiecare oraș al județului; 4. Achiziționarea de containere pentru colectarea selectivă a deșeurilor și vehicule pentru transportul acestora; 5. Închiderea și ecologizarea a 4 depozite urbane și a depozitelor rurale existente neconforme.

Harta 8 de mai jos evidențiază facilitățile care există la nivelul orașului Năsăud în cadrul acestui sistem integrat și anume un punct de transfer și un depozit de deșeuri.

Din perspectiva mediului, această investiție a dus la reducerea/eliminarea unor probleme legate de poluarea aerului în zona gropii de gunoi și creșterea calității vieții locuitorilor.

Harta 8: Tipuri de facilități existente în cadrul sistemului integrat de management al deșeurilor

Stație modernă de epurare a apelor uzate

La nivelul orașului Năsăud s-au înregistrat în trecut unele probleme legate de calitatea apelor uzate și care erau deversate în Someș, acest lucru datorându-se stației de epurare vechi. În decembrie 2015 au fost date în folosință 2 stații moderne de epurare din orașul Sângeorz-Băi și comuna Salva (la care este arondat și orașul Năsăud). Noua stație de la Sângeorz-Băi epurează apa uzată de la izvoarele Someșului, din satul Valea Mare, apoi de la Șanț, Rodna, Anieș și Maieru, pentru o populație de aproximativ 20.000 de oameni, în timp ce stația din Salva varsă apă curată în Someș din canalizările comunei Rebrîșoara, orașului Năsăud și comunei Salva, cu perspectiva adăugării și a comunei Rebra, areal ce numără circa 30.000 de locuitori.

Conectivitate și accesibilitate

Conceptele de conectivitate și accesibilitate sunt complementare și trebuie analizate în strânsă legătură cu infrastructura de transport. Aceste două concepte sunt semnificative din perspectiva faptului că pot fie să faciliteze fie să constrângă în mod semnificativ procesul de dezvoltare economică locală.

Accesibilitatea este privită ca fiind ușurința cu care activitățile pot fi accesate dintr-un loc anume, prin utilizarea unor modalități de transport. Accesibilitatea într-o altă abordare este considerată drept numărul sau cantitatea posibilităților disponibile aflate mai aproape de distanța sau timpul limită de parcurs. Înzestrarea teritoriului cu elemente de infrastructură de transport reprezintă premisa pentru accesibilitate⁵. Un concept complementar accesibilității este cel de conectivitate – cum sunt conectate anumite localități la centrele polarizatoare din regiune și bineînțeles de pe plan național și internațional.

Dezvoltarea infrastructurii de transport reprezintă un factor cheie pentru dezvoltarea economică a regiunilor și interconectarea acestora la nivelul Uniunii Europene. Atunci când această infrastructură este deficitară, sunt generate disparități intra și inter-regionale. Accesibilitatea și mobilitatea redusă se constituie într-unul dintre cele mai importante puncte slabe ale regiunii de Nord-Vest. La nivel intra-regional, în contextul avansării lucrărilor pe coridoarele IV și V, comunitățile cele mai avantajate din regiune sunt cele situate mai aproape de coridorul V (care este aproape finalizat), respectiv din județele Bihor și Satu Mare cei mai defavorizați fiind locuitorii și investitorii din județele Maramureș și Bistrița-Năsăud precum și cei din zonele montane.

Accesibilitate folosind căi rutiere

Accesibilitatea orașului Năsăud dinspre și înspre ceilalți poli de dezvoltare regională este redusă. Orașul are legătură directă cu mun. Cluj-Napoca pe drumul DN 17 D care face legătura cu orașul Beclean prin comuna Salva. Drumul are o lungime de 97,6 km și nu a fost modernizat, aflându-se într-o stare avansată de uzură (a fost finalizată atribuirea unui contract de achiziții vizând reabilitarea în octombrie 2015). Se poate ajunge în mun. Cluj-Napoca și pe drumul DN 17 (E 58) care trece prin mun. Bistrița, fapt ce impune o ocolire de 25 de km. Problematică și în acest caz este uzura drumului, doar porțiunea Bistrița-Cluj-Napoca fiind modernizată. Doar prin intermediul acestor drumuri se realizează legătura între Năsăud, zona de graniță și celelalte regiuni din Europa de Vest.

Legătura cu partea de est a României se face tot prin mun. Bistrița pe DN 17 C (Năsăud-Bistrița) și pe DN 17 (E 58) (Bistrița-Vatra Dornei-Câmpulung Moldovenes-Gura Humorului-Suceava). Există și o legătură directă cu Moldova pe drumul DN 17 D care leagă orașul

⁵ Diferite definiții din literatură citate în Benedek et al., 2013, Dimensiunea regională a societății, diversitatea etnoculturală și organizarea administrativ-teritorială în România, <http://www.ispmn.gov.ro/uploads/ISPMNN%20WP%2051+08-nov.pdf>

Năsăud cu Sângeorg Băi și comuna Șanț. Din păcate însă, după această comună (continuând peste pasul Rotunda) drumul nu mai este practicabil transportului auto.

Accesibilitatea pe căi rutiere este limitată și de planificarea strategică în domeniul transportului, mai specific de includerea în Master Planul pentru Transport a anumitor căi rutiere. Menționăm aici neinclusiunea în Master Plan a DN 17 D – acest drum ar realiza conexiunea dintre orașul Năsăud și zona Rodna.

Accesibilitate folosind căile feroviare

La nivelul regiunii de Nord-Vest, infrastructura feroviară este deficitară; în contextul județului Bistrița-Năsăud merită menționat că densitatea rețelei de căi ferate este mai bună decât în cazul jud. Cluj de exemplu. Cu toate acestea, din perspectiva dezvoltării și a accesibilității, reprezintă puncte negative legăturile deficitare, în special la nivel interjudețean. Din perspectiva orașului Năsăud trebuie remarcată și lipsa interconectării căilor feroviare cu alte moduri de transport, în speță transportul public pe căi rutiere.

Trenurile accelerate și rapide care trec prin orașul Năsăud fac legătura pe o rută întinsă, între Timișoara și Iași. Deschiderea către aceste centre urbane poate fi, cel puțin în teorie, un avantaj al orașului.

Deși există limitări, trebuie menționat că transportul feroviar joacă un rol important în ceea ce privește rolul orașului Năsăud ca centru educațional pentru localitățile rurale din regiune. Există un număr mediu de aprox. 350 pasageri pe zi, cu o maximă de 600 de luni până vineri, o mare majoritate a acestora fiind elevi. Un lucru pozitiv pentru oraș este faptul că linia de cale ferată a fost introdusă începând cu anul 2010 în cadrul culoarului IV pan-european feroviar și se regăsește în Master Planul pentru Transport. Astfel, până în anul 2020, gara va trebui modernizată astfel încât să se ajungă la un standard european. Modernizarea va juca un rol important și în reducerea anumitor probleme care sunt în prezent asociate de ex. cu persoanele de etnie romă care în prezent trăiesc în mod semi-permanent în zona gării și care deranjează pasagerii.

Accesibilitate folosind căile aeriene

Regiunea dispune de un număr mare de aeroporturi comparativ cu alte regiuni europene însă acest lucru se datorează mobilității reduse intraregionale. În regiune există un număr de 4 aeroporturi: Cluj-Napoca, Oradea, Baia Mare și Satu Mare, dintre care primele trei sunt cuprinse în rețeaua TEN-T globală. Dintre acestea, Aeroportul Internațional Cluj-Napoca joacă un rol deosebit de important la nivel regional, preluând peste 90% din traficul total de pasageri. Traficul internațional de pasageri deține peste 80% din total pasageri, restul de aproape 20% fiind pasageri pe rute interne fapt care atestă potențialul de „hub” pentru jumătatea nordică a României a acestui aeroport. Așa cum se va vedea în secțiunea

următoare, simpla prezență a acestui aeroport în regiune nu este suficientă pentru a asigura o bună accesibilitate dinspre și înspre județul Bistrița-Năsăud și respectiv orașul Năsăud.

Conectivitate la rețeaua TEN-T

Dacă analiza ia în calcul doar infrastructura rutieră (singura care momentan asigură servicii adecvate) atunci comunitățile din Bistrița-Năsăud, Maramureș și Munții Apuseni sunt în afara zonei de acces în 30 minute. Dacă analizăm accesul la aeroporturile TEN-T (Cluj-Napoca, Oradea și Baia Mare) remarcăm zona estică a regiunii, respectiv județul Bistrița-Năsăud și zona estică a județului Maramureș (Munții Maramureșului și Rodnei) care sunt izolate și din punct de vedere al accesului rutier, dar și la nodurile rețelei aeriene.

Perspective strategice: Dezvoltare spațială și urbană

Ruralitatea accentuată de la nivelul județului Bistrița-Năsăud (este județul cu cel mai scăzut indice de urbanizare din regiunea de Nord-Vest) precum și numărul mic de orașe poate reprezenta o provocare pentru orașul Năsăud, în contextul în care un grad crescut de urbanizare al unei zone/regiuni este de obicei asociat cu o dezvoltare economică locală accentuată. Orașul are o problemă și datorită faptului că are sub 10,000 de locuitori, pragul minim legal pentru a putea fi considerat oraș. Plasarea sub acest prag poate acționa și ca o limitare pentru eligibilitatea la anumite finanțări din fonduri europene în viitor.

Existența unui PUG actualizat se poate constitui într-un avantaj pentru realizarea unui proces de dezvoltare urbană planificată. O problemă deja sesizată se leagă de distrugerea patrimoniului construit tradițional, pierzându-se astfel din identitatea comunității. Din perspectivă strategică, acest proces trebuie stopat, în special dacă orașul dorește să își valorifice ca avantaj competitiv tradiția și cultura locală.

Anumite aspecte care țin de calitatea vieții se regăsesc la nivelul orașului Năsăud în mai mare măsură decât în alte centre urbane din județ. Includem aici spațiile verzi precum și absența poluării fonice. Din această perspectivă, orașul poate încerca să se dezvolte și să își creeze o identitate proprie de comunitate urbană mică care oferă o calitate înaltă a vieții, bazată pe servicii ecologice bine dezvoltate, fiind atractiv de ex. pentru familiile tinere cu copii sau familii aflate în pragul pensionării. O astfel de viziune depinde însă de conectarea orașului cu mun. Bistrița.

Dotarea edilitară și utilitățile publice bine dezvoltate pot fi de asemenea incluse sub umbrela conceptului de calitatea vieții. La nivelul orașului Năsăud, anumite dotări pot fi evaluate ca având calitate medie (rețea apă și canalizare, distribuție gaze) dar altele sunt problematice (infrastructura rutieră). Nu trebuie uitat faptul că există unele diferențe între stadiul dezvoltării dotărilor edilitare în oraș și în cele două cartiere alipite orașului. Un punct nevralgic este absența transportului în comun, care ar facilita deplasarea cetățenilor (distanțele au crescut prin alipirea cartierelor și extinderea intravilanului) și ar decongestiona

traficul în zona centrală (acest lucru în condițiile în care în prezent nu există șosea de centură și tot traficul tranzitează zona centrală).

Accesibilitatea și mobilitatea redusă se constituie într-unul dintre cele mai importante puncte slabe ale regiunii de Nord-Vest. Orașul Năsăud are un dezavantaj chiar mai semnificativ decât alte centre urbane din regiune, fiind relativ izolat și din punct de vedere al accesului rutier, dar și la nodurile rețelei aeriene. Din perspectivă strategică sunt esențiale reabilitarea căilor de acces rutiere prin intermediul cărora se asigură conexiunea cu mun. Cluj-Napoca. La nivel intra-orășenesc, conectivitatea cu cele două cartiere este și ea relativ deficitară și ar trebui îmbunătățită.

Viața culturală a orașului Năsăud

La nivelul orașului Năsăud se remarcă o serie de instituții culturale, activități și evenimente, care au ca obiectiv promovarea valorilor culturale locale, a patrimoniului specific local, dar și conectarea locuitorilor la fenomenul cultural general.

Casa de Cultură "Liviu Rebreanu" Năsăud a fost înființată în anii 1960 și este o importantă instituție publică de cultură a orașului. Clădirea a fost recent reabilitată prin Programul național de reabilitare, modernizare a infrastructurii culturale și dotarea așezămintelor culturale din mediul mic urban. Proiectul a fost susținut de Ministerul Culturii și Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice prin intermediul Companiei Naționale de Investiții (CNI) și a fost cofinanțat de primărie cu 10% din valoarea lucrărilor. Sala de spectacole are o suprafață de 254 metri pătrați și o capacitate de 350 de locuri, mobilier nou, scena, dotată cu echipamente ce pot fi comandate de la distanță, are o suprafață 134 de metri pătrați.

În cadrul casei de cultură funcționează Ansamblul folcloric „Someșana”, care a luat ființă în anul 1963 ca o formație de dansuri populare. În prezent prestigiosul ansamblu este o prezență de valoare în cadru festivalurilor naționale și internaționale, este laureat al mai multor festivaluri de folclor din țară și străinătate. Repertoriul bogat include dansuri specifice zonei Năsăudului și din alte zone folclorice ale României (Alba, Brașov, Bucovina, Maramureș, Satu Mare, Sălaj etc.), iar în repertoriul ansamblului există și obiceiuri și datini de pe Valea Someșului (Nunta-n Năsăud, Cununa, Șezătoarea etc.). Toate cântecele de dans cu acompaniament muzical sunt interpretate de o formație orchestrală proprie. Cel mai tânăr ansamblu folcloric al orașului este Ansamblul folcloric „Mugurașul” al Casei de Cultură „Liviu Rebreanu” Năsăud și al Școlii Generale „Mihai Eminescu”.

Planul de acțiuni culturale al Casei de cultură pentru anul 2015 a cuprins:

Ianuarie: 1. Ziua Culturii Naționale, Ziua Eminescu, Ziua Unirii 24 Ianuarie

- Februarie: ASTRA 25 ani, Spectacol organizat împreună cu Centrul Județean pentru Cultură
- Martie: Spectacol Mărțișor
- Aprilie: College FEST : o serie de spectacole și acțiuni educative și culturale care vor implica cele 3 licee din localitate, incluzând un concurs de interpretare de poezie și un concurs de cultură generală, plus o serie de spectacole de teatru și muzică pentru tineret.
- Mai: Zilele Năsăudului 2015, Festivalul Concurs de ISPAS la Năsăud pentru tineret ediția a XIX-a, Ziua Tineretului: 3 recitaluri de calitate
- Iunie: Spectacol de ziua copilului, Spectacol împreună cu Centrul Județean pentru Cultură
- Iulie: Festivalul de Folclor "Nunta Zamferei", organizarea unei zile de spectacole împreună cu Casa de Cultură Municipală "George Cosbuc"
- August: Spectacol împreună cu Centrul Județean pentru Cultură
- Septembrie: Coorganizator "Festival Stereo September", 3 zile
- Octombrie: "Năsăudul, oraș al culturii naționale" - o serie de activități de comemorare a academicienilor năsăudeni
- Noiembrie: Spectacol organizat împreună cu Centrul Județean pentru Cultură
- Decembrie: 1 Decembrie, Ziua națională a României, Concerte cu ocazia sărbătorilor de iarnă

Muzeul Grăniceresc Năsăudean. A fost inaugurat în anul 1931, cu toate că preocupări în vederea organizării unui muzeu în orașul Năsăud au existat încă din a doua jumătate a secolului al XIX-lea. Muzeul este secție, fără personalitate juridică, a Complexului Muzeal Bistrița-Năsăud și funcționează în prezent în fosta reședință a „Regimentului II grăniceresc”, clădire datând din secolul al XVIII-lea și declarată monument istoric.

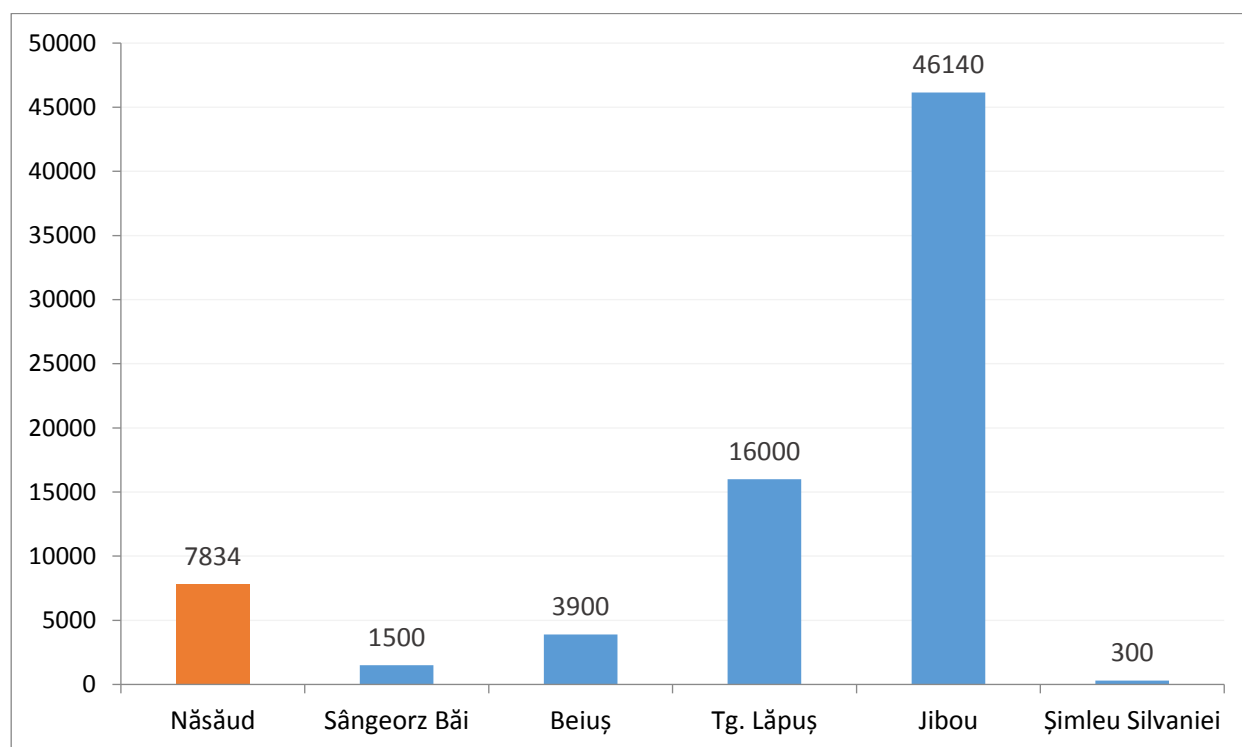
Muzeul cuprinde o secție de artă populară și etnografie, cu unelte și piese de port specifice văii Someșului Mare și o altă legată de personalități din teritoriul grăniceresc năsăudean. Colecția mai cuprinde valori medalistice donate de Iuliu Moisil, plante clasificate de către A. P. Alexi și de Florian Porcius, pictură de Sever Mureșanu, ierbare. Înființat din inițiativa unor intelectuali năsăudeni, muzeul are la bază colecțiile lui Iuliu Moisil, Iulian Marțian și Virgil Șotropa. În 1937 aceste colecții au trecut la Arhivele Statului-Subdirecția Năsăud. Muzeul a fost reorganizat în 1946 și mutat în clădirea "Svarda", monument istoric. În 1951 fondurile culturale ale acestei instituții se despart, constituindu-se din acestea Filiala Arhivelor Statului, Filiala Bibliotecii Academiei și Muzeul Năsăudean. Muzeul deține colecții de etnografie: artă populară, port, obiecte tradiționale; istorie: obiecte aparținând Regimentului 2 Românesc de Graniță, arme de foc, numismatică, arme albe; arheologie: artefacte din toate epocile istorice, din descoperiri întâmplătoare și sistematice; științele naturii: ierbare care au aparținut botanistului Florian Porcius; artă: pictură veche românească (sec. XVII I - XIX). În prezent, toate secțiile muzeului sunt deschise publicului.

Arhiva Someșană apare ca revistă, sub egida Muzeului Grăniceresc Năsăudean și a Universității Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca și publică articole și studii din domenii diferite precum: istorie, etnografie, memorialistică etc., lucrări ce ating, sub numeroase aspecte, trecutul și prezentul din județul Bistrița-Năsăud.

Muzeul Memorial "Livu Rebreanu", din cartierul Prislop. Muzeului s-a înființat în anul 1956 la inițiativa unui grup de intelectuali de pe lângă Muzeul Grăniceresc Năsăudean.

În ceea ce privește numărul de vizitatori în muzee și colecții publice, o comparație cu orașe de aceeași talie (Șimleu Silvaniei, Sângeorz Băi, Jibou, Tg. Lăpuș, Beiuș) indică o poziție de mijloc (excluzând Jiboul care, cu renumita grădină botanică, înregistrează un număr mare de vizitatori).

Figura 1. Numărul de vizitatori în muzee și colecții publice

Sursa: date INS

În oraș funcționează Cercul Astra (Asociațiunea pentru Literatura Română și Cultura Poporului Român), care face parte din Despărțământul ASTRA Năsăud care cuprinde mai multe cercuri din această zonă. Cercul Năsăud desfășoară activități culturale din domeniile:

- artă – expoziții cu diferite teme, pictură, sculptură, obiecte de artizanat, cusături, etc.,
- literatură – lansări de carte, comunicări științifice, scrieri documentare, poezie,
- cultural artistice – muzică, teatru, dans,

- acțiuni patriotice și sociale toate fiind în favoarea cunoașterii și antrenării la realizarea de noi și noi activități.

Activitățile Cercului Astra oraș Năsăud pentru anul 2015, vizează:

- Atragerea tineretului năsăudean la activitățile astriste – crearea Secțiunii de tineret în cadrul Cercului Astra.
- Desfășurarea de activități cultural-artistice: teatru, dans sportiv, balet, muzică folk și muzică populară, pictură în colaborare cu instituțiile și centrele cu care avem stabilite parteneriate.
- Vernisarea de expoziții: pictură, expoziție foto, lucruri și obiecte de artizanat, cusături în goblen și pontlas, expoziții de carte, etc.
- Organizarea Cenaclului Literar în colaborare cu Filiala Ligii Scriitorilor Năsăudeni: lansări de carte – autori, aștrști năsăudeni, simpozioane științifice, precum și găzduirea altor autori, scriitori și poeți, oameni de cultură din județ și din alte zone ale țării.
- Primirea aștrștilor, oameni de cultură de peste Prut – Republica Moldova și din alte zone.
- Colaborarea cu Primăria și Consiliul Local prin participarea la toate acțiunile întreprinse de către aceste instituții: dezvelirea de monumente, evenimente istorice și culturale.
- Participarea la activitățile cu caracter științific și istoric (lansări de monografii și alte materiale de interes local), precum și acordarea disponibilității în relațiile ce privesc buna gospodărire a orașului.
- Participarea la activitățile altor instituții din oraș: școli și licee, Muzeul Grăniceresc, Casa de Cultură „Liviu Rebreanu”, Clubul Copiilor.
- Participarea la acțiunile astriste ale altor Despărțăminte și Cercuri Astra din județ și din alte județe, precum și participarea la activitățile organizate de alte Centre de cultură, la care Despărțământul Năsăud este invitat.

În orașul Năsăud funcționează șapte biblioteci publice dintre care cele mai importante sunt:

- Biblioteca documentară - filială a Academiei Române înființată încă din 1868, dispune de zeci de mii de volume și de bogate colecții vechi de ziare și reviste năsăudene.
- Biblioteca orășenească “Veronica Micle” din Năsăud a fost înființată în anul 1952 și pune la dispoziția publicului 58677 de unități de bibliotecă, sală de lectură, internet.

Comparativ cu orașe de aceeași talie din regiune, Năsăudul se află la valoarea medie ca număr de biblioteci publice.

Figura 2. Numărul total de biblioteci în anul 2014

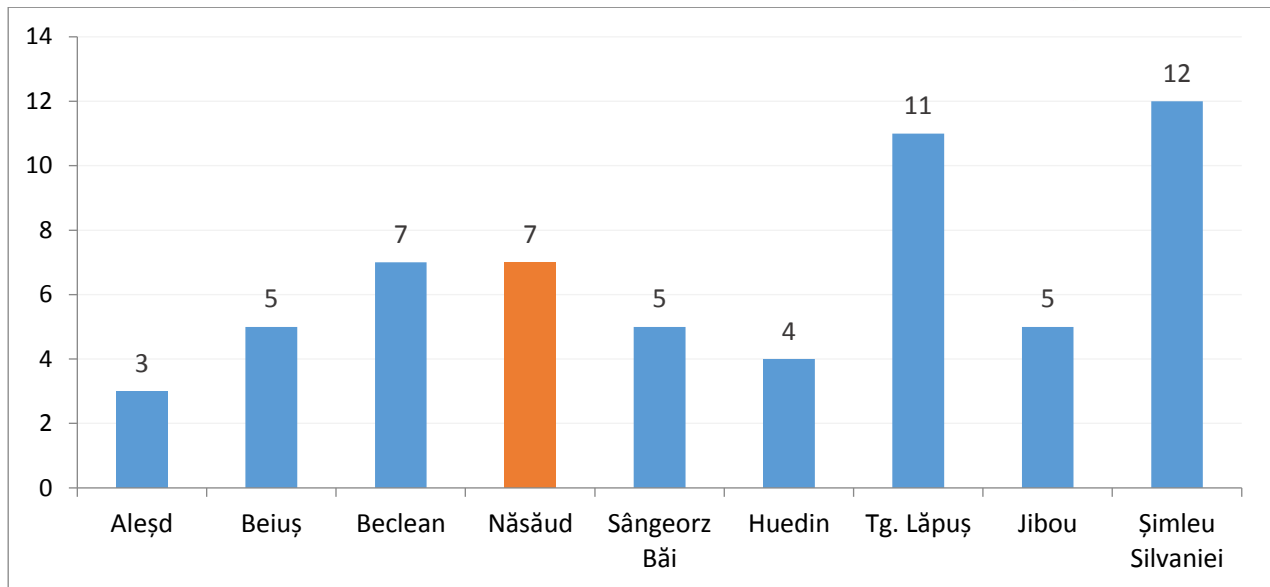
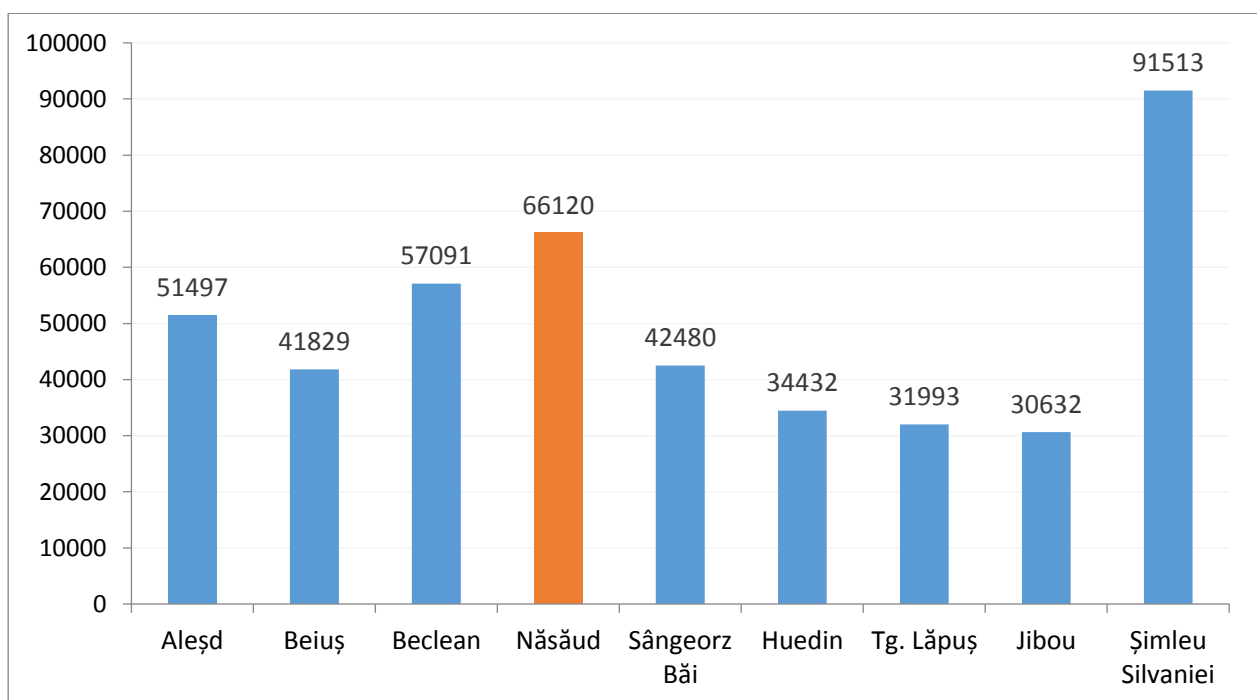

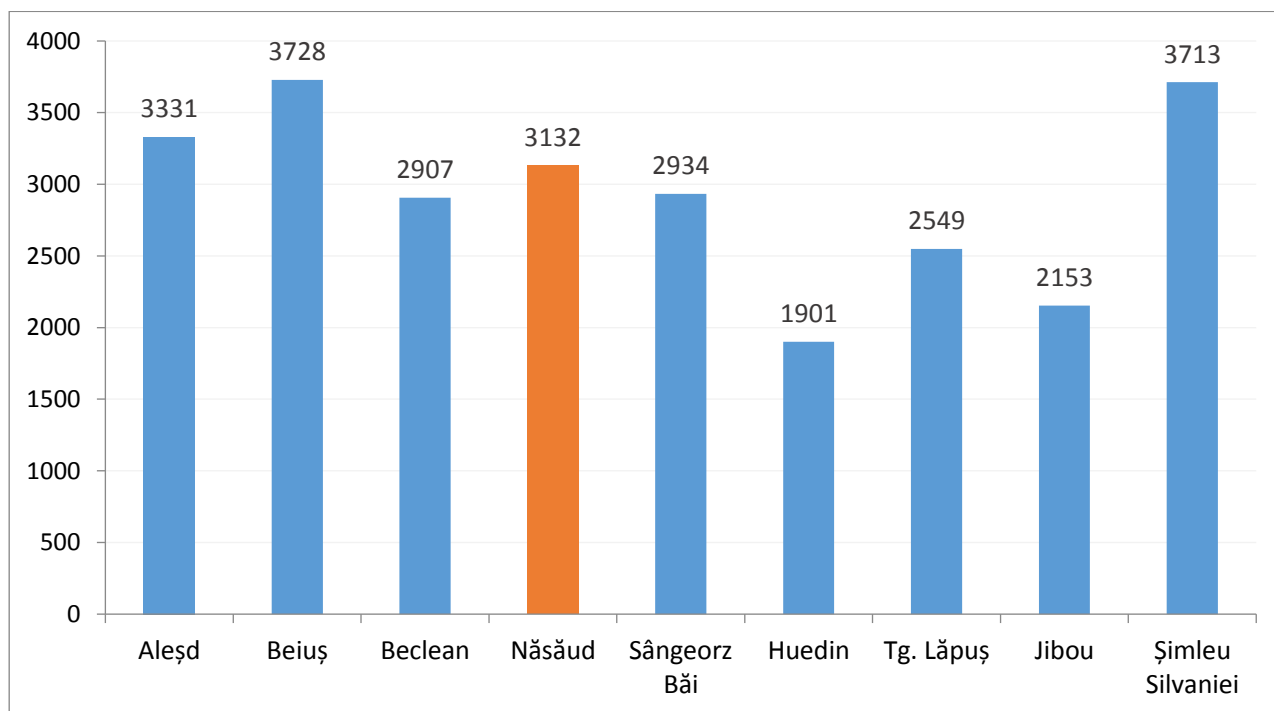
Figura 3. Numărul de cititori activi în biblioteci în anul 2014

Sursa: date INS

În schimb, ca număr de cititori activi se plasează ca al doilea oraș din lotul de comparație, ceea ce înseamnă că interesul pentru lectură al populației este crescut.

Figura 4. Numărul de volume eliberate în anul 2014

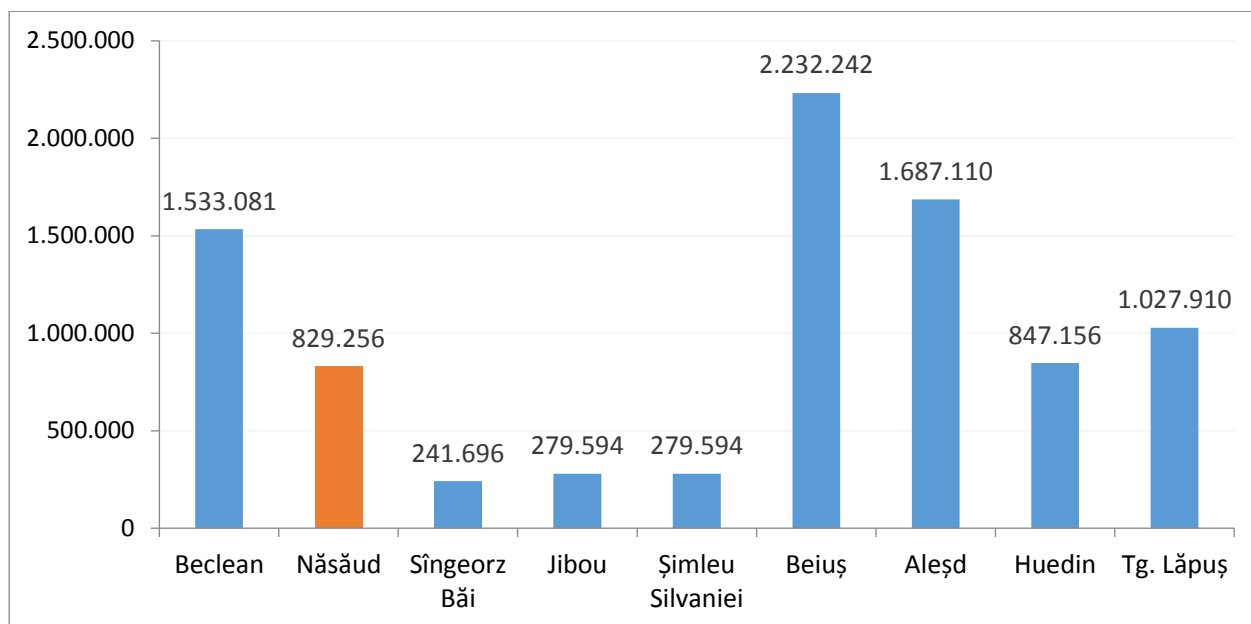
Sursa: date INS

Acest lucru este confirmat și de plasarea peste medie în cazul numărului de volume eliberate în anul de referință.

Bugetul alocat anual pentru cultură arată preocuparea orașului pentru exprimarea și promovarea culturii locale, importanța acordată de autoritățile locale fenomenului cultural.

În perioada 2010-2014 orașul s-a plasat pe o poziție medie, cu un buget inferior unor orașe ca Beiuș (municipiu) Aleșd, sau chiar Beclean, și peste Sângeorz Băi, Jibou sau Șimleu Silvaniei.

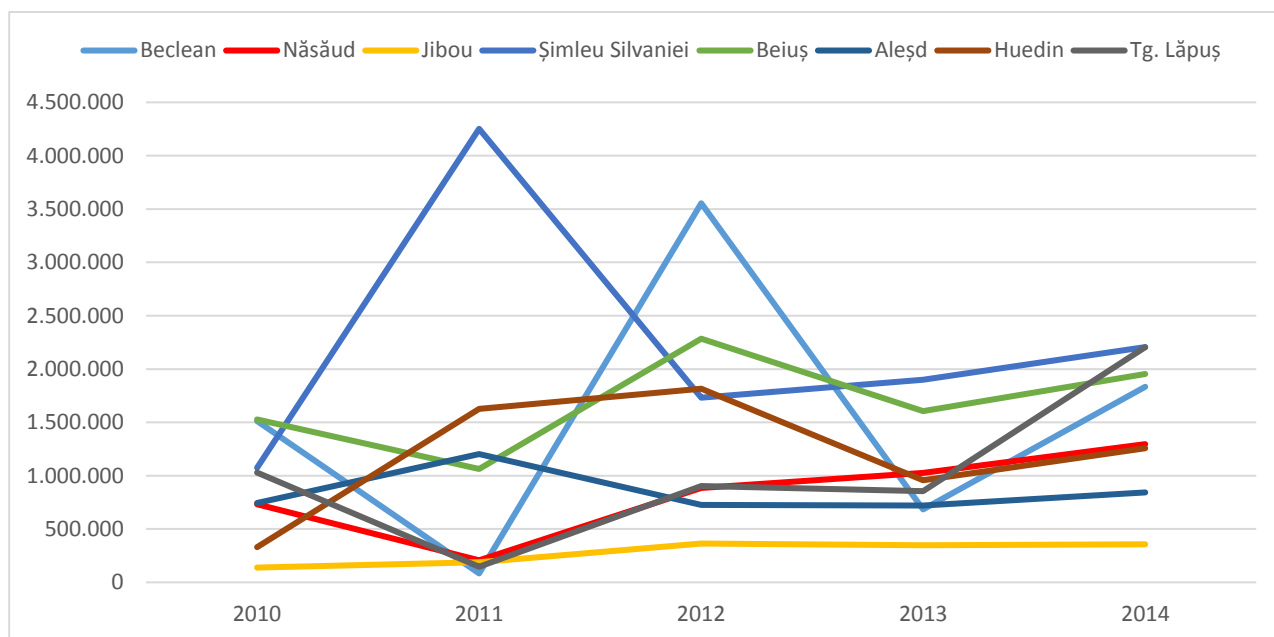
Figura 4. Media anuală a bugetului pentru cultură, culte, recreere alocat în perioada 2010-2014

Sursa: prelucrare proprie după date DFPBL

Așa cum arată și figura de mai jos, evoluția alocărilor bugetare pentru cultură a avut un trend pozitiv în etapa analizată. Cu toate acestea, comparativ cu alte șapte orașe din regiune, Năsăudul alocă mai degrabă fonduri mai reduse pentru cultură.

Figura 5. Evoluția alocărilor bugetare pentru cultură, culte, recreere în perioada 2010-2014

Sursa: date DFPBL

Perspective strategice

Orașul are o istorie culturală deosebită, învățământul de calitate organizat aici având un rol important în menținerea unui nivel ridicat de instruire în toată zona, de o lungă perioadă de timp. Numărul impresionant de oameni de cultură, scriitori și poeți, de academicieni indică un nivel cultural crescut, observabil și astăzi, orașul având meritul principal.

Năsăud este considerat pol de influență pentru o zonă rurală considerabilă, cu caracteristici etno-culturale aparte, aparținând de următoarele 13 comune: Coșbuc, Dumitra, Feldru, Ilva Mică, Nimigea, Parva, Rebra, Rebrîșoara, Romuli, Runcu Salvei, Salva, Telciu și Zagra. Multe evenimente culturale organizate la Năsăud sau de către instituții culturale din Năsăud vizează și această zonă. Liceele din oraș, pe lângă un învățământ de calitate, exercită și un rol cultural important asupra întregii zone de influență. Orașul este conectat într-o oarecare măsură la o serie de produse de turism cultural din zonă. O serie de muzee memoriale din zonă, dar și alte obiective culturale, completează lista de oportunități pentru consumatorii de cultură.

Toate acestea constituie premise pentru asumarea unui puternic rol de pol cultural pentru zona de influență, rol care poate fi speculat în dezvoltarea locală pe baza turismului cultural. Multiplicarea evenimentelor culturale, angrenarea ruralului din zona de influență în acțiuni culturale, pot aduce orașului deopotrivă resurse pentru dezvoltarea culturală și consumatori de cultură. Exercițarea unui rol coordonator pentru zona de influență îi poate întări funcția administrativă, dar poate avea totodată și o relevanță economică.

E-guvernare și tehnologia informației și comunicațiilor (TIC)

Sectorul TIC în orașul Năsăud nu este unul dintre sectoarele foarte bine dezvoltate nici în ceea ce privește numărul companiilor (vezi evoluția numărului de companii în domeniu între 2011 și 2013), nici din punctul de vedere al angajaților (mai puțin de o treime de procent din numărul salariaților lucrează în astfel de companii).

Figura 1. Procentul companiilor din domeniu TIC în totalul companiilor

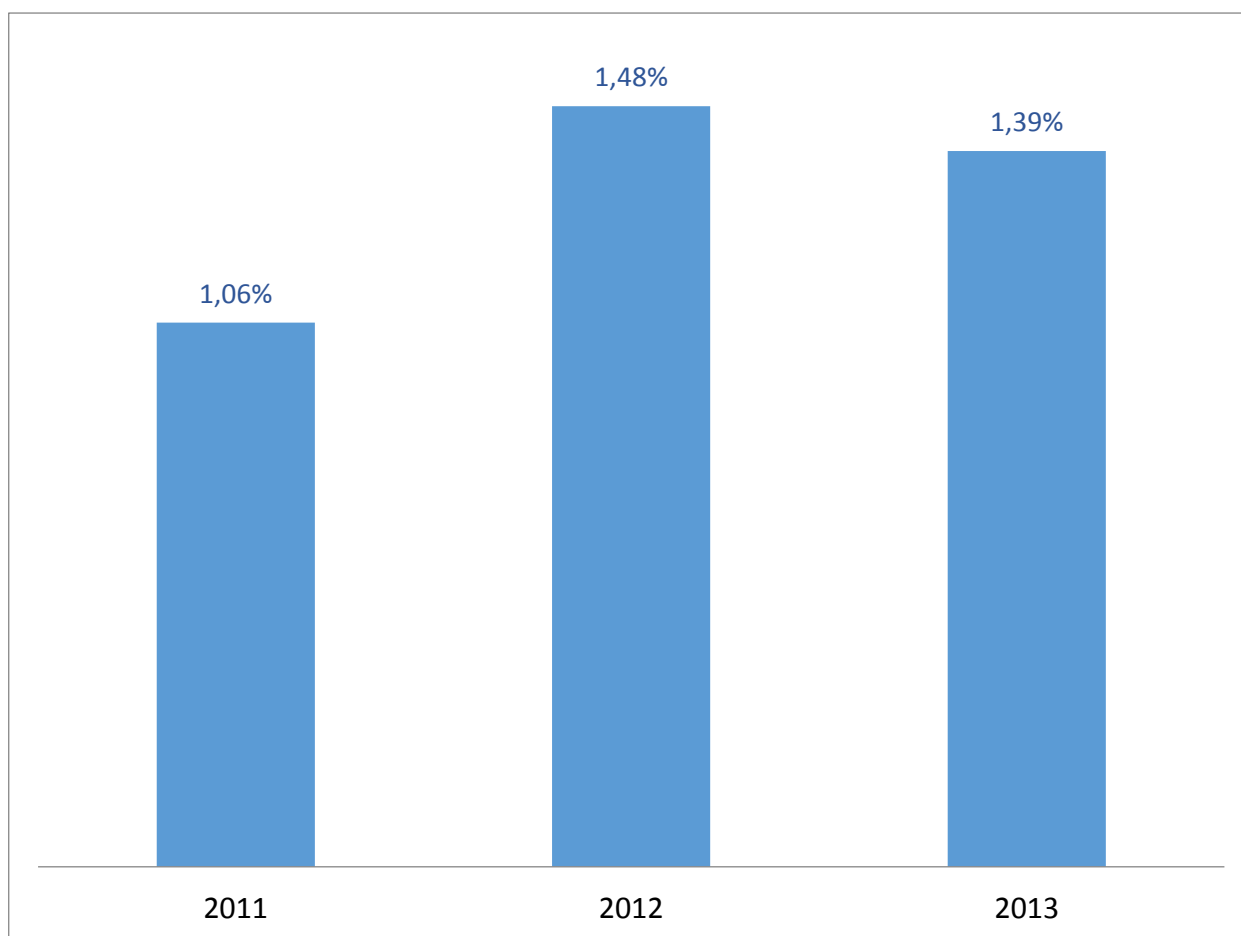
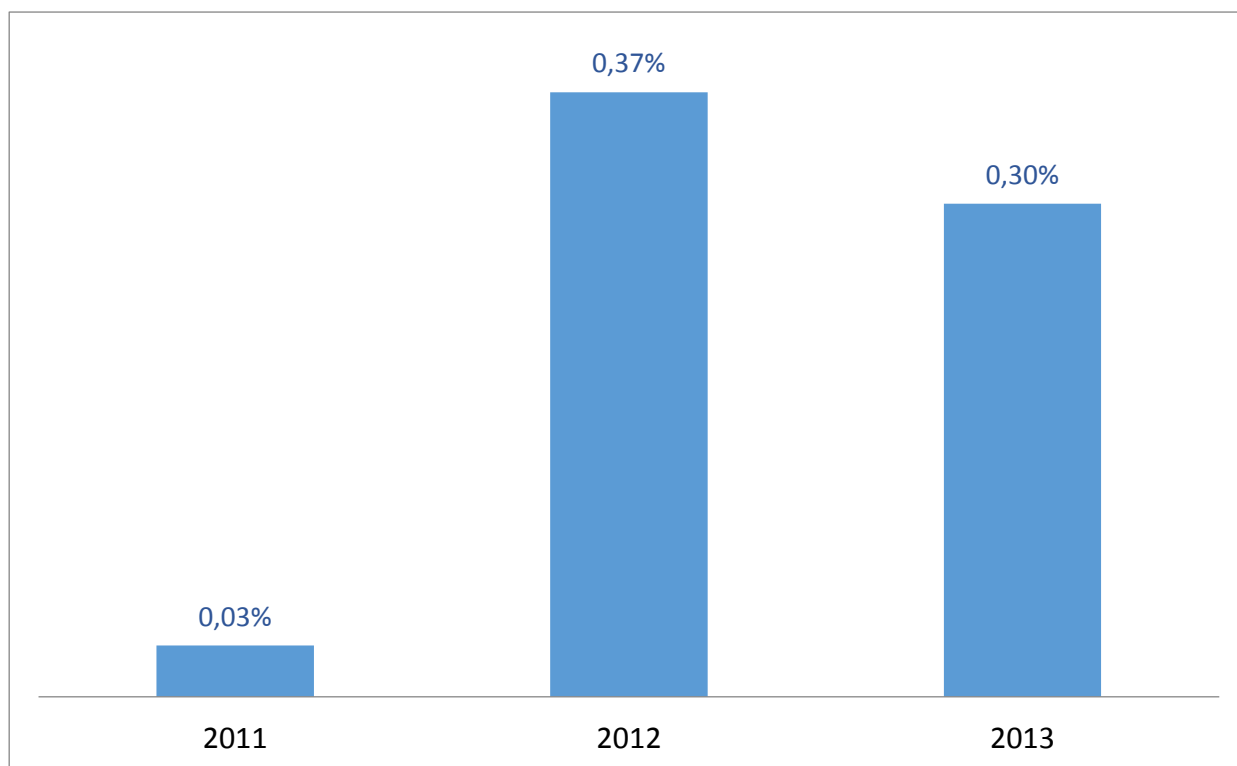
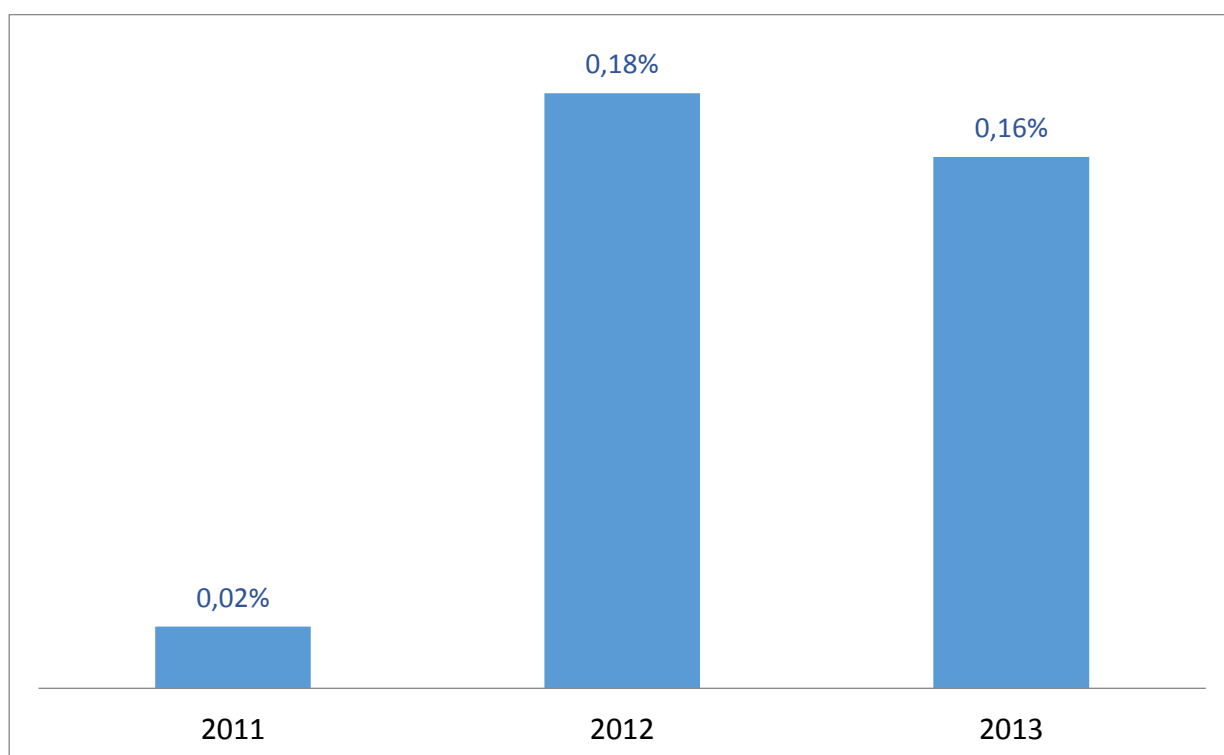

Figura 2. Procentul angajaților din domeniul TIC în totalul angajaților

Dacă privim și la cifra de afaceri a acestor companii, ea ne arată o imagine îngrijorătoare pentru acest sector:

Figura 3. Procentul cifrei de afaceri a companiilor TIC în total cifră de afaceri

Cifrele sunt chiar mai mici decât cele ale numărului de salariați, ceea ce înseamnă că firmele din domeniu nu reușesc să se dezvolte și să crească. Dacă se dorește ajutarea acestui sector economic, trebuie analizate motivele pentru care s-a ajuns în această situație.

Sectorul TIC este un sector în declin (vezi analiza economică). Acest lucru poate avea consecințe negative pe termen lung, în condițiile în care economia României și cea europeană se concentrează din ce în ce mai mult pe sectoare care se bazează pe cunoaștere și inovație. Finanțările europene, care pun un accent important pe acest domeniu, ar putea fi folosite pentru a revitaliza sectorul și a determina crearea și dezvoltarea unor noi firme specializate în TIC (în special crearea de software).

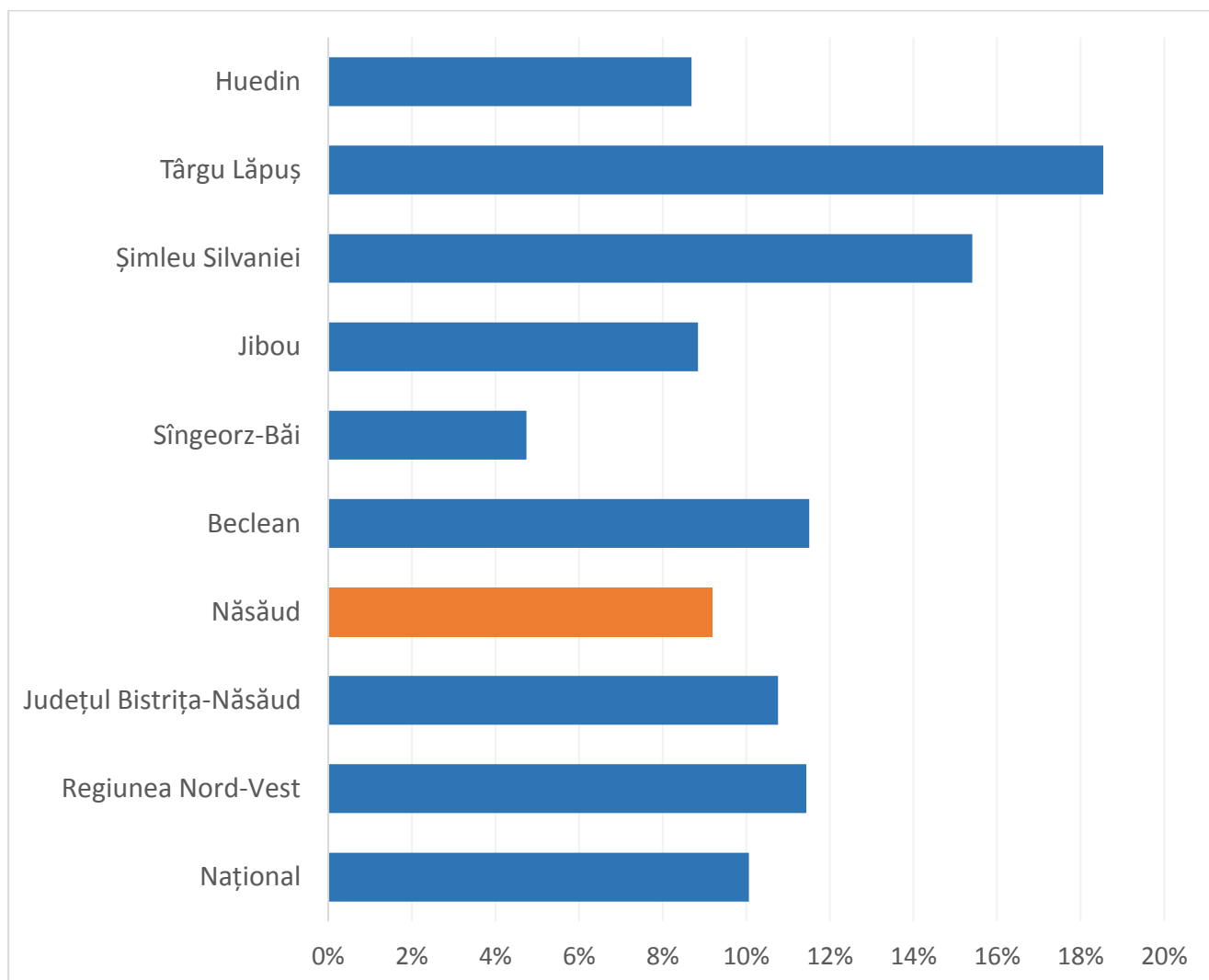
Dezvoltarea sectorului TIC în oraș este dependentă și de o serie de factori externi, printre care cei mai importanți ar fi educația, infrastructura și încurajarea antreprenoriatului în domeniu.

Educația

În două dintre cele trei licee din oraș (Colegiul Național George Coșbuc și Grupul Școlar Economic) există clase cu specializarea Matematică-Informatică. Aproximativ 20% dintre toți elevii de liceu din Năsăud urmează această specializare. Cu toate acestea, dezvoltarea sectorului TIC în oraș este slabă. Un studiu care să arate motivele lipsei de corelare între piața muncii și tinerii specializați în TIC ar fi benefică pentru identificarea unor soluții pe termen lung.

În ceea ce privește dotarea școlilor și liceelor cu laboratoare de informatică și calculatoare, orașul este în urma mediei naționale și a regiunii Nord-Vest. În figura de mai jos se poate observa raportul dintre numărul de elevi și numărul de calculatoare la nivel național, în Regiunea Nord-Vest în Năsăud, la nivel județean și orașele identificate ca fiind competitive.

Figura 4. Raportul între numărul de elevi și numărul de PC-uri

Sursa: INS, prelucrare proprie

Încurajarea antreprenoriatului în domeniul TIC

Nu există nici la nivelul orașului și nici la nivel județean asocieri sau clustere TIC, nici acceleratoare sau incubatoare de afaceri în acest domeniu. Această stare de fapt face cu atât mai grea înființarea și dezvoltarea unor companii în domeniu TIC.

În lipsa unei susțineri din partea administrației locale, șansele pentru dezvoltarea acestui sector al economiei, care ar putea aduce sau crea în oraș locuri de muncă bine plătite și ar avea potențialul de a se conecta ușor cu alte companii sau start-up-uri din zona industriilor creative (design, creații artistice, cercetare inovativă), sunt destul de mici.

Activitatea antreprenorială din acest sector ar putea fi sprijinită prin înființarea unor organisme de tip Accelerator sau Incubator de afaceri în TIC, organizate în colaborare cu și sprijinite de Primărie, cu posibilitatea implicării și a altor actori privați sau instituții ale administrației publice (o colaborare cu Consiliul Județean pe această direcție considerăm că ar putea duce la rezultate concrete).

Este de remarcat că strategia de dezvoltare a județului nu menționează sectorul TIC în nici un fel, în condițiile în care atât planurile de dezvoltare naționale cât mai ales cele europene pun un accent important pe dezvoltare-inovare. În condițiile în care obiective legate de acest domeniu s-ar regăsi în planurile de dezvoltare la nivel local și județean, s-ar deschide posibilitatea accesării unor fonduri europene pentru dezvoltarea acestui sector.

Infrastructura

Strategia de dezvoltare a județului, aflată în vigoare, menționează gradul relativ scăzut de acces și de utilizare a internetului, precum și insuficienta utilizare a noilor tehnologii în administrația publică.

Nu există date concrete legate de accesul cetățenilor și firmelor la internet la nivelul orașului Năsăud. Datele disponibile sunt la nivel județean, și acestea arată că județul Bistrița-Năsăud nu se află în prima jumătate a clasamentului județelor din Transilvania în ceea ce privește gradul de utilizare a internetului și a procentului gospodăriilor racordate prin conexiuni de bandă largă. Potrivit datelor recensământului, doar puțin peste 32% utilizează rețeaua globală (media națională era de peste 35%). Ultimele date existente la nivelul orașului arată că aproximativ 56% dintre năsăudeni accesează internetul. Această cifră se situează sub cifra înregistrată pentru regiunea Nord-Vest (61,3% la sfârșitul anului 2014). De asemenea, ultimele date ale BRAT (Biroul Român de Audit Transmedia) (de asemenea de la sfârșitul anului 2014) arată că în mediul rural, la nivelul întregii țări, 59% dintre locuitori au acces la internet. Aceste cifre arată un decalaj în utilizarea noilor tehnologii între locuitorii orașului și restul țării, chiar și comparând cu mediul rural. Pentru a crește proporția locuitorilor care accesează internetul, administrația locală ar putea să extindă numărul de hotspot-uri, unde accesul la internet este oferit gratuit. Poate fi analizată și oportunitatea construirii unei rețele metropolitane de fibră optică, care să deservească instituțiile administrației publice locale, dar care să poată fi folosită ulterior și de către alți beneficiari, prin contracte cu Primăria. Aceste inițiative ar putea fi urmate de implementarea unor servicii de e-guvernare, atât în relația cu cetățenii, cât și cu companiile sau organizațiile ne-guvernamentale. Un alt domeniu în care administrația ar putea colabora cu firmele din domeniu TIC este oferirea de seturi de date deschise (open data), pe care companiile le-ar putea folosi pentru realizarea de produse software inovatoare, care ar putea fi ulterior oferite spre implementare și altor instituții publice din alte zone ale țării.

E-guvernare la Năsăud

Pentru a evalua importanța pe care Primăria Năsăud o acordă e-guvernării, a fost realizată o analiză a site-ului instituției, din perspectiva utilizării noilor tehnologii pentru prezentarea informațiilor, conectarea cu cetățenii și furnizarea de servicii către cetățeni și companii.

Am împărțit evaluarea în patru domenii: accesibilitate și uzabilitate, comunicarea cu cetățenii, informațiile prezentate și implementarea serviciilor online.

Accesibilitate și uzabilitate

Site-ul poate fi accesat corect din browserele importante (a fost verificat utilizându-se ultimele variante de Internet Explorer, Mozilla Firefox, Google Chrome și Opera), exceptând formularul de chat cu cetățenii, care în browserul Internet Explorer este încadrat greșit în pagină. Site-ul are o singură variantă, cea în limba română, și nu există nicio secțiune a site-ului care să ofere informații într-o limbă de circulație internațională. Nu există o hartă a site-ului, astfel încât navigarea în interiorul categoriilor este ușor îngreunată. Deși textele de pe paginile site-ului folosesc caracterele diacritice, meniurile sunt scrise fără caractere românești. Prima pagină a site-ului nu are o structură clară, ea având atât rolul de a afișa ultimele noutăți, cât și de a găzdui o cameră de chat cu cetățenii, precum și ca loc de afișare a unor elemente multimedia, unele care își găsesc de obicei cu greu locul pe o pagină oficială din anul 2016 (de exemplu steagul animat din partea de sus a paginii). De asemenea, nu este aparentă o regulă de folosire a diferitelor stiluri de text, ceea ce poate face mai greoaie descifrarea importanței diferitelor anunțuri.

Site-ul folosește o schemă de aranjare a meniurilor clasică (sus-stânga). Denumirile categoriilor din meniuri sunt în general logice, dar structura site-ului ar putea să fie sistematizată mai bine (nu toate categoriile din meniuri au aceeași importanță; un meniu pe mai multe nivele ar putea fi o soluție pentru limitarea afișării meniului principal în primul ecran). De asemenea, o asemenea sistematizare ar putea elimina o serie de intrări în meniu care aparent servesc aceluiași scop (există, de pildă, anunțuri, anunțuri importante – secțiune care nu conține niciun anunț – articole recente – care sunt, toate, anunțuri – și comunicate). Cu câteva modificări, pagina are potențial de a deveni mai bine structurată, cu un design curat și aerisit. Există implementată funcția de căutare în site, care funcționează corect.

Comunicarea cu cetățenii

Comunicarea cu cetățenii pare o prioritate a Primăriei Năsăud. Astfel, prima pagină a site-ului găzduiește un chat prin care se pot adresa întrebări din partea năsăudenilor. De asemenea, pe pagina de contact, pe lângă obișnuitele numere de telefon și adresa de email,

departamentele din primărie sunt reprezentate de o persoană de contact, fiecare cu un formular propriu, prin care cetățenii pot lua legătura cu compartimentul potrivit. Pe lângă acestea, primarul, viceprimarul și secretarul Primăriei au de asemenea astfel de formulare de contact.

Există și posibilitatea de a adresa mesaje sau sesizări (cu formulare separate) generale, nu unui anumit departament. Nu există însă posibilitatea urmăririi stadiului rezolvării acestor sesizări și ele nu sunt nici vizibile pentru alți utilizatori. Nu există opțiunea de abonament la un newsletter, nici posibilitatea de a accesa un flux rss. Primăria Năsăud nu face parte dintre primăriile partenere ale site-ului *domnnuleprimar.ro*, cel mai cunoscut site de sesizări adresate de cetățeni reprezentanților locali (există patru sesizări adresate Primăriei, dar ele nu au primit răspuns).

Nu există posibilitatea contactării directe a consilierilor locali, nici adresarea de întrebări/sesizări către comisiile de specialitate.

Numărul de accesări ale site-ului primăriei din Năsăud este de aproximativ 140 de vizitatori unici pe săptămână (datele pe ultimii 4 ani), ceea ce, raportat la populația orașului, înseamnă aproximativ 1,55% (media pentru reședințele de județ din România, de pildă, este în jur de 4-4,5%).

În ceea ce privește comunicarea cu cetățenii, în afară de site-ul instituției, Primăria Năsăud folosește și o pagină de facebook oficială. Surprinzător, contul nu este prezent și pe pagina de web a instituției. În momentul actual, pagina are 1057 de aprecieri (likes), o cifră bună dacă luăm în considerare numărul locuitorilor. Anul acesta pe pagina oficială au fost postate 49 de mesaje. Surprinzătoare este rata de angajament (engagement rate) care, la 1,11% este una foarte bună (pentru Cluj-Napoca, de pildă, cifra este de 0.49%). Acest lucru indică o preferință a năsăudenilor pentru comunicarea prin intermediul rețelelor de socializare, preferință care ar putea fi speculată de către administrație. Acest lucru devine cu atât mai evident dacă analizăm mesajele de pe pagina de facebook: majoritatea mesajelor sunt simple link-uri către articole din ziarele locale.

Informații prezentate

Site-ul reunește o cantitate mare de informație, legată atât de funcționarea internă a instituției, cât și informații care pot să intereseze cetățenii sau firmele. Segmentarea acestor informații și încadrarea acestora în categorii logice ar putea fi îmbunătățită, ceea ce ar avea ca efect secundar și sistematizarea meniului de navigare în site.

Actualizarea unor informații poate de asemenea fi ameliorată (de pildă Buletinele informative, rapoartele de activitate ale comisiilor Consiliului Local sau rapoartele compartimentului Relații cu publicul). O altă sugestie ar fi aranjarea informațiilor (de pildă

Anunțurile) în ordine invers cronologică, cu cele mai noi apărând primele, pentru a putea fi găsite mai ușor de vizitatori. De cele mai multe ori, informațiile prezentate sunt în forma unor documente .pdf, așa încât ele nu pot fi ușor extrase pentru a fi utilizate de către cetățeni. În direcția încadrării în tendința spre Open Data, ar fi utilă trecerea la utilizarea unor baze de date pentru o parte a informațiilor, astfel încât ele să poată fi extrase și agregate mult mai ușor.

Servicii online

În ceea ce privește serviciile online, Primăria Năsăud nu oferă multe astfel de facilități cetățenilor sau firmelor. În afară de posibilitatea de a descărca unele formulare în format pdf (și acestea utilizate destul de rar de către cetățeni, din evaluarea făcută de către informaticianul Primăriei), nu există alte servicii de e-guvernare. Nu se pot plăti taxe și impozite online pe site-ul propriu, iar Primăria nu este înrolată nici în serviciul Ghișeul.ro, oferit de administrația centrală. Nu există nici posibilitatea de a completa formulare online. Din discuțiile cu angajații primăriei a reieșit că înrolarea în proiectul ghișeul.ro a fost luată în considerare, dar diferite bariere administrative au împiedicat realizarea acestui proiect.

O parte a personalului primăriei a urmat cursuri de operare a calculatorului, dar acestea s-au desfășurat în urmă cu mai mulți ani (ultimul în 2011). Numărul celor care au participat este de 38 (mai puțin de un sfert din totalul funcționarilor). De asemenea, 6 angajați au fost instruiți în utilizarea registrului agricol online.

Din punctul de vedere al serviciilor de e-guvernare, Primăria Năsăud nu folosește avantajele oferite de dezvoltările tehnologice din ultimii 15 ani.

Perspective strategice pentru sectorul IT și implementarea e-guvernării

Din analiza datelor, din discuțiile cu actorii implicați precum și din evaluarea site-ului Primăriei Năsăud putem aprecia că sectorul IT nu este dezvoltat, iar autoritățile nu l-au considerat până în acest moment o prioritate. Astfel, potențialul oferit de acesta nu este valorificat adecvat.

Sectorul IT are un specific aparte, fiindcă poate aduce beneficii foarte mari raportat la numărul de angajați. Având în vedere necesitatea dezvoltării unor ramuri economice cu mare potențial de creștere și cu un grad ridicat de inovare, realizarea și implementarea unei strategii care să pună în valoare interesul pentru educație în TIC și să minimizeze amenințările (gradul redus de dezvoltare, numărul mic de angajați) ar putea să transforme sectorul TIC într-un atu pentru municipiu.

Luând aminte la exemple de succes din alte localități, colaborarea dintre firmele de IT și firme din alte domenii economice poate duce la accelerarea inovării în sectoare dintre cele mai diverse. Încurajarea cercetării și sprijinirea învățământului de profil, care ar putea furniza, în câțiva ani, forța de muncă necesară, calificată, este de asemenea un pas esențial pentru construirea unui sector TIC viabil în Năsăud. În acest sens, colaborarea cu școlile și liceele din județ ar putea aduce beneficii importante, cu o investiție relativ redusă. Sprijinul pe care administrația poate să îl ofere ar putea de asemenea să încurajeze dezvoltarea acestui sector, prin măsuri punctuale, discutate cu firmele interesate. Inițierea de către Primărie a unor discuții cu firmele din domeniu prezente în județul Bistrița-Năsăud sau chiar în Cluj-Napoca ar putea duce la identificarea unor oportunități de dezvoltare a acestui sector în oraș. Un astfel de plan ar trebui articulat pe termen lung, dată fiind slaba dezvoltare a domeniului în acest moment.

În ceea ce privește e-guvernarea, aceasta ar trebui să ocupe un rol important în dezvoltarea capacității administrative (mai ales din perspectiva serviciilor online oferite și a utilizării bazelor de date pentru structurarea informațiilor disponibile). Luând în considerare gradul relativ ridicat de conectare la internet a cetățenilor în zonele urbane și migrarea către accesul mobil (tendențe care ar trebui de asemenea încurajate de către administrație, mai ales pentru recuperarea decalajului existent față de alte orașe competitive), primăria ar putea încuraja interacțiunea online între cetățeni și instituțiile administrației locale prin implementarea de servicii online. Experiența în această direcție, atât la nivel național, cât și internațional, arată că acțiunile întreprinse în această direcție duc la creșterea gradului de încredere a cetățenilor în administrația locală și la o mai mare implicare civică.

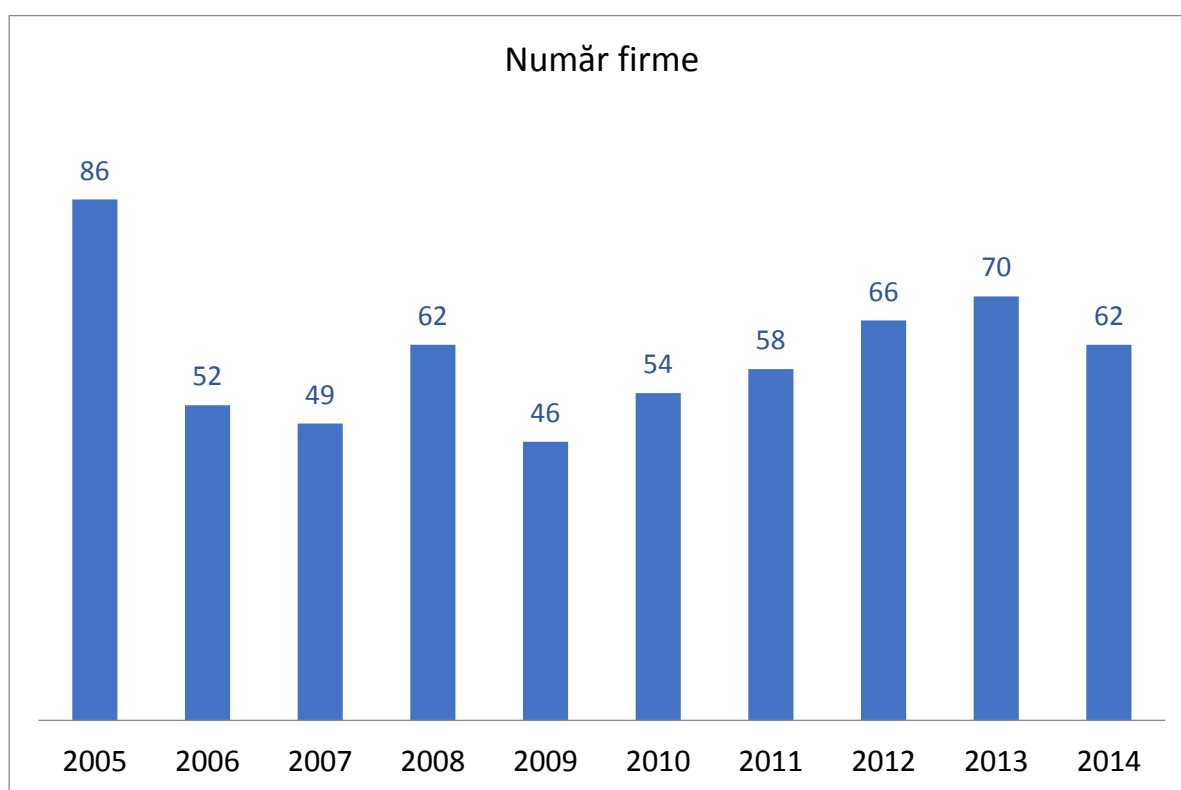
O măsură benefică, nu doar în implementarea e-guvernării, dar și în contextul susținerii sectorului IT, ar fi accesul liber la seturi de date deschise, care nu doar ar îmbunătăți transparența actului administrativ, dar ar putea furniza materie primă pentru firmele de IT din județ pentru construirea de aplicații interesante și utile, mai ales în contextul în care orașul s-ar putea transforma într-un deschizător de drumuri la nivel județean în acest domeniu.

Analiza economiei locale

Economia oraşului

Analiza realizată asupra economiei oraşului utilizează un set de instrumente şi indicatori menite a oferi o imagine de ansamblu, dar şi una concentrată pe principalele zone de competitivitate sau problematice. Astfel, această analiză evaluează situaţia şi capacităţile firmelor locale (numărul, cifra de afaceri şi profitabilitatea acestora), forţa de muncă (productivitatea muncii, evoluţia numărului de angajaţi şi a gradului de ocupare / şomajului), nivelul antreprenoriatului, veniturile populaţiei, dar şi evoluţia sectoarelor şi domeniilor economiei locale.

Agenţi economici locali – venituri, profitabilitate, productivitate

Sursa datelor: Registrul Comerţului (OJRC-BN)

Datele disponibile la nivelul Oficiului Judeţean al Registrului Comerţului arată un număr de 62 de firme înregistrate la nivelul anului 2014. Observăm un număr aflat într-o fluctuaţie continuă de la nivelul anului 2005 încoace. Firmele înregistrate la nivelul oraşului reprezintă sub 3% din totalul firmelor înregistrate la nivelul întregului judeţ, în condiţiile în care populaţia oraşului (la ultimul recensământ) reprezintă 3,3 % din cea judeţeană.

Evoluția cifrei de afaceri

Sursa datelor: Registrul Comerțului (OJRC-BN)

Evoluția cifrei de afaceri a firmelor născute este una interesantă în perioada 2008-2014 – cu un minim la nivelul anului 2009, urmat de o creștere importantă odată cu anul 2011 – creștere cu 47% la nivelul perioadei actuale față de 2010, în termeni nominali și cu 27% în termeni reali (ținând cont de inflație).

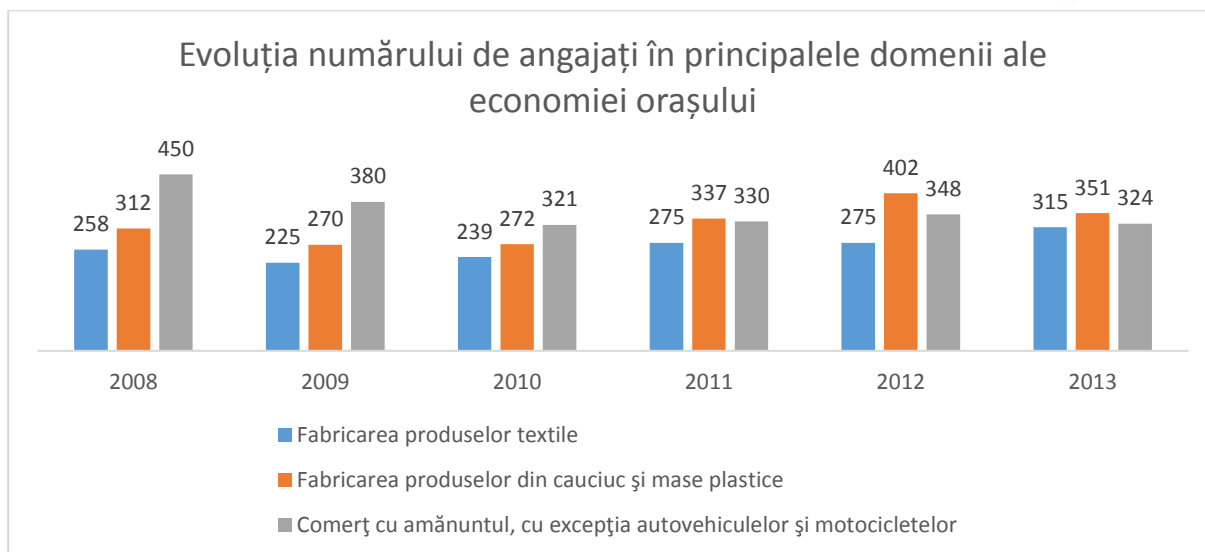
Cifra de afaceri a firmelor din Năsăud oscilează în jurul unei ponderi de 5% din cifra de afaceri de la nivelul întregului județ în ultima perioadă.

Evoluția profitului firmelor

Sursa datelor: Registrul Comerțului (OJRC-BN)

O evoluție asemănătoare cu cea a cifrei de afaceri o întâlnim și în cazul profitabilității firmelor locale – creștere atât în termeni nominali, cât și în termeni reali. Gradul de profitabilitate a firmelor locale este puțin mai ridicat ca pondere în totalul profitului firmelor județului (medie de 7% de-a lungul ultimilor 3 ani).

Sursa datelor: INS, registrul REGIS

Datele referitoare la numărul angajaților orașului arată că principalii angajatori ai orașului se concentrează în trei domenii: cel al fabricării produselor din cauciuc și mase plastice, cel al comerțului cu amănuntul și cel al fabricării produselor textile. Evoluția numărului de angajați al celor mai importante domenii este una aflată în scădere în cazul domeniului care concentrează cei mai mulți salariați – cel comercial (cu aproape 20% în 2014 față de 2008) compensată însă cu creșteri înregistrate la nivelul domeniilor fabricării de mase plastice (+20%) și cel al fabricării produselor textile (+13%).

Principalii agenți economici locali

Principalii jucători ai economiei locale în termeni de cifră de afaceri și număr de angajați sunt firme din sectorul industriei prelucrătoare: Intex SA – activitate în domeniul fabricării textilelor și Somplast SA – mase plastice, Stellwag Electroprod SRL – echipamente electronice, Stewo Plastic Prod SRL – mase plastice și Plastinvest Prod SRL – mase plastice. Influent SRL, cu activitate de comercializare a materialelor de construcții și Blacteea Com SRL (comerț cu produse alimentare) sunt principalii reprezentanți ai sectorului comercial, care este unul care, în mod normal, este reprezentat de un număr mai ridicat de firme cu număr mediu sau redus de angajați.

Top 20 firme – număr de angajați	
Firma	Număr angajați
INTEX SA	352
SOMPLAST SA	142
STELLWAG ELECTROPROD SRL	134
STEWO PLASTIC PROD SRL	102

PLASTINVEST PROD SRL	49
INFLUENT SRL	49
BLACTEEA COM SRL	47
PEROMEX-BN SRL	46
PAVIMAT PARDOSELI SRL	37
GIBAND SRL	31
AIR & ROAD OVT SRL	29
MARECOM IMPEX SRL	27
AXA NC COMEXIM SRL	25
PERIKS SRL	21
INEUL SRL	20
SOCIETATE COOPERATIVĂ "CONSUMCOOP NASĂUD"	19
RECONUTI TRANS SRL	19
CRIDAR CONS SRL	18
FARMACIA SOMEȘANA SRL	16

Sursa datelor: Registrul Comerțului (OJRC-BN)

Top 20 firme – cifra de afaceri	
Firma	Cifra de afaceri 2014 (lei)
INTEX SA	126244964
INFLUENT SRL	55534511
SOMPLAST SA	32749430
PLASTINVEST PROD SRL	22020538
BLACTEEA COM SRL	17209902
SINTEZ SRL	14388319
STEWO PLASTIC PROD SRL	13497369
AXA NC COMEXIM SRL	10647734
AIR & ROAD OVT SRL	7841581
PEROMEX-BN SRL	7759943
GROZAV JUNIOR SRL	7671447
CRIDAR CONS SRL	7051045
PAVIMAT PARDOSELI SRL	6964614
PERIKS SRL	6772910
ZETAS BATROM IMPEX SRL	6475384
FARMACIA SOMEȘANA SRL	5686565
STELLWAG ELECTROPROD SRL	5630635
GALENUS M.G.M. SRL	5082421
RECONUTI TRANS SRL	4393913
GERBOTRANS LOGISTICA SRL	4377882
GALENUS M.G.M. SRL	5082421

Sursa datelor: Registrul Comerțului (OJRC-BN)

La nivel județean, 6 firme cu sediul în Năsăud se situează în top 100 al firmelor județene, pe criteriul „cifra de afaceri”, Intex SRL fiind plasată pe locul 10 în acest clasament, urmată de Influent SRL (locul 25), Somplast SA (locul 48), Plastinvest Prod SRL (locul 64), Blacteea Com SRL (locul 81) și Sintez SRL (locul 94).

Productivitatea angajaților

Productivitate - Cifra de afaceri per capita - lei/salariat, la nivelul domeniilor economiei locale						
	2008	2009	2010	2011	2012	2013
01 - Agricultură, vânătoare și servicii anexe	27266,75	2084,00	5250,00	/	/	/
02 - Silvicultură și exploatare forestieră	/	133751,00	87887,75	86759,00	157290,67	230259,33
08 - Alte activități extractive	23903,20	30.872,00	/	/	/	/
10 - Industria alimentară	105680,03	127289,48	129366,88	172694,90	93711,81	170669,21
11 - Fabricarea băuturilor	141916,45	432984,35	245443,12	196430,70	0,67	/
13 - Fabricarea produselor textile	164077,85	209901,15	257883,71	366038,13	381447,40	382.870,00
14 - Fabricarea articolelor de îmbrăcăminte	31233,09	42622,07	59.623,81	63078,14	143106,82	48691,71
15 - Tăbăcirea și finisarea pieilor; marochinărie, încălțăminte; blănurilor	2656,50	57625,00	94203,00	39821,50	70908,00	97093,67
16 - Prelucrarea lemnului, fabricarea produselor din lemn, cu excepția mobilei;	76112,94	36734,22	177803,64	86059,27	61187,45	68862,33
22 - Fabricarea produselor din cauciuc și mase plastice	168124,16	171866,16	198623,48	182201,79	200243,43	225895,81
23 - Fabricarea altor produse din minerale nemetale	70046,64	85315,86	69083,88	131929,58	114426,00	54130,87
25 - Industria construcțiilor metalice și a produselor din metal, exclusiv mașini, utilaje și instalații	67220,57	126534,95	131906,12	164370,71	113589,07	184138,27
28 - Fabricarea de mașini, utilaje și echipamente nca	44640,00	35000,00	/	/	/	/
29 - Fabricarea autovehiculelor de transport rutier, a remorcilor și semiremorcilor	25240,75	22656,15	45170,21	36178,43	60361,28	57712,90
31 - Fabricarea de mobilă	68983,10	119963,19	45615,71	60733,77	72057,00	47697,96
32 - Alte activități industriale nca	129878,41	135051,07	146624,10	168178,30	147225,15	177600,85
33 - Repararea, întreținerea și instalarea mașinilor și echipamentelor	4127,00	/	/	9433,00	20284,00	24824,00
36 - Captarea, tratarea și distribuția apei	19981,88	20979,76	/	/	/	/
38 - Colectarea, tratarea și eliminarea deșeurilor; activități de recuperare a materialelor reciclabile	75514,42	53072,07	50365,80	66634,82	63465,67	50829,10
41 - Construcții de clădiri	87278,58	115754,10	100218,34	178449,96	156270,16	137397,58
42 - Lucrări de geniu civil	331507,50	115505,27	168131,65	192156,98	214227,38	316464,02
43 - Lucrări speciale de construcții	138072,08	120860,15	125697,28	62209,21	84214,05	109973,24
45 - Comerț cu ridicata și cu amănuntul, întreținerea și repararea autovehiculelor	342769,53	289109,50	426150,17	317790,91	397288,78	293075,70
46 - Comerț cu ridicata cu excepția comerțului cu autovehicule și motociclete	237799,41	349395,81	502196,98	578589,60	850711,60	479960,52
47 - Comerț cu amănuntul, cu excepția autovehiculelor și motocicletelor	217043,97	259414,18	288228,50	297955,48	329886,11	345837,09
49 - Transporturi terestre și transporturi prin conducte	171617,64	138635,26	158425,75	154892,81	293497,68	330340,25
52 - Depozitare și activități auxiliare pentru transporturi	/	/	/	43348,00	30960,00	55803,00
56 - Restaurante și alte activități de servicii de	32002,24	53748,82	49657,06	37598,93	43200,23	31918,03

alimentație						
58 - Activități de editare	48134,50	/	/	/	/	/
59 - Activități de producție cinematografică, video și de programe de televiziune;	/	/	207248,00	116934,67	/	/
60 - Activități de difuzare și transmitere de programe	58409,20	61274,40	71886,44	19972,00	5363,00	3492,00
61 – Telecomunicații	94271,00	154396,00	4622,00	70718,33	93695,00	76741,38
62 - Activități de servicii în tehnologia informației	73012,00	28388,50	/	31903,00	29672,50	59758,00
63 - Activități de servicii informatice	/	/	/	250	9330,00	7620,00
64 - Intermedieri financiare, cu excepția activităților de asigurări și ale fondurilor de pensii	53408,09	67921,90	59137,89	50028,78	48851,56	35436,44
66 - Activități auxiliare pentru intermedieri financiare, activități de asigurare și fonduri de pensii	/	41936,00	11441,50	/	34298,00	280163,00
68 - Tranzacții imobiliare	123541,29	77721,00	96425,56	254754,50	220283,00	447022,71
69 - Activități juridice și de contabilitate	36510,50	39426,43	37547,43	39485,29	44912,88	53095,57
70 - Activități ale direcțiilor(centralelor); activități de management și de consultanță în management	68543,14	39671,00	/	/	/	/
71 - Activități de arhitectură și inginerie; activități de testări și analiză tehnică	64409,50	180613,33	114451,60	184360,00	140610,63	191924,38
75 - Activități veterinare	82072,00	108217,00	39328,50	57058,00	94178,00	52565,00
79 - Activități ale agențiilor turistice și a tur-operatorilor; alte servicii de rezervare	/	/	28878,00	51310,00	53288,50	56059,00
81 - Activități de peisagistică și servicii pentru clădiri	67528,00	/	/	/	/	10210,83
82 - Activități de secretariat, servicii suport și alte activități de servicii prestate în principal întreprinderilor	54541,78	11556,33	24072,22	27159,51	27269,86	26406,11
85 – Învățământ	/	63817,88	64938,20	57749,36	61179,00	79376,57
86 - Activități referitoare la sănătatea umană	19965,20	21890,14	20433,13	37176,93	52958,58	44105,31
93 - Activități sportive, recreative și distractive	23572,00	27481,00	34759,00	27697,00	17646,50	58087,00
95 - Reparații de calculatoare, de articole personale și de uz gospodăresc	35072,67	36145,23	19541,14	12330,40	8705,17	7780,00
96 - Alte activități de servicii	32608,00	22494,62	24574,08	22266,15	22464,38	25393,09

Sursa datelor: INS - REGIS

În ceea ce privește nivelul productivității angajaților, concentrându-ne atenția asupra domeniilor/sectoarelor cu activități de producție, observăm valori ridicate în domeniul fabricării produselor textile, cu o dublare a nivelului productivității în ultimii 6 ani.

Un alt domeniu cu productivitate ridicată este cel al fabricării produselor din cauciuc și mase plastice, și aici putându-se observa o creștere a nivelului productivității de-a lungul perioadei de după 2008.

Evoluția productivității angajaților celor două domenii este interesantă în perioada de criză, dar ea trebuie corelată și cu evoluția numărului de angajați, pentru o corectă interpretare – acestea sunt singurele domenii importante ale economiei locale în care numărul de angajați a crescut (+22% în domeniul fabricării textilelor și +12% în domeniul fabricării maselor plastice).

În cazul nivelului productivității angajaților din domeniile aferente serviciilor, valori ridicate se înregistrează în activitățile comerciale (atât cu ridicata, cât și cu amănuntul), transporturi și tranzacții imobiliare. Cifrele sunt mai ridicate decât în cazul activităților de producție datorită specificului acestor activități – volum ridicat al tranzacțiilor pe număr de angajați, de aceea o comparație între productivitățile angajaților din sectoarele nu este recomandată.

Productivitate - Cifra de afaceri în întreprinderi din domeniile non-comerț - lei/salariat						
	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Năsăud	108588,88	139677,97	148057,46	170185,23	183157,59	202637,16
Beclean	197265,77	206651,03	230715,11	226072,18	228189,29	239690,79
Sîngeorz Băi	75097,95	89820,74	61,948,82	60348,98	61318,4	52623,42
Tîrgu Lăpuș	109596,08	158996,62	206626,27	216134,37	170196,7	189482,73
Vatra Dornei	111961,04	109432,94	126166,27	137001,84	138629,05	145113,2

Pentru a privi valorile productivității muncii dintr-o altă perspectivă decât cea internă, am ales să realizăm o analiză comparativă a nivelurilor cifrei de afaceri/angajat cu orașe din zone apropiate geografic, unele dintre acestea având caracteristici similare cu Năsăud.

Datele ne arată un nivel al productivității angajaților mai redus decât al orașului Beclean, pentru întreaga perioadă analizată, dar semnificativ mai mare decât al angajaților din Tîrgu Lăpuș (Maramureș) și Vatra Dornei.

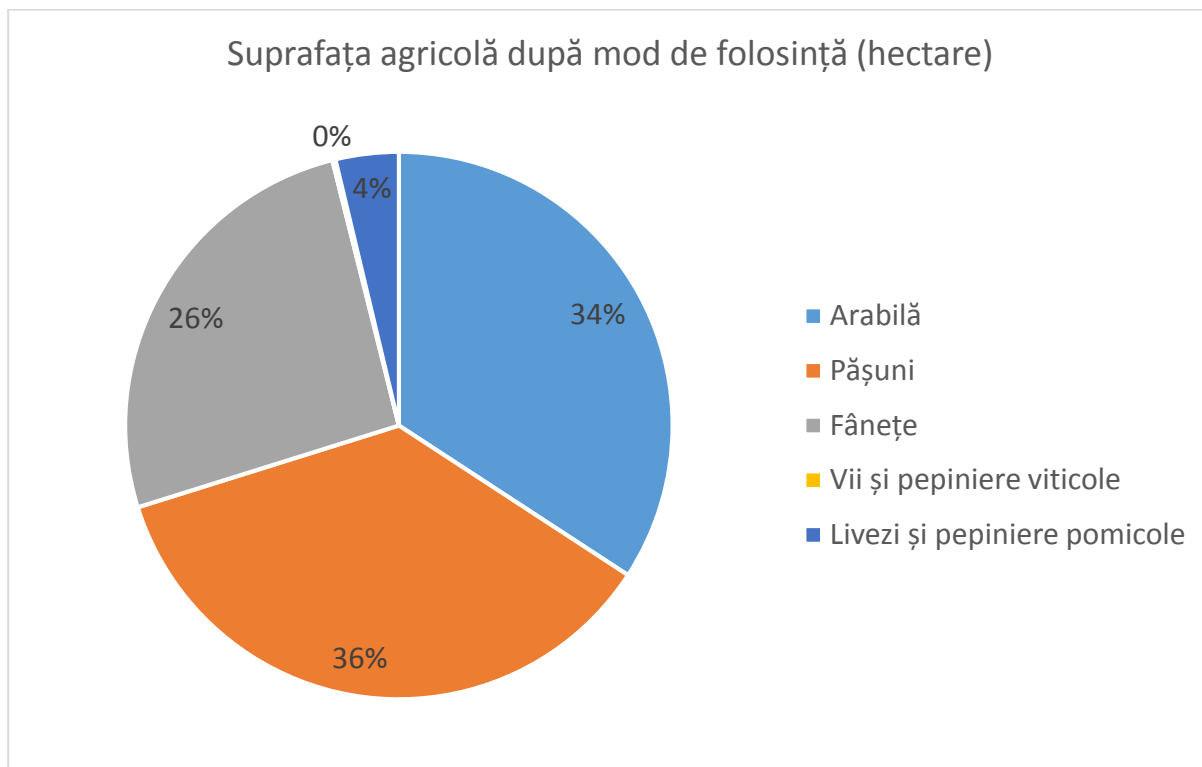
Agricultură și silvicultură

Agricultura și silvicultura nu par a reprezenta un factor decisiv în ceea ce privește dezvoltarea economică a orașului (în ceea ce înseamnă valori ale cifrei de afaceri sau numărului de angajați), dar aceste domenii au importanță ridicată din perspectiva influenței zonale a orașului și a autoconsumului gospodăriilor.

Suprafața agricolă, evoluție (hectare)				
	1990	2000	2010	2014
Total	4.325	4.325	4.325	4.353
Agricolă	2.746	3.243	3.245	3.245
Arabilă	1.241	1.110	1.110	1.110
Pășuni	838	1.167	1.167	1.167
Fânețe	512	840	841	841
Vii și pepiniere viticole	6	6	6	6
Livezi și pepiniere pomicole	149	120	121	121

Sursa datelor: INS

Suprafața agricolă este în creștere față de anii '90, lucru datorat probabil dezindustrializării - observăm că pe acest fond au crescut suprafețele acoperite cu pășuni și fânețe, ceea ce presupune o productivitate redusă a acestora, în condițiile scăderii suprafețelor celorlalte categorii – agricol, și livezi și pepiniere pomicole. Situația suprafețelor, după modul de folosință se poate observa în figura de mai jos:

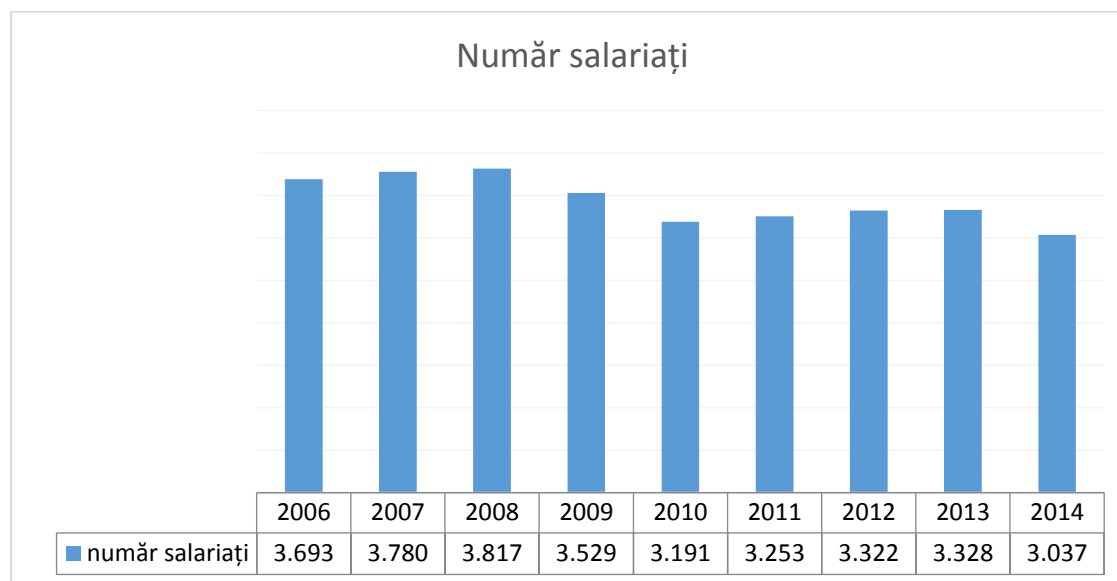

Sursa datelor: INS

Planul strategic de dezvoltare a județului menționează faptul că pădurile ocupă 35,7% din suprafața județului, fiind identificată drept o resursă deosebit de importantă pentru dezvoltarea viitoare. Cele mai întinse suprafețe de pădure se află în subzonele Rodna (30,9%), Năsăud (24,9%) și Bârgău (15,1%) și reprezintă peste 2/3 din fondul forestier județean.

Orașul Năsăud trebuie să valorifice potențialul silvic și agricol al zonelor înconjurătoare printr-o capacitate ridicată de polarizare.

Forța de muncă; șomaj

Sursa datelor: INS

Numărul salariaților orașului este într-o continuă involuție, din 2008 încolo, reducându-se cu peste 20% - o scădere importantă având loc în perioada 2013-2014 (10%). Datele statistice arată că efectivul salariaților s-a redus cu mai mult de jumătate față de perioada anilor 1990 (de la 7367, la nivelul anului 1991). Acest lucru reprezintă o problemă strategică a orașului.

Numărul mediu al salariaților întreprinderilor active						
Domeniu	2008	2009	2010	2011	2012	2013
01 - Agricultură, vânătoare și servicii anexe	4	1	2	/	/	0
02 - Silvicultură și exploatare forestieră	/	3	4	4	3	3
08 - Alte activități extractive	5	1	/	/	/	/
10 - Industria alimentară	39	27	32	21	32	24
11 - Fabricarea băuturilor	20	20	26	20	3	
13 - Fabricarea produselor textile	258	225	239	275	275	315
14 - Fabricarea articolelor de îmbrăcăminte	46	27	21	21	11	7
15 - Tăbăcirea și finisarea pieilor; fabricarea articolelor de voiaj și marochinărie, încălțăminte; prepararea și vopsirea blănurilor	2	2	1	2	2	3
16 - Prelucrarea lemnului, fabricarea produselor din lemn și plută, cu excepția mobilei;	48	18	11	11	20	18
22 - Fabricarea produselor din cauciuc și mase plastice	312	270	272	337	402	351
23 - Fabricarea altor produse din minerale nemetalice	44	29	26	36	36	30
25 - Industria construcțiilor metalice și a produselor	7	19	17	14	14	11

din metal, exclusiv mașini, utilaje și instalații						
28 - Fabricarea de mașini, utilaje și echipamente n.c.a.	1	1	0	/	/	/
29 - Fabricarea autovehiculelor de transport rutier, a remorcilor și semiremorcilor	181	95	98	131	117	132
31 - Fabricarea de mobilă	29	21	28	22	19	23
32 - Alte activități industriale n.c.a.	105	95	99	109	107	79
33 - Repararea, întreținerea și instalarea mașinilor și echipamentelor	2	/	/	2	1	1
36 - Captarea, tratarea și distribuția apei	80	51	/	/	/	/
38 - Colectarea, tratarea și eliminarea deșeurilor; activități de recuperare a materialelor reciclabile	12	14	49	61	72	68
41 - Construcții de clădiri	66	29	38	48	51	48
42 - Lucrări de geniu civil	4	33	31	44	50	50
43 - Lucrări speciale de construcții	13	26	18	28	39	25
45 - Comerț cu ridicata și cu amănuntul, întreținerea și repararea autovehiculelor și a motocicletelor	60	46	41	44	45	53
46 - Comerț cu ridicata cu excepția comerțului cu autovehicule și motociclete	88	59	46	45	42	54
47 - Comerț cu amănuntul, cu excepția autovehiculelor și motocicletelor	450	380	321	330	348	324
49 - Transporturi terestre și transporturi prin conducte	70	38	56	59	57	65
52 - Depozitare și activități auxiliare pentru transporturi	/	/	0	1	1	1
55 - Hoteluri și alte facilități de cazare	0	0	0		0	0
56 - Restaurante și alte activități de servicii de alimentație	46	62	54	68	64	76
58 - Activități de editare	2	0	0	/	/	/
59 - Activități de producție cinematografică, video și de programe de televiziune; înregistrări audio și activități de editare muzicală	/	0	1	3	0	/
60 - Activități de difuzare și transmitere de programe	10	10	9	1	4	2
61 - Telecomunicații	1	2	1	9	7	8
62 - Activități de servicii în tehnologia informației	1	2	0	2	2	1
63 - Activități de servicii informatice	/	/	/	1	1	1
64 - Intermedieri financiare, cu excepția activităților de asigurări și ale fondurilor de pensii	11	10	9	9	9	9
66 - Activități auxiliare pentru intermedieri financiare, activități de asigurare și fonduri de pensii	0	1	2	0	1	1
68 - Tranzacții imobiliare	7	8	9	6	7	7
69 - Activități juridice și de contabilitate	8	7	7	7	8	7

70 - Activități ale direcțiilor (centralelor); activități de management și de consultanță în management	7	2		0	0	0
71 - Activități de arhitectură și inginerie; activități de testări și analiză tehnică	6	3	5	6	8	8
75 - Activități veterinare	1	1	2	2	1	3
79 - Activități ale agențiilor turistice și a tur-operatorilor; alte servicii de rezervare și asistență turistică	0	0	1	2	2	1
81 - Activități de peisagistică și servicii pentru clădiri	5	/	/	/	/	6
82 - Activități de secretariat, servicii suport și alte activități de servicii prestate în principal întreprinderilor	9	3	37	37	36	37
85 – Învățământ	/	8	10	11	7	7
86 - Activități referitoare la sănătatea umană	5	14	15	14	12	13
93 - Activități sportive, recreative și distractive	1	1	1	1	2	2
95 - Reparații de calculatoare, de articole personale și de uz gospodăresc	9	13	7	5	6	1
96 - Alte activități de servicii	4	13	12	13	13	11

Sursa datelor – INS – REGIS

Datele referitoare la numărul salariaților din întreprinderile active (care nu cuprind salariații din sectorul public) arată o concentrare (amintită anterior) pe domeniile comercial, textile și mase plastice, dar valori ridicate (în totalul salariaților) pentru domenii precum alte activități industriale, fabricarea autovehiculelor de transport rutier, a remorcilor și semiremorcilor.

În afara domeniului comercial, activitățile de servicii mai concentrează angajați în domenii precum construcții, colectarea și tratarea deșeurilor, transportul și restaurante și servicii de alimentație.

Un rol foarte important îl are **sectorul public, care angajează în jur de 40% din forța de muncă** de la nivel local.

Ocupare / șomaj

	2010	2011	2012	2013
Șomeri înregistrați la sfârșitul anului	364	225	223	231
din care, bărbați	175	113	116	134
din care, femei	189	112	107	97

Sursa datelor: INS

Numărul șomerilor înregistrați (tabelul de mai sus) arată o scădere față de perioada de criză (anul 2010).

Unul dintre indicatorii utilizați pentru a identifica nivelul real al șomajului este cel al ocupării forței de muncă. Acesta este calculat ca raport între numărul mediu de salariați ai orașului și populația cu vârsta între 15-64 de ani.

Datele utilizate au ca sursă baza de date statistice a Institutul Național de Statistică (INS) pentru variabila populație cu vârsta între 15 și 64 de ani și datele din fișa localității pentru numărul mediu de salariați, utilizând datele perioadei 2009-2013.

indicator ocupare forță de muncă				
2009	2010	2011	2012	2013
40,37%	36,45%	37,35%	38,39%	38,60%

Sursa datelor: INS

Valorile acestui indicator sunt sub valorile municipiului Bistrița, cu valori de peste 50% pentru aceeași perioadă. Municipiile și orașele sunt cele care, în mod normal, polarizează activitatea economică a unui județ, atrăgând forță de muncă din mediul rural înconjurător, un salariat al orașului nefiind neapărat locuitorul acestuia.

Alt set de indicatori ce pot aproxima corect gradul de ocupare sunt cel al numărului șomerilor ce revin în medie la 100 de salariați și numărul mediu de salariați din întreprinderi non-agricole active la 100 de locuitori – în condițiile în care salariații din sectorul agricultură și silvicultură reprezintă un procent infim din total.

Număr mediu de salariați din întreprinderi non-agricole active, la 1.000 de locuitori						
	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Năsăud	173,45	141,27	137,92	155,59	162,56	157,65
Beclean	209,94	176,92	177,65	198,43	214,22	200,59
Sîngeorz Băi	107,2	72,97	63,36	61,99	62,46	65,68
Bistrița	341,42	303,45	281,91	300,26	292,52	305,9
Țirgu Lăpuș	137,93	138,09	168,63	169,04	175,8	194,74
Vatra Dornei	201,26	154,38	143,55	150,71	154,22	155,62

Sursa datelor: INS

Analiza comparativă a numărului de salariați în întreprinderi non-agricole arată valori mai mici decât ale municipiului Bistrița, dar și decât ale orașului Beclean, o evoluție mai slabă decât Țirgu Lăpuș și valori sensibil apropiate de Vatra Dornei. Evoluția este una fluctuantă de-a lungul perioadei 2008-2013 (pentru care există date disponibile).

Numărul șomerilor ce revin în medie la 100 de salariați					
	2010	2011	2012	2013	2014
Năsăud	11,41	6,92	6,71	6,94	6,59
Beclean	9,57	7,75	7,74	5,71	5,03
Sîngeorz Băi	24,07	23,72	21,19	25,36	25,98

Bistrița	7,06	3,95	3,67	3,97	2,72
Țirgu Lăpuș	10,73	8,91	7,16	7,35	5,95
Vatra Dornei	10,85	4,83	6,65	6,99	5,45

Sursa datelor: INS

În cazul numărului șomerilor ce revin la 100 de salariați (indicator în cazul căruia valori cât mai mici sunt dezirabile) orașul Năsăud înregistrează valori puțin mai mari decât Beclean, Țirgu Lăpuș și Vatra Dornei și sensibil mai ridicate decât ale municipiului Bistrița. Evoluția în timp a valorilor indicatorului (perioada 2010-2014, pentru care există date disponibile) arată o stagnare, după o scădere accentuată (cu 40%) în 2011 față de 2012.

O situație interesantă este cea a locurilor de muncă vacante, un număr de 817 asemenea posturi fiind înregistrate la instituțiile abilitate în 2015. Dintre acestea doar un procent de 4% sunt posturi care necesită pregătire de specialitate prin studii superioare.

ANTREPRENORIAL

Participarea unităților asociative la activități economice este un element foarte important al bunăstării unei comunități, prin activitățile de producție, know-how, creare de locuri de muncă, adăugarea valorii proprii la Produsul intern brut local. Existența unui mediu productiv, în care antreprenorii își asumă riscuri în dezvoltarea de produse noi și crearea de noi piețe este foarte important pentru dezvoltarea economică a unei comunități.

Indicatorii antreprenoriatului

Pentru a măsura vitalitatea antreprenorială am utilizat un număr de trei indicatori: densitatea întreprinderilor, capacitatea antreprenorială și sporul natural al întreprinderilor.

Densitatea întreprinderilor reprezintă raportul numărului întreprinderilor active care au sediul în localitate la mia de locuitori, fiind util atât din perspectiva ocupării forței de muncă cât și din perspectiva obținerii de venituri în comunitate. O densitate ridicată a întreprinderilor arată o economie activă, dinamică.

Densitatea întreprinderilor						
	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Năsăud	27,5	26,9	23,71	22,69	24,21	23,19
Beclean	26,27	25,06	23,27	21,05	22,16	23,7
Sîngeorz Băi	20,18	18,31	15,77	13,59	16,92	15,03
Bistrița	45,13	43,41	38,43	34,06	35,99	36,24
Țirgu Lăpuș	17,82	17,44	16,63	16,84	15,98	17,2
Vatra Dornei	29,05	28,79	25,63	23,4	23,22	23,03

Sursa datelor: INS

Putem observa că valorile acestui indicator, pentru Năsăud, sunt aproximativ egale cu ale orașului Beclean și ale municipiului Vatra Dornei, dar mai mari decât ale orașului Tîrgu Lăpuș. Comparativ cu municipiul reședință de județ, valorile sunt sensibil mai mici.

Capacitatea antreprenorială este un indicator ce măsoară numărul de întreprinderi nou create la mia de locuitori, măsurând un concept denumit „intensitatea antreprenorială” a populației dintr-un anumit spațiu geografic – transpus într-un nivel ridicat sau redus al antreprenoriatului la nivel local.

Capacitatea antreprenorială						
	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Năsăud	4,85	4,11	5,26	5,61	5,04	1,17
Beclean	6,76	4	3,81	3,38	4,63	3,13
Sîngeorz Băi	5,07	4,93	4,21	4,47	6,11	1,65
Bistrița	9,2	8,82	8,84	7,83	6,51	8,4
Tîrgu Lăpuș	4,02	2,71	3,24	3,25	3,49	1,64
Vatra Dornei	4,44	5,08	4,5	3,91	3,42	1,66

Sursa datelor: INS

Privit ca medie a perioadei 2008-2013, valorile indicatorului sunt unele bune, peste Beclean, Vatra Dornei și Tîrgu Lăpuș și sub cele ale municipiului Bistrița.

Venituri salariale

Câștigul salarial nominal mediu net lunar pe activități ale economiei naționale (lei)								
		2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Salariu mediu net	RO	1309	1361	1391	1444	1507	1579	1697
	BN	1085	1115	1088	1107	1159	1198	1273
Agricultură, silvicultură și pescuit	RO	914	1007	1024	1044	1093	1179	1270
	BN	829	995	1068	1105	1012	1240	1110
Industria extractivă	RO	2287	2360	2435	2577	2786	2943	3260
	BN	1418	1704	1637	1576	1564	1548	1527
Industria prelucrătoare	RO	1050	1146	1237	1324	1393	1466	1578
	BN	980	996	1098	1136	1224	1250	1360
Producția și furnizarea de energie electrică și termică	RO	2389	2573	2671	2787	2904	2917	3093
	BN	2153	2317	2588	2651	2734	2909	3012
Distribuția apei; salubritate,	RO	1154	1241	1256	1333	1388	1427	1509

gestionarea deșeurilor	BN	1080	1159	1139	1244	1284	1278	1394
Construcții	RO	1162	1069	1125	1247	1193	1191	1240
	BN	889	989	877	881	924	933	1012
Comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea auto	RO	1042	1047	1166	1227	1305	1293	1412
	BN	704	740	691	838	830	828	940
Transport și depozitare	RO	1454	1518	1557	1580	1624	1629	1707
	BN	1022	1105	1077	1065	1101	1075	1144
Hoteluri și restaurante	RO	773	799	786	841	850	898	958
	BN	664	600	604	670	717	726	778
Informații și comunicații	RO	2119	2468	2687	2965	2992	3067	3357
	BN	1281	1437	1347	1607	1699	1873	1468
Intermedieri financiare și asigurări	RO	3205	3109	3200	3435	3587	3645	3708
	BN	2385	2209	2209	2295	2234	2264	2394
Tranzacții imobiliare	RO	1270	1193	1182	1268	1248	1349	1344
	BN	469	776	759	618	794	1037	879
Activități profesionale, științifice și tehnice	RO	1749	1870	1915	2061	2216	2351	2442
	BN	1459	1310	1329	1192	1409	1234	1381
Activități de servicii administrative și servicii suport	RO	835	873	940	966	1030	1132	1261
	BN	737	762	767	742	783	909	948
Administrație publică și apărare; asigurări sociale	RO	2411	2159	1968	1909	2102	2420	2754
	BN	2392	2194	1764	1685	1914	2137	2250
Învățământ	RO	1538	1596	1380	1316	1371	1533	1733
	BN	1426	1543	1351	1264	1266	1397	1425
Sănătate și asistență socială	RO	1266	1342	1226	1210	1315	1456	1496
	BN	1083	1155	987	1005	1077	1195	1248
Activități de spectacole, culturale și recreative	RO	1195	1249	1103	1076	1148	1216	1249
	BN	994	911	835	819	920	849	885
Alte activități de servicii	RO	780	818	824	852	929	991	1141
	BN	627	733	770	932	1144	895	761

Sursa datelor: INS

Tabelul de mai sus dezvăluie o imagine comparativă a veniturilor salariale medii, a nivelului județean cu cel național. Institutul Național de Statistică nu dispune de date referitoare la valoarea salariului mediu la nivel de localitate, dar valorile județene pot fi utilizate ca proxy pentru veniturile salariale locale, în special în cazul județului Bistrița-Năsăud, unde disparitățile de dezvoltare economică între localitățile din mediul urban nu sunt majore.

După cum observasem în secțiunea destinată agenților economici, principalii angajatori ai orașului se concentrează în trei domenii, cel al fabricării produselor din cauciuc și mase plastice, cel al comerțului cu amănuntul și cel al fabricării produselor textile, corespunzătoare sectoarelor industriei prelucrătoare și celui comercial.

Valorile salariului mediu în cele două sectoare se află sub valorile medii înregistrate la nivel național, atât în ceea ce privește comparația cu nivelul salariului sectorial, cât și comparativ cu salariul mediu național.

Venituri salariale nete ca procent din nivelul salariului de la nivel național (pe sector și total)

		2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Industrie prelucrătoare	% din sector național	93,33%	86,91%	88,76%	85,80%	87,87%	85,27%	86,19%
	% din național	74,87%	73,18%	78,94%	78,67%	81,22%	79,16%	80,14%
Comerț	% din sector național	67,56%	70,68%	59,26%	68,30%	63,60%	64,04%	66,57%
	% din național	53,78%	54,37%	49,68%	58,03%	55,08%	52,44%	55,39%

Sursa datelor: INS

Tabelul de mai sus arată că în cazul celor două domenii industriale (textil și mase plastice), de-a lungul unei perioade analizate de 7 ani, valorile salariale din industria prelucrătoare nu reușesc să fie mai mari de 88% din valorile sectorului la nivel național (în media întregii perioade), cu un minim de aprox. 85% în perioada crizei economice. În ceea ce privește comparația cu salariul mediu național, media este la 78%, în condițiile în care salariile din industria prelucrătoare sunt, în mod normal, mai reduse decât media națională.

Valorile procentuale ale salariilor din sectorul comercial sunt și mai mici, atât ca pondere în salariul sectorului, cât și comparativ cu salariul mediu național – medii de 66%, respectiv 54% din întreaga perioadă analizată.

Putem concluziona că economia orașului concentrează angajați în domenii și sectoare cu venituri salariale mult sub media națională, ceea ce duce la un nivel redus al bunăstării cetățenilor.

În același timp, niciunul dintre sectoarele economiei județului nu generează valori salariale peste media națională a sectorului, ca medie a întregii perioade 2008-2014.

Analiza performanțelor economiei locale

Analiza performanțelor economiei locale are ca scop identificarea acelor domenii în care economia orașului Năsăud prezintă avantaje competitive precum și comparative, dar și identificarea acelor domenii necompetitive, sau aflate în pierdere de competitivitate. Pentru aceasta, am utilizat o analiză ce are la bază instrumente precum Coeficientul Locațional și Variația Diferențială a numărului de angajați, având ca și bază de comparație datele similare de la nivel național.

Pentru calcularea indicatorilor s-au utilizat datele pentru perioada pre și post-criză, cu scopul de a identifica atât posibilele arii unde orașul are avantaje competitive, cât și de a identifica în ce măsură unele sau altele din aceste sectoare au fost afectate mai puternic de criza economică.

În analiză am utilizat clasificția sectoarelor și domeniilor activităților economiei naționale și datele referitoare la numărul de angajați ai **întreprinderilor active (ce exclud angajații sectorului public)**, iar ca arie de referință am ales nivelul național.

Motivul alegerii nivelului de referință este dat de comparabilitatea datelor precum și de importanța/validitatea ariei de comparație (una redusă în cazul județului sau regiunii).

Motivația alegerii perioadelor pre și post-criză este aceea că 2008 a fost ultimul an de creștere economică anterior crizei financiare, datele acestuia fiind comparate cu cele ale ultimului an cu date disponibile.

Coeficient Locațional - Domenii concentrate la nivel local

Coeficientul de localizare/locațional ne permite să identificăm ramurile concentrate ale economiei locale, adică acelea care produc mai mult decât se consumă la nivel local și deci au – teoretic – capacitate de a aduce resurse în comunitate.

Prin intermediul acestei tehnici am identificat sectoarele cu potențial - a căror producție de bunuri sau servicii este probabil să fie "exportată", nu neapărat în sensul comun al termenului – ne referim aici la probabilitatea ca bunurile sau serviciile să fie utilizate de către rezidenții altor zone, exterioare orașului. Acest coeficient ne permite astfel să determinăm în ce măsură un anumit sector al economiei locale are o situație generală mai bună sau mai proastă față de zona de referință cu care este comparat.

Din punctul de vedere al unei strategii de dezvoltare economică, coeficientul locațional poate indica natura, diversitatea și concentrarea activității economice dintr-o anumită arie. Acolo unde diversificarea este unul dintre obiectivele strategice, coeficientul locațional poate indica în care sectoare ale economiei locale pot fi realizate eforturi pentru expansiunea acestora - există posibilitatea ca unele sectoare economice să fie subreprezentate ori să existe o supra specializare într-o anumită industrie, ceea ce pot reprezenta pericole la adresa economiei locale.

Compararea valorilor coeficienților locaționali (de specializare) obținute în diferite perioade poate arăta dacă zona devine mai mult sau mai puțin specializată de-a lungul timpului, în acest fel putându-se evalua impactul politicilor economice implementate asupra competitivității, ori se poate prezice impactul potențial al acestora asupra forței de muncă din anumite sectoare.

Coeficientul de localizare poate fi mai mic decât 1, egal cu 1 sau mai mare decât 1. Un coeficient sub 1 (ca normă, sub 0,8) arată că domeniul respectiv nu produce suficient la nivel local încât să acopere cererea, indicând că în aceste zone au loc importuri. De obicei, o valoare subunitară a coeficientului arată că sectorul respectiv este subreprezentat comparativ cu nivelul de referință (în cazul nostru economia națională). În acest caz se poate

spune că sectorul respectiv servește cel mult cererea locală pentru producerea acelor bunuri și servicii (în cazul în care coeficientul este apropiat de o valoare unitară).

O valoare unitară a coeficientului (sau apropiată de valoarea 1) ne poate sugera faptul că cererea locală pentru bunurile și serviciile produse/oferte de acel segment/sector este satisfăcută luând în considerare standardul constituit de nivelul de referință. Se poate considera totuși că sectorul respectiv nu este unul ale cărui bunuri și servicii să fie distribuite către alte zone din afara economiei locale.

O valoare supraunitară a coeficientului arată că activitățile sectorului / domeniului sunt concentrate la nivel local, acest lucru însemnând că sectorul respectiv produce și pentru alte zone, cel puțin pentru cele cu care s-a efectuat comparația. Acest coeficient arată că procentul angajaților de la nivel local este mai mare decât cel al zonei de referință, în acest caz existând o foarte mare probabilitate ca bunurile și serviciile produse de aceste sectoare să fie exportate, ceea ce poate însemna valoare adăugată ridicată ce servește intereselor comunității. De regulă, un coeficient mai mare decât 1,2 indică un potențial de export în alte comunități și, implicit, atragerea de resurse extracomunitare.

Coeficient locațional sectoare

	CL 2008	CL per. curentă
AGRICULTURA, SILVICULTURA ȘI PESCUIT	0,09	0,07
INDUSTRIA PRELUCRĂTOARE	1,98	2,2
DISTRIBUȚIA APEI; SALUBRITATE, GESTIONAREA DEȘEURILOR	2,25	1,62
CONSTRUCȚII	0,44	0,84
COMERȚ CU RIDICATA ȘI CU AMĂNUNTUL; REPARAREA AUTO	1,71	1,34
TRANSPORT ȘI DEPOZITARE	0,6	0,61
HOTELURI ȘI RESTAURANTE	0,94	1,49
INFORMAȚII ȘI COMUNICAȚII	0,28	0,22
INTERMEDIERI FINANCIARE ȘI ASIGURĂRI	0,25	0,25
TRANZACȚII IMOBILIARE	0,54	0,68
ACTIVITĂȚI PROFESIONALE, ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE	0,38	0,27
ACTIVITĂȚI DE SERVICII ADMINISTRATIVE ȘI SUPORT	0,19	0,47
SĂNĂTATE ȘI ASISTENȚĂ SOCIALĂ	0,03	0,1
ACTIVITĂȚI DE SPECTACOLE, CULTURALE ȘI RECREATIVE	0,06	0,08
ALTE ACTIVITĂȚI DE SERVICII	0,78	0,7

Sursa datelor – INS, calcule proprii

Putem observa coeficienți locaționali ridicați în sectoare precum industria prelucrătoare – de așteptat valorile foarte ridicate – analiza coeficientului la nivelul domeniilor va arăta care sunt acele activități cu o concentrare ridicată.

Valorile coeficientului pentru sectorul comercial sunt datorate în special poziționării orașului ca centru de atracție pentru zona înconjurătoare – observăm o scădere a nivelului de

concentrare în acest sector, ceea ce poate fi o consecință directă a modificării preferințelor consumatorilor, ori a scăderii puterii de cumpărare a acestora.

Sectorul construcții are un coeficient de localizare sub așteptările potențiale – era de așteptat ca în zonă să se localizeze un număr mai ridicat de agenți economici care să angreneze un număr de angajați mai mare, ținând cont de zona de influență a orașului. Observăm totuși o creștere a coeficientului.

De asemenea un coeficient de peste 1 îl are sectorul Hoteluri și restaurante, datorată în special domeniului de activitate al restaurantelor și unităților de cazare de pe raza orașului.

O altă zonă cu potențial de creștere, dar aflată sub potențial este cea a activităților de servicii administrative și servicii suport, unde numărul angajaților este de 4 ori mai mare decât în 2008, ceea ce se observă și prin creșterea gradului de concentrare, aflat în perioada post criză la un nivel redus față de zona de referință.

Valori mici pentru o zonă urbană regăsim și la nivelul serviciilor financiare – intermediari financiare și asigurări.

O analiză în detaliu, la nivelul domeniilor activităților economiei naționale, realizată la nivelul industriei prelucrătoare și a altor activități arată domeniile unde este posibil ca orașul să dețină avantaj comparativ și să furnizeze bunuri înspre mediul extern economiei locale, ceea ce atrage resurse la nivelul comunității.

Coeficient locațional domenii

	CL 2008	CL per. curentă
Industria alimentară	0,61	0,40
Fabricarea produselor textile	17,73	23,45
Fabricarea articolelor de îmbrăcăminte	0,53	0,12
Prelucrarea lemnului, fabricarea produselor din lemn (ex. mobilă)	1,71	0,80
Fabricarea produselor din cauciuc și mase plastice	15,94	18,52
Fabricarea altor produse din minerale nemetalice	1,89	1,83
Industria construcțiilor metalice și a produselor din metal	0,17	0,36
Fabricarea autovehiculelor de transport rutier	3,82	2,31
Fabricarea de mobile	0,88	0,96
Alte activități industriale	20,01	15,75
Colectarea, tratarea și eliminarea deșeurilor	0,52	3,14
Transporturi terestre și transporturi prin conducte	0,99	0,98

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS

În ceea ce privește gradul de concentrare a activității la nivelul domeniilor, analiza detaliată, comparația realizată cu nivelul de referință național arată **grade de concentrare extrem de ridicate** în trei domenii – 23,5 în cazul *fabricării produselor textile*, 15,75 în cazul *fabricării*

produselor din mase plastice și 15,8 în cazul domeniului „alte activități industriale” (în special CAEN - *fabricarea măturilor și periilor*).

Coeficienți ridicați întâlnim și în cazul *fabricării echipamentelor pentru autovehicule – domeniul fabricării autovehiculelor de transport rutier* – 2,31, dar în scădere față de perioada de dinaintea crizei economice, dar și în domeniul colectării și eliminării deșeurilor – aici trebuie făcută mențiunea că în perioada anterioară de la nivelul domeniului captării și tratării apei numărul de angajați a fost transferat către alt domeniu.

De menționat că domenii precum prelucrarea lemnului (cu excepția mobilei) și fabricarea articolelor de îmbrăcăminte și industria alimentară au pierdut un număr important de angajați după 2008, ceea ce s-a tradus în scăderea gradului de concentrare.

Variația diferențială

Variația diferențială a numărului de angajați reprezintă diferența între ratele de creștere sau declin ale unui sector sau domeniu local comparativ cu creșterea sau declinul aceluiași sector din zona de referință, în cazul nostru declinul sau creșterea sectorului la nivel național.

Acest indicator ne permite să observăm sectoarele economiei locale care au performat mai bine decât la nivelul unității de referință (în acest caz, nivel național) pe parcursul unei anumite perioade de timp.

Variația diferențială este un indicator al dinamicii evoluției sectoarelor din moment ce se iau în considerare datele din 2 perioade diferite – în cazul nostru valorile perioadei curente comparativ cu cele ale anului 2008.

Principala motivație a alegerii acestor perioade este de a identifica și posibilele influențe ale crizei economice asupra economiei locale – există posibilitatea ca unele sectoare să fi fost mai puternic afectate la nivel local decât la nivel național.

Principala menire a variației diferențiale este identificarea sectoarelor care pot avea un **avantaj competitiv** față de aria de referință. Variația diferențială arată dacă evoluția economiei locale (prin sectoarele și domeniile ei) are loc la o rată mai scăzută ori mai crescută decât cea așteptată.

Interpretarea datelor – valorile mai mari decât 0 ale coeficientului ne arată că domeniul prezintă un *avantaj competitiv* (ce poate fi explicată prin proximitate ridicată față de factorii de producție importanți) și se dezvoltă mult mai repede decât referința. Acest scor indică faptul că, în pofida trendului de la nivel național și de la nivelul ramurii respective, există la nivel local factori latenți care avantajează ramura respectivă în raport cu referința.

Totodată valorile trebuie interpretate - pot apărea coeficienți mai mari ca 0 în ariile unde declinul a fost mai puțin pronunțat decât cel al nivelului de referință, ceea ce nu presupune neapărat un avantaj competitiv.

Modul de calcul al indicatorului permite controlul impactului economiei naționale, dar și al evoluției ramurii, și izolarea eventualului avantaj competitiv de la nivel local.

Analiza de față analizează performanța relativă a economiei orașului Năsăud în raport cu economia națională, subliniind evoluțiile generate de recesiunea economică.

Variația diferențială la nivelul sectoarelor

	VD
AGRICULTURA, SILVICULTURA SI PESCUIT	-0,99
INDUSTRIA PRELUCRĂTOARE	0,12
DISTRIBUȚIA APEI; SALUBRITATE, GESTIONAREA DEȘEURILOR	-0,26
CONSTRUCȚII	0,73
COMERȚ CU RIDICATA SI CU AMĂNUNTUL; REPARAREA AUTO	-0,17
TRANSPORT SI DEPOZITARE	0,04
HOTELURI SI RESTAURANTE	0,64
INFORMAȚII SI COMUNICAȚII	-0,18
INTERMEDIERI FINANCIARE SI ASIGURĂRI	0,04
TRANZACȚII IMOBILIARE	0,22
ACTIVITĂȚI PROFESIONALE, ȘTIINȚIFICE SI TEHNICE	-0,27
ACTIVITĂȚI DE SERVICII ADMINISTRATIVE SI ACTIVITĂȚI DE SERVICII SUPT	1,93
SĂNĂTATE SI ASISTENTA SOCIALA	1,68
ACTIVITĂȚI DE SPECTACOLE, CULTURALE SI RECREATIVE	0,59
ALTE ACTIVITĂȚI DE SERVICII	-0,08

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS

Corelând datele obținute cu analiza evoluției numărului de angajați și a cifrei de afaceri a sectoarelor economiei naționale putem realiza următoarele observații:

- Economia locală deține un avantaj competitiv în sectorul industriei prelucrătoare – datele de la nivelul domeniilor izolează ariile industriale de competitivitate;
- Sectorul comercial a devenit necompetitiv, sau mai degrabă putem spune că se află în pierdere de competitivitate (coeficient negativ) – de menționat că cifra de afaceri a acestui sector
- Sectorul construcțiilor este unul aflat în creștere, dar sub potențialul identificat la nivelul zonei de referință (numărul angajaților în sector a crescut cu aproape jumătate);
- Sectorul restaurantelor pare a fi unul ce poate dezvolta avantaj competitiv (număr de salariați în creștere)
- Sectorul intermediarilor financiare are o pondere redusă;

- Sectorul activităților de servicii administrative și activități de servicii suport este unul competitiv.

De menționat că am făcut observații asupra acelor sectoare care angrenează un număr rezonabil de angajați ai întreprinderilor active din mediul privat (sectoare precum cel agricol, tranzacții imobiliare, sănătate, activități culturale și alte activități de servicii angrenează un număr redus de persoane în mediul privat, subiect al analizei noastre).

Totodată, datele de mai sus trebuie corelate cu valorile aferente domeniilor, care compun un sector de activitate. De multe ori valorile aferente unui sector sunt puternic influențate de unul dintre domenii, sau una dintre activități, care, de regulă, angrenează un număr ridicat de angajați.

Variația diferențială la nivelul domeniilor economiei locale

	VD
Industria alimentară	-0,30
Fabricarea produselor textile	0,32
Fabricarea articolelor de îmbrăcăminte	-0,52
Prelucrarea lemnului, fabricarea produselor din lemn	-0,40
Fabricarea produselor din cauciuc și mase plastice	0,19
Fabricarea altor produse din minerale nemetalice	0,00
Industria construcțiilor metalice	0,86
Fabricarea autovehiculelor de transport rutier	-0,44
Fabricarea de mobile	0,09
Alte activități industriale	-0,18
Colectarea, tratarea și eliminarea deșeurilor	4,75
Transporturi terestre și transporturi prin conducte	0,02
Intermedieri financiare	-0,05

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS

Calcularea valorilor variației diferențiale la nivelul domeniilor activității naționale ne permite o imagine detaliată a competitivității sau lipsei de competitivitate a activităților economice. Am ales prezentarea datelor în special în cazul domeniilor industriei prelucrătoare, completat cu alte trei domenii relevante.

Din cele 4 domenii industriale care dețin un număr semnificativ de angajați (fabricarea produselor textile, mase plastice, transport rutier și alte activități industriale) doar două - fabricarea produselor textile și fabricarea maselor plastice au coeficienți pozitivi ai variației diferențiale – ceea ce **arată un avantaj competitiv semnificativ (ținând cont și de evoluția cifrei de afaceri)**.

Celelalte două domenii corespondente fabricării echipamentelor pentru autovehicule și fabricării măturilor și a periiilor se află în pierdere de competitivitate.

În ceea ce privește industria lemnului, cele două domenii aferente acestui tip de activitate au evoluat diferit – variație diferențială pozitivă în fabricarea mobilei – cauzată în principal de o rată de descreștere mai ridicată a activității la nivel național (zona de referință), în timp ce prelucrarea lemnului a cunoscut un declin pronunțat (scăderea cu aproape două treimi a numărului de angajați).

Deși sectorul intermediarilor financiare și asigurărilor are un coeficient ușor pozitiv, la nivelul domeniului se poate observa o valoare negativă – totodată sectorul este subreprezentat la nivel local.

Un alt domeniu care a pierdut un număr important de angajați în perioada de după 2008 este cel al fabricării articolelor de îmbrăcăminte.

Corelarea valorilor coeficientului locațional și a variației diferențiale a numărului de angajați. Identificarea sectoarelor competitive și a potențialului de clusterizare

Următorul pas al analizei este legat de corelarea celor doi coeficienți analizați până acum și elaborarea unui tabel realizat pe patru cadrane unde ramurile sunt diferențiate în funcție de rezultatele identificate, pentru a identifica sectoarele și domeniile în dezvoltare și cele în declin, dar și cele ce necesită atenție sporită sau cu potențial de evoluție.

Am ales să prezentăm datele referitoare la sectoare și domenii în același tabel⁶, pentru a putea oferi atât o viziune de ansamblu cât și una particulară asupra competitivității activităților economiei locale.

Variația diferențială la nivelul domeniilor economiei locale

	Coef. Loc.	VD
AGRICULTURA, SILVICULTURA SI PESCUIT	0,07	-0,99
INDUSTRIA PRELUCRATOARE	2,20	0,12
Industria alimentară	0,40	-0,30
Fabricarea produselor textile	23,45	0,32
Fabricarea articolelor de îmbrăcăminte	0,12	-0,52
Prelucrarea lemnului, cu excepția mobilei;	0,80	-0,40
Fabricarea produselor din mase plastice	18,52	0,19
Fabricarea altor produse din minerale nemetalice	1,83	0,00
Industria construcțiilor metalice și a produselor din metal	0,36	0,86
Fabricarea autovehiculelor de transport rutier	2,31	-0,44
Fabricarea de mobile	0,96	0,09
Alte activități industriale	15,75	-0,18
DISTRIBUTIA APEI; SALUBRITATE	1,62	-0,26
Colectarea, tratarea și eliminarea deșeurilor	3,14	4,75

⁶ Sectoarele sunt trecute cu litere mari, boldate, iar domeniile cu litere mici

CONSTRUCȚII	0,84	0,73
COMERȚ CU RIDICATA ȘI CU AMANUNTUL	1,34	-0,17
TRANSPORT ȘI DEPOZITARE	0,61	0,04
Transporturi terestre și transporturi prin conducte	0,98	0,02
HOTELURI ȘI RESTAURANTE	1,49	0,64
INFORMAȚII ȘI COMUNICAȚII	0,22	-0,18
INTERMEDIERI FINANCIARE ȘI ASIGURĂRI	0,25	0,04
Intermedieri financiare, cu exc. asigurări	0,30	-0,05
TRANZACȚII IMOBILIARE	0,68	0,22
ACTIVITĂȚI PROFESIONALE, ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE	0,27	-0,27
ACTIVITĂȚI DE SERVICII ADMINISTRATIVE ȘI SERVICII SUPORT	0,47	1,93
SĂNĂTATE ȘI ASISTENȚĂ SOCIALĂ	0,10	1,68
ACTIVITĂȚI DE SPECTACOLE, CULTURALE ȘI RECREATIVE	0,08	0,59
ALTE ACTIVITĂȚI DE SERVICII	0,70	-0,08

Tabelul celor 4 cadrane⁷

Necompetitiv (declin)	Competitiv (creștere)	
SECTOARE / domenii ÎN TRANSFORMARE <i>Variația diferențială < 0</i> <i>Coeficient de localizare > 1</i> COMERȚ CU RIDICATA ȘI AMĂNUNTUL Fabricarea altor produse din minerale nemetalice Fabricarea autovehiculelor de transport rutier (echipamente) Alte activități industriale (fabricare mături și perii) DISTRIBUȚIA APEI; SALUBRITATE	SECTOARE / domenii ÎN DEZVOLTARE <i>Variația diferențială > 0</i> <i>Coeficient de localizare > 1</i> INDUSTRIA PRELUCRĂTOARE Fabricarea produselor textile Fabricarea produselor din mase plastice Colectarea, tratarea și eliminarea deșeurilor HOTELURI ȘI RESTAURANTE	Concentrare ridicată
SECTOARE / domenii ÎN DECLIN <i>Variația diferențială < 0</i> <i>Coeficient de localizare < 1</i> AGRICULTURĂ, SILVICULTURĂ ȘI PESCUIT INFORMAȚII ȘI COMUNICAȚII ACTIVITĂȚI PROFESIONALE, ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE Industria alimentară Intermedieri financiare, cu excepția asigurărilor Fabricarea articolelor de îmbrăcăminte Prelucrarea lemnului, cu excepția mobilei	SECTOARE / domenii DE PERSPECTIVĂ <i>Variația diferențială > 0</i> <i>Coeficient de localizare < 1</i> CONSTRUCȚII ACTIVITĂȚI DE SERVICII ADMINISTRATIVE ȘI SERVICII SUPORT Industria construcțiilor metalice și a produselor din metal Fabricarea de mobilă TRANSPORT ȘI DEPOZITARE Transporturi terestre și transporturi prin conducte TRANZACȚII IMOBILIARE	Concentrare scăzută

Partea de tabel destinată sectoarelor de dezvoltare ne arată care sunt acele sectoare care au un avantaj competitiv și totodată au un grad ridicat de concentrare la nivel local, existând posibilitatea ca de mare parte a produsului sau serviciului oferit de acestea să beneficieze

⁷ Sectoarele sunt trecute cu litere mari, boldate, iar domeniile cu litere mici

comunități din afara orașului. În principiu partea din dreapta-sus a tabelului arată ariile cu potențial de clusterizare. În partea stânga-jos se află domeniile și sectoarele aflate în declin.

Observații:

- Din analiza sectoarelor, există un ridicat potențial de clusterizare al industriei prelucrătoare, în special al domeniilor textilelor și maselor plastice;
- Surprinde declinul domeniului intermediere financiare, care are o pondere redusă în numărul de angajați dar și a sectorului informații și comunicații – o economie urbană dezvoltată este sinonimă cu o evoluție pozitivă a acestor tipuri de activități;
- Sectorul activităților de servicii administrative și servicii suport este unul de perspectivă – o creștere substanțială a numărului de angajați din 2008 încoace, dar încă activează sub potențialul unei arii urbane.

Concluzii și perspective strategice

Economia orașului Năsăud are un **grad mediu de diversificare**, bazându-se în special pe industria prelucrătoare și activități comerciale - în cazul industriei prelucrătoare concentrarea angajaților se realizează în 3 domenii.

Este important că aproape **80 % din forța de muncă angajată în mediul privat activează în domenii cu concentrare superioară nivelului național**.

La același nivel al mediului privat, **60% din forța de muncă activează în domenii cu variație diferențială pozitivă**, care pot dezvolta avantaje competitive.

Trebuie menționat că procente de mai sus **se raportează exclusiv la totalul forței de muncă actuale**, iar toți factorii de mai sus trebuie interpretați ținând cont de faptul că **un procent de aproape 40% din salariații orașului activează în sectorul public**, iar indicatorii gradului de ocupare arată un nivel suboptim.

Gradul de dependență ridicat față de sectorul public reprezintă o problemă strategică importantă, dar și o oportunitate de dezvoltare economică.

Economia locală deține avantaj competitiv în industria textilă și fabricarea maselor plastice. Datorită evoluției domeniilor, dar și tradiției existente în aceste activități, o posibilă strategie de urmat este cea a clusterizării acestor activități, pretabilă în special în cazul industriei maselor plastice – la nivelul județului Bistrița-Năsăud există una din cele mai importante concentrări de agenți economici ce activează în acest domeniu – beneficiile unui cluster sunt multiple, de la reducerea costurilor de producție la identificarea de piețe de export și transfer de tehnologie.

Faptul că **sectorul comercial se află într-o perioadă de transformare, în pierdere de competitivitate** este o amenințare (implicit o problemă strategică) pentru viitorul economic

al orașului, ținând cont de tradiția de târg a acestuia. Datorită potențialului de polarizare zonală a orașului, această resursă trebuie fructificată mai bine.

Problemele și provocările strategice sunt legate de nivelul de ocupare suboptim și de veniturile reduse ale populației.

Majoritatea angajaților din industria orașului activează în industria textilă și fabricarea produselor din mase plastice – **activități care nu generează venituri salariale ridicate**. În aceste condiții considerăm că trebuie dezvoltate domenii precum cel al hotelurilor și restaurantelor – cu evoluție pozitivă și potențial neexploatat.

Indicatorii nivelului antreprenoriatului au înregistrat, în perioada crizei, valori mai bune decât a altor zone urbane comparabile ca dimensiune, dar, la momentul actual, se află în declin. Aceasta este o **problemă strategică** – dezvoltarea economică presupune o dinamică antreprenorială ridicată, care să fructifice oportunități.

O amenințare importantă este legată de faptul că **oferta de locuri de muncă este concentrată exclusiv către posturi cu un nivel de educație / specializare scăzut**, ceea ce menține salariile la un nivel redus.

Sectorul Agricultură și silvicultură are o pondere redusă în economia orașului, dar devine important privit dintr-o perspectivă zonală, completat cu ariile de prelucrare a lemnului și industria mobilei. În condițiile în care mediul rural înconjurător este unul care se dezvoltă, în special bazat pe exploatarea resurselor, orașul Năsăud trebuie să găsească acele mijloace de a valorifica acest potențial în interes propriu.

Turism

Structuri de primire turistică

În anul 2015, conform datelor de la INS, pe raza orașului Năsăud există o singură unitate de cazare (un hostel) care oferă un număr de 15 locuri de cazare (v. Tabel 1). În oraș a mai funcționat un hotel (cu aproximativ 50 de locuri de cazare), dar acesta a fost închis în anul 2011, an care coincide cu deschiderea hostelului. Acesta avea inițial o capacitate de cazare de 53 de locuri, dar începând cu anul 2014 a scăzut la 15 locuri.

Deși nu apar în statisticile INS, potrivit datelor furnizate de Primăria Năsăud, în oraș funcționează și alte unități de cazare (Hotelul Sălăuța și pensiunile Moravia, Coco, La Han și La Borșanu). Acestea sunt mai degrabă restaurante care funcționează și în regim de pensiune, având împreună un număr de aproximativ 100 de locuri de cazare.

Tabel 1 - Structuri de primire turistică cu funcțiuni de cazare turistică - număr

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Total	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Hoteluri	1	1	1	1	1	1	1	1	:	:	:	:	:
Hosteluri	:	:	:	:	:	:	:	:	1	1	1	1	1

Sursa: prelucrare proprie după date INS

Tabel 2 - Capacitatea de cazare turistică existentă - locuri

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Total	50	56	47	48	48	48	48	48	53	53	53	15	15
Hoteluri	50	56	47	48	48	48	48	48	:	:	:	:	:
Hosteluri	:	:	:	:	:	:	:	:	53	53	53	15	15

Sursa: prelucrare proprie după date INS

Dacă ne raportăm la utilizarea capacității de cazare, per ansamblu, în ultimii 12 ani, atât numărul de sosiri ale turiștilor, cât și numărul înnoptărilor au un trend descrescător începând din 2008. Între anii 2003 și 2007 s-a înregistrat o creștere constantă a numărului de sosiri, ajungând chiar la 1044 de sosiri (2007), după care a scăzut brusc la 109 în anul următor și a urmat același un trend descendent până în prezent (70).

Flux turistic

Tabel 3 - Sosiri ale turiștilor în structuri de primire turistică - număr persoane

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Total	300	260	474	726	1044	110	109	:	62	:	50	70
Hoteluri	300	260	474	726	1044	110	109	:	:	:	:	:
Hosteluri	:	:	:	:	:	:	:	:	62	:	50	70

Sursa: prelucrare proprie după date INS

Tabel 4 - Înnoptări în structuri de primire turistică – număr

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Total	300	699	520	2310	6045	235	443	:	274	:	277	394
Hoteluri	300	699	520	2310	6045	235	443	:	:	:	:	:
Hosteluri	:	:	:	:	:	:	:	:	274	:	277	394

Sursa: prelucrare proprie după date INS

Pentru a putea determina eficacitatea folosirii unităților de cazare, am utilizat doi indicatori: **gradul de utilizare**⁸ a capacității de cazare turistică în funcțiune și **numărul mediu de zile de cazare**⁹. Din datele de mai jos observăm că, per total, gradul de utilizare era în anul 2014 de 9,8%, mai mic decât media națională (26%) sau regională (25%), fiind totuși în creștere față de anul precedent (4,2%) dar pe o pantă descendentă dacă ne raportăm la anul 2003, când s-a înregistrat cea mai mare rată de ocupare (perioada în care funcționa hotelul). Merită precizat faptul că de la deschiderea hostelului (2011) se constată totuși un trend de creștere a utilizării capacității de cazare.

Tabel 5 - Indicele de utilizare a capacității de cazare turistică

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Total	70,9%	4,1%	5,2%	19,6%	34,5%	2,3%	4,3%	:	4,2%	:	4,2%	9,8%
Hoteluri	70,9%	4,1%	5,2%	19,6%	34,5%	2,3%	4,3%	:	:	:	:	:
Hosteluri	:	:	:	:	:	:	:	:	4,2%	:	4,2%	9,8%

Sursa: prelucrare proprie după date INS

În ceea ce privește numărului mediu al zilelor de cazare, media este de 5-6 zile, dublu față de media națională sau regională. Orașul nu reușește să atragă foarte mulți turiști, dar cei care vin stau o perioadă mai lungă.

Tabel 6 - Numărul mediu de zile de cazare

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Total	1,00	2,69	1,10	3,18	5,79	2,14	4,06	:	4,42	:	5,54	5,63
Hoteluri	1,00	2,69	1,10	3,18	5,79	2,14	4,06	:	:	:	:	:
Hosteluri	:	:	:	:	:	:	:	:	4,42	:	5,54	5,63

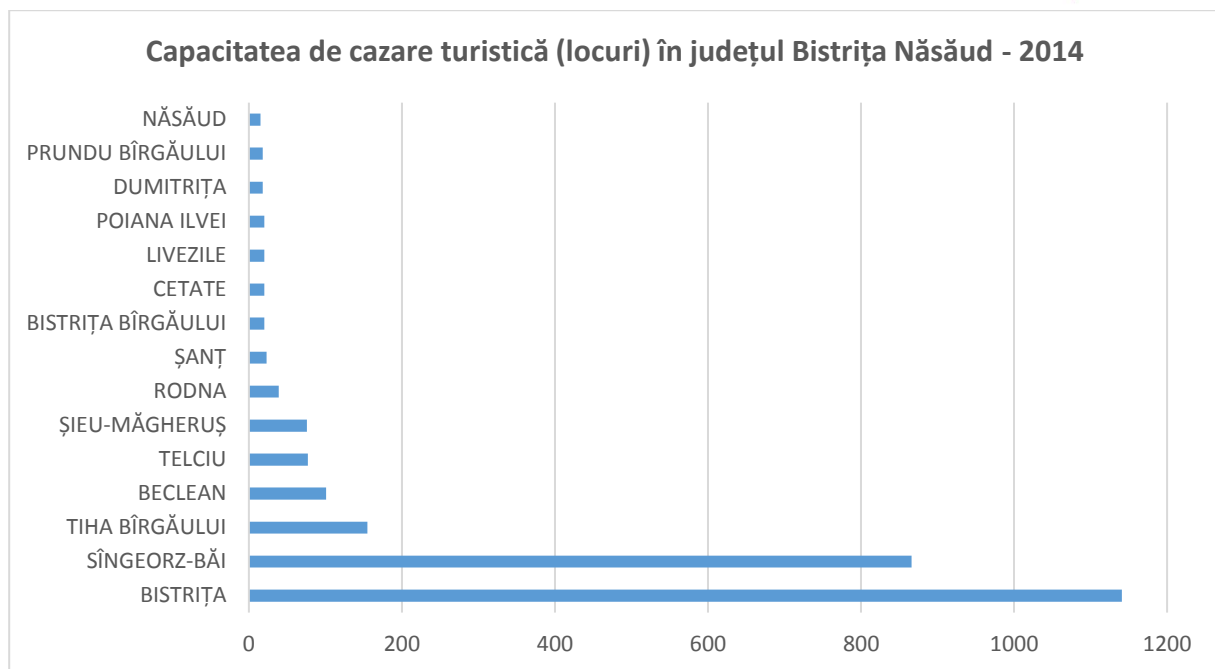
Sursa: prelucrare proprie după date INS

Analiză comparativă județ

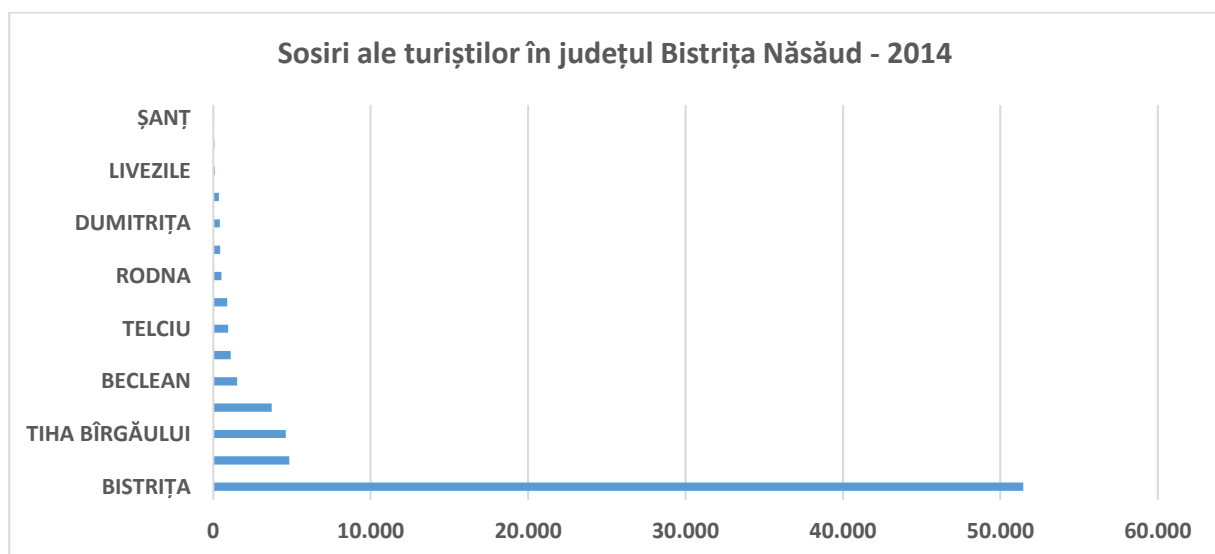
Dacă facem o comparație cu celelalte orașe și comune din județ, constatăm că orașul Năsăud nu stă foarte bine, atât din punct de vedere al capacității de cazare, cât și în ceea ce privește numărul turiștilor sosiți.

⁸ Calculat prin raportarea numărului de înnoptări realizate, la capacitatea de cazare turistică în funcțiune, din perioada respectivă

⁹ Calculat prin raportarea numărului de înnoptări la numărul de sosiri

Sursa: prelucrare proprie după date INS

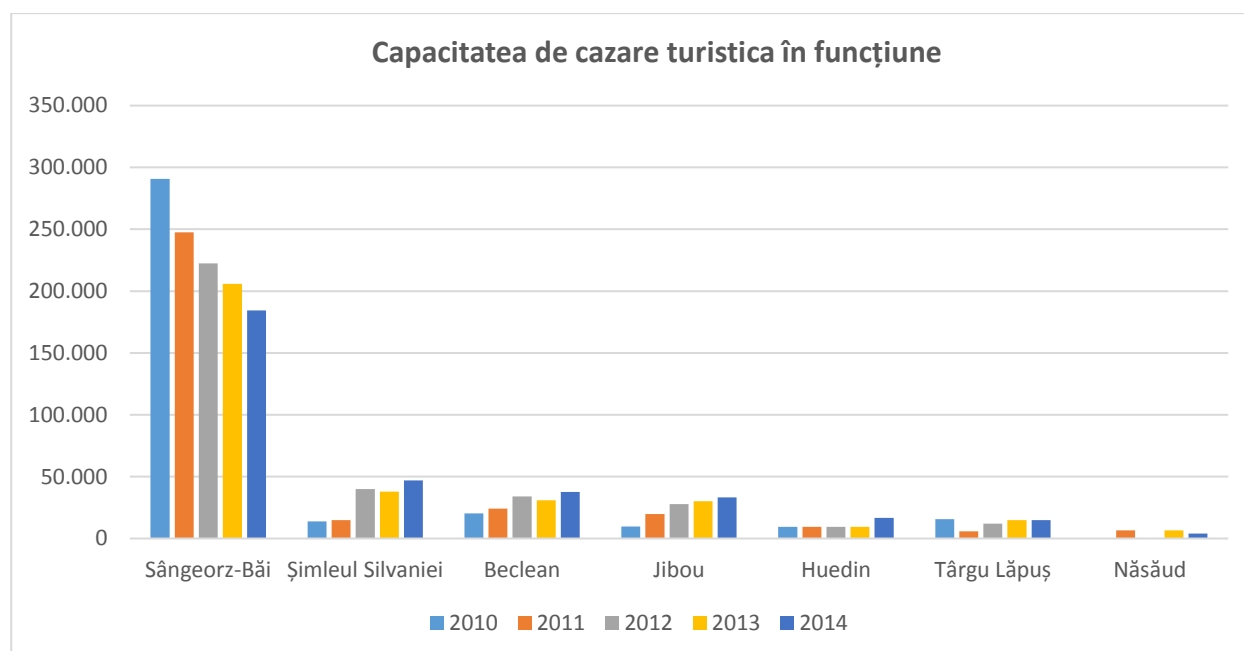

Sursa: prelucrare proprie după date INS

Analiză comparată cu orașe similare din regiune

Ca să înțelegem și mai bine situația, am încercat să analizăm acest domeniu într-un context mai larg, regional, comparând orașul Năsăud cu principalii competitori regionali (orașe similare ca profil din Regiunea de dezvoltare Nord-Vest): *Beclean*, *Sângeorz Băi*, *Jibou*, *Șimleul Silvaniei*, *Târgu Lăpuș* și *Huedin*. Dacă privim situația capacității de cazare în

funcțiune¹⁰ (vezi graficul și tabelul de mai jos), Năsăud are cifre modeste comparativ cu celelalte orașe. Chiar dacă facem abstracție de Sângeorz Băi (stațiune balneară), care are o capacitate de cazare mai mare decât toate celelalte la un loc, Năsăud are în continuare o capacitate de cazare relativ mică în comparație cu restul orașelor analizate.

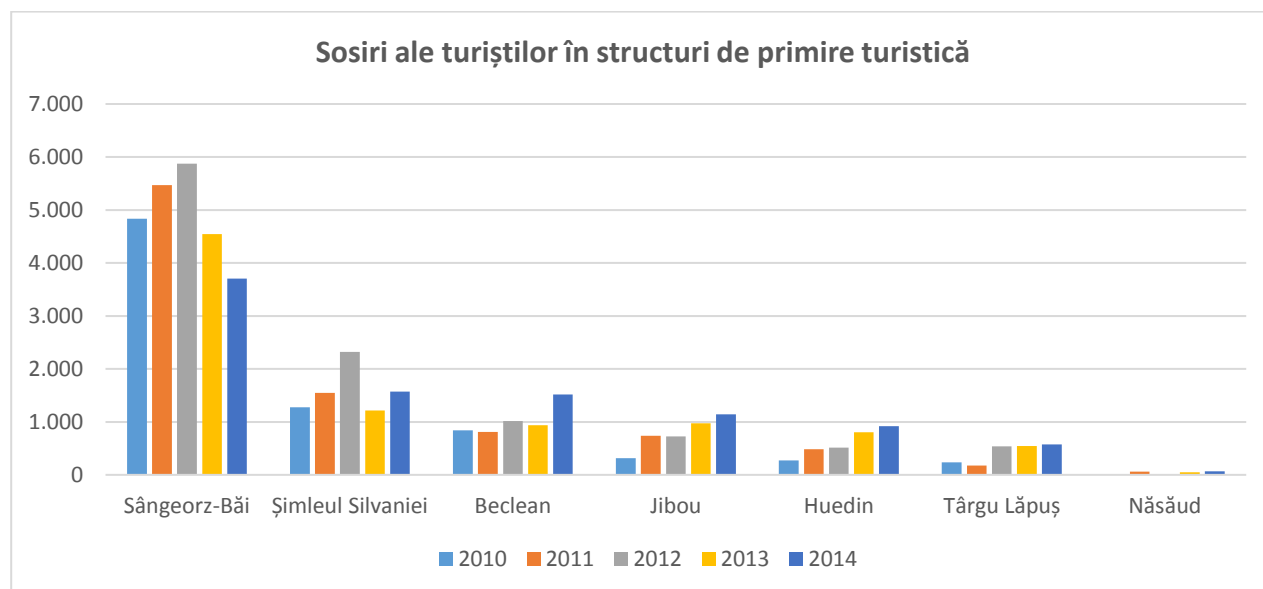

Sursa: prelucrare proprie după date INS

Tabel 7 – Capacitatea de cazare turistică în funcțiune - locuri-zile						
	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Național	61.104.435	63.808.286	68.417.259	74.135.614	77.028.488	77.676.817
Regiunea Nord-Vest	7.575.096	8.105.382	8.830.566	9.456.944	9.362.158	9.014.530
Sângeorz-Băi	339.471	290.747	247.440	222.447	205.839	184.376
Șimleul Silvaniei	12.406	13.835	14.875	39.892	37.822	47.002
Beclean	20.384	20.358	24.098	33.953	30.985	37.565
Jibou	9.570	9.752	19.808	27.738	30.139	33.137
Huedin	9.490	9.490	9.490	9.516	9.490	16.802
Târgu Lăpuș	16.640	15.592	5.840	12.042	14.924	14.965
Năsăud	10.224	:	6.519	:	6.519	3.997

¹⁰ Capacitatea de cazare turistică în funcțiune reprezintă numărul de locuri de cazare puse la dispoziția turiștilor de către unitățile de cazare turistică, ținând cont de numărul de zile cât sunt deschise unitățile în perioada considerată. Se exprimă în locuri-zile. Se exclud locurile din camerele sau unitățile închise temporar din lipsă de turiști, pentru reparații sau din alte motive (INS).

Dacă ne referim la numărul sosirilor în structuri de primire turistică¹¹ (vezi figura de mai jos), constatăm că situația este similară, orașul Năsăud fiind devansat de celelalte orașe din regiune analizate.

Tabel 8 – Sosiri ale turiștilor în structuri de primire turistică

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Național	6.141.135	6.072.757	7.031.606	7.686.489	7.943.153	8.465.909
Regiunea Nord-Vest	732.474	702.838	799.774	852.523	899.370	972.856
Sângeorz-Băi	10.548	4.832	5.466	5.872	4.545	3.704
Șimleul Silvaniei	357	1.274	1.549	2.320	1.218	1.571
Beclean	748	838	813	1.017	937	1.515
Jibou	31	312	739	727	974	1.141
Huedin	495	274	484	514	802	920
Târgu Lăpuș	337	237	174	541	544	572
Năsăud	109	:	62	:	50	70

Obiective turistice – orașul Năsăud¹²

1. Muzeul Grăniceresc Năsăudean - deschis în 1931, funcționează într-o clădire declarată monument istoric (Șvardia - fosta reședință a „Regimentului 2

¹¹ În numărul turiștilor cazați în unitățile de cazare turistică se cuprind toate persoanele (români și străini) care călătoresc în afara localităților în care își au domiciliul stabil, pentru o perioadă mai mică de 12 luni și stau cel puțin o noapte într-o unitate de cazare turistică în zone vizitate din țară; motivul principal al călătoriei este altul decât acela de a desfășura o activitate remunerată în locurile vizitate (INS).

¹² Informații oferite de Primăria Năsăud

- grăniceresc”). Clădirea datează din secolul al XVIII-lea, fiind fostul sediu al cazărmii Regimentului II românesc de graniță;
2. Muzeul memorial Liviu Rebreanu. Clădirea a fost reconstruită pe locul casei părintești din Prislop și organizată ca muzeu memorial;
 3. Casa Memorială „George Coșbuc”, din satul Hordou (astăzi Coșbuc), aflat pe drumul național ce leagă județul Bistrița-Năsăud de județul Maramureș, este singurul muzeu închinat lui George Coșbuc;
 4. Statuia "Lupa Capitolina", simbol al latinității poporului român, donată de dr. Traian Gheorghe Dascăl și soția sa Nadia;
 5. Cimitirul Evreiesc;
 6. Catedrala Ortodoxă Sf. Nicolae;
 7. Biserica Sf. Dumitru din cartierul Liviu Rebreanu;
 8. Biserica Reformată;
 9. Locuința în care s-a născut scriitorul Teodor Tanco, clădire care găzduiește actualmente Centrul Național de Informare și Promovare Turistică;
 10. Bustul "Veronica Micle", bust situat pe fostul amplasament al casei părintești a acesteia;
 11. Casa memorială Virgil Șotropa;
 12. Monumentul Eroilor Români din Primul Război Mondial;
 13. Vila Țișca – clădire în care se află Biblioteca Documentară Năsăud a Academiei Române;
 14. Cripta familiei Goldschmidt, locul unde este depusă cenușa generalului năsăudean Leonidas Popp, prim cancelar al Imperiului Austro-Ungar;
 15. Peștera Izvorul Tăușoarelor (lângă Reبریșoara, în apropierea Vf. Bărlea din Munții Rodnei, pe versantul stâng al văii Izvorul Tăușoarelor) este cea mai adâncă peșteră din România (478,5 m). Lungimea galeriilor subterane este de 16,5 km. Această peșteră are un sistem hidrografic subteran interesant, rar întâlnit și o faună variată ce îi conferă o mare valoare științifică.

Concluzii și perspective strategice

- În prezent orașul Năsăud nu deține o poziție foarte bună din punct de vedere turistic (capacitate de cazare, număr de turiști, număr de înnoptări) în comparație cu alte orașe similare din regiunea Nord-Vest sau cu alte orașe și comune din județ.
- Orașul are un potențial turistic limitat, atât prin prisma ofertei turistice (cele mai importante atracții turistice din oraș sunt Muzeul Grăniceresc, Casa memorială Liviu Rebreanu, Casa memorială George Coșbuc, bisericile), cât și prin prisma infrastructurii turistice existente (unități de cazare, capacitate).
- Prin poziția sa geografică, Năsăudul este mai degrabă un oraș de *tranzit* înspre destinații turistice (Sângeorz-Băi, Parcul Național Munții Rodnei, zona Maramureș) decât o destinație în sine. Acest aspect ar putea fi speculat cu succes dacă se acordă mai multă atenție infrastructurii rutiere, momentan deficitară.

- Pentru ca orașul să devină o destinație și nu doar un punct de tranzit, eforturile ar trebui îndreptate înspre turismul cultural și de eveniment (târguri, mici festivaluri și serbări) cu impact mai degrabă local și județean: produse culturale locale (un eveniment mare legat de **identitatea grănicerească** – festivalurile de reconstituire istorică a unor bătălii au mare succes atât în țară cât și în afară, susținut de evenimente conexe pe tot parcursul anului), dezvoltarea de pachete integrate împreună cu comunitățile rurale învecinate. Un eveniment mare, de amploare, construit în jurul identității locale grănicerești (aspect definitoriu pentru Năsăud și care-i dă unicitate) ar putea ulterior să ducă și la dezvoltarea altor forme de turism, care altfel n-ar avea destulă forță să atragă singure turiști; odată prezenți în zonă, aceștia pot fi atrași și înspre alte activități, cu specific local.
- Pe termen scurt chiar și evenimente de mai mică amploare și acțiuni ce nu presupun resurse costisitoare, cum ar fi marcarea unor trasee turistice pentru biciclete, alpinism, escaladă, trekking, crearea unei minime infrastructuri pentru caiac, rafting și pescuit pe Someș, amenajarea unor zone pentru picnic, popas, campare și alte activități recreative, pot oferi o încredere comunității cu privire la importanța turismului în dezvoltarea comunității.
- S-ar putea specula apropierea de Sângeorz-Băi în vederea atragerii turiștilor veniți la băi pentru un tur al celor mai importante atracții turistice din oraș (Muzeul Grăniceresc, Casa Liviu Rebreanu etc.).
- Este extrem de necesar să se investească în marketing; chiar dacă orașul are potențial și atracții turistice, momentan cantitatea și calitatea informației cu privire la oferta turistică este deficitară (nu există o sursă certă și completă de informații pentru obiective turistice, spații de cazare, circuite turistice, rezervări, ghiduri turistice etc.).
- Orașul trebuie să își dezvolte politici bine definite axate pe dezvoltarea turismului: dezvoltarea unor pachete specifice care să includă Năsăudul dar și împrejurimile, care să ia în considerare capacitățile municipiului dar și ale comunităților adiacente, construcția unor oferte cu specific local (dezvoltarea mărcii turistice „Ținutul Năsăudului” care să fie un produs complex, să valorifice în totalitate potențialul de care dispune orașul și zona), precum și un marketing agresiv.

Profilul competitiv al orașului Năsăud la nivel zonal

Analiză în raport cu Beclean, Sângeorz Băi, Huedin, Jibou, Șimleu Silvaniei, Vișeu de Sus și Târgu Lăpuș

Strategia de dezvoltare locală nu se poate face fără o înțelegere minimă a profilului principalilor competitori regionali, a principalelor puncte forte și deficiențe în raport cu aceștia. În contextul unei mobilități crescute a persoanelor și oportunităților, înțelegerea contextului regional devine critică pentru dezvoltarea competitivă a comunității.

Analiza profilului competitiv al comunității trebuie să țină seama atât de situația prezentă, cât și de evoluția recentă. Situația prezentă este utilă în interpretarea avantajelor și riscurilor prezente, însă evoluția este cea care permite identificarea oportunităților și amenințărilor și care contează în mod deosebit pentru planificarea strategică.

Profilul competitiv al comunității ține cont de câteva dimensiuni: demografia și capitalul uman, reprezentând **oamenii** din comunități, autonomia financiară și atragerea de fonduri UE reprezentând **administrația** din comunități și veniturile și locurile de muncă reprezentând **economia** din comunitate.

1. Demografia

Populația: comunitățile mai mari prezintă de regulă avantaje care țin de complexitatea pieței locale, de economii de scală, de existența unei cereri și oferte superioare. Comunitățile mai mari sunt totodată și mai atractive pentru oamenii talentați (înalt calificați) și, implicit, pentru investitori.

Îmbătrânirea populației: îmbătrânirea populației este un fenomen extrem de important pentru dezvoltarea sustenabilă a unei comunități, iar viziunea strategică trebuie să țină cont de acest lucru. În general, îmbătrânirea populației este văzută ca un dezavantaj pentru comunitate, pierzându-și din atractivitate atât pentru investiții cât și pentru consum (cu excepția serviciilor medicale și sociale). De asemenea, îmbătrânirea populației pune presiune pe serviciile publice, mai ales în contextul unor venituri reduse ale populației și scăderii demografice.

2. Capitalul uman

Existența unei populații numeroase și relativ tinere este doar o dimensiune care oferă avantaj competitiv comunității. Comunitățile mari, tinere și educate sunt atractive pentru tinerii educați, care atrag la rândul lor investitori care oferă locuri de muncă competitive și pot asigura un standard de viață ridicat. Pondere populației cu **studii superioare** în totalul populației este critică din acest punct de vedere.

Similar, **nivelul de dezvoltare umană**, care include stocul educațional și vital (vârsta medie), dar și cel de sănătate (speranța de viață) și material oferă o imagine asupra atractivității unei comunități.

3. Capacitatea administrativă

Autonomia financiară a unei comunități – capacitatea de a-și acoperi cheltuielile din venituri proprii – prezintă o imagine utilă asupra capacității comunității de a se auto-susține și de a valorifica oportunitățile și de a reacționa la riscuri în timp util.

Administrațiile locale care depind într-o mare măsură de transferuri de la alte niveluri administrative sunt limitate în posibilitățile de valorificare a oportunităților și de urmare a unui model de dezvoltare propriu.

Similar, capacitatea autorităților locale de a **atrage resurse extra-comunitare** pentru dezvoltarea infrastructurii locale (indiferent de formă) este un alt element care contribuie la competitivitatea locală. Valoarea sumelor cheltuite per capita cu finanțarea proiectelor europene este un bun indicator al capacității administrative locale.

4. Piața muncii și veniturile populației

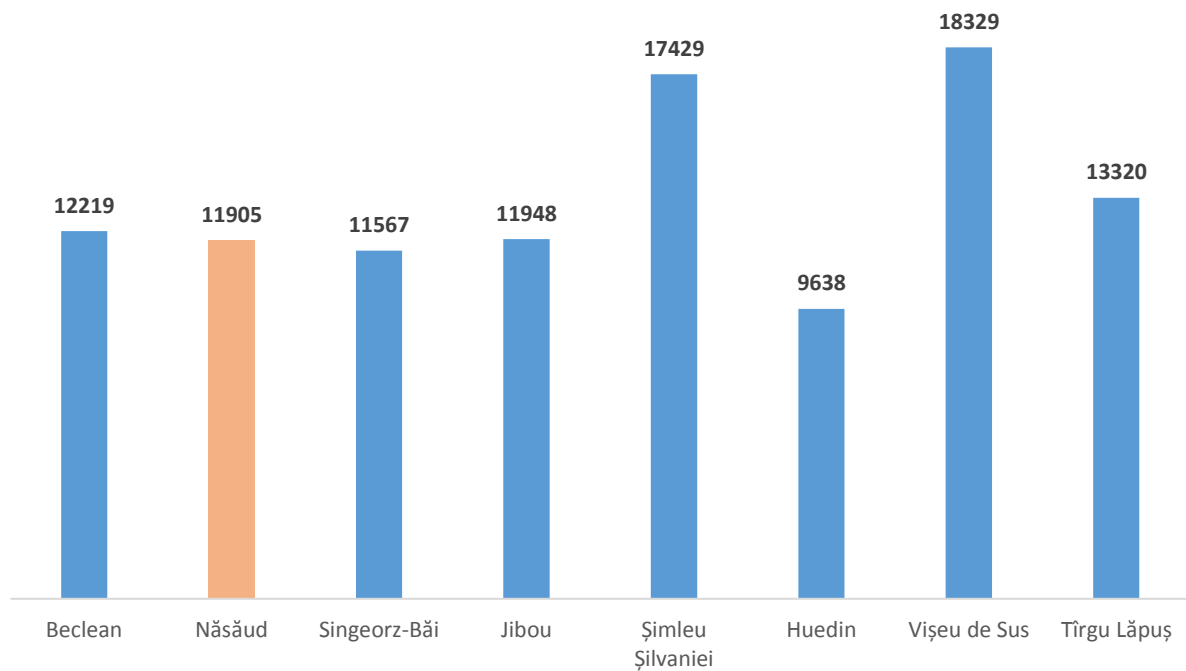
Atractivitatea unei comunități este influențată de oportunitățile profesionale pe care aceasta le oferă.

Veniturile bugetare atrase din **impozitul pe venit** oferă o imagine asupra resurselor financiare aflate la dispoziția populației și implicit asupra calității locurilor de muncă din comunitate. Existența unor locuri de munca bine remunerate este un foarte bun predictor pentru apariția unor similare în viitor, fiind o marcă a atractivității. Similar, **evoluția populației salarizate** în totalul populației este un bun indicator pentru capacitatea populației e a se auto susține, pentru cererea de servicii sociale și pentru consumul local. Corobați, cei doi indicatori oferă o imagine asupra competitivității pieței locale a muncii (salariați) și a calității acesteia (venituri).

Populația

Potrivit datelor Institutului Național de Statistică, la nivelul comunităților selectate, Șimleu Silvaniei și Vișeu de Sus au cea mai numeroasă populație, peste 17 mii de locuitori, Năsăud și Huedin având cea mai redusă populație.

Figura 1: Populația, iulie 2014

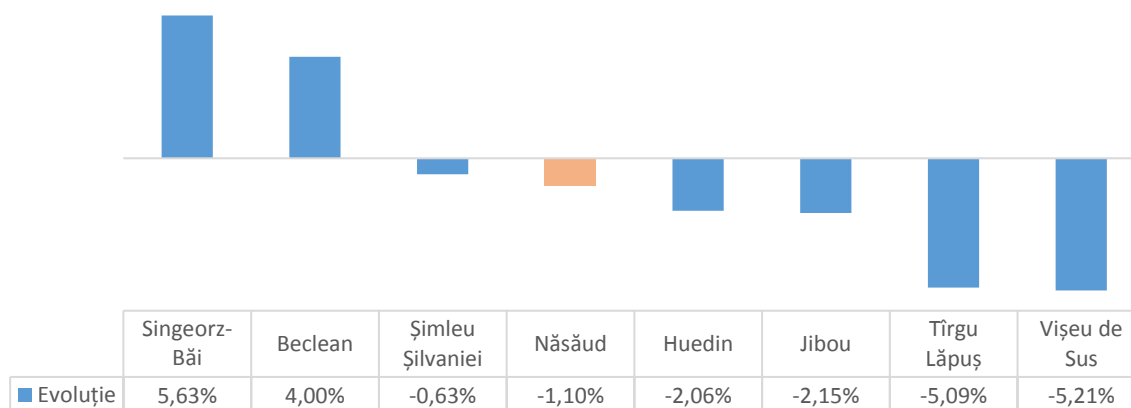

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS.

Evoluția populației 2004 – 2014

Chiar dacă Năsăud are o populație mai mică, ritmul de scădere al acesteia din ultimii 10 ani a fost relativ redus (1%), mai bun decât în cazul orașelor Huedin, Jibou, Tîrgu Lăpuș și Vișeu de Sus. Singurele orașe care au beneficiat de o creștere a populației sunt Sîngeorz Băi și Beclean.

Figura 2: Evoluția populației 2004 – 2014

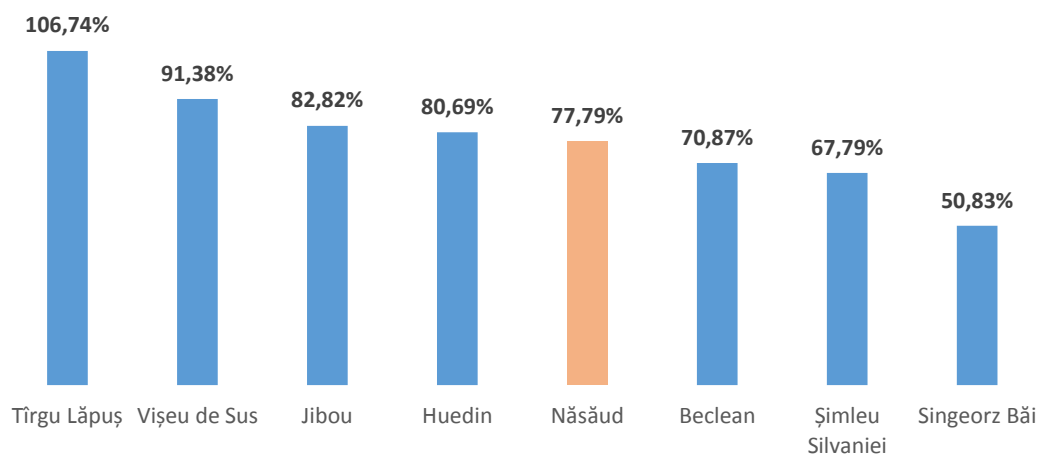

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS.

Raportul populației de peste 60 de ani la populația de sub 19 ani

Comunitățile cu cea mai bună evoluție a populației au, totodată și cele mai reduse ponderi ale populației de peste 60 de ani comparativ cu populația de sub 19 ani. Orașul Năsăud, cu o pondere de 77,79%, se plasează pe locul patru la nivelul comunităților analizate, mai bine decât Huedin, Jibou, Vișeu de Sus și Țirgu Lăpuș. Datele arată că doar orașul Țirgu Lăpuș are o prezență a populației în vârstă superioară populației tinere, cel mai bine plasându-se, de departe, Singeorz Băi, unde populația de peste 60 de ani reprezintă doar jumătate din populația de sub 19 ani.

Figura 3: Raportul între populația de peste 60 de ani și populația de sub 19 ani

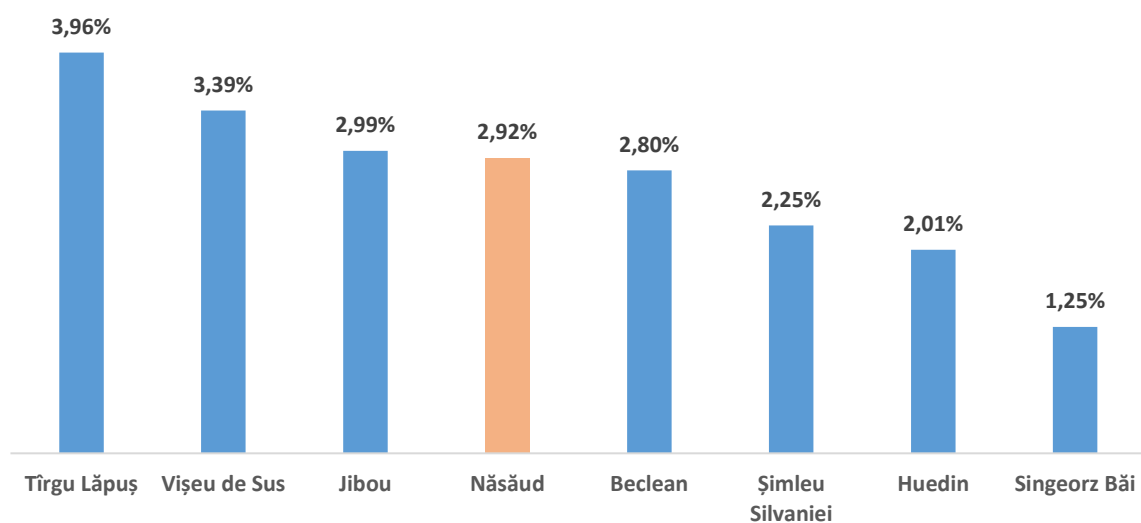

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS.

Ritmul de îmbătrânire a populației

Orașul Năsăud are al patrulea cel mai rapid ritm de îmbătrânire a populației de la nivelul comunităților analizate, cu o creștere anuală medie de aproape 3% a ponderii populației de peste 60 de ani raportat la populația de sub 19 ani. Sîngeorz Băi, Huedin și Șimleul Silvaniei au cel mai scăzut ritm de îmbătrânire, deși și în aceste cazuri trendul este evident.

Figura 4: Evoluția medie anuală a raportului dintre populația de peste 60 de ani și populația de sub 19 ani

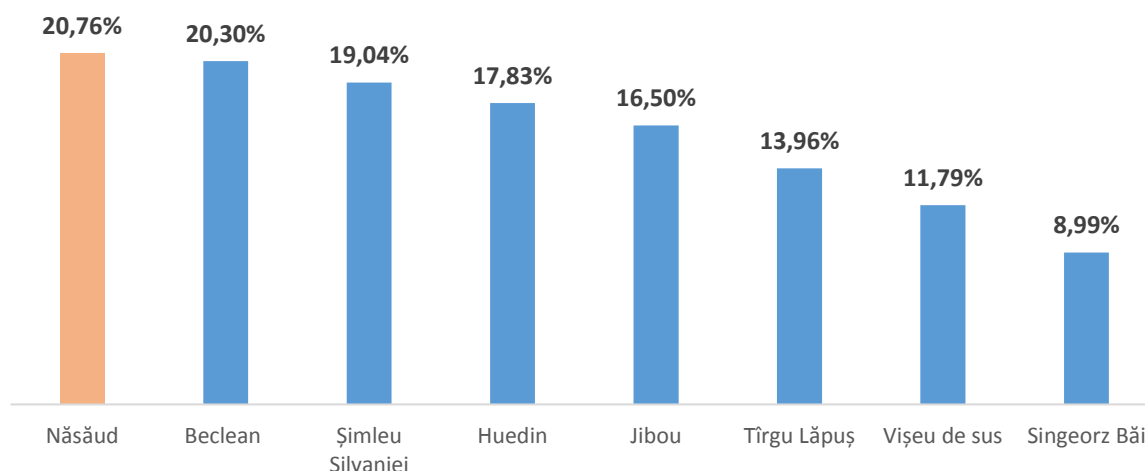

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS

Studii superioare și postliceale

Vârsta populației este doar una dintre dimensiunile capitalului uman. Stocul educațional este alta. Astfel, orașul Năsăud are cea mai mare pondere a populației cu cel puțin studii postliceale – aproape 21% - considerabil peste Sîngeorz Băi și Vișeu de Sus. Cea mai apropiată comunitate este Beclean, cu o pondere de 20,3%, urmată de Șimleu Silvaniei, cu 19,04%.

Figura 5: Ponderea populației cu studii cel puțin postliceale în totalul populației

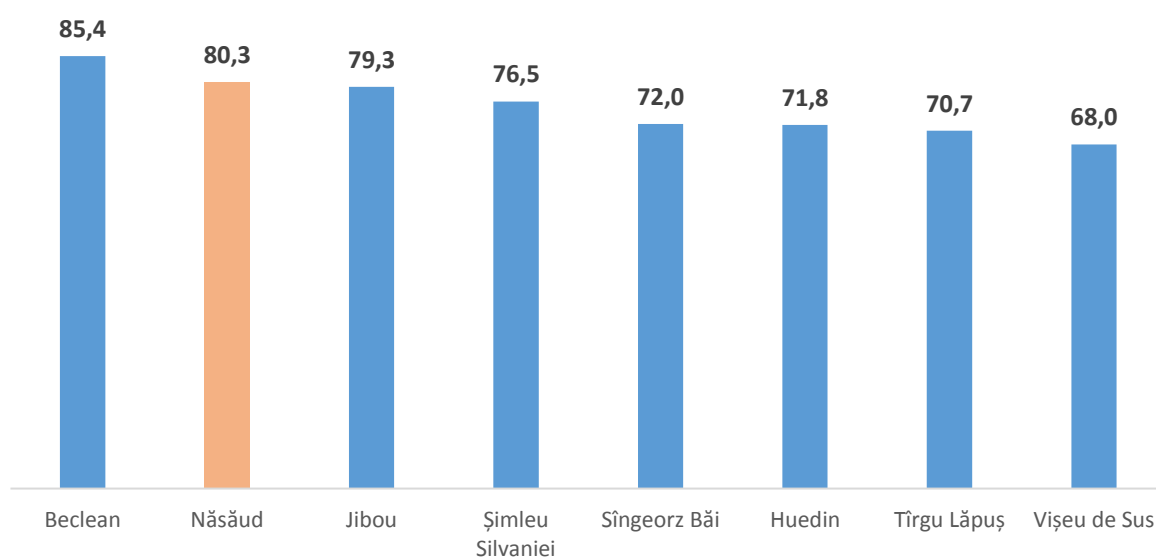

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor de la Recensământ, 2011

Indicele Local de Dezvoltare Umană

În ceea ce privește nivelul de dezvoltare umană, Năsăud are al doilea cel mai ridicat scor dintre comunități, după Beclean, dar sub media urbană de la nivel național (90). Indicele arată un nivel de dezvoltare umană crescut comparativ cu principalii competitori regionali, dar sub media județeană urbană (93).

Figura 6: Indicele de Dezvoltare Umană, 2011

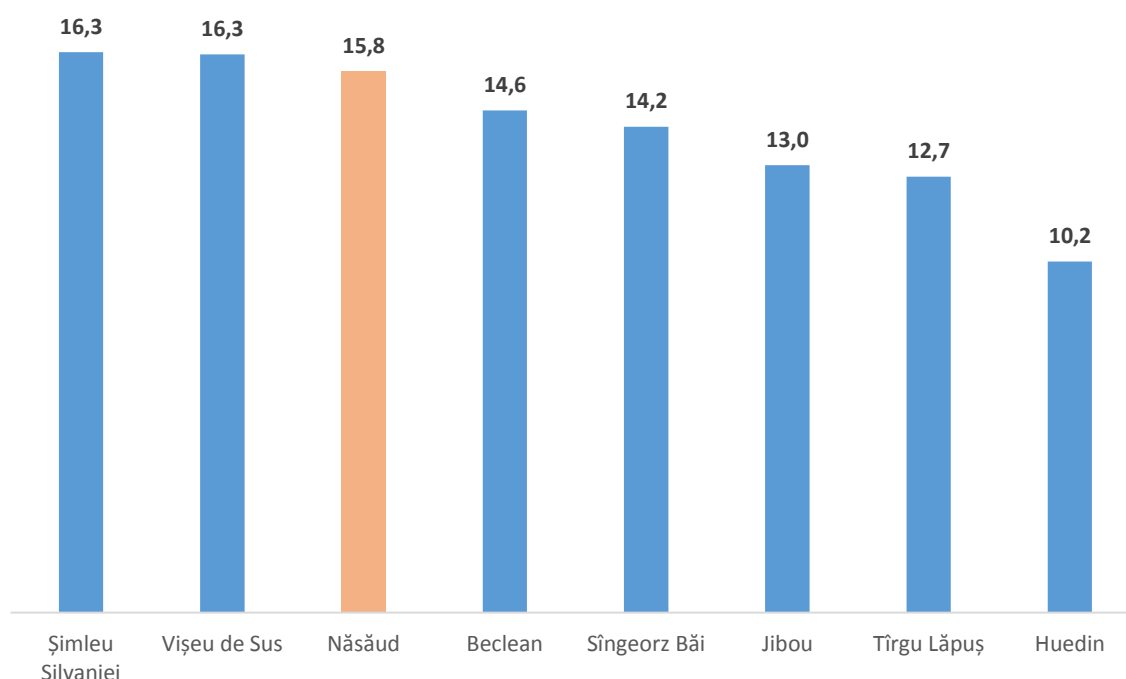

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor disponibile la
<https://sites.google.com/site/dumitrusandu/bazededate>

Evoluția ILDU 2002 - 2011

Năsăud a avut totodată a treia cea mai importantă creștere a ILDU de la nivelul comunităților analizate, de 15,8%, însă sub Șimleul Silvaniei și Vișeu de Sus și sub media națională urbană de 19 puncte. De asemenea, orașul a avut o creștere mai redusă decât media urbană județeană. Datele arată că, în pofida progresului, capitalul uman de la nivelul orașului pierde din competitivitate în raport cu trendul urban, putând afecta major dezvoltarea comunității pe termen mediu și lung.

Figura 7: Evoluția Idicelului Local de Dezvoltare Umană, 2002 - 2011

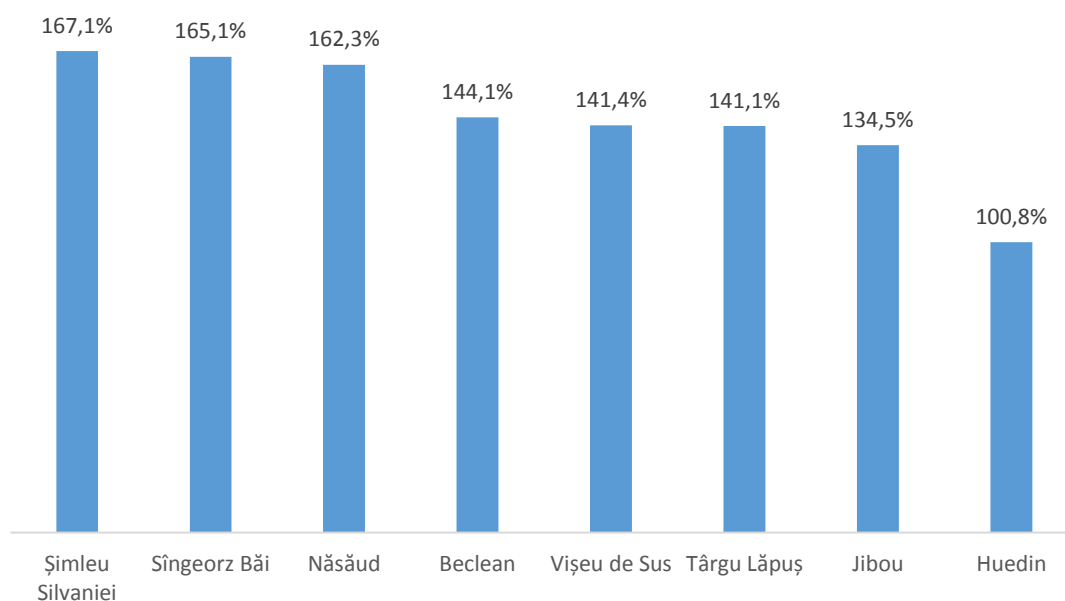

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor disponibile la
<https://sites.google.com/site/dumitrusandu/bazededate>

Autonomie financiară

Orașul Huedin are cel mai înalt grad de acoperire a cheltuielilor de personal din venituri proprii pentru perioada 2007 – 2014, toate celelalte comunități depășind cu între 30% și 67%, în medie totalul cheltuielilor proprii. Năsăud are una dintre cele mai scăzute rate de autonomie financiară locală, cheltuielile de personal depășind, în medie, veniturile proprii cu 62%. Nivelul poate reprezenta o vulnerabilitate pe termen lung la evoluțiile din mediu, crescând dependența orașului față de transferurile de la alte nivele administrative, inclusiv național și județean. Nivel autonomiei financiare poate afecta totodată capacitatea administrației locale de a planifica și susține cheltuieli de capital multi-anuale.

Figura 8: Media ponderii cheltuielilor de personal în veniturile proprii, 2007 – 2014

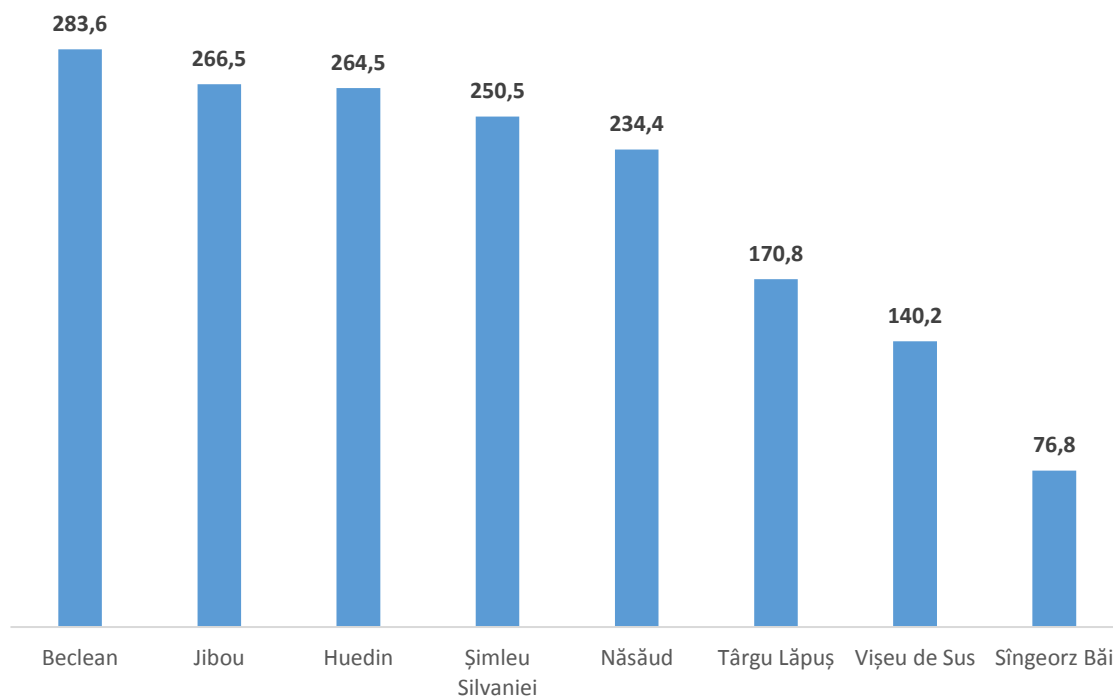

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor Ministerului Dezvoltării Regionale și Administrației Publice

Impozit pe venit per capita 2007 – 2014

În medie, în perioada 2007 – 2014 Beclean a atras cel mai mare impozit pe venit/capita, ușor sub 300 de Ron, Năsăud având a cincea cea mai ridicată valoare, de 234 de Ron. Sîngeorz Băi a avut de departe cel mai redus scor, de 77 Ron per capita. Datele sugerează o capacitate de consum ușor mai scăzută la nivelul orașului Năsăud decât la nivelul principalilor competitori regionali.

Figura 9: Media impozitului pe venit per capita, 2007 - 2014

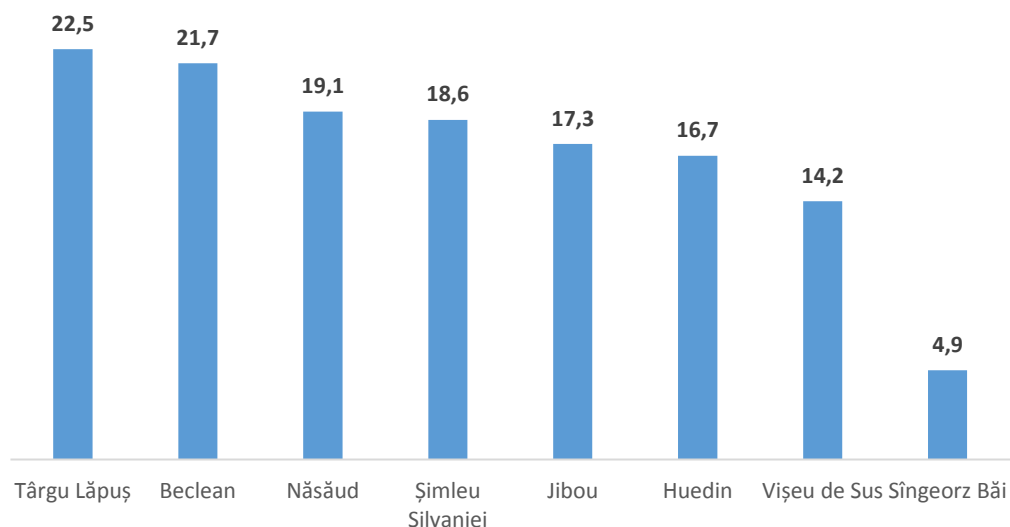

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor Ministerului Dezvoltării Regionale și Administrației Publice și INS.

Evoluția anuală a impozitului pe venit per capita 2007 – 2014

Beclean nu doar că a avut cea mai ridicată medie a impozitului pe venit per capita, ci a avut și a doua cea mai ridicată creștere a acestuia între 2007 și 2014, de aproape 22 de Ron anual. Năsăud a avut a treia cea mai rapidă evoluție a impozitului pe venit per capita, cu o medie de 20 Ron, sub Târgu Lăpuș și Beclean, dar peste Jibou, Huedin și Vișeu de Sus.

Figura 10: Evoluția medie anuală a impozitului pe venit per capita, 2007 - 2014

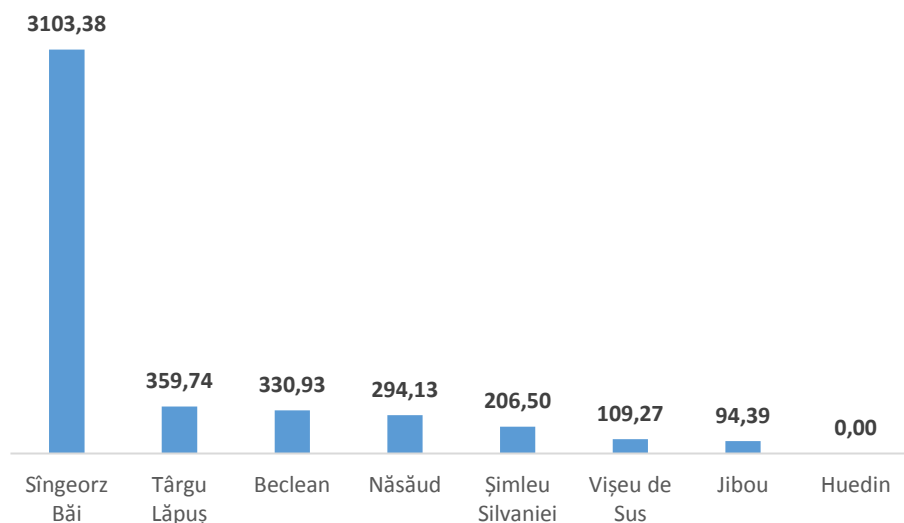

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor Ministerului Dezvoltării Regionale și Administrației Publice și INS.

Cheltuieli per capita cu fondurile UE

Per ansamblul perioadei 2009 – 2014, Năsăud a avut a patra cea mai ridicată rată a cheltuielilor per capita cu fondurile europene, de 294 Ron, sub Beclean și Tîrgu Lăpuș. Sîngeorz Băi a cheltuit practic de 10 ori mai multe resurse, per capita, decât a doua clasată, Tîrgu Lăpuș. Datele arată o capacitate medie spre crescută la nivelul administrației locale din Năsăud de atragere a resurselor extra-comunitare, însă sub principalul competitor zonal, Beclean.

Figura 11: Cheltuieli per capita cu fondurile UE, 2009 - 2014

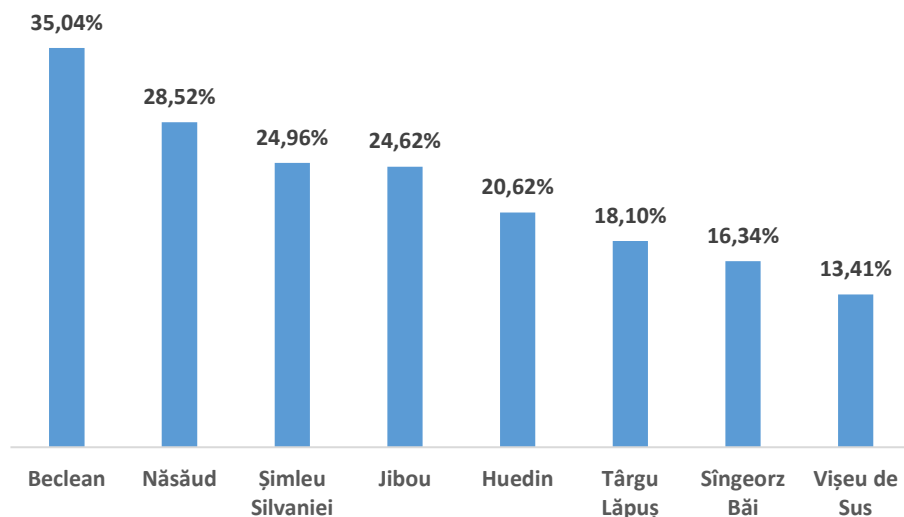

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor Ministerului Dezvoltării Regionale și Administrației Publice și INS.

Ponderea salariaților în populația totală, media pentru perioada 2007 - 2014

Năsăud are a doua cea mai ridicată pondere a salariaților în populația totală, de 28,5%, cu 7% sub Beclean, dar peste ceilalți competitori regionali. În schimb, așa cum arată figura de mai jos, Năsăud are printre cele mai accelerate reduceri ale ponderii salariaților în populația totală.

Figura 12: Ponderea salariaților în populația totală, media pentru perioada 2007 - 2014

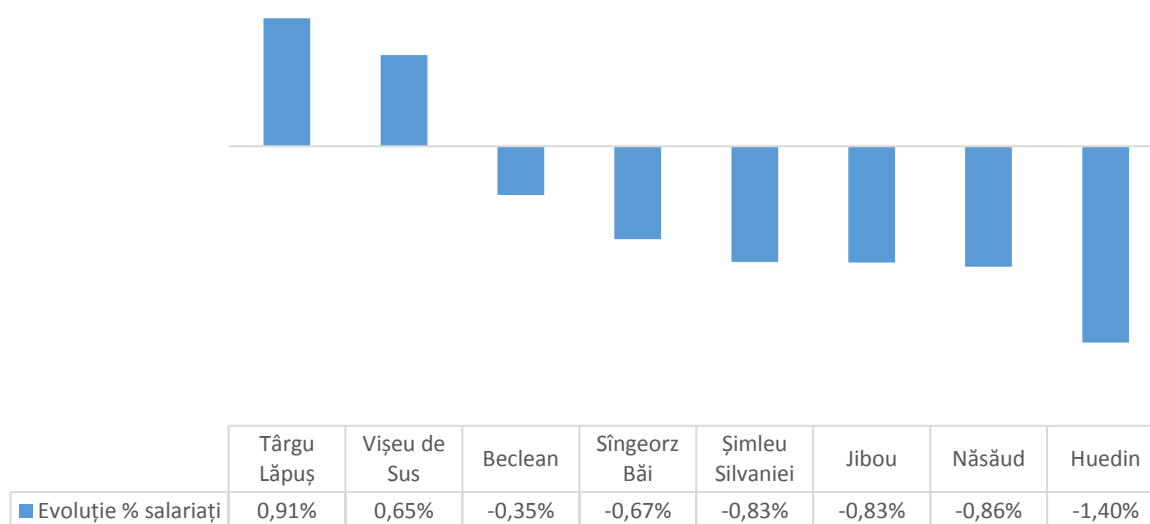

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor Ministerului Dezvoltării Regionale și Administrației Publice și INS.

Evoluția ponderii salariaților în populația totală, 2007 – 2014

Ponderea anuală a salariaților în populația totală se reduce cu aproximativ 1%, Huedin fiind singurul oraș inclus în analiză cu o scădere mai accelerată. Coroborat cu datele privind evoluția demografică, menținerea trendului va determina vulnerabilizarea accentuată a populației orașului și scăderea atractivității comunității pentru investitori și relocare de capital uman.

Figura 13: Evoluția anuală medie a ponderii salariaților în populația totală, 2007 – 2014

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS

Sinteză

Tabelul de mai jos sintetizează informațiile din analiza precedentă privind competitivitatea umană, administrativă și economică

Tabel 1: Sinteză indicatori competitivitate locală

	Pop. '14 ¹	Δ pop. '04 - '14 ²	Raport +60/-19 in 2014 ³	Medie/a n+65/-19 04 - 4 ⁴	% Studii =<postlic 5.	ILDU 2011 ⁶	Δ ILDU ⁷	Media aut. Fin. '07 - '14 ⁸	Imp. venit/cap 2007- 2014 ⁹	Evol. Imp. venit/cap. '07 - '14 ¹⁰	Chelt. UE/capita ¹ 1	% Salariați ¹ 2	Δ % salar ¹² .
Beclean	12219	4,00%	70,87%	2,80%	20,30%	85,40	14,63	1,44	283,55	21,74	330,93	35,04%	-0,35%
Huedin	9638	-2,06%	80,69%	2,01%	17,83%	71,84	10,23	1,01	264,51	16,66	0,00	20,62%	-1,40%
Jibou	11948	-2,15%	82,82%	2,99%	16,50%	79,35	13,04	1,34	266,47	17,31	94,39	24,62%	-0,83%
Năsăud	11905	-1,10%	77,79%	2,92%	20,76%	80,25	15,78	1,62	234,38	19,09	294,13	28,52%	-0,86%
Sângeorz Șimleu	11567	5,63%	50,83%	1,25%	8,99%	71,99	14,15	1,65	76,78	4,89	3103,38	16,34%	-0,67%
Silvaniei	17429	-0,63%	67,79%	2,25%	19,04%	76,46	16,33	1,67	250,51	18,63	206,50	24,96%	-0,83%
Târgu Lăpuș	13320	-5,09%	106,74%	3,96%	13,96%	70,66	12,70	1,41	170,80	22,51	359,74	18,10%	0,91%
Vișeu	18329	-5,21%	91,38%	3,39%	11,79%	67,99	16,26	1,41	140,19	14,17	109,27	13,41%	0,65%

1. Populația la nivelul anului 2014

2. Evoluția populației între 2004 și 2014

3. Ponderea populației de peste 60 de ani în populația de sub 19 ani la nivelul anului 2014

4. Media evoluției anuale a ponderii populației de peste 60 de ani în populația de sub 19 ani pentru perioada 2004 – 2014

5. Ponderea populației cu cel puțin studii post-liceale în populația totală, 2011
6. Indicele Local de Dezvoltare Umană (ILDU), 2011
7. Evoluția ILDU între 2002 și 2011.
8. Media autonomiei financiare între 2007 și 2014
9. Media impozitului pe venit per capita între 2007 și 2014
10. Media evoluției anuale a impozitului pe venit per capita între 2007 – 2014
11. Cheltuieli per capita cu fonduri UE pentru perioada 2009 – 2014
12. Ponderea salariaților în populația totală pentru perioada 2007 - 2014
13. Evoluția anuală a ponderii salariaților în populația totală pentru perioada 2007 – 2014

Sinteză competitivă

În vederea ierarhizării competitivității comunităților selectate pentru analiză, am normalizat toate scorurile pentru toate comunitățile între 0 și 1, 0 însemnând că, pentru dimensiunea respectivă, comunitatea are cel mai scăzut scor dintre cele analizate. Invers, un scor de 1 înseamnă că la acel nivel orașul performează cel mai bine. Scorul final este un scor ponderat între toate dimensiunile, un punctaj ridicat indicând o competitivitate crescută. Cu cât scorul este mai spre verde, cu atât competitivitatea este mai ridicată.

Tabel 2: Scoruri normalizate indicatori de competitivitate locală

	Pop. '14	Δ pop. '04 - '14	Δ +65/- +60/-19 în 2014	Δ +65/- 19 2004 - 2014	% Studii =<postlic. 2011	ILDU 2011	Δ ILDU ('02 - '11)	Media Imp. venit/cap 2007-2014	Media Evol. venit/cap. Imp. '07 - '14	Fonduri UE/cap. '09 - '14	% Sal. '14	Media Evol. % salar. '07 - '14	Media aut. Fin. '07 - '14	
Beclean	0,30	0,85	0,64	0,43	0,96	1,00	0,72	1,00	0,96	0,11	1,00	0,46	0,35	67,92
Șimleul														
Silvaniei	0,90	0,42	0,70	0,63	0,85	0,49	1,00	0,84	0,78	0,07	0,53	0,25	0,00	60,52
Năsăud	0,26	0,38	0,52	0,38	1,00	0,70	0,91	0,76	0,81	0,09	0,70	0,23	0,07	57,37
Huedin	0,00	0,29	0,47	0,72	0,75	0,22	0,00	0,91	0,67	0,00	0,33	0,00	1,00	55,98
Jibou	0,27	0,28	0,43	0,36	0,64	0,65	0,46	0,92	0,70	0,03	0,52	0,25	0,49	52,95
Sângeorz														
Băi	0,22	1,00	1,00	1,00	0,00	0,23	0,64	0,00	0,00	1,00	0,14	0,32	0,03	50,55

Vișeu de sus	1,00	0,00	0,27	0,21	0,24	0,00	0,99	0,31	0,53	0,04	0,00	0,89	0,39	41,50
Târgu Lăpuș	0,42	0,01	0,00	0,00	0,42	0,15	0,40	0,45	1,00	0,12	0,22	1,00	0,39	40,25

Ponderarea s-a făcut în mai multe etape. Pe de-o parte, fiecare cuplu de indicatori (populația, îmbătrânirea, ILDU, impozitul pe venit și populația salarizată) a fost însumat și împărțit la doi pentru a evita supravalorificarea unei anumite dimensiuni. În al doilea rând, importanța ILDU fost subestimată prin înmulțirea cu un coeficient inferior (11 nu 12,5 precum ceilalți indicatori) întrucât indicatorul este parțial reprezentat de educație în indicatorii privind educația, și vârsta. Nu în ultimul rând, educația a fost multiplicată cu un coeficient superior (14), subliniind importanța critică pe care dimensiunea o are pentru competitivitatea locală sustenabilă, atât socială cât și economică. Toate celelalte au fost multiplicare cu 12,5.

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS, MDRAP, Recensământ 2011, Dumitru Sandu, www.sites.google.com/site/dumitrusandu

Perspective strategice privind competitivitatea regională

La nivelul orașelor analizate, Năsăud are un nivel de competitivitate medie, cu un nivel superior al capitalului uman (populație educată – cea mai mare pondere de locuitori cu studii superioare sau postliceale – și un indice de dezvoltare umană ridicat și cu progres important), însă cu deficiențe la nivel de capacitate administrativă. Excluzând Sângeorz Băi, Năsăud ar avea a treia cea mai ridicată capacitate de a atrage fonduri extra-comunitare pentru dezvoltare în perioada 2009 – 2014, după cum sugerează suma fondurilor UE per capita, de 294 RON. Orașul are însă un nivel scăzut de autonomie financiară – grad de acoperire din venituri proprii a cheltuielilor de personal. La fel ca restul orașelor analizate, Năsăud nu reușește să-și acopere din venituri proprii cheltuielile de personal, însă ecartul este semnificativ peste nivelul celorlalte orașe: practic, cheltuielile de personal au fost, în medie, cu 62% peste veniturile proprii. Chiar dacă trendul a fost descendent în perioada 2010 – 2013, acesta a redevenit pozitiv după 2013. Dependența ridicată a orașului față de transferuri în vederea acoperirii cheltuielilor de personal poate reprezenta o vulnerabilitate pe termen mediu și lung, afectând capacitatea de a realiza investiții și de a valorifica oportunitățile din mediu.

În ceea ce privește componenta demografică, chiar dacă în ultimii 10 ani populația a scăzut cu aproximativ 1%, scăderea este mai puțin accelerată decât în cazul majorității celorlalte comunități. În plus, ritmul de îmbătrânire a populației este mai puțin accelerat.

Capitalul uman relativ dezvoltat și populația mai puțin îmbătrânită fac ca veniturile populației din oraș să fie relativ apropiate de cele din Beclean, principalul competitor regional, avansul acestora în ultimii șapte ani fiind al treilea cel mai ridicat în rândul comunităților analizate. Orașul are și a doua cea mai ridicată pondere a salariaților în populația totală, avansul fiind însă unul negativ: între 2007 și 2014 ponderea populației salariate a scăzut, în medie, cu 0,86% anual.

Analiza datelor arată totodată că principalul competitor zonal al orașului este Beclean, cu o populație crescândă, mai puțin îmbătrânită, dar și mai bine educată și cu un standard de viață superior. Predictibil, veniturile populației din Beclean sunt mai ridicate, având totodată printre cele mai mari creșteri în perioada 2007 – 2014 de la nivelul orașelor anchetate. La fel ca Năsăud însă, și Beclean se confruntă cu provocări în termeni de atragere de fonduri extra-comunitare și sustenabilitate a cheltuielilor, deși în ambele situații scorurile sunt ușor superioare Năsăudului.

Analiza profilului competitiv arată că Năsăud se confruntă cu un deficit de atractivitate, mai ales în rândul ponderii salariaților, aspect care poate afecta pe termen lung atât nivelul de dezvoltare socială, cât și veniturile administrației locale. Este important pentru administrația locală să-și consolideze capacitatea administrativă, atât prin atragerea superioară de fonduri extra-comunitare, cât și prin reducerea ponderii cheltuielilor de personal în bugetul local.

Puncte cheie:

- Populație în scădere, deși mai puțin accelerată decât la nivelul celorlalte orașe.
- Ritm de îmbătrânire moderat, superior însă principalului competitor zonal.
- Capital uman relativ crescut, în particular în privința stocului educațional, cu un avans semnificativ.
- Veniturile populației sunt apropiate de media zonală, având a doua cea mai semnificativă creștere în perioada 2007 – 2014. Capacitatea de consum este așadar relativ crescută față de comunitățile cu un profil similar, însă amenințată de scăderea ponderii salariaților.
- Capacitatea administrativă relativ scăzută, cu un nivel nesustenabil al cheltuielilor de personal și cu o capacitate limitată de a atrage resurse extra-comunitare.

Cercetare vizând analiza calității vieții – orașul Năsăud

Metodologie

Instrument: chestionar

Nr. respondenți: 255

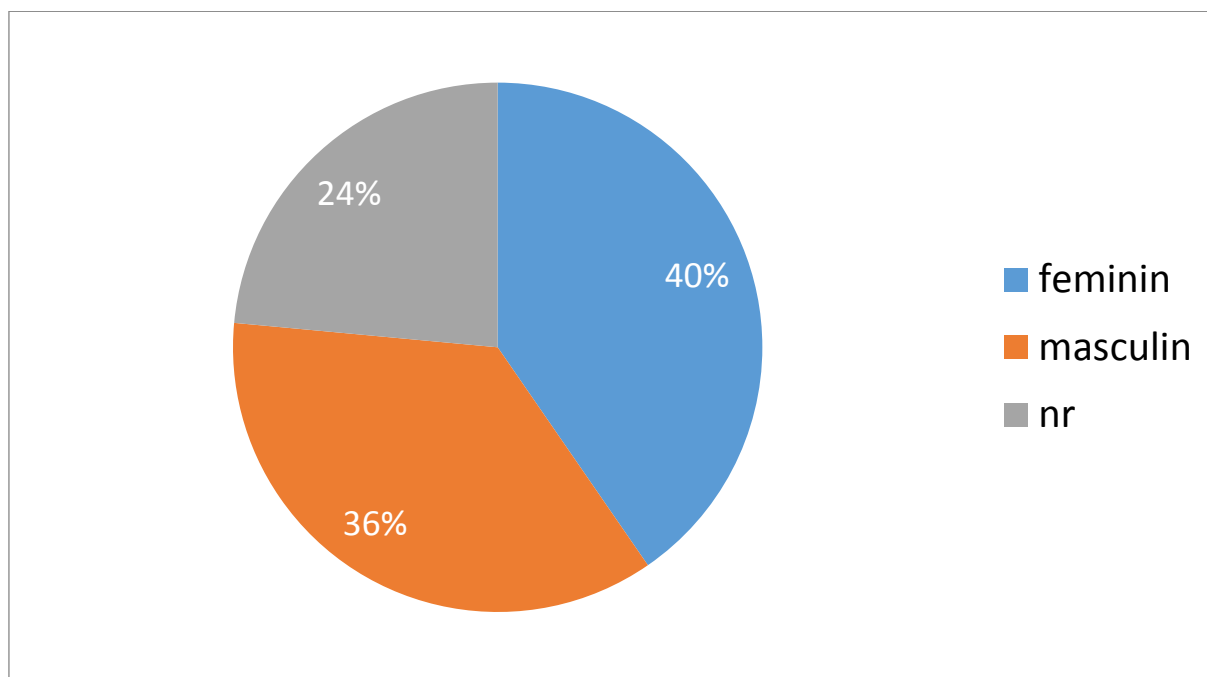
Eșantionare: de conveniență (persoane intrate în contact cu autoritățile locale)

Perioada de culegere a datelor: 1 – 15 octombrie 2015

În prima jumătate a lunii octombrie 2015 s-a desfășurat la nivelul orașului Năsăud un sondaj de opinie care și-a propus să identifice percepția rezidenților urbani și respectiv din cele două cartierele ale orașului cu privire la anumite aspecte care țin de calitatea vieții. Datele obținute în urma realizării cercetării empirice sunt folosite în cadrul analizei preliminare care stă la baza realizării strategiei de dezvoltare locală a orașului Năsăud. Au fost colectate în cadrul analizei un număr de 255 chestionare valide (trebuie însă menționat că există destul de multe întrebări la care respondenții nu au furnizat un răspuns). Eșantionarea este una de conveniență (cetățeni care au intrat în contact cu administrația locală în perioada desfășurării cercetării) însă cu toate acestea s-a încercat în măsura posibilului să fie surprinse părerile unui număr cât mai divers de cetățeni din aceste comunități.

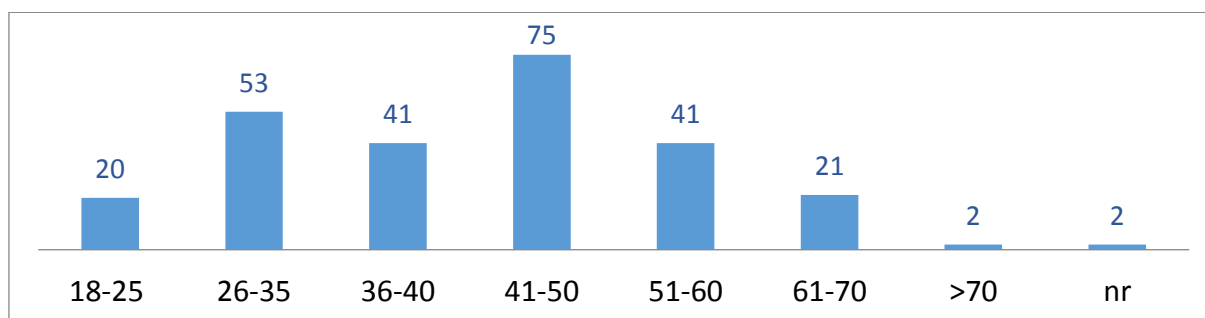
Figurile de mai jos redau structura eșantionului, folosind câteva caracteristici socio-demografice de bază:

Figură 1: Distribuția respondenților în funcție de sex

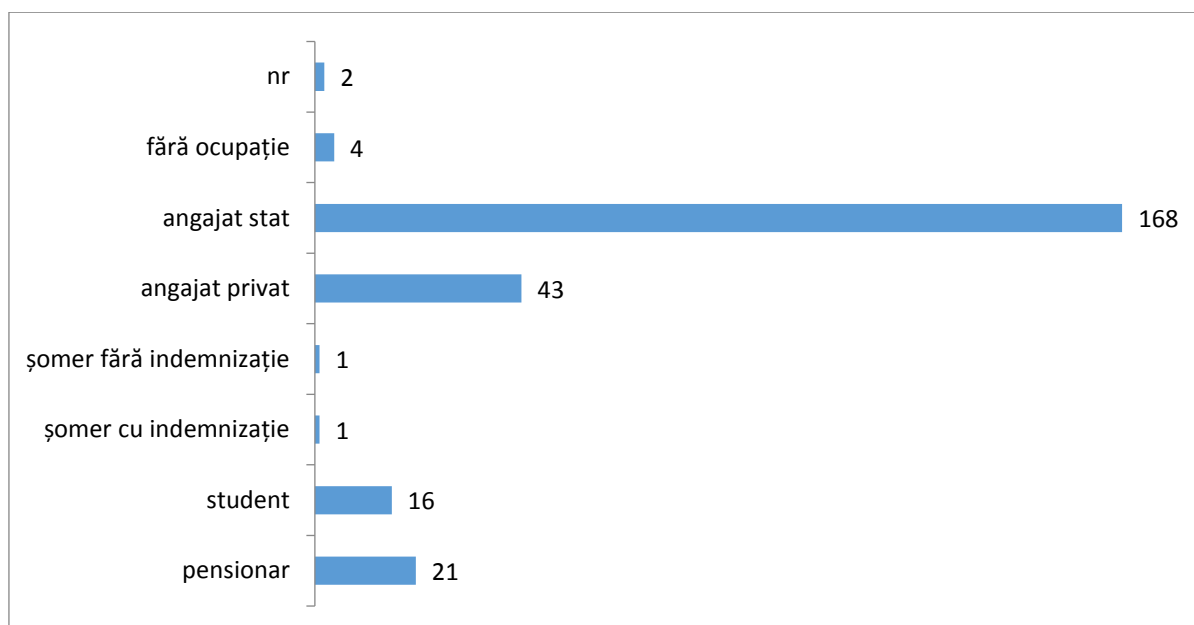
Distribuția pe sexe a respondenților indică o ușoară preponderență a femeilor cu 40%. Există însă un procent semnificativ de non-răspunsuri (24%).

Figură 2: Distribuția respondenților în funcție de vârstă

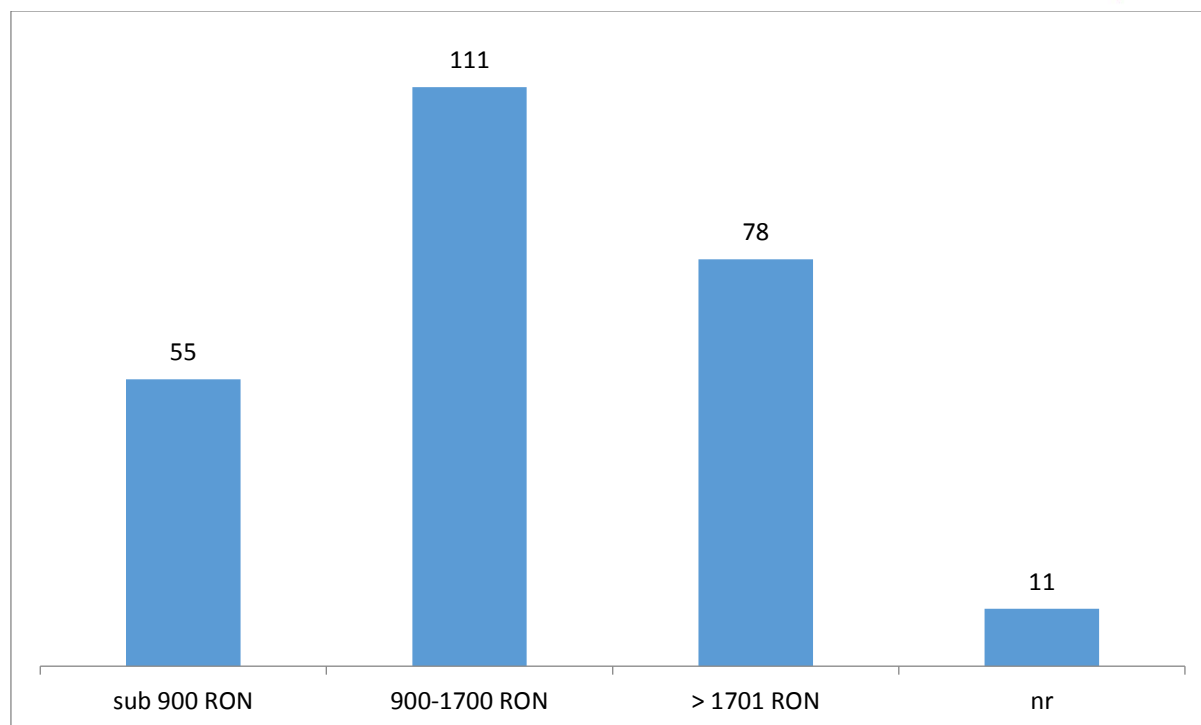
Cele mai numeroase trei categorii de vârstă în rândul respondenților sunt 41-50 de ani (29,4 %), 26-35 de ani (20,8 %) și 51-60 de ani (16,1%).

Figură 3: Distribuția respondenților în funcție de statutul ocupațional

Din rândul respondenților cea mai numeroasă categorie este cea a celor cu un loc de muncă stabil în sectorul public (65,9 %), urmată de angajații în sectorul privat 16,9% și de pensionari 6%. Angajații în sectorul public sunt așadar supra-reprezențați

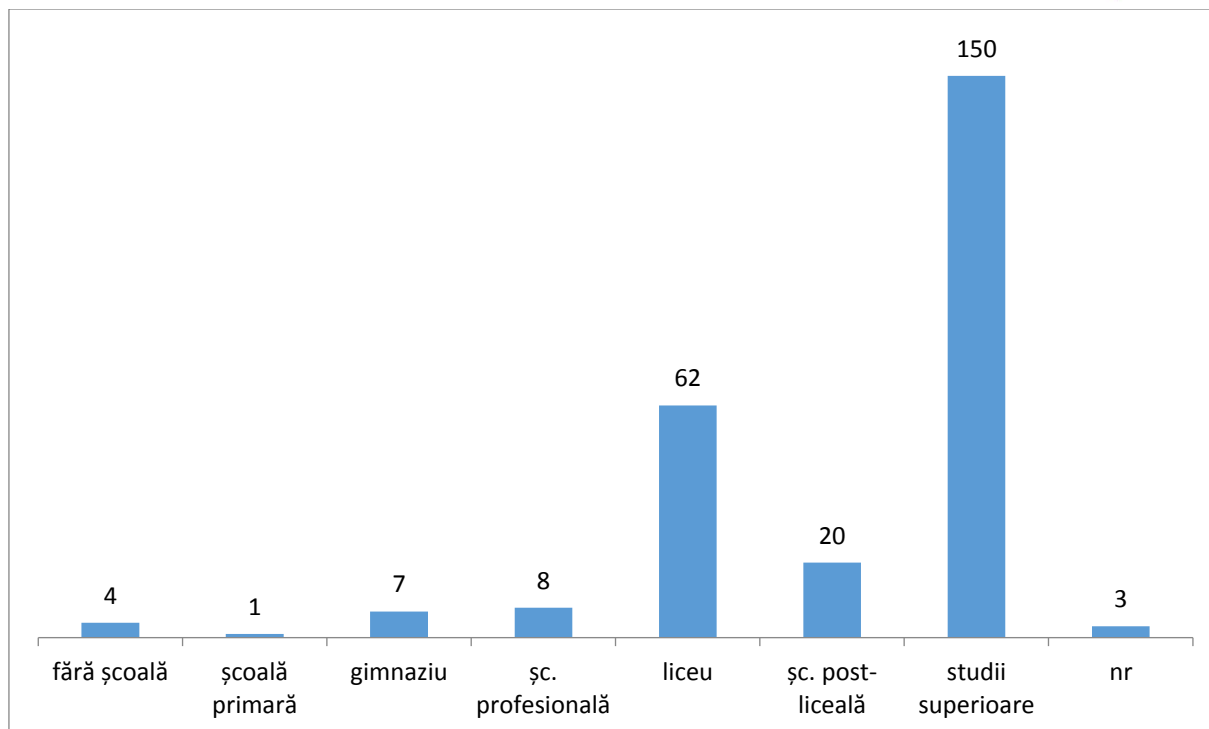
Figură 4: Distribuția respondenților în funcție de venitul lunar

Un aspect important privind venitul respondenților este acela că peste 70% dintre aceștia câștigă peste nivelul venitului minim lunar¹³.

Figură 5: Distribuția respondenților în funcție de ultima școală absolvită

¹³ Între momentul realizării chestionarului și cel al aplicării nivelului salariului minim a crescut.

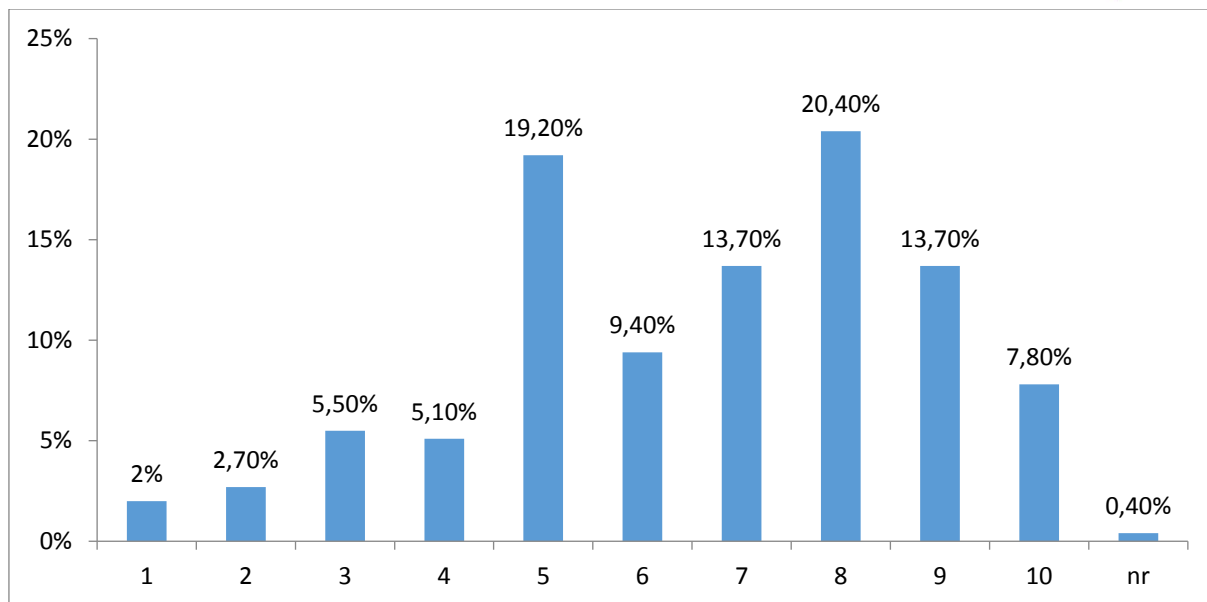
La nivelul eșantionului avem 58,8% respondenți cu studii superioare fiind urmați de cei cu studii liceale (24,3%). În mod evident, populația cu studii superioare este supra-reprezentată.

Perspective generale asupra nivelului de trai și așteptări de viitor¹⁴

În această secțiune am inclus întrebări cu privire la calitatea vieții în general (trecut, prezent, așteptări de viitor). De asemenea am încercat să surprindem măsura în care respondenții își pot acoperii necesitățile lunare din venitul actual. Nu în ultimul rând am încercat să vedem în ce măsură respondenții se văd în viitor părăsind sau nu orașul.

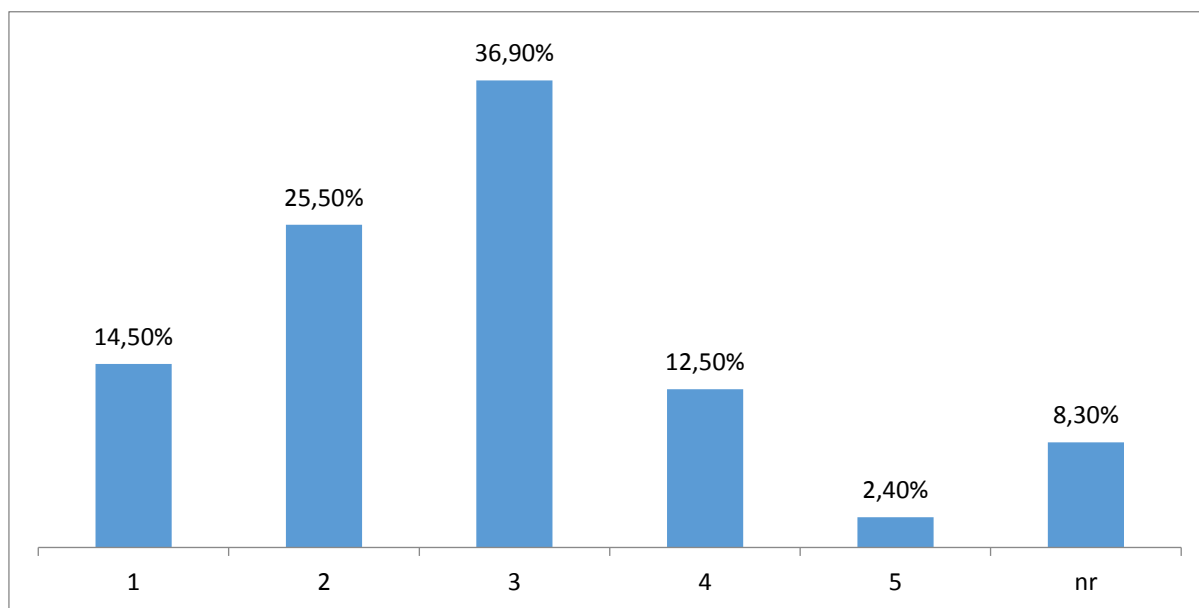
1. Cum apreciați calitatea vieții dumneavoastră în prezent?

¹⁴ În analiza datelor, pe scala utilizată (1-10) am considerat răspunsurile cuprinse între treptele 1-3 ca fiind în categoria nemulțumit și foarte nemulțumit, iar cele între treptele 8-10 în categoria mulțumit și foarte mulțumit. Această codificare a scalei s-a păstrat pe tot parcursul analizei.

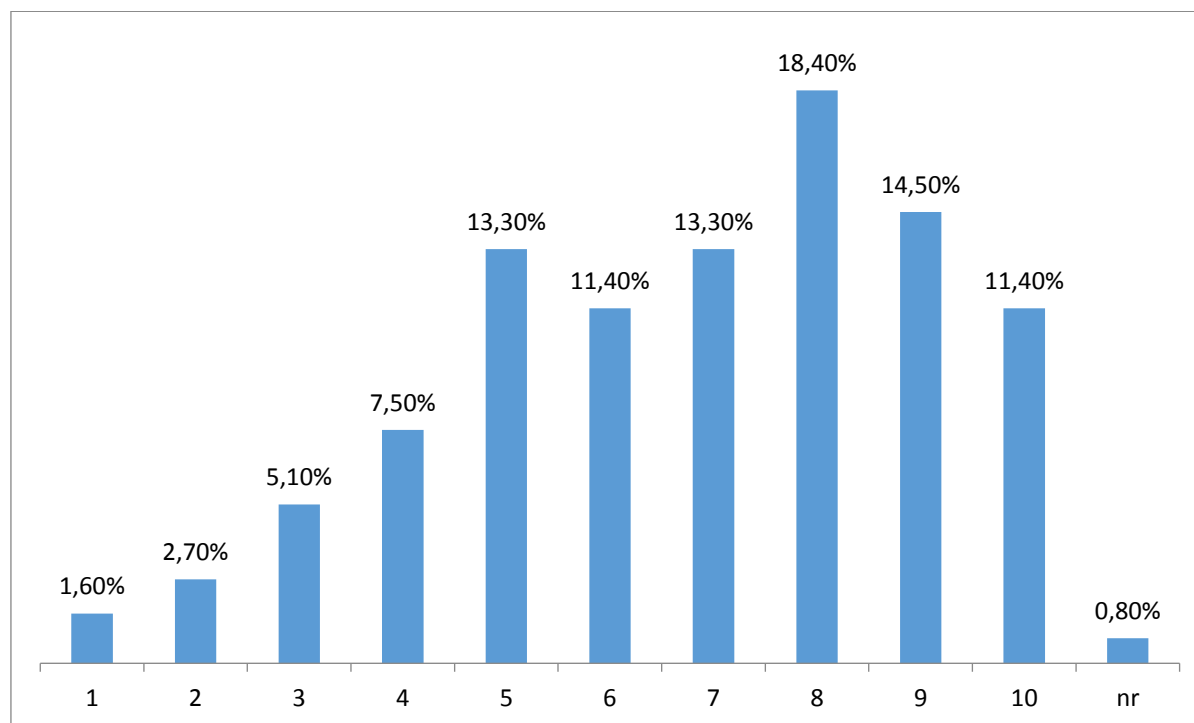
Cu privire la nivelul general de calitate a vieții, 41,9% dintre respondenți se declară mulțumiți și foarte mulțumiți de acest aspect, în contrast cu doar 10,2% care se declară nemulțumiți și foarte nemulțumiți. De altfel, tendința generală este una relativ pozitivă, peste 76% dintre respondenți evaluând calitatea vieții cu un scor de 5 sau mai mare. Media răspunsurilor este 6,61 pe o scală de la 1 la 10.

2. În ultimii 4 ani, calitatea vieții dumneavoastră (1= a crescut simțitor, 5= scăzut simțitor)

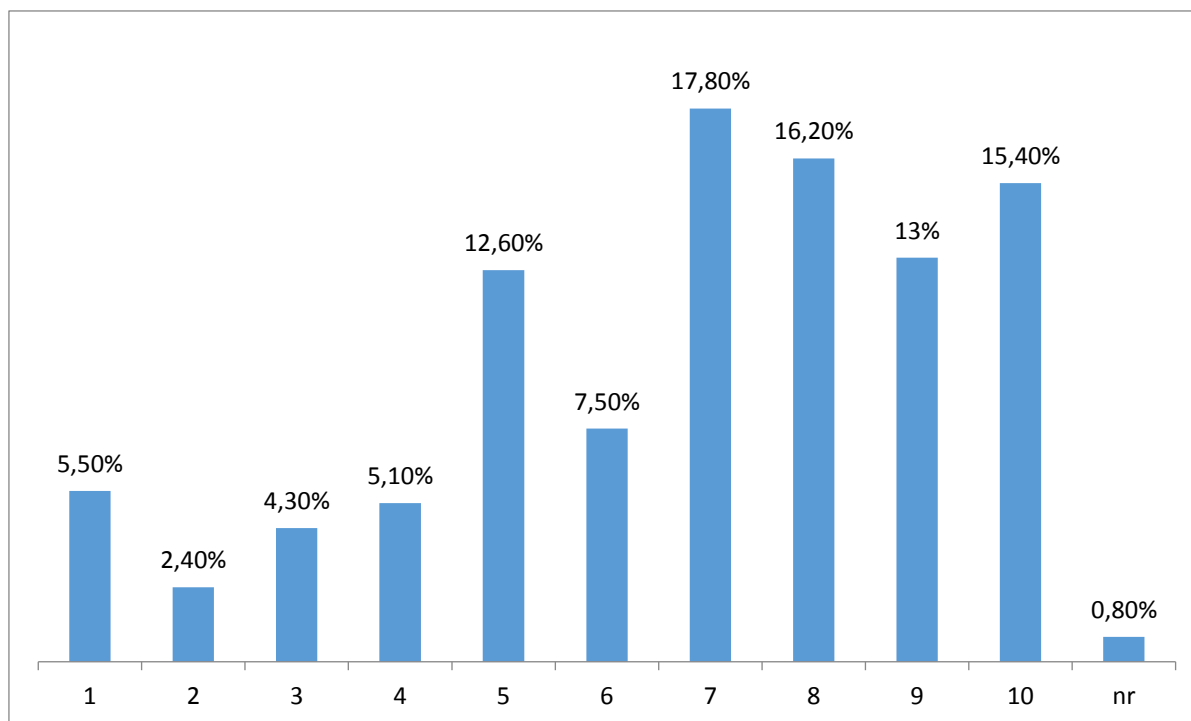
Dacă privim evoluția acestui indicator (calitatea vieții) în ultimii 4 ani, putem observa că cele mai multe răspunsuri se încadrează la cifra 3 care indică faptul că situația a rămas neschimbată (36,9%). Totuși, se poate observa un trend pozitiv, cu 40% dintre respondenți considerând că acest aspect s-a îmbunătățit comparativ cu 14,9% care consideră că lucrurile s-au înrăutățit.

3. Cum credeți că va fi calitatea vieții dvs. peste 4 ani? (1= deloc bună, 10= foarte bună)

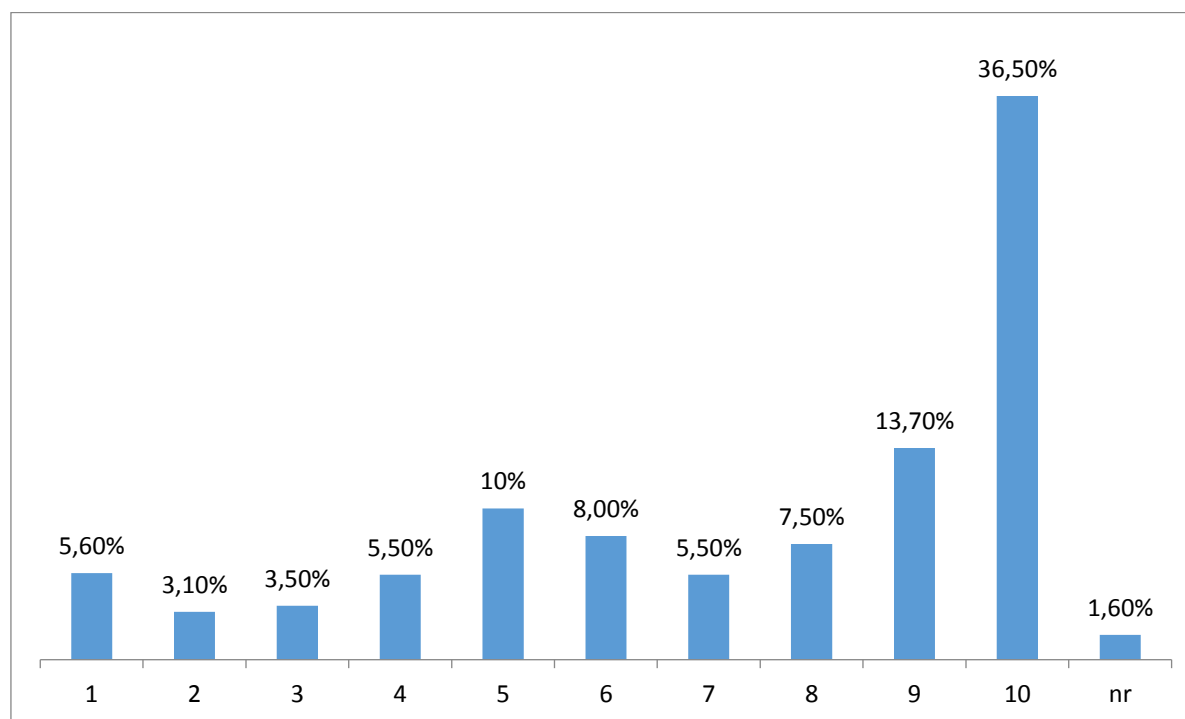
Atunci când se gândesc la viitor, respondenții au o perspectivă pozitivă, peste 44% dintre aceștia considerând că nivelul calității vieții va crește simțitor în următorii 4 ani, comparativ cu doar 9,4% dintre respondenți care se așteaptă la o scădere. Trendul general este clar pozitiv cu o medie a răspunsurilor de 7,5 și cu peste 84% având așteptări pozitive pentru următorii 4 ani, privind calitatea vieții (scor de 5 și peste 5).

4. Sunteți de acord cu afirmația: Năsăud se îndreaptă într-o direcție bună (1= dezacord total, 10= acord total)

În relație cu percepția asupra evoluției calității vieții în următorii 4 ani, am încercat să identificăm percepția asupra dezvoltării generale a comunității și a direcției în care aceasta se îndreaptă. Răspunsurile se suprapun peste așteptările pozitive anterioare, deoarece peste 82% dintre respondenți se declară mai degrabă de acord cu afirmația că Năsăudul se îndreaptă într-o direcție bună (scor de 5 și peste 5), un procent de 44,6% fiind aproape în totalitate de acord cu acest lucru comparativ cu doar 13% care cred că Năsăud se îndreaptă într-o direcție greșită. Media răspunsurilor confirmă acest lucru – medie 6,78 (max. 10).

5. În ce măsură intenționați să părăsiți orașul Năsăud (schimbare permanentă de domiciliu) (1= cu siguranță părăsesc orașul, 10= cu siguranță rămân în oraș)?

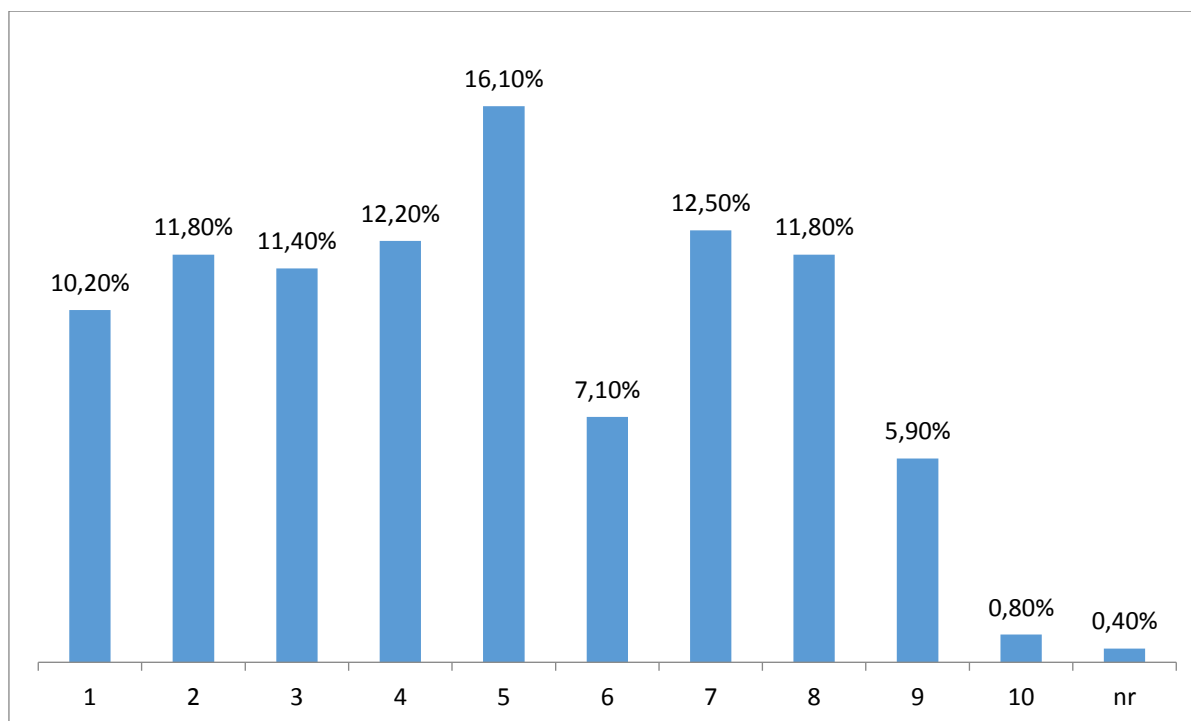

Cu privire la intenția de a părăsi orașul Năsăud (în mod definitiv), observăm că respondenții care se declară foarte siguri sau siguri că vor rămâne în oraș - 57,7%, sunt semnificativ mai numeroși decât cei care aproape sigur sau sigur intenționează să plece din oraș - 12,2%. Totuși trebuie luat în considerare procentul celor care se gândesc în mod real la această posibilitate (răspunsurile cuprinse în primele 5 trepte ale scalei) care totalizează 27,7% din totalul răspunsurilor. Astfel, putem spune că migrația populației e o problemă căreia administrația trebuie să îi acorde atenție, deoarece aprox. 3 din 10 respondenți se gândesc să plece (cu un grad ridicat de certitudine) sau în cel mai bun caz, nu știu sigur dacă vor rămâne pe viitor în oraș.

6. Care este motivul pentru care părăsiți orașul Năsăud?

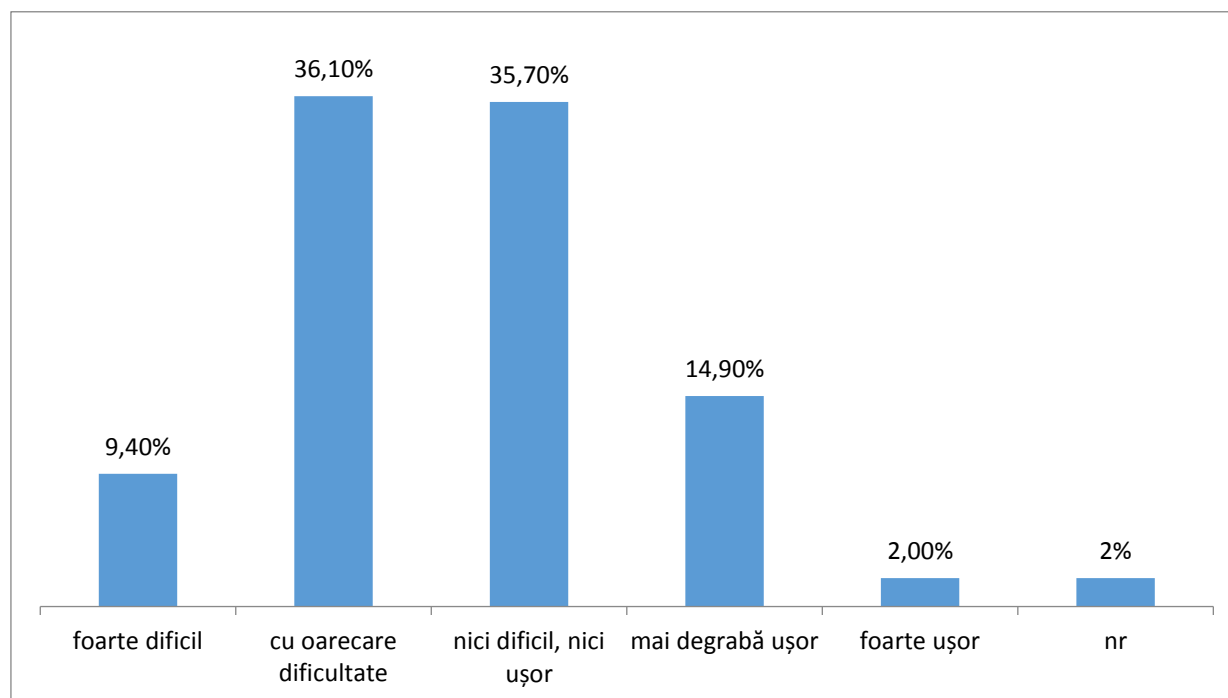
Principalul motiv care îi determină pe respondenți să considere părăsirea definitivă a orașului (cei care anterior au răspuns pe nivelurile 1-5, adică aprox. 27,5%) este lipsa accesului la servicii publice de calitate. Alte două motive invocate sunt intenția de a dezvolta propria afacere – acest motiv indicând probabil imposibilitatea sau dificultatea realizării unui astfel de demers în oraș precum și găsirea unui loc de muncă. Așadar, pentru a reduce tendința migratoare a populației, administrația orașului trebuie în principal să ia măsuri pentru a crește posibilitatea găsirii unui loc de muncă în oraș alături de creșterea calității serviciilor și oferirea de sprijin celor care vor să inițieze propria afacere.

7. Dacă vă gândiți la venitul dumneavoastră lunar, cât de mulțumit sunteți de nivelul acestuia? (1= deloc mulțumit, 10= foarte mulțumit)

Cu privire la venitul actual lunar, 18,5% dintre respondenți se declară foarte mulțumiți și mulțumiți de nivelul acestuia, la celălalt capăt al scalei, un procent mult mai mare de 33,4% declarându-se nemulțumiți și foarte nemulțumiți față de acest aspect. Per total, există o percepție relativ negativă, cu o medie sub 5 (4,84), în ciuda faptului că peste 70% dintre respondenți au un venit declarat de peste 900 RON.

8. Dacă vă gândiți la venitul total lunar al dumneavoastră, ați spune că faceți față necesităților? (1= foarte dificil, 3= nici dificil, nici ușor, 5= foarte ușor)

Raportat la necesitățile lunare, nivelul venitului actual pare să fie nesatisfăcător. Astfel, peste 45% declară că fac față mai degrabă greu necesităților cu venitul câștigat în prezent, comparativ cu aprox. 16,9% care declară că este mai degrabă ușor. Un număr semnificativ de răspunsuri se întâlnesc în zona mediană, 35,7% dintre respondenți considerând că nu le este nici greu dar nici ușor să își acopere necesitățile lunare din actualul venit. Așadar, din cele două întrebări legate de nivelul câștigurilor financiare, observăm ***o tendință relativ negativă a respondenților.***

Concluzii privind nivelul de trai și percepția asupra viitorului

1. Cu privire la **nivelul general de calitate a vieții**, respondenții au o percepție ușor pozitivă – se observă un trend de creștere a calității vieții în ultimii 4 ani. De asemenea, viitorul este privit cu optimism, peste 40% dintre respondenți considerând că nivelul calității vieții va crește simțitor în următorii 4 ani.

2. Cu toate acestea, **există un potențial motiv de îngrijorare cu privire la migrația populației din oraș**. Astfel aprox. 12% dintre respondenți sunt aproape siguri sau siguri că vor părăsi definitiv orașul. În plus, trebuie luat în considerare și procentul celor care se gândesc în mod real la această posibilitate (răspunsurile cuprinse în primele 5 trepte ale scalei) care totalizează

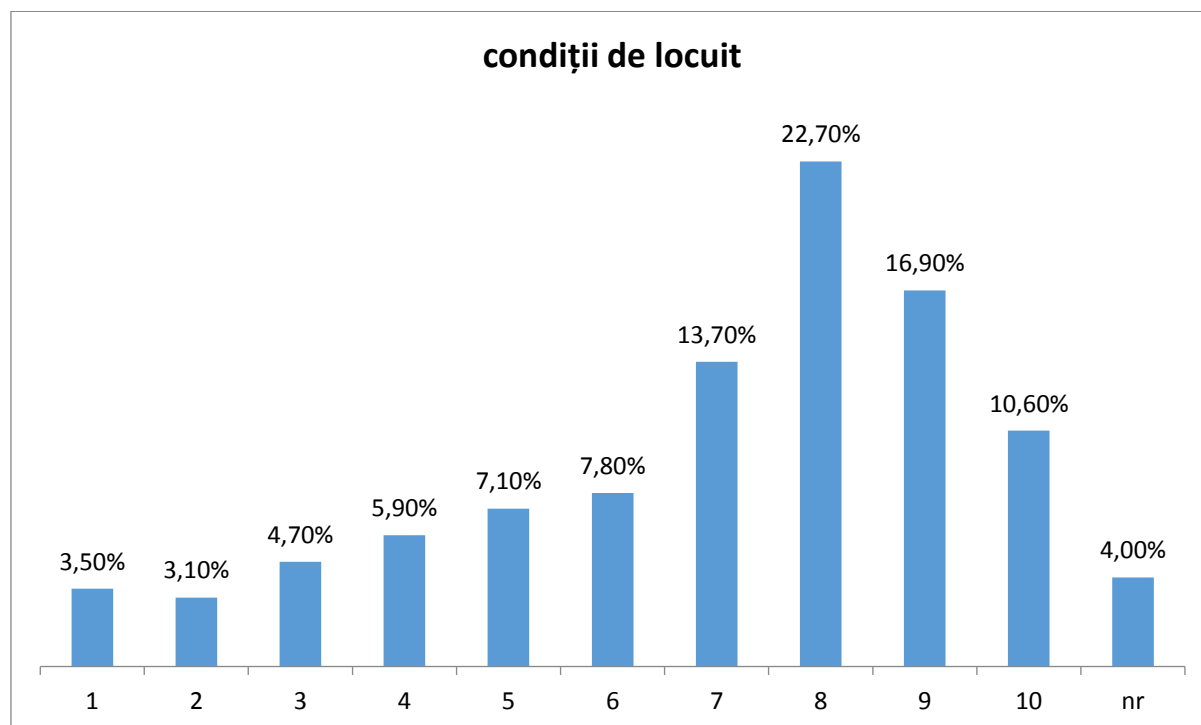
27,7% din totalul răspunsurilor. Motivul principal pentru care respondenții iau în considerare părăsirea orașului este accesul la servicii publice de calitate, deci un factor care le afectează în mod direct calitatea vieții.

3. Cu privire la venitul lunar, în general percepția respondenților este una negativă, 33,4% declarându-se nemulțumiți și foarte nemulțumiți față de acest aspect. Similar, peste 45% declară că fac față mai degrabă greu necesităților cu venitul câștigat în prezent. Totuși, dacă privim asupra nivelului declarat al veniturilor, peste 70% dintre respondenți câștigă peste 900 de lei pe lună.

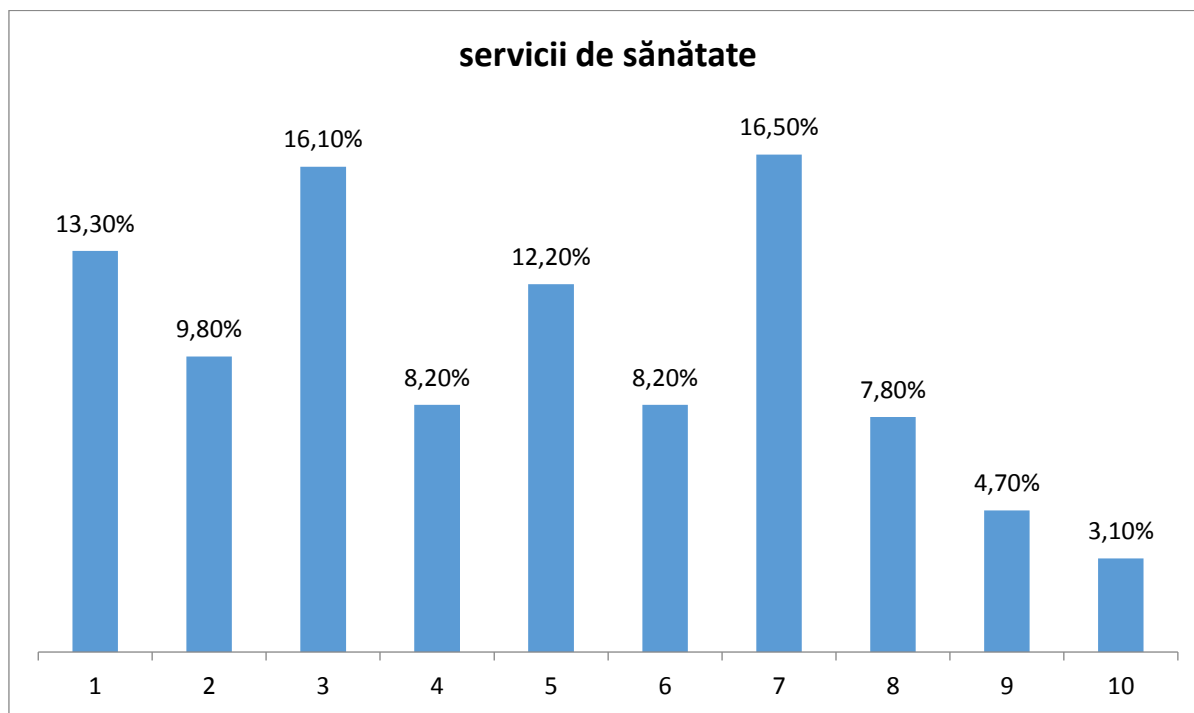
Servicii publice și indicatori ai calității vieții

În continuare am încercat să identificăm percepția locuitorilor orașului Năsăud cu privire la o serie de servicii publice sau facilități care influențează gradul general de calitate a vieții.

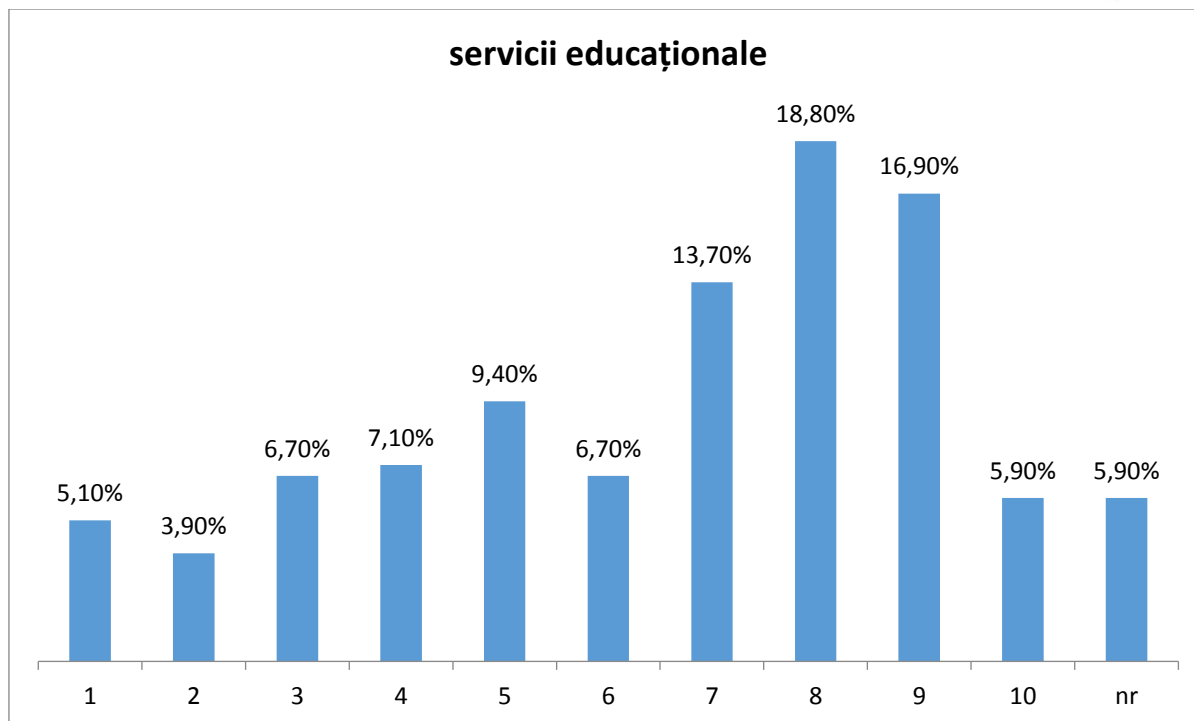
9. Cât de mulțumiți sunteți de următoarele servicii / condiții de trai din orașul Năsăud? (1= deloc mulțumit, 10= foarte mulțumit)

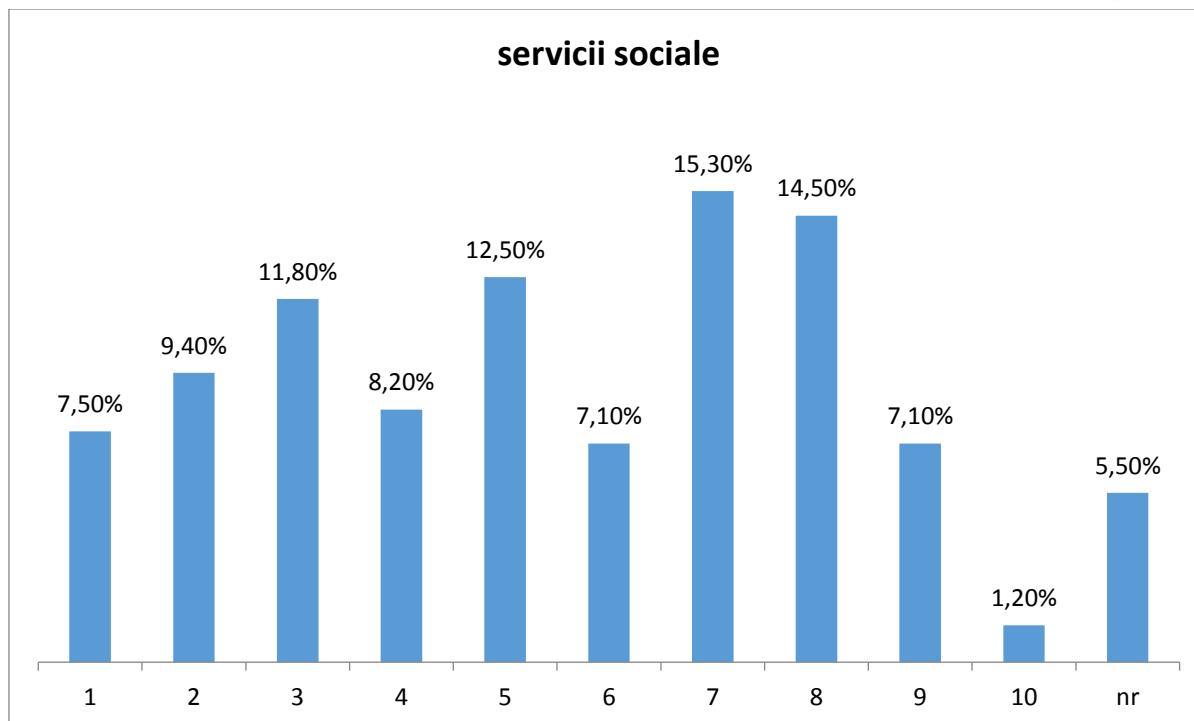
Cu privire la condițiile de locuit, respondenții se declară în proporție de peste 50% foarte mulțumiți și mulțumiți, așadar putem afirma că din această perspectivă, orașul nu are o problemă. Cele mai multe răspunsuri sunt grupate în jurul scorului de 8.

În privința serviciilor de sănătate, avem o percepție relativ negativă, cu 39,2% dintre respondenți declarând că sunt foarte nemulțumiți sau nemulțumiți de acest aspect. La celălalt pol avem un procent mai mic de respondenți mulțumiți și foarte mulțumiți – 29%. Scorul mediu este de 4,76. Trebuie observat că majoritatea răspunsurilor se grupează în jurul valorilor de 3 și respectiv 7.

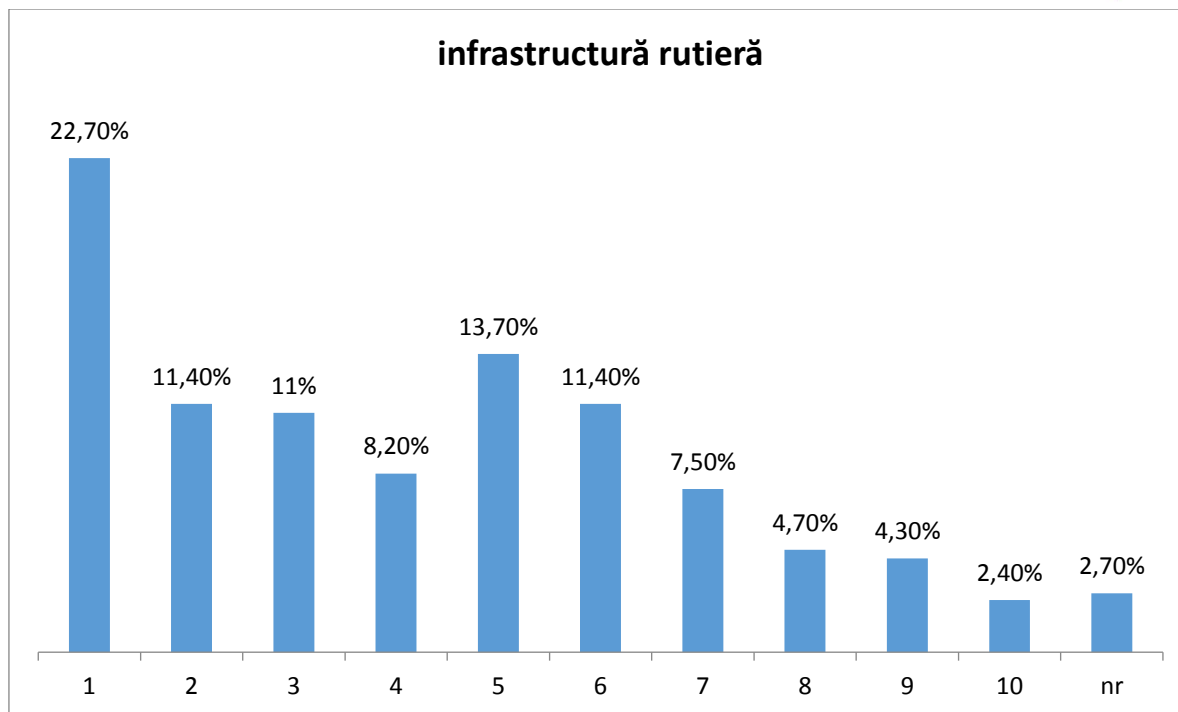

Cu privire la serviciile educaționale percepția este una pozitivă – 41,6% dintre respondenți declară că sunt mulțumiți și foarte mulțumiți față de serviciile educaționale, doar 15,7% poziționându-se de cealaltă parte (nemulțumiți și foarte nemulțumiți). Atitudinea mai degrabă pozitivă este evidențiată și de gruparea celor mai mulți respondenți în jurul scorurilor de 8 și respectiv 9. Non-răspunsurile au reprezentat un procent semnificativ de 5,9%.

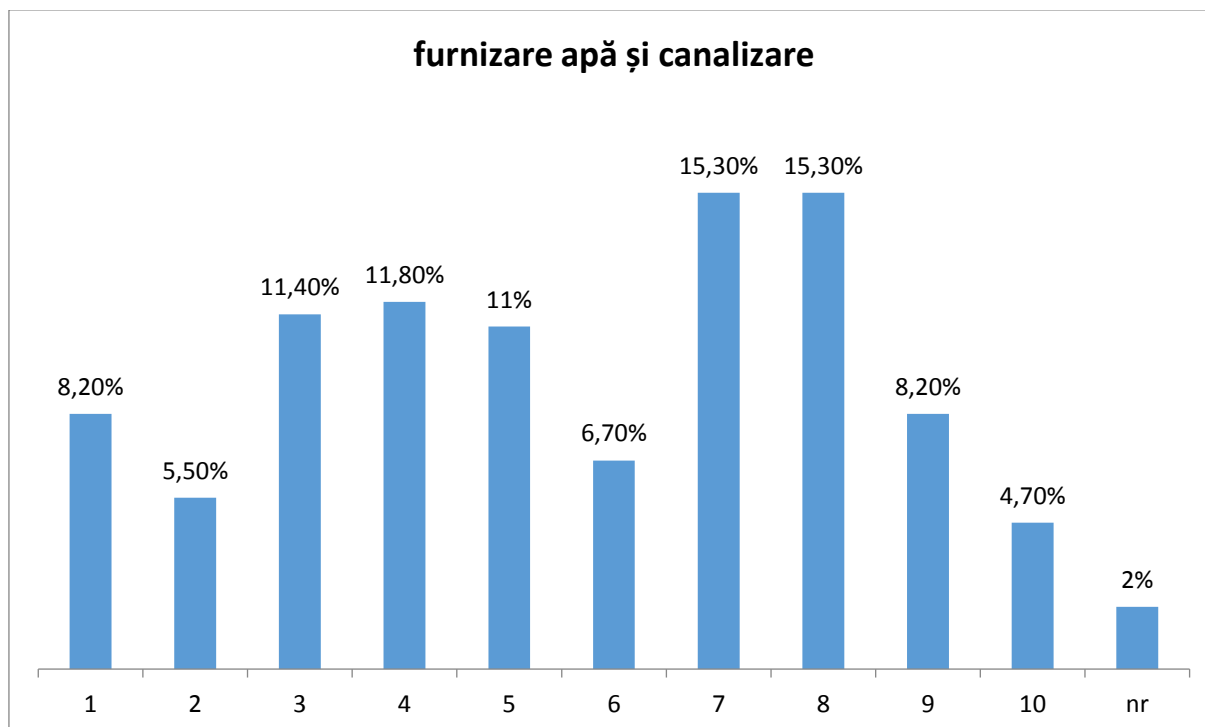

Serviciile sociale de la nivelul orașului sunt percepute nici pozitiv nici negativ, scorul mediu fiind de 5,27. Nu avem o concentrare a unui număr semnificativ de răspunsuri în jurul unui scor anume. Cei nemulțumiți și foarte nemulțumiți sunt mai mulți (28,7%) decât cei plasați la polul opus (22,8%). Rata non-răspunsurilor și la această întrebare este de peste 5.

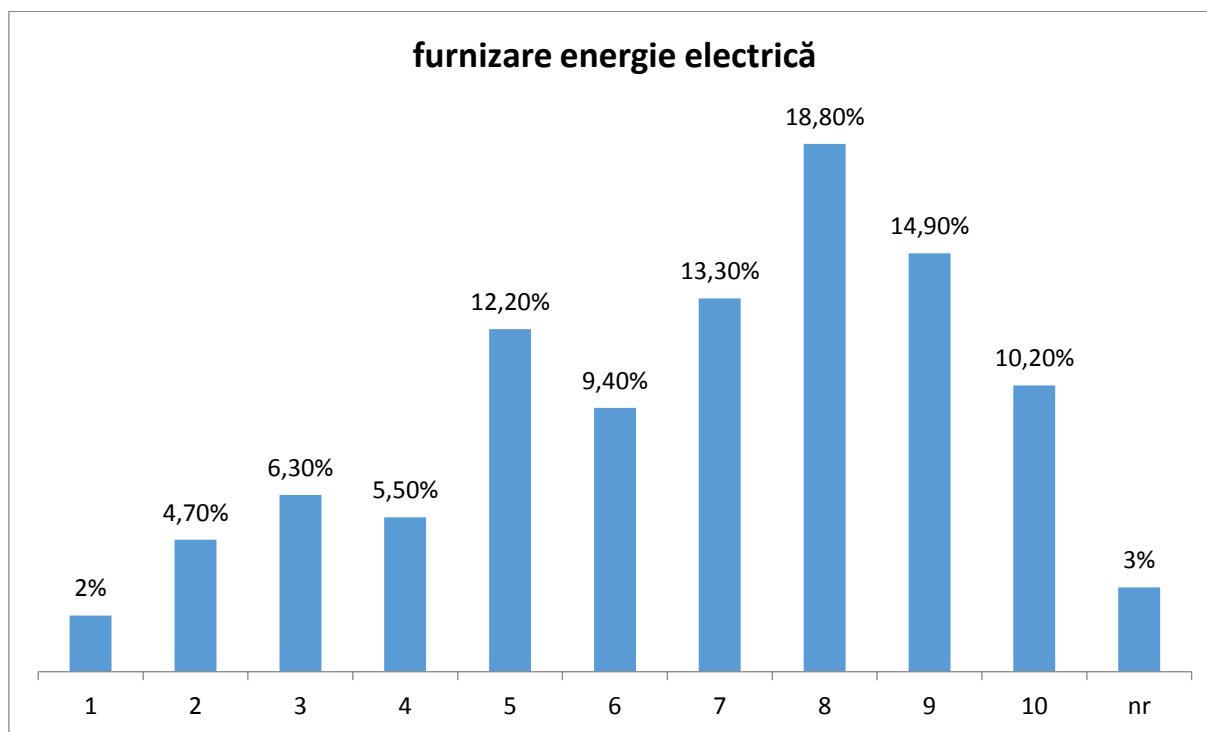
În ceea ce privește transportul public, trebuie întâi menționat că orașul nu deține un sistem de transport public în comun, transportul de pasageri fiind realizat de firme care operează în regim de taxi sau de operatori privați. Acest lucru poate explica procentul mare de non-răspunsuri-15,3%, nefiind clar pentru respondenți la ce se referă întrebarea. Scorul mediu pentru acest item este 5,08 dar se poate observa o nemulțumire evidentă, având 28,7% dintre respondenți nemulțumiți și total nemulțumiți.

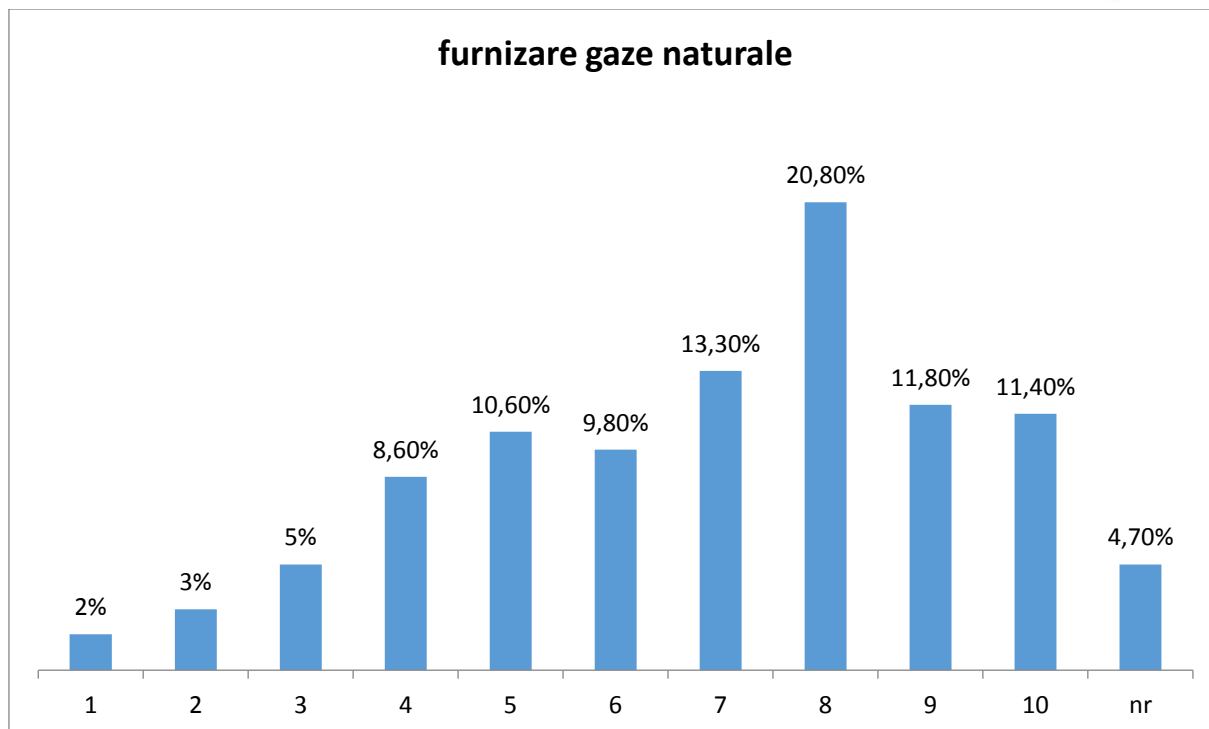
Infrastructura rutieră pare să fie un alt element de care respondenții sunt extrem de nemulțumiți. Cel mai mare procent de răspunsuri similare, 22,7%, corespunde scorului de 1, total nemulțumit. Doar 11,4% din totalul respondenților se declară mulțumiți și foarte mulțumiți de starea infrastructurii rutiere.

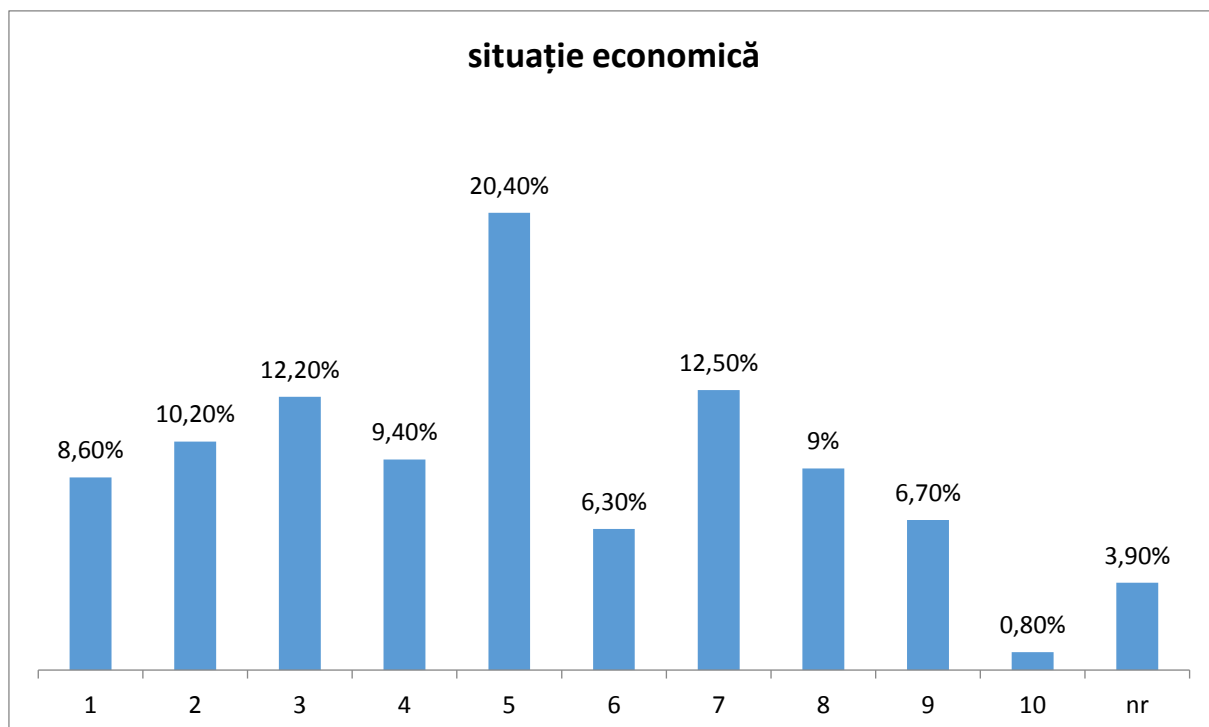
În ceea ce privește furnizarea de apă și canalizarea, avem o concentrare a răspunsurilor în zona scorurilor de 7 – 8 (pentru fiecare scor avem un procentaj aferent de 15,3%) și o medie de 5,57. Avem procentaje relativ egale pentru cei care se declară foarte mulțumiți și mulțumiți – 28,2%, comparativ cu 25,1% care declară că sunt total nemulțumiți de aceste servicii.

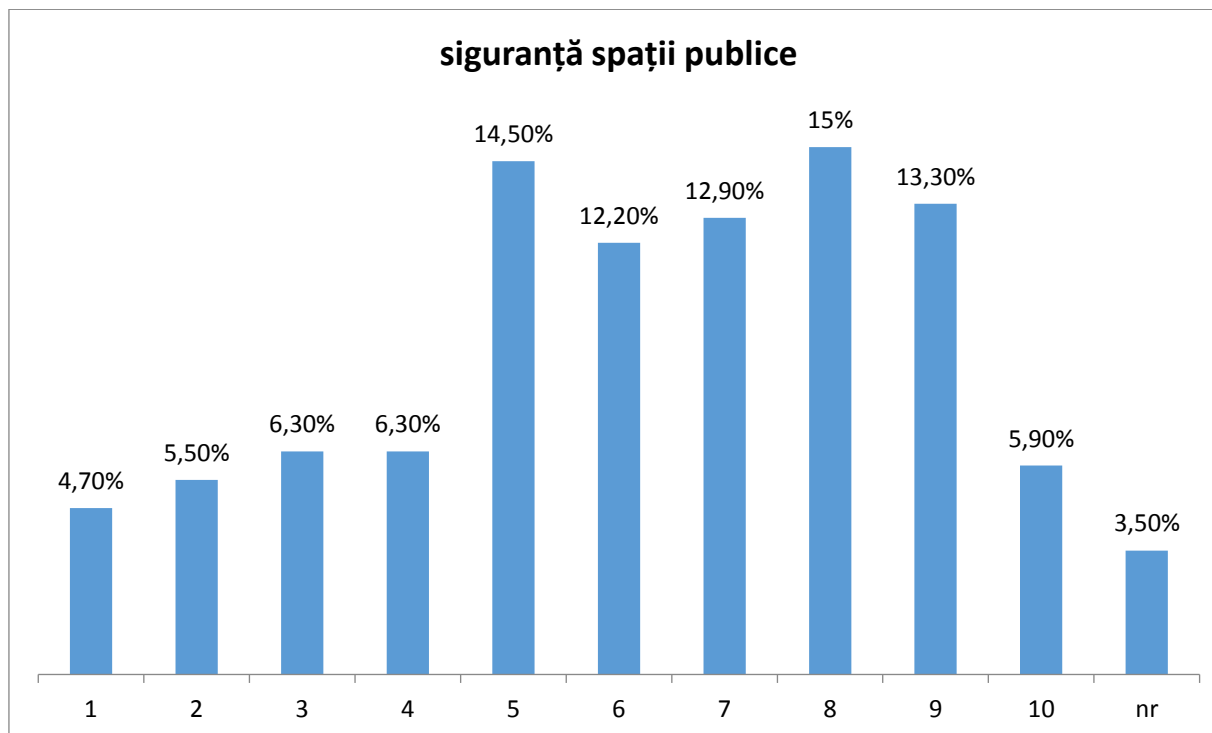
În privința furnizării energiei electrice, spre deosebire de alte servicii de utilități, putem vorbi despre o atitudine pozitivă în rândul respondenților. 43,9% dintre aceștia se declară mulțumiți și foarte mulțumiți, în timp de doar 13% sunt nemulțumiți și foarte nemulțumiți. Chiar și scorul mediu este mai ridicat pentru acest indicator – 6,78.

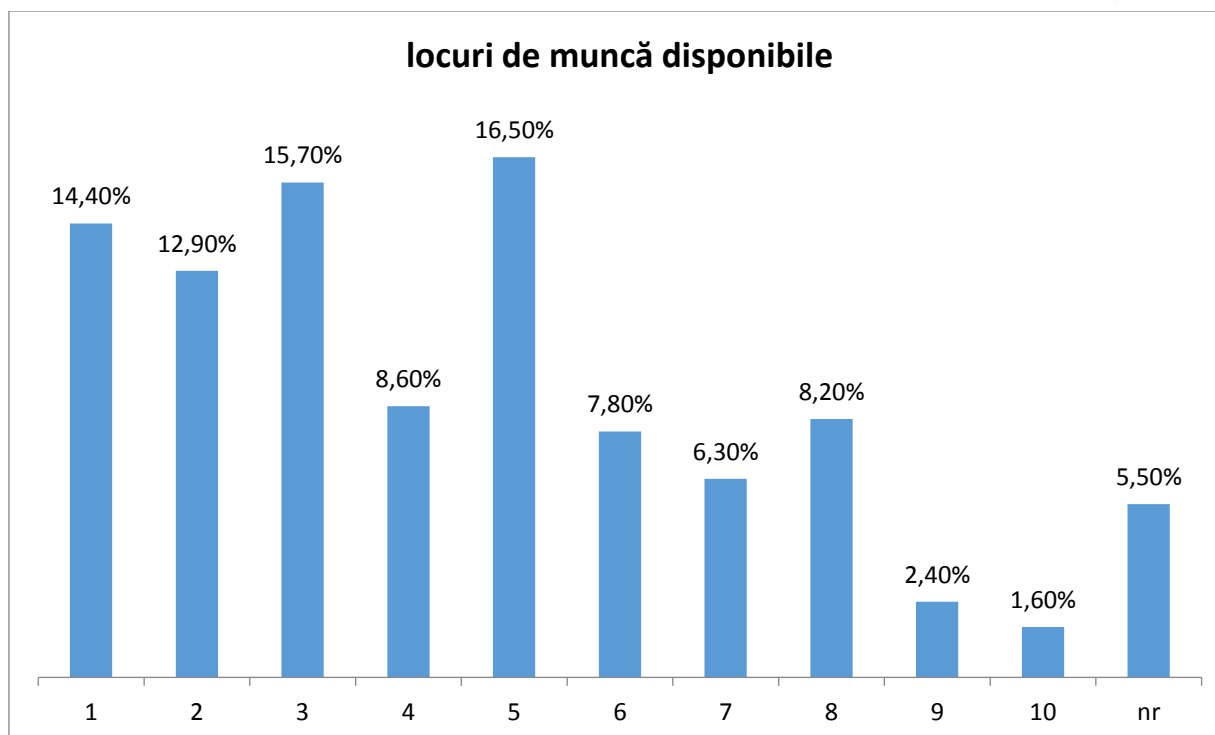
Ca și pentru indicatorul precedent, putem spune că avem un trend pozitiv, cu un scor mediu de 6,79. Cei mai mulți respondenți – 20,8% sunt plasați în jurul scorului de 8. 44% dintre respondenți se declară mulțumiți și foarte mulțumiți, în timp de doar 10% sunt nemulțumiți și foarte nemulțumiți.

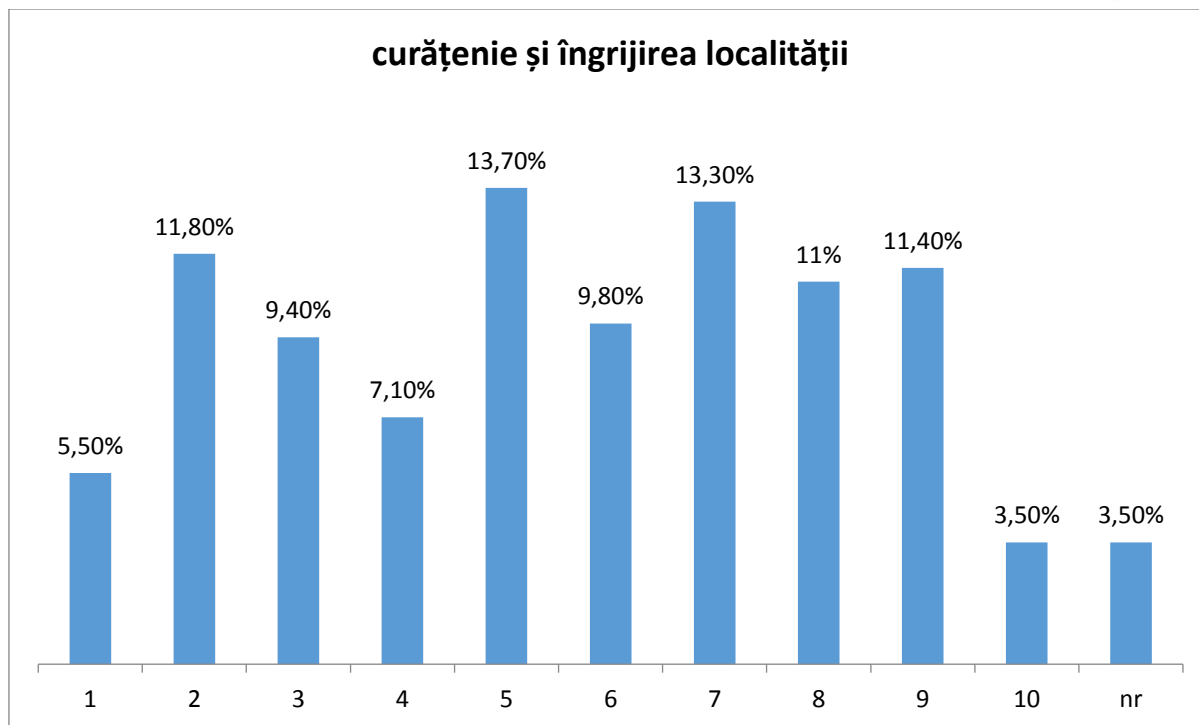
Cu privire la situația economică a orașului, opiniile sunt mai variate, dar în general au o tendință negativă, cu un scor mediu sub 5 (4,9). Astfel, doar 16,5% dintre respondenți sunt mulțumiți sau foarte mulțumiți de situația economică a orașului, în contrast cu 31% care se declară nemulțumiți și foarte nemulțumiți de acest aspect. Procentul non-răspunsurilor a fost relativ ridicat, 3,9%.

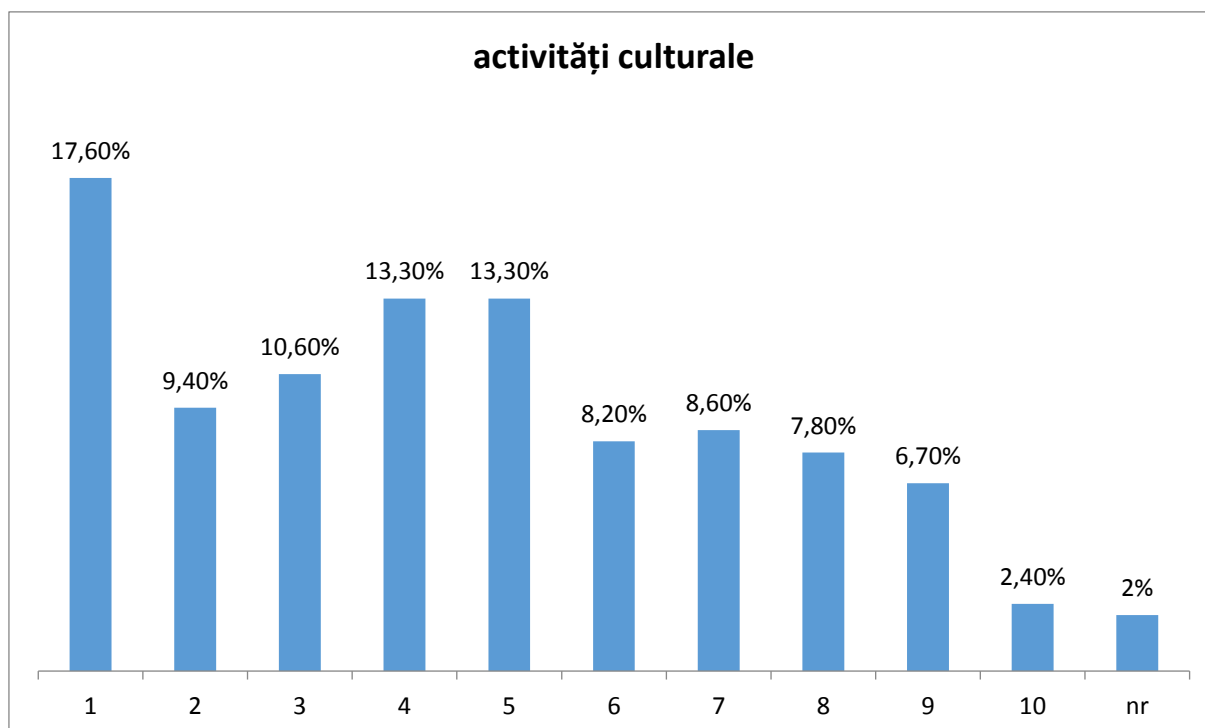
Siguranța în spațiile publice nu pare să reprezinte o problemă pentru oraș, potrivit opiniei respondenților. Pentru acest item scorul mediu este de 6,15, o pondere semnificativă a respondenților fiind grupați în jurul scorurilor cuprinse între 5-9. Doar 16,5% dintre respondenți sunt nemulțumiți sau total nemulțumiți în timp ce la popul opus avem 34,2% dintre respondenți, care se declară mulțumiți sau foarte mulțumiți.

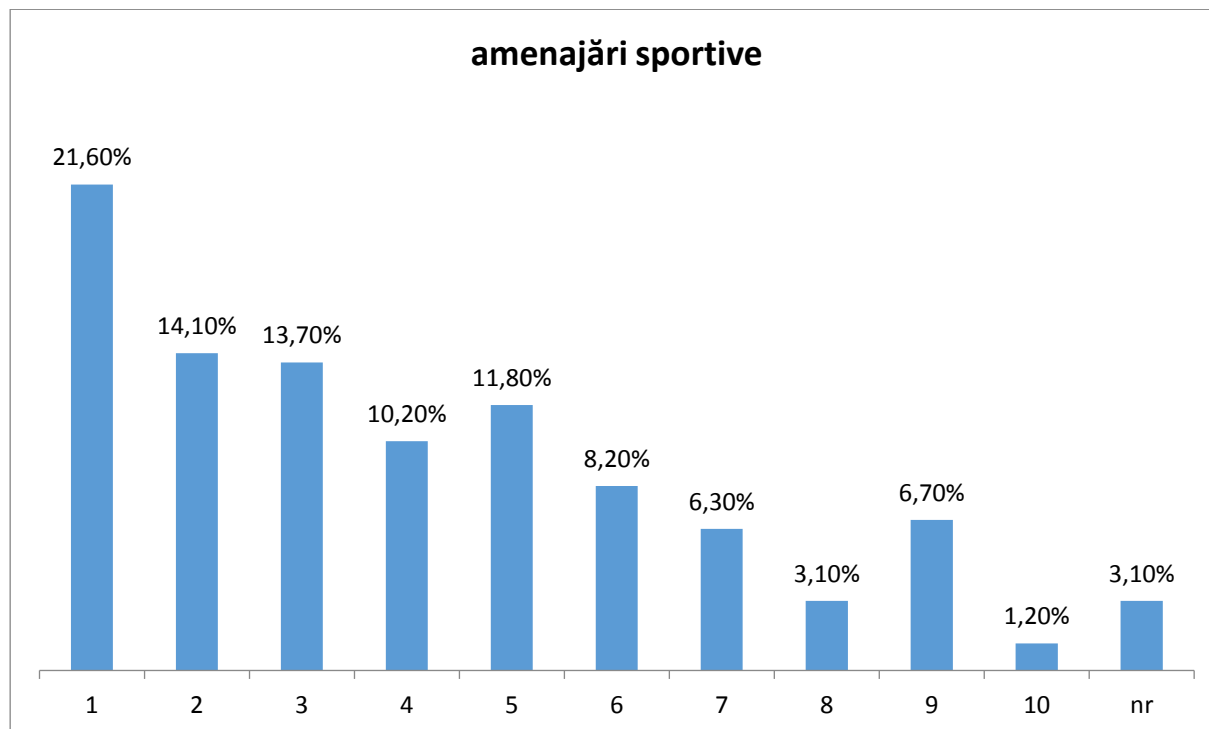
Lipsa locurilor de muncă la nivelul oraşului pare să fie o problemă majoră pentru respondenţi, corelându-se şi cu percepţia negativă cu privire la situaţia economică a oraşului. Astfel, 43% dintre cei chestionaţi s-au declarat nemulţumiţi şi foarte nemulţumiţi de acest aspect, comparativ cu doar 12,2,% dintre respondenţi care sunt mulţumiţi şi foarte mulţumiţi. Media acestui item este de asemenea foarte scăzută – 4,21.

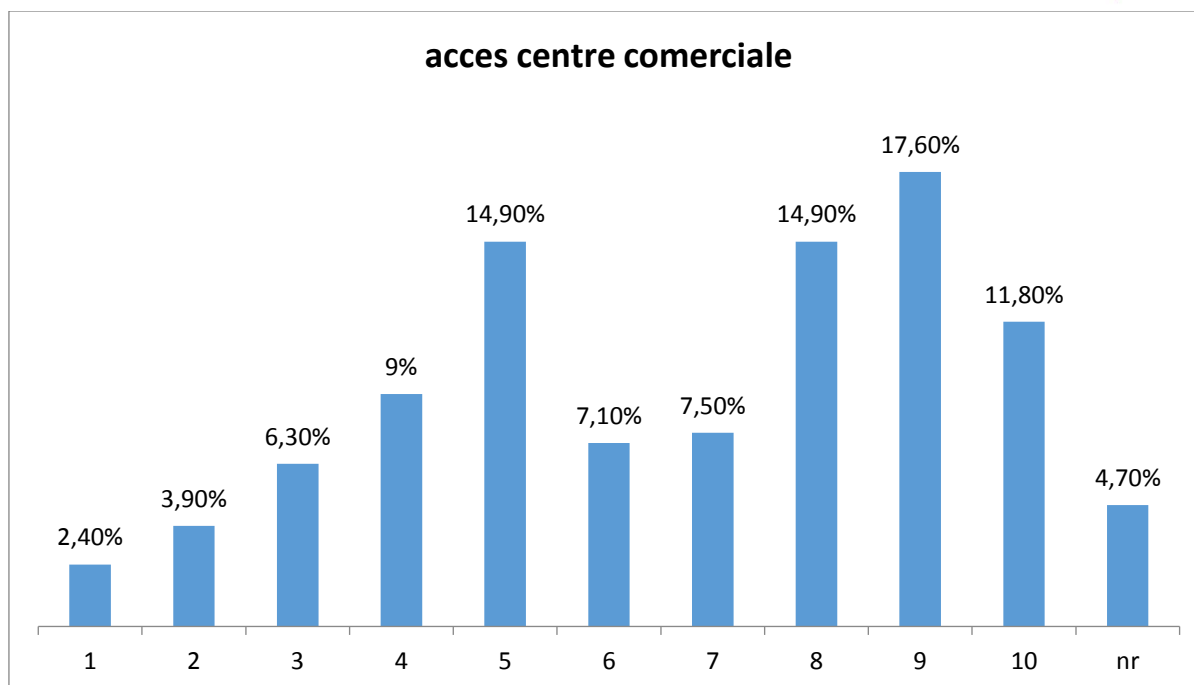
Cu privire la curățenie și îngrijirea localității, răspunsurile par mai variate decât în cazul itemilor precedenți, scorul mediu fiind 5,5. Avem un procentaj aproximativ egal de respondenți atât în zona celor mulțumiți și foarte mulțumiți – 25,9%, cât și în zona celor care se declară nemulțumiți și foarte nemulțumiți – 26,7%.

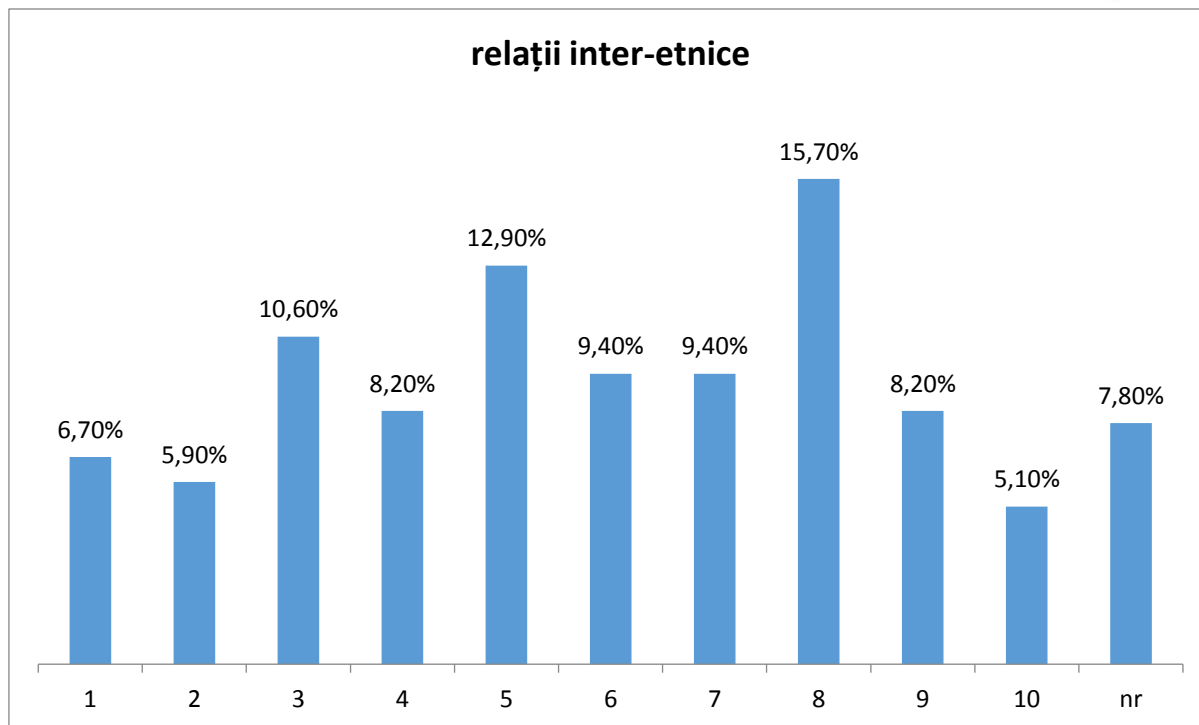
Percepția cu privire la activitățile culturale este puternic negativă, scorul mediu obținut fiind foarte scăzut, sub 5 – 4,53. Astfel, doar 16,9% declară că sunt mulțumiți sau foarte mulțumiți, în timp ce la polul opus avem 37,6% care se declară nemulțumiți sau total nemulțumiți. Cei mai mulți respondenți îi avem coagulați în jurul scorului de 1 (17,6%), care reprezintă nemulțumirea totală.

Și în privința amenajărilor sportive avem un trend de percepție extrem de negativ, acest item având cel mai mic scor mediu de 3,93. Ca și în cazul indicatorului precedent, cei mai mulți respondenți îi avem coagulați în jurul scorului de 1 (21,6%), care reprezintă nemulțumirea totală.

Sub aspectul accesului la centre comerciale, marea majoritate a respondenților au o atitudine pozitivă, scorul mediu pentru acest item fiind de 6,95. Acest fapt este oarecum surprinzător dacă avem în vedere că unul dintre motivele principale menționate pentru călătorii în afara localității Năsăud este tocmai legat de cumăpărături.

În ceea ce privește satisfacția față de relațiile inter-etnice, răspunsurile sunt ceva mai variate și sugerează un trend ușor pozitiv, cu o medie de 5,65.

Concluzii privind serviciile publice și calitatea vieții

1. Principalele probleme identificate la nivelul condițiilor de trai și a serviciilor publice au fost **starea amenajărilor sportive și infrastructura rutieră**, pentru acești doi itemi obținându-se scoruri medii de 3,93 și 4,12.
2. În general, respondenții se declară **mulțumiți și foarte mulțumiți față de o paletă largă de servicii** – condiții de locuit, serviciile educaționale, furnizare gaze naturale și distribuție electricitate, servicii de sănătate. Tabelul de mai jos prezintă sintetic rezultatele analizei asupra calității vieții și a serviciilor publice:

Domeniu	Medie (1= min, 10=max.)	% mulțumiți și foarte mulțumiți
Condiții de locuit	6,93	50,2
Servicii de sănătate	4,73	29
Servicii educaționale	6,43	41,6
Servicii sociale	5,27	22,8
Transport public	5,08	20,4
Infrastructura rutieră	4,12	11,4

Furnizare apă și canalizare	5,57	28,2
Furnizare gaz	6,79	44
Furnizare energie electrică	6,78	43,9
Situația economică	4,90	16,5
Siguranța în spații publice	6,15	34,2
Disponibilitate locuri de muncă	4,21	12,2
Bază sportivă	3,93	11
Curățenia și îngrijirea localității	5,51	25,9
Activități culturale	4,53	16,19
Acces la centre comerciale	6,95	44,3
Relații inter-etnice	5,65	29

Atractivitatea orașului Năsăud și surse de avantaj competitiv

Prin întrebarea 10 au fost propuse respondenților un număr de afirmații care se referă la percepția acestora cu privire la atractivitatea orașului pentru potențialii investitori. Primele șase afirmații se referă la oraș în timp ce următoarele șase se referă la activitatea autorităților locale care se poate constitui într-un atu pentru atragerea de investitori.

Pentru afirmațiile legate de oraș, scorurile medii obținute sunt între 4-6, percepția respondenților cu privire la atractivitatea orașului fiind mai degrabă negativă. Mai trebuie menționat că la întrebările cu un scor mediu sub 5, procentul respondenților care se plasează în sfera dezacordului total este semnificativ mai mare decât cel al celor care sunt în sfera acordului total. Ca și elemente de atractivitate a orașului se remarcă forța de muncă educată și costul scăzut al acesteia; ca și bariere se regăsesc dificultatea deschiderii unei afaceri și lipsa de facilități pentru investitori. În ceea ce privește activitatea administrației publice locale, scorurile medii sunt puțin mai mari ca în cazul atractivității orașului dar sub 6. Birocrația pare să fie un impediment substanțial în timp ce utilizarea serviciilor de e-guvernare este un plus.

Domeniu	Medie (1= min, 10=max.)	Scor	
		Dezacord total ¹⁵	Acord total
Năsăud este un oraș atractiv pentru investitori	4,5	40,1%	12,9%
Năsăud oferă oportunități de	4,38	40%	12,2%

¹⁵ În analiza datelor, pe scala utilizată (1-10) am considerat răspunsurile cuprinse între treptele 1-3 ca fiind în categoria dezacord și dezacord total, iar cele între treptele 8-10 în categoria acord și acord total. Această codificare a scalei s-a păstrat pe tot parcursul analizei

dezvoltare a unei afaceri profitabile			
Este rapid și ușor să îți deschizi o afacere în Năsăud	4,09	43,9%	7,1%
Năsăud dispune de o forță de muncă educată	5,54	23,6%	23,9%
Costul forței de muncă este scăzut	5,62	22,7%	26%
Există facilități fiscale pentru investitori care fac orașul atractiv economic	4,44	32,1	9,1%
Autoritățile locale sunt capabile să rezolve problemele cetățenilor	5,69	25,5%	30,6%
Autoritățile publice au o viziune clară de dezvoltare a orașului	5,71	24%	33,3%
Gradul de corupție a autorităților locale este scăzut	5,5	27,1%	28,6%
Birocrația este redusă	4,91	35,7%	20%
Autoritățile locale încurajează participarea publică a cetățenilor	5,62	25,8%	30,2%
Autoritățile publice se folosesc de internet pentru a furniza servicii și a comunica cu cetățenii	5,83	22,4%	31%

Întrebarea 11.1 încearcă să surprindă, similar cu întrebarea 10, percepția respondenților vizavi de un set de afirmații cu privire la produse/cultură autohtonă și respectiv potențial turistic. Pentru ambele dimensiuni avem scoruri medii cuprinse între 5 și 6. Pentru toate afirmațiile, procentele de respondenți cu dezacord total și respectiv acord total sunt relativ asemănătoare. În mod clar, **patrimoniul cultural bogat** este un element cheie de atractivitate a orașului. În ceea ce privește potențialul turistic, scorul mediu cel mai mare este obținut de **siguranța orașului**, fiind urmat însă la distanță mică de celelalte dimensiuni.

Domeniu	Medie (1= min, 10=max.)	Scor	
		Dezacord total	Acord total

Produse/cultură autohtonă			
Produsele autohtone au o imagine favorabilă în rândul cumpărătorilor	5,49	25,4%	26,2%
Orașul Năsăud are un patrimoniu cultural bogat	5,68	31%	46,4%
Orașul permite realizarea de activități și produse relevante în domeniul culturii autohtone	5,37	30,2%	23,5%
Orașul este caracterizat de o mare varietate de manifestări culturale	5,27	29,4%	25,2%
Orașul se distinge datorită specificului cultural de alte orașe de la nivel județean/regional	5,29	30,6%	26,7%
Potențial turistic			
Orașul oferă o paletă largă de activități de recreere	5,41	19,8%	28,3%
În oraș există atracții turistice relevante	5,44	30,2%	29,4%
Informațiile privind atracțiile turistice existente sunt ușor accesibile	5,65	25,5%	27,8%
Localitatea este sigură, cu un nivel scăzut de infracționalitate	5,71	28,3%	32,6%

Au existat în chestionar două întrebări deschise vizând principala atracție turistică a orașului și respectiv principalele motive pentru vizitarea orașului. În ceea ce privește principala atracție a

oraşului, **Muzeul Grăniceresc** este menţionat de 80 dintre respondenţi şi **Casa Memorială Liviu Rebreanu** apare menţionată de 19 ori. În afară de aceste două repere turistice, mai apar menţionate Cimitirul Evreiesc, Muzeul Năsăudean şi bisericile (toate acestea apar de 4 sau de mai puţin de 4 ori). În ceea ce priveşte motivele pentru vizitarea oraşului Năsăud, au existat mult mai multe non-răspunsuri decât în cazul întrebării precedente. Printre motivele care apar menţionate de mai multe ori regăsim din nou Muzeul Grăniceresc (18 menţionări), liniştea (12 menţionări), precum şi Casa Memorială Liviu Rebreanu (7 menţionări). Alte motive care apar menţionate doar de către 3-5 respondenţi includ obiceiurile şi tradiţia, poziţionarea geografică şi academicienii născuţi/formaţi aici (aici au fost menţionate interşanjabil şcolile bune).

Întrebarea 12, tot o întrebare deschisă, a urmărit să afle care este aspectul care le place cel mai mult rezidenţilor la oraşul lor. Cel mai des menţionat aspect (de peste 20 de ori) este **liniştea**, la care se mai adaugă peste 10 menţiuni care sunt subsumate tot acestei idei precum oraş mic liniştit, lipsa agitaţiei specifice unui oraş mare. La o distanţă considerabilă faţă de linişte cu 5 sau mai puţine menţionări regăsim şcolile/sistemul educaţional, arhitectura oraşului, armonia dintre cetăţeni, ospitalitatea şi obiceiurile şi tradiţiile.

Întrebarea 13 îşi propune să identifice avantajul competitiv al oraşului Năsăud în comparaţie cu alte oraşe din regiune. Principalii doi factori care se disting sunt **şcolile/sistemul educaţional** şi **poziţionarea geografică** (ambii factori au peste 30 de menţionări fiecare). Istoria şi liniştea sunt menţionate de 12 ori fiecare în timp ce 7 respondenţi au menţionat obiceiurile şi tradiţia.

Activitatea administraţiei publice locale

Prin intermediul întrebării 14 am încercat să evaluăm percepţia respondenţilor cu privire la activitatea administraţiei publice locale. Au mai fost incluse şi instituţii importante de la nivelul comunităţii. În concordanţă cu scorurile foarte bune obţinute de şcoli ca un factor de avantaj competitiv pentru oraş, respondenţii au acordat cel mai mare scor în ceea ce priveşte implicarea unei instituţii în dezvoltarea comunităţii **şcolii** (8,54). Urmează primăria (8,4) şi respectiv cetăţenii (8,39). Este interesant plasarea şcolii şi a cetăţenilor în rândul principalelor instituţii cu rol în dezvoltarea comunitară. Cel mai scăzut scor este asociat cu sectorul ONG - 6,85.

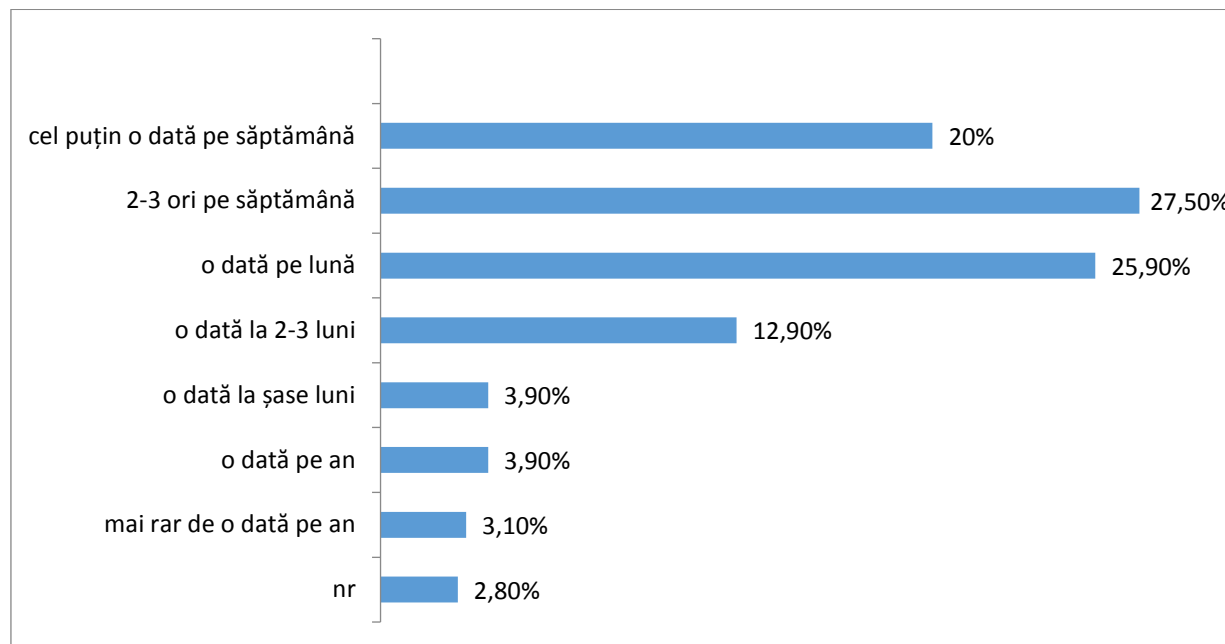
Probleme majore identificate de cetățeni

Pentru procesul de planificare strategică a unei comunități, este important de știut percepția comunității cu privire la cele mai importante probleme ale acesteia. În acest sens, prin intermediul întrebării nr. 11, întrebare deschisă, s-a dorit identificarea primelor trei probleme ale orașului Năsăud, din perspectiva respondenților. Cea mai mare problemă percepută de către respondenți este **starea proastă a infrastructurii**, menționată de 84 de ori, în special a infrastructurii rutiere (menționată de 55 de ori). Tot în același domeniu (al infrastructurii) poate fi adăugată și lipsa parcarilor, menționată de 18 ori. A doua cea mai mare problemă este **lipsa locurilor de muncă**, fiind menționată de 70 de ori. A treia mare problemă pare a fi cea a lipsei spațiilor de recreere, fiind menționată de 43 de ori. Aici însă problema pare să aibă o amploare și mai mare, dacă luăm în considerare și lipsa spațiilor de joacă și agrement (menționată de 6 ori), lipsa alternativelor de petrecere a timpului liber (menționată de 10 ori) și lipsa activităților culturale (menționată de 15 ori), toate putând fi cumulate la aceeași problemă și anume **lipsa alternativelor de petrecere a timpului liber**. Alte probleme care apar mai des menționate sunt: lipsa spațiilor verzi (menționată de 15 ori), lipsa investitorilor și a investițiilor (menționată de 13 ori), câinii străzii (menționată de 12 ori), costurile utilităților, curățenia orașului, corupția și lipsa unei strategii.

Navetism și deplăsări în afara orașului Năsăud

Au existat în chestionar 3 întrebări prin care s-a dorit identificarea unor tendințe în ceea ce privește fenomenul de navetism la nivelul orașului precum și legăturile pe care rezidenții din Năsăud le au cu alte centre urbane din județul Bistrița sau județele învecinate.

15. Cât de frecvent călătoriți, pentru mai mult de o zi, în alte orașe din regiune

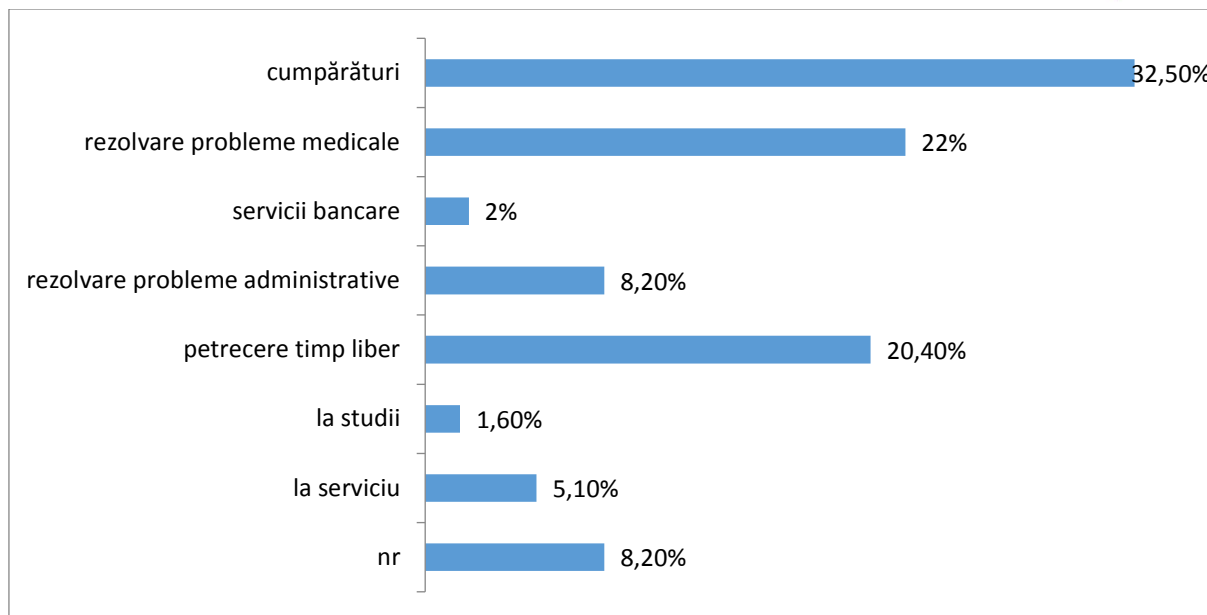

La nivelul eșantionului avem un procentaj de aprox. 50% dintre respondenți care călătoresc cel puțin o dată pe săptămână spre alt oraș din zonă. Acest lucru înseamnă că în comunitate nu sunt oferite anumite servicii de care aceștia au nevoie. Pentru comunitate, aceste plecări pentru servicii și petrecere a timpului liber în alte orașe se traduc prin pierderi de resurse care altfel ar fi fost cheltuite în comunitate.

16. Unde vă deplasați cel mai frecvent când ieșiți din Năsăud (în ce localitate)?

La această întrebare cu variante de răspuns deschise, respondenții au menționat cel mai des orașul **Bistrița** (40%) și respectiv **Cluj-Napoca** (26,3%). Cele două orașe menționate coincid cu centrele urbane în a căror arie polarizatoare se află orașul Năsăud.

În ceea ce privește motivele pentru care se deplasează în afara Năsăudului, pe primul loc se situează cumpărăturile (32,5%) urmate de acces servicii medicale (22%) și petrecere a timpului liber (20,4%). Toate aceste trei motive principale invocate de respondenți sugerează potențiale arii în care se poate concentra acțiunea autorităților locale pentru a-i reține, cel puțin pentru o parte din aceste servicii, pe rezidenți în Năsăud.

Concluzii finale

1. Cu privire la **nivelul general de calitate a vieții**, respondenții au o percepție ușor pozitivă, observându-se, la nivelul percepției, un trend de creștere a calității vieții în ultimii 4 ani. De asemenea, viitorul este privit cu optimism, peste 40% dintre respondenți considerând că nivelul calității vieții va crește simțitor în următorii 4 ani.

2. Cu toate acestea, **există un motiv de îngrijorare cu privire la migrația populației din oraș**. Astfel aprox. 12% dintre respondenți sunt aproape siguri sau siguri că vor părăsi definitiv orașul. În plus, trebuie luat în considerare și procentul celor care se gândesc în mod real la această posibilitate (răspunsurile cuprinse în primele 5 trepte ale scalei) care totalizează 27,7% din totalul răspunsurilor. Motivul principal pentru care respondenți iau în considerare părăsirea orașului este **accesul la servicii publice de calitate**, deci un factor care le afectează în mod direct calitatea vieții.

3. Cu privire la venitul lunar, în general percepția respondenților este una **negativă**, 33,4% declarându-se nemulțumiți și foarte nemulțumiți față de acest aspect. Similar, peste 45% declară că fac față mai degrabă greu necesităților cu venitul câștigat în prezent.

4. Patrimoniul cultural reprezentat mai ales prin Muzeul Grăniceresc și Casa memorială Liviu Rebreanu, siguranța și liniștea reprezintă principalele elemente de atractivitate turistică ale orașului.

5. **Principalul avantaj competitiv** al orașului Năsăud în comparație cu alte orașe din regiune este perceput ca fiind reprezentat de **școlile/sistemul educațional** din oraș și **poziționarea geografică** a acestuia.
6. Este interesant **plasarea școlii și a cetățenilor** în rândul principalelor instituții cu **rol în dezvoltarea comunitară**.
7. În ceea ce privește condițiile de trai și calitatea serviciilor publice, principalele probleme identificate au fost **starea amenajărilor sportive și infrastructura rutieră**.
8. **Starea proastă a infrastructurii, lipsa locurilor de muncă** (coroborată cu lipsa investițiilor și a investitorilor) și **lipsa alternativelor de petrecere a timpului liber** sunt percepute ca fiind **cele mai mari probleme ale orașului**.

Analiza cadrului strategic

Rezumat

Documentul de față reprezintă o analiză a cadrului strategic general, relevant pentru elaborarea unei strategii la nivelul orașului Năsăud. În demersul de față au fost considerate relevante următoarele documente:

Listă documente analizate

Nivel	Document
European	(1) Strategia Europa 2020
Național	(2) Planul Național de Reformă - PNR 2014 (3) Planul Național de Reformă - PNR 2015 (4) RECOMANDARE A CONSILIULUI privind Programul național de reformă al României pentru 2015 și care include un aviz al Consiliului privind Programul de convergență al României pentru 2015 (5) Poziția serviciilor Comisiei cu privire la dezvoltarea unui Acord de parteneriat și a unor programe în România în perioada 2014-2020 (6) Acordul de Parteneriat cu UE 2014-2020 (7) Strategia Națională pentru Competitivitate Economică 2014-2020
Regional	(8) Strategia Regiunii de Dezvoltare Nord-Vest 2014-2020

Județean	(9) Strategia Județului Bistrița-Năsăud 2014-2020
Local	(10) Strategia de dezvoltare durabilă a orașului Năsăud 2008-2015

Fiecare document inclus este analizat și sintetizat cu scopul de a identifica principalele oportunități de dezvoltare și modalitățile prin care strategia de dezvoltare locală poate fi compatibilizată și integrată în cadrul strategic general, pentru a asigura un proces de dezvoltare cât mai coerent. În cazul fiecărui document analizat am încercat să evidențiem acele informații care sunt relevante și prezintă un interes din perspectiva direcției de dezvoltare a orașului Năsăud.

Documente la nivel european

EUROPA 2020

Strategia Europa 2020 propune trei priorități care se susțin reciproc¹⁶:

1. **Creștere inteligentă:** dezvoltarea unei economii bazate pe cunoaștere și inovare;
2. **Creștere durabilă:** promovarea unei economii mai eficiente din punctul de vedere al utilizării resurselor, mai ecologice și mai competitive;
3. **Creștere favorabilă incluziunii:** promovarea unei economii cu o rată ridicată a ocupării forței de muncă, care să asigure coeziunea socială și teritorială.

UE trebuie să definească direcția în care vrea să evolueze până în anul 2020. În acest scop,

Comisia Europeană propune următoarele obiective principale pentru UE (5):

1. **Ocuparea forței de muncă**
 - a. o rată de ocupare a forței de muncă de 75% în rândul populației cu vârste cuprinse între 20 și 64 de ani
2. **Cercetare și dezvoltare**

¹⁶ Informații detaliate se găsesc în strategia UE Europa 2020 disponibilă online la adresa:
http://ec.europa.eu/archives/growthandjobs_2009/pdf/complet_ro.pdf

- a. alocarea a 3% din PIB-ul UE pentru cercetare și dezvoltare

3. Schimbări climatice și energie (20/20/20)

- a. reducerea cu 20% a emisiilor de gaze cu efect de seră (sau chiar cu 30%, în condiții favorabile) față de nivelurile înregistrate în 1990
- b. creșterea ponderii surselor de energie regenerabile până la 20%
- c. creșterea cu 20% a eficienței energetice

4. Educație

- a. reducerea abandonului școlar la sub 10%
- b. creșterea la peste 40% a ponderii absolvenților de studii superioare în rândul populației în vârstă de 30-34 de ani

5. Sărăcie și excluziune socială

- a. reducerea cu cel puțin 20 de milioane a numărului persoanelor care suferă sau riscă să sufere de pe urma sărăciei și a excluziunii sociale

OBIECTIVE naționale: România (sursa: PNR 2015, EUROSTAT)¹⁷

¹⁷ Am decis utilizarea cifrelor raportate de către Guvern prin PNR 2015 deoarece acestea sunt mai noi comparative cu EUROSTAT (cu excepția datelor privind sărăcia). Acestea indică, în unele secțiuni evoluții pozitive comparativ cu cifrele existente la nivelul CE și sunt marcate cu verde. Evoluțiile negative comparativ cu anii precedenți, au fost marcate cu roșu.

Stat	Rata ocupării forței de muncă (%)	Cercetare și Dezvoltare ca % din PIB	Reducere emisii CO2	Surse regenerabile de energie	Eficiență energetică – reducerea consumului de energie în Mtoe	Părăsirea timpurie a școlii %	Învățământ terțiar %	Reducerea populației expuse riscului sărăciei sau excluziunii sociale în număr de persoane și procente
RO (ținte 2020)	70%	2%	19%	24%	20%	11,3%	26,7%	Reducere cu 580.000/ 8.310.000
RO (situație actuală)	65,7% (2014)	0,39% (2013)	56,02% (2013 – țintă atinsă)	23,9% (2013)	16,6 % ¹⁸ (2013)	18,5% (2014)	23,8% (2014)	40,7% ¹⁹ (2013)

¹⁸ Nu sunt disponibile date pentru 2013 –conform PNR 2015 (pag. 38)

¹⁹ În prezent sunt aproape 9 milioane de oameni expuși la sărăcie. Acest număr trebuie redus cu 580.000. Cifrele raportate prin PNR 2015 (22,4%) diferă substanțial de cele EUROSTAT unde este raportat pentru anul 2013 că 40,4% din populația României este expusă riscului sărăciei sau excluziunii sociale.

Situația la nivelul anului 2013 -2014²⁰

Obiective strategice UE 2020 (RO)							
Țintă UE 2020 ²¹ : 75% din populația cu vârstă cuprinsă între 20-64 trebuie să fie angajată							
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Țintă RO 2020
1. Rata de angajare/ocupare – vârstă 20-64	63,5	63,3	62,8	63,8	63,9	65,7	70
Țintă UE 2020: Investițiile în cercetare și dezvoltare (R&D) să ajungă la 3% din PIB-ul UE							
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Țintă RO 2020
2. Investiții în Cercetare și Dezvoltare ca procent din PIB	0,58	0,47	0,46	0,5 ^b	0,49	0,39 ²²	2
Țintă UE 2020: atingerea obiectivului „20/20/20” (sau 30/20/20, în cazul respectării anumitor condiții) în domeniul schimbărilor climatice și al energiei – reducerea gazelor cu efect de seră cu 20% față de 1990/20% sursele de energie regenerabilă din totalul surselor de energie/ creșterea eficienței energetice cu 20%							
	2009	2010	2011	2012	2012	2013	Țintă RO 2020
3.1. Emisii gaze cu efect de seră ²³	48,44	46,81	49,08	47,96	47,96	56,02	Reducere cu 19% (țintă atinsă deja)

²⁰ Sursa datelor: PNR 2015 (aprilie 2015). Am decis utilizarea cifrelor raportate de către Guvern prin PNR 2015 deoarece acestea sunt mai noi comparativ cu EUROSTAT. Evoluțiile pozitive (comparativ anul precedent) au fost marcate cu albastru în timp ce evoluțiile negative (comparativ cu anul precedent) au fost marcate cu roșu.

²¹ Aceste cifre fac referire la țintele la nivel UE. Țintele pentru fiecare stat sunt diferite.

²² Pentru anul 2014, nivelul investițiilor în CD, de la bugetul de stat, estimat de ANCSI pe baza datelor privind execuția bugetară preliminară, a fost de 0,27 % din PIB, conform PNR 2015

3.2 Pondere % energie regenerabilă în consumul total de energie							
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Țintă RO 2020
	20,4	22,6	23,2	21,2	22,9	23,9	24
3.3 Reducerea consumului de energie % (eficiență energetică) ²⁴							
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Țintă RO 2020
	38,0	33,9	34,3	34,8	33,6	16,6	20
Țintă UE 2020: rata părăsirii timpurii a școlii să nu depășească 10% iar ponderea populației cu studii superioare și vârsta între 30 și 34 de ani să fie cel puțin 40%;							
4.1 Părăsirea timpurie a școlii ²⁵ %	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Țintă RO 2020
	16,6	18,4	17,5	17,4	17,3	18,4	11,3
							
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Țintă RO 2020

²³ Valorile indică procentul actual comparativ cu valoarea din anul 1990 (1990=100%). Conform ultimelor date disponibile din Inventarul Național al Emisiilor de Gaze cu Efect de Seră, totalul emisiilor (excluzând LULUCF80) a scăzut cu 52,04% între 1990 și 2012 (de la 247,69 mil. tone CO2 echivalent la 118,79 mil. tone CO2 echivalent), iar totalul emisiilor de GES (incluzând LULUCF) a scăzut cu 56,02% între 1990 și 2012 (de la 223,43 mil. tone CO2 echivalent la 98,27 mil. tone CO2 echivalent).

²⁴ Numerele reprezintă echivalentul consumului de energie la nivel național exprimat în mil. tone de țiței

²⁵ Indicatorul face referire la persoanele cu vârstă cuprinsă între 18-24 de ani care au absolvit maxim o școală secundară (școală generală) fără niciun fel de altă pregătire educațională.

4.2 Educația terțiară pentru persoanele cu vârsta între 30-34 de ani %	16,8	18,1	20,5	21,8	22,8	23,8	26,7
Țintă UE 2020: reducerea cu 20 de milioane a numărului cetățenilor europeni amenințați de sărăcie (ceea ce ar corespunde reducerii cu 25% a numărului de persoane cu risc de sărăcie)							
5.1 Persoane expuse riscului de excluziune socială sau sărăciei %	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Țintă RO 2020
	44,2	43,1	41,4	40,3	41,7	40,7	Reducerea cu 20% (aprox 1,6 mil. oameni)

Sursa: date prelucrate pe baza informațiilor disponibile la nivelul Eurostat

Direcții strategice Europa 2020

I. Creștere inteligentă – îmbunătățirea performanței în următoarele domenii

1. **Educație** (încurajarea procesului de învățare și de îmbunătățire a competențelor)
2. **Cercetare și inovare** (crearea de noi produse și servicii care să genereze creștere economică și noi locuri de muncă și să ne ajute să facem față provocărilor de ordin social)
3. **Societatea digitală** (utilizarea tehnologiilor informației și comunicațiilor)

Ținte

1. **un nivel al investițiilor publice și private în cercetare și dezvoltare de 3% din PIB-ul UE;** condiții mai bune pentru cercetare, dezvoltare și inovare
2. **o rată de ocupare a forței de muncă de 75% în rândul populației cu vârste cuprinse între 20 și 64 de ani, până în 2020** (prin crearea de condiții favorabile inserției profesionale, în special pentru femei, tineri, persoane în vârstă sau necalificate și imigranți legali)
3. **rezultate mai bune pe plan educațional, în special**
 - reducerea abandonului școlar la mai puțin de 10%

- creșterea până la cel puțin 40% a ponderii absolvenților de studii superioare sau echivalente în rândul populației în vârstă de 30-34 de ani

II. Dezvoltare/creștere durabilă – economie mai competitivă, ecologică, eficientă

1. să dezvoltăm o **economie mai competitivă, cu emisii scăzute de CO₂**, care să utilizeze resursele în mod eficient și durabil
2. **să protejăm mediul**, să reducem emisiile de gaze cu efect de seră și să stopăm pierderea biodiversității
3. să profităm de poziția Europei ca lider în dezvoltarea de **noi tehnologii și metode de producție ecologice**
4. să introducem **rețele electrice inteligente și eficiente**
5. **să valorificăm rețelele europene** pentru a le acorda întreprinderilor (în special micilor producători) un avantaj competitiv suplimentar
6. **să îmbunătățim mediul de afaceri**, în special pentru IMM-uri
7. **să-i ajutăm pe consumatori** să aleagă produse și servicii, în cunoștință de cauză

Ținte

1. **reducerea cu 20%, până în 2020, a emisiilor de gaze cu efect de seră** față de nivelul din 1990 - UE este dispusă să reducă emisiile chiar și cu 30%, cu condiția ca și alte țări dezvoltate să își asume angajamente similare și ca țările în curs de dezvoltare să contribuie, în măsura posibilităților, în cadrul unui acord global
2. creșterea **ponderii surselor de energie regenerabile** până la **20%**
3. **creșterea cu până la 20% a eficienței energetice**

III. Creșterea incluziunii – ocuparea forței de muncă, coeziune economică, socială și teritorială

1. o rată mai mare de ocupare a forței de muncă - **locuri de muncă mai bune și mai numeroase**, în special pentru femei, tineri și lucrători de peste 55 de ani
2. creșterea capacității de anticipare și gestionare a schimbării prin **investiții în formare profesională și îmbunătățirea competențelor**
3. **modernizarea** piețelor muncii și a sistemelor de protecție socială
4. garantarea **accesului tuturor la beneficiile creșterii economice**

Ținte

1. **o rată de ocupare a forței de muncă de 75% în rândul populației cu vârste cuprinse între 20 și 64 de ani** până în 2020 (prin crearea de condiții favorabile inserției profesionale, în special pentru femei, tineri, persoane în vârstă sau necalificate și imigranți legali)
2. **rezultate mai bune pe plan educațional**, în special
 - reducerea abandonului școlar la mai puțin de 10%

- creșterea până la cel puțin 40% a ponderii absolvenților de studii **superioare sau echivalente în rândul populației în vârstă de 30-34 de ani**
- 3. **reducerea cu cel puțin 20 de milioane a numărului persoanelor care suferă sau riscă să sufere de pe urma sărăciei și a excluziunii sociale.**

IV. Guvernanță economică – intensificarea coordonării politicilor economice la nivelul UE

1. **Consolidarea agendei economice printr-o supraveghere mai atentă din partea UE.** Acest pilon include: prioritățile politice și obiectivele stabilite în cadrul Strategiei Europa 2020, angajamentele suplimentare pe care și le-au asumat statele membre participante la Pactul euro plus, consolidarea supravegherii de către UE a politicilor economice și fiscale, ca parte a Pactului de stabilitate și creștere, dar și prin intermediul noilor instrumente menite să stopeze dezechilibrele macroeconomice, adoptarea unei noi metode de lucru - semestrul european - care permite discutarea priorităților economice și bugetare în aceeași perioadă a fiecărui an.
2. **Asigurarea stabilității zonei euro.** În anul 2010, UE a reacționat la criza datoriei suverane prin crearea unor mecanisme temporare de sprijin pentru statele membre. Acestea vor fi înlocuite în 2013 de un mecanism permanent, respectiv Mecanismul european de stabilitate (MES). Aceste măsuri de sprijin sunt condiționate de aplicarea unor programe de reformă și consolidare fiscală și au fost elaborate în strânsă colaborare cu FMI.
3. **Redresarea sectorului financiar**, prin acțiunile prezentate mai jos.

Semestrul european

Semestrul european include primele șase luni ale fiecărui an și reprezintă perioada pe durata căreia are loc coordonarea politicilor bugetare, macroeconomice și structurale ale statelor membre, pentru ca acestea să poată ține cont de recomandările UE în luarea deciziilor cu privire la bugetul național și la alte aspecte de interes economic.

Etapele principale ale semestrului european sunt următoarele:

În luna ianuarie, Comisia prezintă analiza anuală a creșterii, care stabilește prioritățile UE pentru anul următor, în materie de creștere economică și locuri de muncă.

În luna martie, șefii de stat și de guvern elaborează orientările UE pentru politicile naționale, pe baza analizei anuale a creșterii.

În luna aprilie, statele membre transmit planurile naționale privind garantarea finanțelor publice sănătoase (programele de stabilitate/convergență), precum și programele de reformă și măsurile pe care intenționează să le ia pentru a promova creșterea inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii (programele naționale de reformă).

În luna iunie, Comisia evaluează aceste programe și, dacă este cazul, formulează recomandări specifice pentru fiecare țară. Consiliul UE discută aceste recomandări, iar Consiliul European le aprobă.

La sfârșitul lunii iunie sau la începutul lunii iulie, Consiliul adoptă oficial recomandările adresate fiecărei țări.

Pactul de stabilitate și creștere

Este un set de reguli care încurajează statele membre să mențină viabilitatea finanțelor publice. Pactul are două componente:

1. **componenta preventivă** invită statele membre să transmită anual programul de stabilitate (țările din zona euro) sau de convergență (celelalte state membre), odată cu programul național de reformă. Acest program prezintă modul în care statul membru intenționează să asigure și să mențină viabilitatea finanțelor publice pe termen mediu. Ulterior, Comisia poate oferi recomandări politice (în iunie, în cadrul semestrului european) sau, dacă este necesar, poate înainta o propunere Consiliului pentru ca acesta să transmită un avertisment în cazul unui deficit excesiv.
2. **componenta corectivă** reglementează procedura în caz de deficit excesiv (PDE). În baza PDE, dacă deficitul bugetar al unui stat membru depășește limita de 3% (conform Tratatului), Consiliul va transmite recomandări privind redresarea situației. Nerespectarea acestor recomandări poate duce la impunerea de sancțiuni pentru statele din zona euro.

Corectarea dezechilibrelor macroeconomice

În ultimii zece ani, statele membre au făcut alegeri economice divergente, care au dus la accentuarea diferențelor în materie de competitivitate și la apariția unor dezechilibre macroeconomice la nivelul UE. Pentru ca această situație să nu se repete în viitor, Comisia a propus un nou mecanism de supraveghere, menit să identifice și să corecteze aceste aspecte, încă din faza incipientă. Prin acest mecanism, economiile statelor membre vor fi monitorizate în vederea depistării dezechilibrelor macroeconomice (ex. bule imobiliare, creșterea deficitului de cont curent sau a excedentelor, scăderea competitivității). Dacă statele membre depășesc „nivelurile de alertă”, Comisia va face analize aprofundate pentru a stabili dacă dezechilibrele sunt dăunătoare și, dacă este cazul, va face recomandări.

Pactul euro plus

Statele membre ale zonei euro au convenit asupra unui program suplimentar de reforme, cunoscut sub numele de „Pactul euro plus”, care constituie o reflecție a interdependenței dintre ele. Alte șase țări, care nu fac parte din zona euro, au decis să adere la acest pact: Bulgaria,

Danemarca, Letonia, Lituania, Polonia și România. Pactul vizează patru domenii: competitivitate, ocuparea forței de muncă, viabilitatea finanțelor publice și consolidarea stabilității financiare. Pactul a fost aprobat de liderii UE în martie 2011. Toate cele 23 de părți semnatare se angajează să implementeze reformele în detaliu. Cele patru state membre care nu au semnat pactul sunt libere să facă acest lucru oricând doresc. Angajamentele asumate în virtutea pactului se integrează în noul cadru de guvernare economică și sunt incluse în programele naționale de reformă ale statelor membre.

Remediarea sectorului financiar

UE a elaborat noi reglementări și a creat agenții cu scopul de a preveni din timp apariția problemelor și de a se asigura că toți actorii din sectorul financiar sunt supuși unor reglementări și monitorizări stricte. În prezent se întreprind și alte acțiuni, în special pentru a garanta că băncile europene au suficiente rezerve de capital pentru a face față, în viitor, șocurilor care afectează sistemul financiar și pentru a continua să funcționeze și să ofere credite întreprinderilor și persoanelor fizice.

Concluzii

Strategia Europa 2020 își propune obiective ambițioase pentru următorii 7 ani, documentul fiind focalizat pe 5 direcții majore:

1. Educație
2. Cercetare și dezvoltare
3. Dezvoltare economică
4. Dezvoltare socială
5. Schimbări climatice/mediu înconjurător/dezvoltare durabilă

În direcția educației, strategia are ca obiective creșterea ratei de finalizare a studiilor preuniversitare (reducerea abandonului școlar) și interdependent creșterea procentului absolvenților de studii superioare. *În cazul României* țintele sunt de 11% abandon (17,3% în 2013 și 18,4% în 2014) și 26% absolvenți studii superioare (22,8% în 2013, 23,8 în 2014). Din acest punct de vedere trebuie subliniată evoluția negativă a abandonului școlar, în creștere cu un procent în decurs de un an, după o evoluție ușor pozitivă (scădere cu 0,3%) în ultimii trei ani. **Ținând cont de ținta asumată de 11,3%, considerăm că fără măsuri consistente și programe naționale care să țină seama de categoriile cele mai puternic afectate, această țintă este puțin probabil să fie atinsă. Pe de altă parte merită remarcat progresul constant în zona educației**

terțiare pentru categoria de vârstă 30-34 de ani, cu o creștere semnificativă în ultimii 6 ani (peste 8%), ținta de 26,7% pentru anul 2020 fiind una realistă.

Din perspectiva orașului Năsăud, domeniul educației reprezintă o prioritate atât la nivel preuniversitar cât și la nivel universitar. Europa 2020 poate reprezenta o oportunitate în special din perspectiva unor linii de finanțare în acest domeniu, în măsura în care proiectele de la nivel local vor include și obiectivele macro urmărite la nivel european (reducerea abandonului și creșterea numărului de absolvenți de studii superioare). Oportunități:

- Finanțare pentru dezvoltarea sau consolidarea infrastructurii educaționale preuniversitare
- Dezvoltarea de proiecte care să reducă abandonul școlar în special în rândul categoriilor defavorizate (proiecte care ar implica atingerea atât a unor obiective educaționale cât și sociale)

În direcția *cercetării și dezvoltării* principalele obiective sunt creșterea investițiilor și alocării de resurse pentru cercetare, dezvoltare, inovare (3% din PIB UE – aprox 288 mld. euro). **Din perspectiva statelor membre oportunitatea principală va fi reprezentată de liniile de finanțare oferite în această sferă. România a alocat doar 0,39% din PIB pentru CDI (2013) în scădere de la 0,48% (2012), perspectivele fiind negative în continuare cu 0,38% alocare în 2014. Ținta națională conform Europa 2020 de 2% este nerealistă.**

Din perspectiva orașului Năsăud, această componentă poate fi exploatată la nivelul economiei locale prin inițierea unor afaceri locale axate pe componenta de inovație sau transfer tehnologic. De asemenea, există posibilitatea fructificării oportunităților de finanțare în zona de inovație și cercetare prin dezvoltarea unui accelerator de afaceri sau incubator de afaceri care să aibă o componentă de CDI.

În direcția *dezvoltării economice*, obiectivele principale vizează consolidarea guvernantei economice la nivel macro european, supravegherea sectorului financiar și un control mai strict asupra cheltuielilor publice pentru evitarea dezechilibrelor macroeconomice prin intermediul pactului de stabilitate și creștere. Din punctul de vedere al statelor membre, executivul este principalul stakeholder, politica macroeconomică și modalitatea de construcție a bugetului fiind instrumentele de interes.

La nivelul orașului Năsăud, controlul asupra acestor instrumente este extrem de redus, singura oportunitate fiind *o susținere politică la nivel central pentru anumite proiecte de interes ale comunității*. Un punct pozitiv este posibilitatea realizării unor proiecte pentru sprijin financiar către IMM-uri pentru a dezvolta mediul de afaceri local.

În direcția dezvoltării sociale obiectivele principale vizează reducerea excluziunii sociale și a numărului celor care trăiesc în condiții de sărăcie și creșterea ratei de ocupare a forței de muncă. În prezent România are un nivel de ocupare a forței de muncă –grupa de vârstă 20-64 de ani – de 65,7% (2014) cu o evoluție pozitivă în ultimii ani. Obiectivul de 70% pentru anul 2020 pare unul realist dacă actualul trend se menține. **Se remarcă în schimb un nivel extrem de ridicat al persoanelor expuse riscului de sărăcie sau excluziune socială de aprox. 40,7 % din populația totală, la nivelul anului 2013 (nivel național). Ținta de reducere cu 20% a acestei categorii este nerealistă, dacă actualul trend se păstrează, fiind nevoie de măsuri semnificative la nivel național pentru a stimula crearea de locuri de muncă și accesul la servicii de bază.**

La nivelul orașului Năsăud principalele probleme cu caracter social vizează nivelul redus al veniturilor populației și implicațiile acestui fapt asupra expunerii la sărăcie sau excluziune sociale și serviciile de protecție socială oferite categoriilor defavorizate sau minorităților.

În direcția dezvoltării durabile și a mediului înconjurător, strategia are ca obiective creșterea eficienței energetice, reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră, încurajarea producției de energie regenerabilă. La nivel național, România are o rată de utilizare a energiei regenerabilă de 23,9% (2013) – țintă 24%, și un index de reducere a emisiei de gaze cu efect de seră de 56,02% (2013) – țintă atinsă deja (reducerea cu 19% față de 1990). Conform unui studiu Erste (2011)²⁶ previziunile de investiție în sfera energiei regenerabile în România până în 2020 erau de 18,2 mld. euro după Polonia (46 mld) și Cehia (19.4 mld). De asemenea, conform unui studiu Ernst&Young (2013)²⁷ România ocupa locul 16 (33 mondial) la nivel european din perspectiva atractivității în sfera energiei regenerabile.

²⁶ Mai multe informații sunt disponibile la adresa web <http://www.romania-eoliene.ro/energia-eoliana/in-romania>

²⁷ Studiul se poate consulta la adresa web [http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/RECAI_39_Nov_2013/\\$FILE/RECAI%20Issue%2039_Nov%202013.pdf](http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/RECAI_39_Nov_2013/$FILE/RECAI%20Issue%2039_Nov%202013.pdf)

Documente la nivel național

Programul Național de Reformă 2014

Recomandarea Consiliului UE privind PNR 2014

Programul Național de Reformă 2014 (PNR 2014) constituie platforma-cadru pentru definirea reformelor și a priorităților de dezvoltare economică a României pe parcursul unei perioade de 12 luni (iulie 2014 - iunie 2015), în concordanță cu Strategia Europa 2020 și cu documentele rezultate din Semestrul European 2014.

Elaborarea și aplicarea PNR 2014 coincide cu revenirea economică, actuala perioadă fiind văzută ca o oportunitate majoră de a implementa măsurile de reformă bugetară și structurală, care să crească capacitatea economiei românești de a face față pe termen lung presiunilor competitive globale, de a atrage investiții străine directe și de a crea locuri de muncă.

În mod natural, PNR 2014 continuă reformele asumate în PNR 2011-2013 și propune reforme noi, derivate din specificul obiectivelor Strategiei Europa 2020 și al documentelor aferente (inițiative emblematice, Analiza anuală a creșterii 2014, Recomandările Specifice de Țară 2013). În acest context, PNR 2014 include, pe lângă acțiunile nou identificate, și o parte dintre acțiunile aflate deja în curs de implementare (de exemplu, cele referitoare la condiționalitățile ce trebuie respectate de România în relația cu FMI/BM și condiționalitățile ex ante pentru exercițiul financiar 2014-2020).

Economie

Scenariul economic pentru perioada 2014-2017

Creșterea economică					
- modificări procentuale anuale -					
	2013	2014	2015	2016	2017
PIB real	3,5	2,5	2,6	3,0	3,3
PIB nominal	7,1	5,4	5,5	5,5	5,6
Componentele PIB-ului real					
Cheltuielile consumului privat	1,3	2,0	2,9	3,2	3,3
Cheltuielile consumului	-1,8	1,8	1,7	2,5	1,7

guvernamental					
Formarea brută de capital fix	-3,3	2,7	4,0	5,2	6,1
Exporturi de bunuri și servicii	13,5	6,6	4,7	4,5	5,0
Importuri de bunuri și servicii	2,4	5,6	5,5	5,8	6,1
Contribuții la creșterea PIB (procente)					
Cererea internă finală	-0,3	2,1	3,0	3,6	3,9
Modificarea stocurilor	-0,6	0,0	0,0	0,0	0,0
Export net	4,4	0,4	-0,4	-0,6	-0,6

Forța de muncă %					
	2013	2014	2015	2016	2017
Rata de ocupare a populației de 20-64 ani	63,9	64,4	65,0	65,9	66,9
- bărbați	71,6	71,9	72,1	72,9	73,6
- femei	56,2	57,0	58,0	59,0	60,2
Rata șomajului (conf. BIM) - %	7,3	7,1	6,9	6,8	6,7
<i>Sursa: Comisia Națională de Prognoză</i>					

O comparație între cifrele prognozate în PNR 2011-2013 și cele prognozate în PNR 2014 arată un decalaj negativ atât la nivelul creșterii economice cât și la nivelul ocupării forței de muncă, țintele avansate inițial pentru anul 2013 au devenit cu foarte mici diferențe ținte pentru anii 2015 sau 2016 (așadar un decalaj de 2,5-3 ani). În plus, considerăm că atât țintele privind creșterea economică precum și rata șomajului sunt foarte optimiste ținând cont de ultimele evoluții – în august 2014 economia a intrat în recesiune având două trimestre consecutive de scădere, ținta de +2,5 creștere PIB va fi probabil greu de atins (2% fiind o țintă realistă); în perioada 2013-2014 rata șomajului a crescut, iar acest fapt coroborat cu reducerea investițiilor

publice ar putea influența (în continuare) în mod negativ evoluția acestui indicator împreună cu indicatorul privind locurile de muncă nou create.

Recomandările Consiliului UE cu privire la PNR 2014²⁸

Probleme/provocări identificate

- **Fiscalitate** - fraudă fiscală și evaziunea fiscală în domeniul TVA, inclusiv schemele transfrontaliere, accizele, contribuțiile de asigurări sociale și impozitele pe venit, rămân o provocare majoră. Sarcina fiscală suportată de persoanele cu venituri salariale mici și medii rămâne ridicată și încurajează munca nedeclarată și nedeclararea integrală a veniturilor. România se confruntă cu riscuri de sustenabilitate pe termen lung, în special din cauza cheltuielilor legate de îmbătrânirea populației. Există preocupări cu privire la sustenabilitatea și adecvarea sistemului de pensii, având în vedere procentul scăzut al populației active care contribuie la sistemul de asigurări sociale față de procentul persoanelor care beneficiază de drepturi de pensie.
- **Sănătate** - utilizarea ineficientă a resurselor și gestionarea defectuoasă cresc riscul nesustenabilității bugetare în sectorul sănătății. Plățile informale practicate pe scară largă în sectorul public al sănătății afectează în continuare accesibilitatea, eficiența și calitatea sistemului. Au fost demarate reforme menite să îmbunătățească eficiența și sustenabilitatea financiară ale sistemului de sănătate, dar sunt necesare eforturi continue. Reducerea utilizării excesive a internărilor în spitale, precum și îmbunătățirea asistenței medicale primare și a sistemelor de orientare a pacienților către centrele specializate vor asigura un raport mai bun cost-eficacitate.
- **Piața muncii** - rata ridicată de inactivitate, utilizarea insuficientă a potențialului forței de muncă și necesitatea de a spori calitatea și productivitatea muncii sunt în continuare provocări cheie pentru piața forței de muncă din România. Calitatea serviciilor publice de ocupare a forței de muncă și de reconversie profesională este în continuare redusă, în pofida unor măsuri la scară mică. România are un procent ridicat și în creștere de tineri care nu sunt încadrați profesional și nu urmează niciun program educațional sau de formare (17,3 % în 2013). Strategia națională privind îmbătrânirea activă, care este

²⁸ Documentul original poate fi accesat online la următoarea adresă:
http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/csr2014/csr2014_romania_ro.pdf

menită să contribuie la creșterea ratei de ocupare a lucrătorilor în vârstă, a fost amânată, urmând să fie prezentată până la sfârșitul anului 2014.

- **Sărăcie și incluziune socială** - reducerea sărăciei rămâne o provocare majoră. În pofida situației relativ stabile în domeniul ocupării forței de muncă, veniturile brute ale gospodăriilor au scăzut, iar inegalitățile în materie de venituri au crescut. S-a amânat introducerea planificată pentru 2015 a venitului minim de inserție, care combină trei prestații sociale existente (venitul minim garantat, alocația familială și ajutorul pentru încălzirea locuinței). Implementarea Strategiei naționale de integrare a romilor a început în 2012, dar fondurile alocate pentru punerea în aplicare a principalelor planuri de acțiune au fost insuficiente și rezultatele înregistrate sunt modeste.
- **Educație** - reforma educației din 2011, care stabilește o agendă pe termen lung pentru îmbunătățirea calității învățământului la toate nivelurile, nu este încă pe deplin operațională, din cauza insuficienței resurselor financiare și umane. Persistă necorelări importante între competențele absolvenților de învățământ terțiar și cerințele pieței, iar legătura dintre întreprinderi și mediul universitar rămâne deficitară, așa cum indică rata ridicată a șomajului și faptul că mulți absolvenți de universități își găsesc un loc de muncă în profesii care fie nu corespund pregătirii lor, fie sunt sub nivelul lor de calificare
- **Capacitate administrativă** - capacitatea redusă a administrației publice de a elabora și de a pune în aplicare politici constituie în continuare o provocare esențială pentru România, care afectează dezvoltarea globală a țării, mediul de afaceri și capacitatea de investiții publice și care, totodată, nu permite furnizarea unor servicii publice de o calitate suficientă. Eficiența și transparența guvernantei întreprinderilor de stat în aceste sectoare reprezintă o provocare importantă.
- **Fonduri UE** – rata de absorbție a fondurilor UE rămâne una dintre cele mai scăzute din UE. Cauzele sunt: deficiențele de la nivelul sistemelor de gestiune și de control, legislația instabilă și lipsită de coerență în domeniul achizițiilor publice, actori instituționali multipli cu responsabilități suprapuse, corupția și conflictele de interese. Se preconizează că până la sfârșitul anului 2014 va deveni operațional un sistem de verificări ex-ante privind conflictele de interese în atribuirea contractelor de achiziții publice.
- **Cadrul legal** – calitatea precară a reglementărilor, lipsa de transparență și de predictibilitate a cadrului legal afectează negativ întreprinderile și cetățenii. Procedurile administrative/legale complexe îngreunează dezvoltarea (racordarea la rețelele edilitare, energie electrică, plata taxelor, autorizații de construcție). Rezistența la măsurile de

integritate și de combatere a corupției la nivel politic și administrativ este în continuare puternică.

- **Infrastructura de transport** – infrastructura de bază slab dezvoltată din sectorul transporturilor continuă să frâneze creșterea economică a României. Întreținerea deficitară a rețelei feroviare a afectat siguranța și fiabilitatea. Transportul de mărfuri pe căile navigabile interioare rămâne cu mult sub potențialul său, în special pe Dunăre. Ineficiența și guvernanta netransparentă a întreprinderilor de stat din sectorul transporturilor împiedică dezvoltarea rețelei de infrastructuri.

Recomandări

Fiscal

- Să ducă la bun sfârșit programul de asistență financiară UE/FMI respectând pe deplin condiționalitatea în materie de politică inclusă în Memorandumul de înțelegere din 6 noiembrie 2013.
- Să asigure o consolidare fiscală favorabilă creșterii economice și să pună în aplicare strategia bugetară pentru anul 2013 și pentru perioada ulterioară conform calendarului prevăzut.
- Să îmbunătățească activitatea de colectare a impozitelor, să combată munca nedeclarată.
- Să reducă, fără a afecta bugetul, sarcina fiscală suportată de persoanele cu venituri salariale mici și medii.
- Să finalizeze reforma pensiilor începută în 2010 prin egalizarea vârstei de pensionare pentru femei și pentru bărbați.

Sănătate

- Să accelereze reformele în sectorul sănătății cu scopul de a spori eficiența, calitatea și accesibilitatea acestuia, inclusiv pentru persoanele defavorizate și pentru comunitățile îndepărtate și izolate.
- Să intensifice eforturile pentru a reduce plățile informale, inclusiv prin intermediul unor sisteme corespunzătoare de gestiune și de control.

Piața muncii

- Să consolideze măsurile active în domeniul pieței forței de muncă și capacitatea Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă.
- Să acorde o atenție specială activării tinerilor neînregistrați.
- Să consolideze măsurile menite să promoveze capacitatea de inserție profesională a lucrătorilor în vârstă.
- Să elaboreze, în consultare cu partenerii sociali, orientări clare privind stabilirea transparentă a salariului minim, luând în considerare condițiile economice și condițiile pieței muncii.

Educație

- Să asigure creșterea calității și a accesului la învățământul profesional și tehnic, la ucenicii, la învățământul terțiar și la învățarea pe tot parcursul vieții și să le adapteze la necesitățile pieței forței de muncă.
- Să asigure un acces mai bun la serviciile de educație și de îngrijire a copiilor preșcolari.
- Îmbunătățirea accesului persoanelor defavorizate la educație; punerea în aplicare a unei strategii naționale cu privire la fenomenul părăsirii timpurii a școlii, punând accentul pe îmbunătățirea accesului copiilor preșcolari, inclusiv al romilor, la o educație de calitate reprezintă de asemenea măsuri importante.

Administrație publică și guvernare

- Creșterea capacității administrative, prin îmbunătățirea eficienței, a gestionării resurselor umane, a instrumentelor decizionale și a coordonării în cadrul și între diferitele niveluri administrative, precum și prin îmbunătățirea transparenței, a integrității și a răspunderii.
- Accelerarea absorbției fondurilor UE, consolidarea sistemelor de gestiune și de control, creșterea capacității de planificare strategică, inclusiv a elementului bugetar multianual.
- Remedierea deficiențelor persistente din sectorul achizițiilor publice.
- Creșterea calității și eficienței sistemului judiciar, combaterea corupției la toate nivelurile și asigurarea executării efective a hotărârilor instanțelor.

Incluziune socială

- Creșterea eficacității transferurilor sociale, în special pentru copii, creșterea eforturilor pentru integrarea romilor pe piața forței de muncă, pentru a crește rata de școlarizare și

pentru a reduce rata de părăsire timpurie a școlii, prin intermediul unei abordări bazate pe parteneriat și a unui mecanism solid de monitorizare.

Energie și transporturi

- Promovarea eficienței în sectorul energiei și în cel al transporturilor.
- Accelerarea reformei guvernantei corporative a întreprinderilor de stat din sectorul energiei și din cel al transporturilor, precum și sporirea eficienței acestora.

Programul Național de Reformă 2015²⁹

Programul Național de Reformă (PNR) constituie platforma-cadru pentru definirea reformelor structurale și a priorităților de dezvoltare care ghidează evoluția României până în anul 2020, în concordanță cu traiectoria de atingere a obiectivelor Strategiei Europa 2020.

Programul Național de Reformă 2015 al României vizează fructificarea potențialului de creștere prin stimularea competitivității și productivității, consolidarea coeziunii sociale și teritoriale, crearea de noi locuri de muncă - toate acestea urmărind reducerea decalajelor față de celelalte state membre ale Uniunii Europene.

Context și scenarii macroeconomice pentru perioada 2015-2018

Aspectele pozitive la nivelul economiei naționale, enunțate în PNR 2015 sunt:

- Creșterea PIB 2014 cu 2,8%, consolidarea creșterii economice în perioada 2011-2014.
- Deficitul de cont curent al balanței de plăți s-a ajustat în continuare, de la o pondere în PIB de 0,8% în 2013, la 0,5% în 2014.
- Rata de ocupare a populației în vârstă de 20-64 ani a fost de 65,7%. Numărul total de salariați a crescut cu 1,9% comparativ cu anul 2013, iar rata șomajului BIM s-a redus de la 7,1% în 2013 la 6,8% în 2014.
- Rata inflației pentru anul 2014 a atins un minim istoric după 1990, de 1,07%.
- Pentru perioada 2015-2018 se estimează o îmbunătățire graduală a performanței economice a României. Produsul intern brut se va majora în medie cu 3,6% anual. Scenariul se bazează pe îmbunătățirea activității în toate sectoarele economiei, în special în ramurile industriale cu potențial ridicat de export, precum și în sectorul

²⁹ Disponibil online la adresa http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/csr2015/nrp2015_romania_ro.pdf

Informațiile prezentate în această secțiune, acolo unde nu este indicată o altă sursă, provin în totalitate sau sunt sintetizate din PNR 2015

construcțiilor care poate fructifica necesarul de infrastructură existent în toate domeniile.

Scenariu evoluției economice pentru perioada 2015-2018 conform PNR 2015

Indicatori	2014	2015	2016	2017	2018
PIB real	2,8	3,2	3,4	3,7	4
PIB nominal	4,5	5,0	5,7	6,0	6,2
Componente PIB real					
Cheltuieli consum privat	4,5	3,5	3,6	3,9	4,1
Cheltuieli guvernamentale	5,3	1,0	2,0	1,6	1,5
Formarea brută de capital fix	-3,5	4,5	5,5	6,3	6,8
Exporturi bunuri și servicii	8,1	6,1	5,8	6,2	6,3
Importuri bunuri și servicii	7,7	6,5	6,8	7,2	7,2

Riscuri externe negative

Riscurile negative provin în principal de la evoluțiile din Grecia, Ucraina și zona euro. Incertitudinile legate de capacitatea Greciei de a obține în continuare sprijin financiar precum și speculațiile cu privire la o posibilă ieșire din zona euro cu un efect de contagiune în jur ar putea avea un impact negativ. Evoluțiile posibile ale conflictului din Ucraina ar putea avea de asemenea un impact negativ asupra economiilor din regiune. Pe fondul deflației, posibile evoluții adverse ale cererii dar și a încrederii consumatorilor și a firmelor în zona euro pot afecta cererea externă pentru produsele românești.

Oportunități – evoluții pozitive

Evoluțiile pozitive vin din partea măsurilor recente de politică monetară ale Băncii Centrale Europene și al evoluțiilor posibile pe piața petrolului. Impactul măsurilor de relaxare cantitativă, deja demarate, ar putea avea un efect pozitiv mai pronunțat în sensul atenuării presiunilor deflaționiste cu impact pozitiv asupra cererii finale și climatului investițional din zona euro. O menținere a prețului petrolului la nivelurile actuale joase pentru o perioadă mai mare de timp sau o posibilă reducere vor favoriza competitivitatea exporturilor și puterea de cumpărare a populației. Un efect semnificativ este de așteptat pe termen mediu la Planul Juncker.

Puncte slabe (riscuri interne)

Pe plan intern, riscurile sunt în general echilibrate din punct de vedere al afectării ofertei sau cererii interne. După anii agricoli 2013 și 2014 foarte buni, dacă condițiile climatice vor fi defavorabile în 2015, producția agricolă ar putea înregistra o contracție foarte accentuată, cu efect direct în inflație și creștere economică.

Ca risc intern cu impact în toate sectoarele economice și mai ales asupra întreprinderilor mici și mijlocii, trebuie subliniată politica restrictivă de creditare a sectorului bancar, cu toate că rata de politică monetară a fost relaxată. Se așteaptă revigorarea creditului bancar, dar pentru atingerea obiectivelor de creștere economică din 2014 este nevoie de o extindere semnificativă a creditării agenților economici și a populației.

Un alt risc la adresa creșterii economice a României este dat de absorbția fondurilor europene. Cu toate acestea, gradul de absorbție din ultimii ani a crescut considerabil, Guvernul având în continuare ca obiectiv, îmbunătățirea semnificativă și imediată a gradului de absorbție a fondurilor structurale care reprezintă o condiție esențială pentru asigurarea creșterii economice sustenabile și limitarea datoriei externe. Ca urmare, considerăm că în anul 2015 se va înregistra un impact pozitiv asupra creșterii economice peste estimările inițiale.

Puncte tari

Măsurile guvernamentale de relaxare fiscală, scutirea de la impozitare a profitului reinvestit precum și reducerea CAS sunt preconizate a avea un rol important în stimularea investițiilor (prognoză de creștere a acestora) și implicit a creșterii economice.

Măsuri preconizate de reformă³⁰

Consolidarea politicii fiscal-bugetare – obiective și măsuri preconizate

³⁰ Sinteză conform PNR 2015

- Noile măsuri asumate în domeniul fiscal-bugetar vizează modernizarea sistemului de colectare a veniturilor fiscale și gestionarea eficientă a investițiilor publice.
- În ceea ce privește munca nedeclarată și veniturile sub-declarate, care continuă să afecteze veniturile fiscale, în 2015, ANAF (prin noua sa unitate anti-fraudă) va extinde la nivel național proiectul pilot demarat în 2014 vizând reducerea salariilor sub-declarate pe bază de conformare voluntară. Această măsură poate determina creșterea veniturilor bugetare încasate în 2015 din impozite pe venit și contribuții sociale cu circa 2,5 mld. lei.
- Îmbunătățirea gestionării investițiilor publice prin consolidarea capacității de evaluare a noilor proiecte și a capacității de analiză a studiilor de prefezabilitate și fezabilitate a Unității de Evaluare a Investițiilor Publice din cadrul MFP.

Administrație Publică – obiective și măsuri preconizate

- Prioritățile Guvernului în acest domeniu vizează sporirea eficienței administrației publice, îmbunătățirea administrării fondurilor europene, asigurarea securității rețelelor și a sistemelor informatice, continuarea reformei privind sistemul de achiziții public.
- În 2014, a fost elaborat și transmis spre consultare proiectul Strategiei Generale de Descentralizare 2015-2016, pentru 2015 fiind preconizate aprobarea și demararea implementării acestei strategii și revizuirea cadrului legislativ aplicabil procesului de descentralizare.
- Adoptarea Strategiei Naționale pentru consolidarea Administrației Publice 2014-2020.
- În vederea creșterii capacității de absorbție a fondurilor europene, vor continua acțiunile de consolidare a capacității administrative a structurilor responsabile de gestionarea și controlul programelor operaționale, susținere a beneficiarilor pentru asigurarea unui management de proiect eficient și de aplicare a practicilor de control și audit de către organismele abilitate.
- În ceea ce privește utilizarea tehnologiei informației și comunicării (TIC), va fi sporită capacitatea de furnizare a datelor inter-instituționale prin realizarea și implementarea Cadrului Național de Interoperabilitate, simultan cu dezvoltarea sistemului național de securitate cibernetică.
- Reforme în domeniul achizițiilor publice prin finalizarea strategiei naționale pentru acest domeniu pentru perioada 2014-2020.

Mediul de afaceri – obiective și măsuri preconizate

- În acest sector, principalele obiective ale Guvernului sunt: 1) debirocratizare și simplificare a procedurilor administrative, în vederea creării unui mediu favorabil investițiilor publice și private; 2) Creșterea calității și predictibilității reglementărilor; 3) Revitalizarea, consolidarea și diversificarea bazei industriale; 4) Dezvoltarea celor 10

sectoare economice competitive conform Strategiei Naționale pentru Competitivitate 2014-2020; 5) Dezvoltarea serviciilor suport pentru stimularea antreprenoriatului și a creativității în rândul IMM-urilor.

Din punctul de vedere al îmbunătățirii mediului de afaceri în clasamentul *Doing Business 2011* (Raport elaborat de Banca Mondială care analizează situația a 183 de economii ale lumii), România ocupa locul 56. În 2014 România ajunge pe locul 48, o creștere de aproape 10 poziții în ultimii 3 ani. Menționăm că Banca Mondială a schimbat metodologia de calcul, începând cu 2014, și rezultatele nu pot fi comparate în mod direct (performanța României după vechea metodologie ar fi reprezentat o urcare de 2-3 poziții). După cum observăm în figura de mai jos, România înregistrează scoruri foarte bune la creditare (poz. 7), inițierea unei afaceri (poz. 38) și protecția investitorilor minoritari (poz. 40) și scoruri relativ slabe la categoria autorizații de construcție (poz. 140) și accesul la rețeaua de electricitate (poz. 171). De asemenea trebuie remarcată evoluția pozitivă majoră în plata taxelor, unde progresele realizate (indicatorul vizează atât povara fiscală pentru o firmă medie cât și povara administrativă – nivelul birocrăției) au condus la un salt de 76 de locuri.

Doing Business Report 2015			
Indicatori	Poziție 2014	Poziție 2015	Evoluție
	50	48	
Crearea unei afaceri	37	38	-1
Autorizații construcție	139	140	-1
Acces/conectare electricitate	171	171	Nicio schimbare
Înregistrare proprietate	62	63	-1
Creditare	5	7	-2
Protecție investitori minoritari	40	40	Nicio schimbare
Plata taxelor	128	52	+76

Comerț exterior	68	65	+3
Executarea contractelor	52	51	+1
Soluționarea insolvenței	45	46	-1

Sursa: Banca Mondială –Doing Business 2015 Report – Doing Business in Romania
(<http://www.doingbusiness.org/data/exploreeconomies/romania/>)

Ocuparea forței de muncă – obiective și măsuri preconizate

- Principalele obiective stabilite de Guvern în acest domeniu sunt: 1) facilitarea tranzițiilor din șomaj sau inactivitate către ocupare prin introducerea cardului profesional; 2) continuarea finanțării de la bugetul de stat a schemei de ajutor de stat destinată realizării unor investiții - înființarea de noi activități, diversificarea producției sau introducerea de noi tehnologii; 3) Pentru integrarea pe piața muncii a tinerilor NEET³¹, Guvernul României continuă punerea în aplicare a Planului pentru implementarea garanției pentru tineri 2014 - 2015, prin care cca. 66.400 tineri au fost deja angajați în primele patru luni de la înscrierea lor la agențiile de ocupare; 4) În scopul creșterii participării la piața muncii a persoanelor inactive sau a celor aflate în căutarea unui loc de muncă, din FSE 2014 - 2020 sunt finanțate măsuri active de ocupare, scheme de mobilitate ocupațională sau sunt acordate subvenții angajatorilor pentru crearea de noi locuri de muncă; 5) Potrivit Orientării integrate privind stimularea cererii de forță de muncă, sunt alocate fonduri pentru formarea sau consilierea în domeniul antreprenoriatului și înființarea de noi întreprinderi în sectoare economice cu valoare adăugată ridicată; 6) prin FEADR 2014 – 2020 sunt finanțate proiecte de înființare de noi microîntreprinderi și întreprinderi mici; 7) modernizarea instituțiilor cu responsabilități pe piața muncii; 8) crearea, la nivelul ANOFM, a unui sistem de analiză periodică a pieței muncii.

Cercetare, dezvoltare, inovare (CDI) – obiective și măsuri preconizate

- lansarea de noi apeluri pentru proiecte de CDI derulate de întreprinderi inovatoare nou-înființate și întreprinderi de tip start-up sau spin-off, precum și pentru proiecte de cercetare conduse de specialiști din străinătate

³¹ Tineri NEET - Not in Employment, Education or Training –tineri neangajați, care nu se află încă în sistemul educational, care nu urmează un program de instruire profesională

- finalizarea procesului de grupare și clasificare a instituțiilor de cercetare sub coordonarea ANCSI
- adoptarea Planului Național de CDI 2015-2020
- acordarea de facilități fiscale întreprinderilor cu activitate de CD, în 2015 va fi îmbunătățit cadrul legislativ referitor la aplicarea deducerilor pentru cheltuielile de CD la determinarea profitului impozabil, măsură care se estimează că va determina creșterea cheltuielilor private pentru CDI cu 2,4% în 2015, comparativ cu 2014
- finanțarea de activități de instruire a cercetătorilor și a inginerilor în problematica drepturilor industriale și a proprietății intelectuale
- crearea de centre suport pentru elaborarea propunerilor de proiecte pentru programul Orizont 2020 sau alte programe europene/internaționale (inițiative de programare comună, inițiative tehnologice comune, parteneriate europene pentru inovare, CERN, ESA etc.) și finanțarea proiectelor de „teaming” între instituții de cercetare performante din străinătate și instituții de CD din România

În ceea ce privește capacitatea sistemului CDI, decalajele față de media europeană sunt considerabile. Astfel, ponderea cercetătorilor în totalul populației ocupate este de 3,64% în România, față de 9,2% în UE 27, iar ponderea angajaților în activități de cercetare și dezvoltare (CD), în total populație ocupată este de 5,04% în România, față de 15,5% în UE 27. A fost înregistrată, în schimb, o evoluție pozitivă a investițiilor în infrastructura de cercetare, care au crescut, în anul 2010, de peste 6 ori, față de anul 2006 dar ulterior s-a înregistrat o scădere, în special în ultimii 3 ani.

Pentru rezultatele sistemului CDI, concludent este indicatorul agregat al inovării (*Summary Innovation Index – SII*, 2010) care, pentru România este de 0,237, față de 0,516 în UE 27. Decalaje importante înregistrează și ponderea angajaților în activități cu aport intensiv de cunoaștere, în total populație ocupată 6,16% în România, față de 13,03% în UE 27, în condițiile în care ponderea exporturilor de servicii de înaltă și medie tehnologie, în total exporturi, este una apropiată de media europeană 44,91% în România, față de 49,43% în UE 27, iar ponderea exporturilor de produse de înaltă și medie tehnologie, în total exporturi, este peste media europeană 50,14% în România, față de 47,36% în UE 27.

În prezent (2014), conform raportului *Innovation Union Scorecard*, Comisia Europeană³² plasează România în categoria inovatorilor modești, pe locul 25 din 27 (doar Bulgaria și Letonia având un scor mai redus) cu un scor general de performanță în inovație de 0,24 (max . 1) și

³² Innovation Union Scoreboard 2015, accesibil online la adresa http://ec.europa.eu/growth/industry/innovation/facts-figures/scoreboards/files/ius-2015_en.pdf

fluctuând în ultimii 5 ani între 43% și 50% din media UE 27³³. Țara noastră stă foarte bine la numărul de noi doctori în științe (creștere de 11,4% în 2014) dar foarte prost la numărul de doctori în științe non-UE. Alte domenii în care România stă relativ bine comparativ cu media UE sunt numărul de persoane cu educație de nivel II (liceu absolvit) și exportul de servicii bazate pe cunoaștere (knowledge intensive service exports). Pentru restul categoriilor (un total de 25 de indicatori), România obține scoruri în general sub jumătate din media UE 27 sau mai slab.

³³ Documentul original accesibil la următoarea adresă
http://ec.europa.eu/enterprise/policies/innovation/files/ius/ius-2014_en.pdf. Pt. Calcularea scorurilor sunt folosite date din perioada 2009-2013

Indicatori	SCOR		Evoluție	
	EU 27	RO	EU27	RO
Resurse umane				
• Nr. absolvenți doctorat	1,7	1,7	2,8%	11,4%
• Absolvenți educație terțiară	35,8	21,8	3,6%	9,7%
• Tineri care au absolvit liceul	80,2	79,6	0,5%	0,7%
Sisteme de cercetare deschise, transparente, atractive				
• Co-publicații științifice internaționale	343	177	6%	10,9%
• Publicații științifice în primele 10% cele mai citate	11,0	3,5	1,4%	3,3%
• Studenți nivel doctorat non-UE	24,2	2,1	6,3%	-5,8%
Finanțare și sprijin				
• Cheltuieli R&D în sectorul public	0,75	0,30	1,8%	6,0%
• Investiții de tip venture capital	0,277	0,137	-2,8%	-5,3%
Investiții ale firmelor private				
• Cheltuieli ale firmelor cu R&D	1,31	0,12	2,0%	-7,0%
• Cheltuieli cu inovația non R&D	0,56	0,46	-4,7%	-13,7%
Parteneriate & antreprenoriat				
• IMM-uri care inovează intern (in-house)	31,8	10,8	-0,1%	-5,7%
• IMM-uri care colaborează în inovație	11,7	2,9	3,8%	0,5%
• Publicații public-privat	7,3	2,9	1,2%	4,2%
Bunuri intelectuale				
• Aplicații pentru patente PCT	1,98	0,41	0,0%	-0,9%

• Aplicații de patente PCT pentru provocări sociale	0,92	0,21	-0,1%	4,0%
• Mărci comunitare (community trademarks)	5,91	2,33	6,9%	42,7%
• Design comunitar	4,75	0,59	1,6%	44,6%
Inovatori				
• IMM-uri care introduc produse sau procese inovative	38,4	13,2	1,3%	-4,2%
• IMM-uri care introduc inovații în marketing/organizaționale	40,3	25,5	0,8%	-1,4%
• Firme inovative în creștere rapidă	16,2	15,2	0,0%	1,2%
Efecte economice				
• Angajări în activități de cunoaștere intensivă/ridicată	13,9	6,5	0,7%	2,2%
• Contribuția exporturilor produse inovative la balanța comercială	1,27	0,38	0,2%	1,1%
• Exporturi de servicii bazate pe cunoaștere intensivă/ridicată	45,3	45,2	1,0%	1,4%
• Vânzări inovații noi pentru piață sau organizație	14,4	14,3	0,5%	-2,2%
• Venituri externe din licențe și patente	0,77	0,38	3,7%	7,8%

Sursa: adaptat din Innovation Union Scorecard, 2014

Mediu și schimbări climatice – obiective și măsuri preconizate

Din punctul de vedere al schimbărilor climatice și energie, prin *Protocolul de la Kyoto*, România s-a angajat ca până la sfârșitul anului 2012 să se încadreze într-o **țintă intermediară de reducere a emisiilor de GES de 8%** față de anul de referință 1989.

Măsuri preconizate

- operaționalizarea Strategiei Naționale privind Schimbările Climatice 2013-2020 prin adoptarea Planului Național de Acțiune privind Schimbările Climatice.
- realizarea a sistemului integrat de protecție împotriva riscului de inundații.

- acțiuni de instruire a personalului implicat în aplicarea efectivă a legislației de mediu a UE referitoare la evaluarea strategică de mediu (SEA) și la evaluarea impactului asupra mediului (EIA).

Surse regenerabile de energie

- Îmbunătățirea eficienței sistemelor de sprijin pentru energia din surse regenerabile prin evaluarea anuală a indicatorilor specifici (investiție specifică/MW putere instalată, rata internă de rentabilitate) necesari analizei de supracompensare a sistemului de promovare prin certificate verzi.
- realizarea de investiții inițiale și re tehnologizarea hidrocentralelor, precum și pentru investiții inițiale și re tehnologizarea centralelor de producere a energiei termice ce utilizează energia geotermală.
- susținerea producției de energie din surse regenerabile mai puțin exploatate (biomasa/biogaz, geotermal).
- Adoptarea Strategiei energetice a României pentru perioada 2015-2035.

Eficiență energetică

- Obiectivul principal al măsurilor este creșterea eficienței energetice. Acesta urmează să fie realizat prin măsuri precum: modernizarea parcului de material rulant la METROREX (sectorul transport), promovarea unor sisteme de măsură, evidență și monitorizare a consumurilor de energie în sectorul industrial, realizarea și modernizarea centralelor electrice de cogenerare de înaltă eficiență pe gaz natural și biomasă la nivelul întreprinderilor care utilizează gaze reziduale provenite din procese industriale, modernizarea sistemelor centralizate de transport și distribuție a energiei termice și creșterea eficienței energetice în clădirile rezidențiale, clădirile publice și sistemele de iluminat public.

Reducerea ratei părăsirii timpurii a școlii

- Dezvoltarea educației timpurii prin Programul național de stimulare timpurie a copilului.
- Continuarea reformei curriculare pentru învățământul gimnazial, liceal și profesional prin elaborarea Planurilor-cadru pentru învățământul gimnazial și liceal, a unui document care fundamentează modelul curricular și a unui calendar de elaborare a noului curriculum și programelor școlare.
- Consolidarea accesului la resurse și instrumente digitale în învățământul preuniversitar.
- Elaborarea Strategiei naționale privind infrastructura educațională.
- Consolidarea învățământului profesional și tehnic prin dezvoltarea componentei de învățare la locul de muncă.

- Adoptarea Strategiei privind reducerea ratei părăsirii timpurii a școlii.

Creșterea ponderii populației cu vârsta de 30-34 ani cu nivel de educație terțiară

- implementarea Cadrului strategic pentru creșterea participării, calității și eficienței învățământului terțiar din România 2014-2020.
- Sprijinirea studenților din mediul rural, a grupurilor dezavantajate și a studenților non-tradiționali pentru participarea în învățământul terțiar prin implementarea de programe sociale.
- creșterea calității învățământului superior prin dezvoltarea și implementarea unei abordări integrate – consorțiu și calitate în învățământ superior - în cadrul unui proiect care va viza creșterea accesului la educație a 1000 de studenți, formarea/perfecționarea a 500 persoane (actori-cheie implicați în procesele și activitățile universitare, la nivel de sistem) și îmbunătățirea managementului universitar.
- implementarea Strategiei de învățare pe tot parcursul vieții pentru crearea și dezvoltarea unui cadru de învățare pe tot parcursul vieții, deschis și accesibil.

Incluziune socială / Reducerea sărăciei

- adoptarea de măsuri de activare pe piața muncii a persoanelor din grupurile dezavantajate.
- protecția socială a celor mai vulnerabile categorii ale populației prin alocări bugetare pentru finanțarea alocației pentru susținerea familiei și ajutoarele pentru încălzire.
- consolidarea capacității furnizorilor publici și privați de servicii sociale prin intermediul unor proiecte și instruiți care să crească nivelul de competențelor specialiștilor din domeniu.
- facilitarea tranziției de la serviciile sociale furnizate în sistem instituționalizat la serviciile asigurate la nivelul comunității prin finanțarea serviciilor comunitare sau a celor de îngrijire pe timp de zi sau la domiciliu.
- reducerea sărăciei prin asigurarea ajutorului alimentar de bază și facilitarea accesului la educație pentru copiii cei mai săraci.
- finanțarea de măsuri vizând intrarea/menținerea pe piața muncii sau în sistemul de educație și formare a persoanelor dezavantajate, dezvoltarea antreprenoriatului social și furnizarea serviciilor sociale sau a serviciilor oferite în cadrul centrelor comunitare integrate medico-sociale.
- realizarea de investiții pentru crearea, îmbunătățirea și extinderea tuturor tipurilor de infrastructură la scară mică din spațiul rural.
- îmbunătățirea accesului persoanelor vulnerabile la servicii de sănătate.

- îmbunătățirea eficienței și a sustenabilității financiare a sistemului de sănătate, prin implementarea măsurilor privind sistemul centralizat de achiziții publice pentru zece grupe principale de medicamente.
- creșterea accesului persoanelor la servicii medicale de calitate și continuarea informatizării sistemului de sănătate.

Recomandare a Consiliului UE privind Programul național de reformă al României pentru 2015 și care include un aviz al Consiliului privind Programul de convergență al României pentru 2015³⁴

În continuare sunt expuse principalele probleme și recomandări identificate de către Consiliul UE privind PNR 2015.

Probleme

Economie

- Pe baza evaluării Programului de convergență și ținând seama de previziunile sale din primăvara anului 2015, Comisia consideră că există riscul ca România să nu respecte prevederile Pactului de stabilitate și de creștere, în special datorită măsurilor de relaxare fiscală care vor conduce la un deficit de peste 3%.

Demografie

- Tendințele demografice pe termen mediu și lung și nivelul scăzut de dezvoltare a pieței forței de muncă pot pune în pericol sustenabilitatea pe termen lung a sistemului de pensii.
- Sarcina fiscală pentru persoanele cu venituri mici este în continuare ridicată (40%) în comparație cu alte țări europene. Frauda fiscală și evaziunea fiscală reprezintă în continuare o provocare majoră și diminuează veniturile fiscale.

Ocuparea forței de muncă

- Ratele de ocupare a forței de muncă și de activitate continuă să fie scăzute în rândul femeilor, al tinerilor, al vârstnicilor și al romilor. Pentru a putea oferi servicii personalizate și a avea rezultate mai coerente pentru toate grupurile vizate, Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă ar avea nevoie de o capacitate sporită, în special în ceea ce privește personalul, și de un cadru de acțiune integrat pentru măsurile cofinanțate prin fondurile structurale și de investiții europene.

³⁴ Document disponibil online la adresa http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/csr2015/csr2015_romania_ro.pdf

Educație

- rata părăsirii timpurii a școlii rămâne cu mult peste media din UE; disponibilitatea și accesul la serviciile de educație și de îngrijire a copiilor preșcolari sunt limitate, în special în zonele rurale și pentru comunitatea romilor; participarea la învățarea pe tot parcursul vieții este încă mult sub media din UE; calitatea învățământului superior și relevanța acestuia pentru piața forței de muncă sunt inadecvate, iar rata de absolvire a învățământului terțiar se clasează în continuare pe penultimul loc la nivelul UE.
- se înregistrează întâzieri semnificative în adoptarea Strategiei naționale pentru reducerea părăsirii timpurii a școlii.

Sănătate

- Sistemul de sănătate din România se caracterizează prin rezultate slabe în urma tratamentelor, accesibilitate financiară și geografică precară, finanțare scăzută și utilizare ineficientă a resurselor.
- Există o dependență mare de serviciile de spitalizare și sistemul suferă din cauza rețelei spitalicești în mare parte ineficiente, a rețelelor de trimiteri slabe și fragmentate și a unui procentaj scăzut de cheltuieli destinate asistenței medicale primare.
- Plățile informale practicate pe scară largă în sectorul public al sănătății reduc în continuare accesibilitatea, eficiența și calitatea sistemului.

Sărăcie și excluziune socială

- Reducerea sărăciei și a excluziunii sociale continuă să fie o provocare majoră pentru România. Deși este în scădere, rata persoanelor expuse riscului de sărăcie sau de excluziune socială rămâne ridicată, atingând 40% în 2013, cu mult peste media din UE (24,5%).
- Eficacitatea transferurilor sociale (cu excepția pensiilor) în reducerea sărăciei pare limitată și este deosebit de scăzută în cazul copiilor. Transferurile sociale nu sunt legate în mod adecvat de măsurile de activare.
- Punerea în aplicare a reformei asistenței sociale din 2011 prezintă în continuare întâzieri. Adoptarea strategiei privind incluziunea socială și combaterea sărăciei, precum și a planurilor de acțiune conexe, a fost amânată. S-au înregistrat progrese limitate în ceea ce privește introducerea venitului minim de inserție, care ar simplifica asistența socială prin combinarea a trei transferuri sociale existente.

Capacitate administrativă

- Capacitatea administrativă a României este scăzută, fragmentată și caracterizată de o delegare neclară a responsabilităților, reprezentând astfel o frână pentru competitivitatea economiei.
- Se remarcă întârzieri considerabile privind aplicarea Strategiei pentru consolidarea administrației publice.
- S-au înregistrat unele progrese în ceea ce privește sporirea independenței, calității și eficienței sistemului judiciar, combaterea corupției la toate nivelurile și asigurarea executării efective a hotărârilor judecătorești. Cu toate acestea, nivelul executării efective a hotărârilor judecătorești rămâne în multe cazuri scăzut și s-au realizat progrese limitate în prevenirea și combaterea micilor acte de corupție.
- Întreprinderile de stat sunt afectate de o productivitate inferioară standardelor, contribuie la lipsa de lichiditate din economie, sunt o povară pentru bugetul public general - ca pasive contingente - și reprezintă 50 % din arieratele fiscale combinate ale tuturor întreprinderilor.
- Cadrul actual de guvernanță al acestora nu previne interferențele politice în gestionarea curentă a întreprinderilor și nu garantează o separare între calitatea de proprietar a autorităților și funcția acestora de elaborare a politicilor. Nu s-a înregistrat nici un progres în sfera guvernancei corporative.

Consiliul UE RECOMANDĂ Guvernului României

1. Să ia toate măsurile necesare pentru a finaliza programul de asistență financiară.
2. Să limiteze abaterea de la obiectivul bugetar pe termen mediu din 2015 la maximum 0,25% din PIB, astfel cum se specifică în cadrul programului de asistență pentru balanța de plăți 2013-2015 și, în 2016, să revină la obiectivul pe termen mediu. Să pună în aplicare strategia cuprinzătoare de respectare a obligațiilor fiscale, să consolideze sistemele de control pentru a combate munca nedeclarată și să continue procesul de egalizare a vârstei de pensionare pentru bărbați și femei.
3. Să consolideze măsurile privind piața forței de muncă, în special în cazul tinerilor neînregistrați și al șomerilor pe termen lung. Să se asigure că Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă dispune de personal adecvat. Să stabilească, în consultare cu partenerii sociali și în conformitate cu practicile naționale, orientări clare privind stabilirea transparentă a salariului minim. Să introducă venitul minim de inserție. Să crească oferta și calitatea serviciilor de educație și îngrijire a copiilor preșcolari, în special în cazul romilor. Să adopte Strategia națională pentru reducerea părăsirii timpurii a școlii. Să continue Strategia Națională de Sănătate 2014-2020 pentru a remedia aspecte precum gradul redus de accesibilitate, nivelul scăzut de finanțare și ineficiența resurselor.

4. Să adopte legea privind reformarea guvernantei corporative a întreprinderilor de stat.

Concluzii PNR 2015 și Recomandările Consiliului

1. Măsurile de reformă, preconizate de PNR 2015 sunt concentrate pe cele 5 domenii de importanță definite în cadrul strategiei EUROPA 2020, astfel că există un grad ridicat de corelare între nivelul european și nivelul național, din perspectiva principalelor direcții de dezvoltare (un aspect pozitiv).
2. Principalele capitole la care România se menține în graficul asumat sau chiar și-a atins țintele sunt pe sectorul energetic (emisiile de gaze cu efect de seră, surse de energie regenerabilă, eficiența energetică), ocuparea forței de muncă (20-64 ani) și educația terțiară (30-34 ani). Pentru aceste categorii, în cazul în care nu apar schimbări neprevăzute majore la nivel economic sau social, țintele preconizate pentru anul 2020 vor fi atinse.
3. Principalele întârzieri sunt înregistrate în sfera finanțării CDI, abandonului școlar și a populației expuse riscului de sărăcie sau excluziune socială. Finanțările pentru componenta de CDI sunt în scădere pentru ultimii 3 ani iar alocările actuale sunt de aproximativ 7 ori mai mici decât ținta asumată pentru 2020. De asemenea, numărul persoanelor expuse sărăciei sau excluziunii sociale continuă să fie foarte ridicat, aprox. 40% din populație, comparativ cu media europeană (24,5%). Abandonul școlar rămâne o problemă datorită inversării trendului pozitiv din perioada 2010-2013, în anul 2014.
4. Merită reținute și problemele specifice semnalate de Consiliu UE în zona educației – calitatea precară a învățământului universitar și relevanța scăzută pentru piață și participarea la programe de învățare pe tot parcursul vieții este mult sub media europeană .
5. Capacitatea administrativă este în continuare un punct slab, în special datorită întârzierilor considerabile în implementarea strategiilor specifice din administrație și a managementului defectuos al companiilor de stat.
6. La nivelul structurii și construcției logice a PNR 2015, deși acesta este construit pe scheletul EUROPA 2020, majoritatea obiectivelor/acțiunilor incluse în document sunt fie formulate într-un limbaj vag – exp. asigurarea calității în învățământul superior prin restructurarea și eficientizarea sistemului de învățământ superior la nivel național, prin dezvoltarea și implementarea unei abordări integrate – fie fac referiri la programe și politici existente deja în momentul semnalării problemelor și care au o relevanță scăzută pentru soluționarea acestor probleme– ex. MECS va continua implementarea programelor sociale pentru studenți (burse, subvenții pentru cazare și masă, decontarea parțială a transportului).

Relevanța pentru orașul Năsăud

PNR 2015 reprezintă în prezent singurul document la nivel național care este corelat în mod integrat cu strategia EUROPA 2020, pe toate cele 5 domenii – CDI, Ocuparea forței de muncă, Educație, Schimbări climatice și sustenabilitate energetică și Combaterea sărăciei și a excluziunii sociale. Autoritățile locale pot utiliza actualul document ca orientare strategică generală la nivel național pentru a identifica pe de-o parte domeniile în care guvernul central s-a angajat să ia măsuri precum și oportunitățile de finanțare existente pe sectoarele cu relevanță pentru oraș. Nu în ultimul rând PNR 2015 oferă o perspectivă comprehensivă asupra stadiului de dezvoltare pe domenii prioritare, informațiile putând fi folosite ca input pentru orice fel de demers strategic sectorial. Pe de altă parte, autoritățile locale ar trebui să ia în calcul instabilitatea politică ca factor perturbator și dezvoltarea unor programe și proiecte care să fie influențate (pe cât posibil) mai puțin de acest factor.

Acord de parteneriat România-CE pentru perioada de programare 2014-2020³⁵

În anul 2012, Comisia Europeană a emis o poziție oficială cu privire la dezvoltarea unui Acord de Parteneriat pentru perioada 2014-2020. Acest document identifică principalele provocări, sugerează o serie de priorități de finanțare și indică factorii care pot influența îndeplinirea cu succes a obiectivelor.

Principalele provocări identificate de CE³⁶:

1. Participarea redusă pe piața forței de muncă

O problemă critică se referă la **participarea redusă pe piața forței de muncă**. În ultimii ani, România a înregistrat tendințe ușor descrescătoare ale ratei ocupării forței de muncă și sunt necesare eforturi suplimentare pentru atingerea obiectivului național de 70 %. Într-un clasament **al celor mai scăzute rate ale ocupării forței de muncă din UE, România se situează pe poziția a șasea**. Deosebit de afectați de tendințele care se agravează sunt tinerii, care se confruntă cu o rată a șomajului în creștere – fenomenul este destul de complex, îngrijorătoare fiind creșterea categoriei de tineri care nu au loc de muncă și nu urmează nici studii sau cursuri de formare

³⁵ Raportul integral poate fi găsit la următoarea adresă http://www.fonduri-ue.ro/res/filepicker_users/cd25a597fd-62/2014-2020/acord-parteneriat/Partnership_Agreement_2014RO16M8PA001_1_2_ro.pdf

³⁶ Informațiile sunt preluate din documentul intitulat " Poziția serviciilor Comisiei cu privire la dezvoltarea unui Acord de parteneriat și a unor programe în ROMÂNIA în perioada 2014-2020", disponibil online la adresa http://ec.europa.eu/regional_policy/what/future/pdf/partnership/ro_position_paper_ro.pdf

profesională. Proportia ocupării forței de muncă în activități agricole rămâne ridicată, deși înregistrează o ușoară scădere. Nu în ultimul rând, **grupurile vulnerabile (în special romii) se confruntă cu dificultăți de integrare pe piața forței de muncă.**

Situația pe piața forței de muncă nu se va îmbunătăți pe termen lung fără remedierea blocajelor din sistemul de educație și formare profesională. România se numără printre țările cu **cele mai slabe performanțe din UE în ceea ce privește părăsirea timpurie a școlii, numărul persoanelor cu studii terțiare și competențele de bază.** România se confruntă cu un **dezechilibru persistent între nevoile pieței forței de muncă și competențele profesionale**, în special din cauza problemei calității învățământului profesional și terțiar. Participarea adulților la procesul de învățare pe tot parcursul vieții reprezintă o provocare majoră, deoarece România înregistrează un decalaj semnificativ față de media UE 27.

În final, **ponderea populației expuse riscului de sărăcie sau excluziune socială este a doua ca valoare la nivelul UE.** Având în vedere dimensiunea și intensitatea fenomenului sărăciei, obiectivul României pentru 2020 nu este, în mod evident, unul ambițios. Deosebit de afectate sunt persoanele care locuiesc în zonele rurale și grupurile vulnerabile, cum ar fi minoritatea romă. Reducerea rapidă a sărăciei va reprezenta o provocare și în contextul sărăciei în rândul persoanelor încadrate în muncă și al disparităților teritoriale.

2. Infrastructură subdezvoltată

Infrastructura subdezvoltată din România în domeniul TIC și al transporturilor rămâne un obstacol în calea creșterii economice și a ocupării forței de muncă. Sistemul feroviar se confruntă cu o scădere a cererii privind transportul de marfă și de pasageri, din cauza vitezei scăzute, a creșterii timpului de călătorie și a fiabilității și siguranței reduse a rețelei, ca urmare a investițiilor insuficiente și întreținerii necorespunzătoare. Lungimea rețelei este excesivă în raport cu traficul și capacitatea de finanțare. Este nevoie de o restructurare și modernizare majoră a rețelei prioritare. **Accesibilitatea internațională și conexiunile interregionale**, în special între polii de creștere economică, sunt afectate de numărul foarte de mic de kilometri de autostradă, care diminuează atractivitatea României pentru investițiile industriale. Acest lucru contribuie, de asemenea, la rata crescută de decese cauzate de accidente rutiere și a congestionărilor, o sursă de costuri economice importante.

Navigația pe căile interioare este cu mult sub potențialul său real, în principal pe Dunăre, iar transportul intermodal este subdezvoltat.

România este afectată de acoperirea relativ redusă de bandă largă, în special în zonele rurale, și de un nivel foarte scăzut de utilizare a benzii largi – deși recent este în creștere – cele mai multe abonamente fiind rapide (60 % peste 10 Mbps). Această situație împiedică potențialul de

dezvoltare locală. Rata utilizării internetului este, de asemenea, redusă, atât pentru gospodării, cât și pentru operatorii economici, comerțul electronic fiind aproape inexistent.

3. Competitivitate scăzută și sistem precar de cercetare și inovare

Economia se compune în mod covârșitor din IMM-uri, care au un nivel scăzut de competitivitate, concentrate în domenii cu valoare adăugată mică, specializate în industriile cu o utilizare intensivă a forței de muncă. Productivitatea din industrie și servicii rămâne cu mult sub media UE (60%). Operatorii economici întâmpină dificultăți în ceea ce privește creșterea, cifrele de afaceri fiind mici, iar dominanța microîntreprinderilor copleșitoare (90 %); creșterea este împiedicată de mai multe obstacole: lipsa forței de muncă cu nivel mediu și înalt de calificare, accesul la finanțare, birocratizarea excesivă cu o guvernare ineficientă în ceea ce privește mediul de afaceri, o piață cu o structură instituțională fragmentată și inconsecventă și spirit antreprenorial scăzut, în special în zonele rurale și de pescuit.

Amplasamentul IMM-urilor relevă, de asemenea, **dezechilibre teritoriale persistente între regiuni și între zonele urbane și cele rurale**. Acestea din urmă, necesită o dezvoltare locală consolidată, crearea infrastructurilor locale necesare și încurajarea potențialului economic în prezent insuficient exploatat al sectoarelor respective. Aceste sectoare sunt afectate de o profitabilitate redusă și angajează o cotă ridicată artificial a populației; sunt necesare oportunități de noi locuri de muncă în alte sectoare ale economiei concurențiale, care, în curând, se vor confrunta cu declinul demografic al forței de muncă, prin ajustarea corespunzătoare a competențelor forței de muncă.

Sprijinul public pentru cercetare și dezvoltare este extrem de scăzut în raport cu obiectivele pentru 2020, situându-se în medie între 0,3 % și 0,5 % din PIB. România este, prin urmare, încurajată să depună în continuare eforturi pentru atingerea obiectivelor sale naționale. Mai mult decât atât, sprijinul pentru cercetare și dezvoltare este în mare măsură ineficient, cu un sistem de cercetare și inovare fragmentat, priorități insuficient bazate pe cerere, conexiuni internaționale slabe, resurse publice limitate distribuite unui număr mare de executanți de cercetare cu performanțe inegale și absența unei mase critice în ceea ce privește calitatea rezultatelor cercetării, care nu se transformă în cercetare aplicată și în aplicații inovatoare. Sectorul este neatractiv pentru tinerii cercetători, iar România suferă de un mare „exod de creiere” în rândul cercetătorilor calificați și cu experiență. Nivelul alarmant de scăzut al cheltuielilor private reflectă condițiile-cadru nefavorabile pentru activități de cercetare și inovare și legăturile slabe între educație, cercetare și mediul de afaceri, investitorii privați fiind, în același timp, descurajați de dispozițiile legislative inadecvate privind proprietatea intelectuală.

4. Utilizarea inefficientă a resurselor

Intensitatea energetică a PIB-ului în România este mult mai ridicată decât media la nivelul UE, având un impact negativ asupra competitivității operatorilor economici. De asemenea, aceasta contribuie la generarea unor niveluri ridicate de emisii de GES, care se situează pe locul al doilea în clasamentul celor mai ridicate niveluri de emisii pe cap de locuitor din UE. **Eficiența energetică a operatorilor industriali și a locuințelor necesită investiții substanțiale**, care până în prezent au fost îngreunate de lipsa unor strategii eficiente, de mecanisme de punere în aplicare și instituții slabe, precum și de lipsa de profitabilitate care decurge din prețurile reglementate la energie. Eficiența energetică ar trebui să fie, de asemenea, o soluție pentru **creșterea consumului de energie din surse regenerabile**, în special în contextul liberalizării viitoare a prețurilor. De asemenea, lipsa unor planuri generale coerente și durabile privind transportul urban, împreună cu infrastructurile învechite și gestionarea inefficientă, a condus la creșterea congestionării traficului urban, o sursă de costuri economice și emisii poluante. Deși România aproape că și-a atins obiectivul general privind energia regenerabilă, unele surse (solare sau geotermale) rămân nesemnificative până în prezent, în pofida potențialului real.

România încă este afectată de o **dotare foarte scăzută în ceea ce privește infrastructura de mediu**, în ceea ce privește colectarea și tratarea apelor uzate sau alimentarea cu apă. Situația gestionării deșeurilor este una dintre cele mai grave din Uniunea Europeană, cu deficiențe deosebite în primele etape ale ierarhiei deșeurilor. Deși 60 % din apele de suprafață sunt în stare bună, există încă surse semnificative de poluare difuză și punctuală cu nitrați, fosfor și pesticide. Eutrofizarea este, de asemenea, larg răspândită, fiind în parte generată de practicile agricole. Pe teritoriul României există numeroase soluri poluate din cauza amplasamentelor industriale sau miniere, împiedicând dezvoltarea locală.

România dispune de o **biodiversitate remarcabilă**, dar se confruntă cu amenințări grave de pierderi, inclusiv în Marea Neagră, din cauza scăderii efectivelor de animale, a abandonării practicilor agricole tradiționale, a creșterii abandonului terenurilor agricole și a defrișărilor ilegale. Utilizarea durabilă a resurselor marine, inclusiv prevenirea pescuitului excesiv, este importantă pentru dezvoltarea în continuare a economiei albastre a țării.

România se confruntă frecvent cu condiții meteorologice extreme, care se vor accentua odată cu schimbările climatice, și cu consecințele ulterioare ale acestora: inundații, probleme de sănătate legate de valurile de caniculă, deficite de apă. Ea este, de asemenea, vulnerabilă la alte riscuri, cum ar fi eroziunea, în special în zonele de coastă, incendiile de pădure, cutremurele sau noile riscuri industriale. Cu toate acestea, lipsesc instrumentele metodologice și competențele necesare pentru pregătirea în mod eficient a prevenirii riscurilor și a planurilor de management și punerea în aplicare a structurilor de gestionare a riscurilor.

5. Administrație și guvernanță publică precară

Ineficiența administrației publice din România, caracterizată de un **mediu supra-reglementat și proceduri greoaie și ineficiente**, afectează mediul de afaceri și atractivitatea țării, dar și capacitatea de investiții publice. Aceste deficiențe conduc, de asemenea, la un **deficit al capacității de elaborare a politicilor**, combinat cu unități de politică sectorială insuficient calificate și abilitate, incapabile să conceapă o viziune politică și documente strategice, precum și cu lipsa de competențe de management și coordonarea ineficientă a politicii strategice și operaționale. Acestea sunt ancorate în deficiențele de guvernanță structurale subiacente, confirmate în cadrul administrațiilor naționale și locale, care generează la rândul lor o aversiune față de riscuri, responsabilitate și decizie. Asistența externă substanțială acordată începând cu procesul de pre-aderare nu s-a materializat în îmbunătățiri endogene durabile, iar inițiativele izolate de e-guvernare s-au dovedit ineficiente, acestea nefiind integrate în programe cuprinzătoare de modernizare la nivel ministerial.

Dificultăți similare sunt întâlnite în sistemul judiciar, a cărui lipsă de eficacitate și de responsabilizare este subliniată de monitorizarea desfășurată în cadrul Mecanismului de Cooperare și Verificare. Incapacitatea sistemului juridic și instituțional național de a face față în mod eficient fraudei sau conflictelor de interese a generat preocupări.

Același document identifică o serie de priorități de finanțare ale CE cu obiectivele tematice aferente (vezi tabelul de mai jos)³⁷

Priorități de finanțare	Obiective tematice asociate
Îmbunătățirea capitalului uman prin creșterea ratei ocupării forței de muncă și politici mai bune de incluziune socială și educație	- Promovarea ocupării forței de muncă și sprijinirea mobilității forței de muncă; - Promovarea incluziunii sociale și combaterea sărăciei; - Investițiile în educație, competențe și învățare pe tot parcursul vieții;
Dezvoltarea unei infrastructuri moderne pentru creștere economică și locuri de	- Promovarea unor sisteme de transport durabile și eliminarea blocajelor din

³⁷ Informațiile sunt preluate din documentul intitulat "Poziția serviciilor Comisiei cu privire la dezvoltarea unui Acord de parteneriat și a unor programe în ROMÂNIA în perioada 2014-2020", disponibil online la adresa http://ec.europa.eu/regional_policy/what/future/pdf/partnership/ro_position_paper_ro.pdf

muncă	cadrul infrastructurilor rețelelor majore; - Îmbunătățirea accesului, utilizării și calității tehnologiilor informației și comunicațiilor.
Promovarea competitivității economice și a dezvoltării locale	- Consolidarea cercetării, dezvoltării tehnologice și inovării; - Îmbunătățirea competitivității întreprinderilor mici și mijlocii, a sectorului agricol (pentru FEADR) și a sectorului pescuitului și acvaculturii (pentru FEPAM).
Optimizarea utilizării și protejării resurselor și a activelor naturale	- Sprijinirea tranziției către o economie cu emisii scăzute de dioxid de carbon în toate sectoarele; - Promovarea adaptării la schimbările climatice, a prevenirii și gestionării riscurilor; - Protecția mediului și promovarea utilizării eficiente a resurselor.
Modernizarea și consolidarea administrației naționale și a sistemului judiciar	- Consolidarea capacității instituționale și o administrație publică eficientă; - Îmbunătățirea accesului, utilizării și calității tehnologiilor informației și comunicațiilor.

Conform Acordului de Parteneriat 2014-2020, Ministerul Fondurilor Europene a transpus provocările identificate de CE în 2012 în 5 dimensiuni strategice pentru care a dezvoltat 11 obiective:

<i>Dimensiune</i>	<i>Obiectiv tematic</i>
-------------------	-------------------------

Competitivitate	1. Consolidarea cercetării, dezvoltării tehnologice și inovării;
Oameni și societate	1. Îmbunătățirea accesului, utilizării și calității tehnologiilor informației și comunicațiilor
	2. Îmbunătățirea competitivității întreprinderilor mici și mijlocii, a sectorului agricol (pentru FEADR) și a sectorului pescuitului și acvaculturii (pentru FEPAM).
	6. Protecția mediului și promovarea utilizării eficiente a resurselor
	2. Îmbunătățirea accesului, utilizării și calității tehnologiilor informației și comunicațiilor
Infrastructură	8. Promovarea ocupării sustenabile a forței de muncă și sprijinirea mobilității acesteia
	9. Promovarea incluziunii sociale, combaterea sărăciei și a discriminării
	10. Investiție în educație, competențe și învățare pe tot parcursul vieții
	1. Consolidarea capacității instituționale și dezvoltarea unei administrații publice eficiente
Resurse	2. Îmbunătățirea accesului, utilizării și calității tehnologiilor informației și comunicațiilor
	7. Promovarea unor sisteme de transport sustenabil și eliminarea blocajelor din cadrul infrastructurilor rețelelor majore
	9. Promovarea incluziunii sociale, combaterea sărăciei și a discriminării
	4. Sprijinirea tranziției către o economie cu emisii scăzute de dioxid de carbon în toate sectoarele
Administrație și	5. Promovarea adaptării la schimbările climatice, a prevenirii și gestionării riscurilor
	6. Protecția mediului și promovarea utilizării eficiente a resurselor
	7. Promovarea unor sisteme de transport sustenabil și eliminarea blocajelor din cadrul infrastructurilor rețelelor majore
	9. Promovarea incluziunii sociale, combaterea sărăciei și a discriminării
Administrație și	2. Îmbunătățirea accesului, utilizării și calității tehnologiilor informației și

guvernare	comunicațiilor
	11. Consolidarea capacității instituționale și dezvoltarea unei administrații publice eficiente

Concluzii și relevanță pentru orașul Năsăud

Acordul de Parteneriat cu UE 2014-2020 prezintă liniile principale de acțiune privind activitățile finanțate din fonduri europene. Din acest motiv el reprezintă un document cheie, cu un potențial ridicat de impact la nivel județean. Autoritățile locale trebuie să acorde atenție în special Programelor Cadru de Implementare:

- POR
- POC (POSCCE)
- POCU (POSDRU)
- POS Mediu
- POS Transporturi
- POCA (PODCA)
- POAT

Odată lansate, pentru perioada 2015-2020, aceste programe vor oferi oportunități de finanțare importante, suma de care dispune România pentru perioada 2014-2020 depășind 21 de mld. euro.

Strategia Națională pentru Competitivitate Economică 2014-2020

Strategia Națională pentru Competitivitate (SNC) reprezintă un document strategic al Ministerului Economiei, elaborat prin consultări atât cu mediul privat, cât și cu ministerele de linie (în special cu Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale, Ministerul Educației Naționale, Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice), pentru corelarea intervențiilor dedicate competitivității, având în vedere domeniile naționale de excelență, inclusiv din perspectiva dimensiunii teritoriale și a dezvoltării rurale.

Elaborarea Strategiei își propune să conducă la un document de politică publică în domeniul competitivității care este structurat în această etapă în următoarele secțiuni principale:

- Contextul competitiv al economiei României, în cadrul căruia sunt analizate provocările la care această Strategie va încerca să răspundă, în principal în perioada 2014-2020;
- Definirea viziunii și priorităților strategiei, împreună cu obiectivele pentru realizarea acestora.

Provocările cheie la care această Strategie încearcă să răspundă includ:

- Reglementarea mediului de afaceri;
- Încrederea (lipsa de colaborare) între actorii de pe piață (firme, instituții, autorități);
- Antreprenoriatul (demografia, structura, reziliența mediului de afaceri);
- Resursele umane și educația (masa critică și calitatea forței de muncă);
- Inovarea (cererea și oferta de produse ale cercetării, masa critică de cercetători și firme inovative);
- Creativitatea (cultura antreprenorială, comunitatea de inovare);
- Eficiența (utilizarea resurselor);
- Excelența (sectoare prioritare și competitivitate internațională).

Obiectivul SNC este să integreze aceste provocări într-o viziune coerentă, pe termen mediu, suport pentru pachetul de inițiative și acțiuni care vor conduce la implementarea ei în perioada 2014-2020, în concordanță cu domeniile prioritare strategice ale României, mai ales în direcțiile cercetării și inovării, ocupării și dezvoltării regionale prin activități agricole și industriale competitive.

Sectoare economice de specializare inteligentă

Analizele efectuate au condus la identificarea a 10 sectoare economice cu potențial de specializare inteligentă (tabelul de mai jos). Scopul acestui exercițiu de identificare a ramurilor cu potențial mare de specializare inteligentă este de a sublinia importanța convergenței politicilor și inițiativelor publice și private în direcția dezvoltării acestor domenii în baza a trei motive principale, redată pe scurt astfel:

- Dinamica structurală a economiei, care a adus sectoare noi pe poziții competitive (pozițiile 1-3, categoria Dinamică competitivă);

- Dependența economiei în ceea ce privește ocuparea și valoarea adăugată de sectoare tradiționale cu avantaje competitive ridicate (cele din categoria Dinamică competitivă);
- Rolul în creștere al inovării și dezvoltării tehnologice în integrarea pe lanțurilor de valoare globale (pozițiile 7-10 – categoria Inovare, dezvoltare tehnologică și valoare adăugată).

Domenii de specializare inteligentă		Bioeconomie	ITC, spațiu și securitate	Energie, mediu, schimbări climatice	Eco-nano tehnologii și materiale avansate	Sănătate
Strategia CDI						
Direcții de politică industrială						
Rol economic important, influență asupra ocupării	Turism/ecoturism	X		X		X
	Textile și pielărie				X	
	Lemn și mobilier				X	
	Industria creative		X		X	X
Dinamica competitivă	Industria auto și componente		X		X	
	Tehnologia informațiilor și comunicațiilor		X			

	Procesarea alimentelor și a băuturilor	X			X	X
Inovare, dezvoltare tehnologică și valoare adăugată	Sănătate și produse farmaceutice				X	X
	Energie și management		X	X		

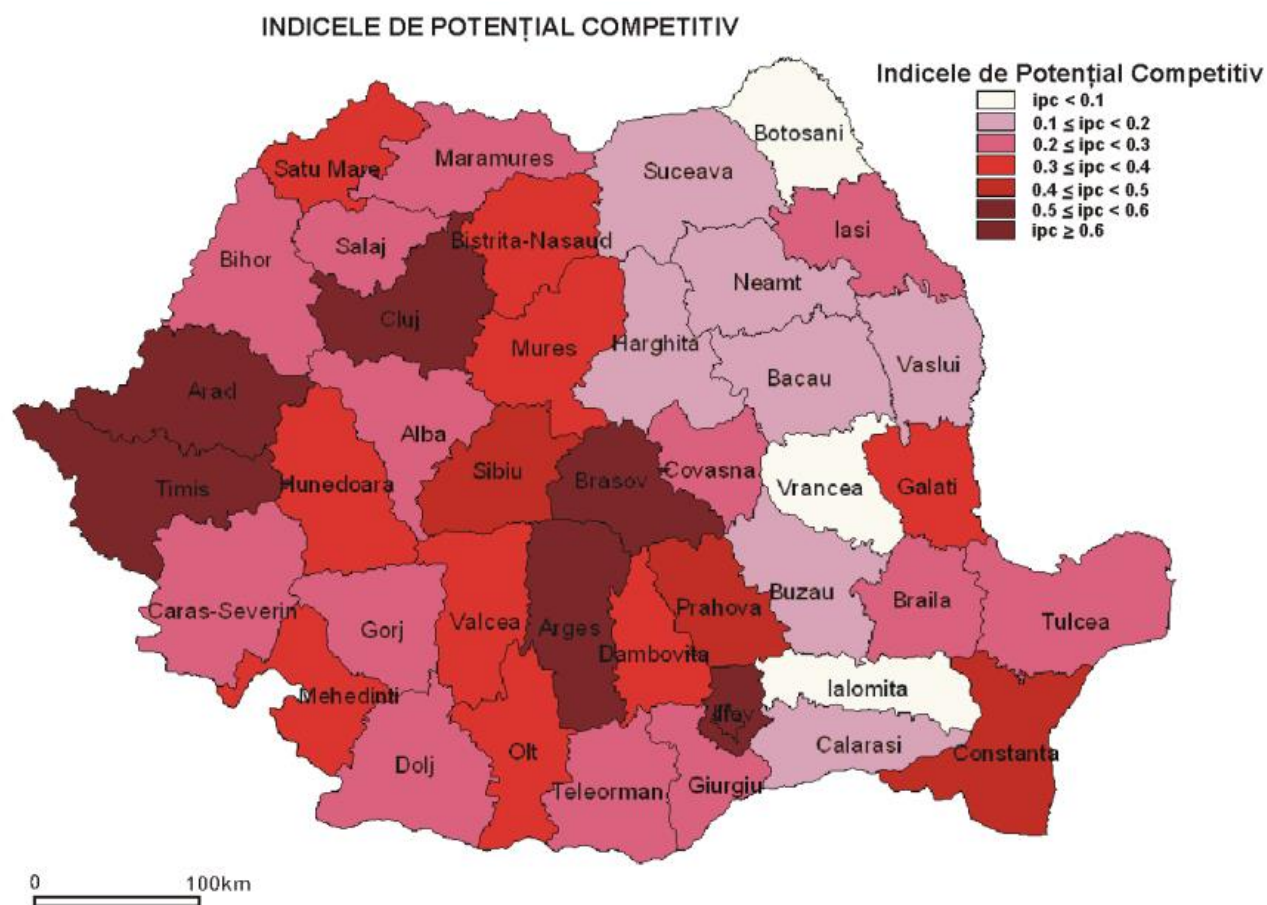
	de mediu				
	Bioeconomie (agricultură, silvicultură, pescuit și acvacultură), biofarmaceutică și biotehnologii	X	X	X	X

Sursa: Strategia pentru Competitivitate Economică 2014-2020, p. 13

Harta de mai jos prezintă o analiză la nivel de județ a performanței economice calculate pe baza unui indice compozit denumit Indice de Potențial Competitiv (IPC). IPC este construit prin agregarea unor indicatori simpli derivați (PIB/locuitori, Exporturi/populația ocupată) și a unui indicator compus (Indicele de dezvoltare tehnologică) fapt care oferă posibilitatea măsurării performanței economice a unei anumite unități teritoriale. Precizia și acuratețea acestui indice compozit vine din faptul că se bazează pe date statistice (și nu pe cele extrase din anchete sociale des folosite în studiile de specialitate).

VALOAREA MEDIE PE ȚARĂ= 0,31

Harta Potențialului Competitiv la nivelul județelor din România

Sursa: The competitive potential of economic growth: guiding lines for a new industrial policy in Romania, http://www.ier.ro/sites/default/files/pdf/SPOS_4_site.pdf, p. 49

Analiza hărții IPC relevă două aspecte (The competitive potential of economic growth: guiding lines for a new industrial policy in Romania, 2010, p. 49):

- **O axă a județelor cu valori mari ale IPC, ce străbate aproape pe diagonală țara și se suprapune celei mai complete infrastructuri din România (drumuri europene, naționale, căi ferate, aeroporturi).**

- **Un aspect mozaicat al repartiției IPC** ce se suprapune părții de vest, centru și sud. Estul țării se caracterizează printr-o repartiție omogenă a valorilor, fapt ce se traduce în peisajul performanței economice printr-o incapacitate de valorificare judicioasă a capitalului natural și antropic (transfer scăzut de tehnologie, capital redus, limitări în aria de polarizare a orașelor moldovene).
- **Nici un județ din regiunea NE nu se situează între primele 20 din clasament**, în timp ce trei județe prezintă un IPC cu valoare sub 0,1. Dintre cele mai puțin performante 20 de județe, 6 sunt situate în regiunea NE (Neamț, Bacău, Iași, Botoșani, Suceava, Vaslui), iar alte 5 județe fac parte din regiunea Sud-Muntenia (Călărași, Dâmbovița, Giurgiu, Ialomița, Teleorman). La nivelul acestei ultime regiuni se înregistrează și cele mai mari disparități intra-regionale, între cele 5 județe menționate anterior și județele cele mai performante - Argeș și Prahova.

Sinteză analiza SWOT

Analiza SWOT în cadrul documentului a relevat următoarele:

Puncte tari

- Situația economică cunoaște modificări minore, pozitive la nivel de exporturi și industrie și o ușoară scădere la nivelul agriculturii

Economia României în raport cu economia UE

Indicator	2008	2013
Ponderea PIB-ului României în PIB-ul mondial	0,33	0,25
Ponderea PIB-ului României în PIB-ul UE	1,1	1,1
Ponderea exporturilor românești în exporturile mondiale	0,31	0,35
Ponderea populației României în populația UE	4,2	3,9
Ponderea agriculturii românești în exporturile	0,8	1,0
Ponderea agriculturii românești în agricultura europeană	4,8	4,1

Ponderea industriei românești în industria europeană	1,5	1,9
--	-----	-----

Puncte slabe

- Există sectoare cu potențial competitiv (de ex. sectorul echipamentelor electrice și electronice, sectorul auto, sectorul TIC, industria de confecții, industria alimentară, a mobilei etc.) și de specializare inteligentă (de ex. bioeconomia, tehnologiile informaționale și de comunicații, energia și mediul, eco-tehnologiile).
- Investițiile foarte reduse în sectorul CDI au condus la performanțe scăzute în inovare și cercetare. De asemenea se remarcă slaba colaborare între unitățile de cercetare, mediul de afaceri, sectorul public sau non profit, transfer redus al rezultatelor activităților de cercetare și dezvoltare și un procent redus al salariaților în sectorul CDI.
- Ponderea produselor de înaltă tehnologie pe piața UE este redusă, deschiderea comercială având loc la performanțe joase (productivitate redusă) care implicit afectează competitivitatea economică.
- Contribuția la îmbunătățirea avantajelor competitive este semnificativ redusă în cazul serviciilor, sectorul economic cel mai important, cu 67% din PIB, ale cărui exporturi se află la o cotă de piață mondială mică și în ușoară descreștere.
- Disparități semnificative privind competitivitatea economică la nivel regional/județean cu șapte județe din centrul și vestul țării care împreună cu București realizează 60% din exporturile României.
- Vulnerabilități ale administrațiilor centrale și locale există datorită absorbției reduse a fondurilor europene, indicelui ridicat al corupției, capacității manageriale restrânse și a unui cadru legal/procedural neprietenos pentru mediul de afaceri.

Oportunități

- Noul exercițiu bugetar european oferă oportunități majore de finanțare pe toate domeniile cheie;
- Existența sau finalizarea unor documente strategice cheie în acord cu strategia UE 2020 care ar trebui să ghideze mai bine politicile publice în următorii ani;

- Cadrul economic stabil cu potențial real de creștere relativ ridicat comparativ cu celelalte state europene;
- Structură economică foarte diversificată în profil teritorial, care oferă condiții pentru localizarea în România a unei bune părți din circuitele de formare a valorii a marilor firme;
- Resurse energetice variate, care asigură o platformă de securitate energetică la un nivel relativ bun în economia europeană. De asemenea există un potențial ridicat de folosire a energiei regenerabile și de creștere a eficienței energetice;
- Potențial agricol natural ridicat;
- Dinamică susținută a antreprenoriatului, reflectată prin astfel de tendințe precum creșterea ponderii întreprinderilor nou-create active în industrie (16,8%, cel mai mare procent înregistrat după 1995), progrese (și angajamente) din partea administrației centrale în crearea unui mediu antreprenorial favorabil.

Amenințări

- Persistența unor factori de risc la nivel macroeconomic precum nivelul redus de colectare a taxelor și evaziunea fiscală ridicată, sustenabilitatea sistemului de pensii, vulnerabilități ale sistemului de sănătate, ariate încă persistente în întreprinderile de stat.
- Aversiunea ridicată la risc în rândul IMM-urilor (doar 16,8% dintre întreprinderile nou-create fac investiții în primul an de activitate față de 39% în perioadele anterioare). De asemenea se remarcă dimensiunea redusă a întreprinderilor noi, aprox. 59% dintre acestea nu au niciun salariat, fapt care afectează rata de ocupare și subminează ideea corelației între numărul de firme noi și locuri de muncă create.
- Infrastructură de afaceri slab dezvoltată fapt care afectează apetitul investițional în special al investitorilor străini (scădere drastică în ultimii 5 ani) și în general un mediu neprielnic pentru investiții (birocrația administrativ, instabilitatea cadrului legal, corupție, influență politică).
- Probleme sociale semnificative – sărăcia și excluziunea socială sunt la niveluri ridicate, rata de abandon școlar peste media europeană, pondere redusă a populației cu studii

superioare, îmbătrânirea populației, migrația – acestea pot afecta nivelul de trai pe termen mediu și lung.

Viziunea Strategiei Naționale pentru Competitivitate

Dezvoltarea unui ecosistem competitiv de afaceri, bazat pe un mediu de reglementare stabil, centrat pe antreprenoriat, inovare și creativitate, care să pună accent pe încredere, eficiență și excelență și să plaseze România în primele 10 economii la nivel european.

Viziunea are la bază patru premise strategice:

1. Valorificarea celor mai bune avantaje de care dispune România, a specializărilor de vârf în producție și cercetare, precum și a resurselor locale de calificare, inițiativă antreprenorială și factori naturali.
2. Creșterea atractivității condițiilor pentru dezvoltarea competitivă a afacerilor prin reglementări transparente și stimulative pentru inovare.
3. Formularea direcțiilor de politică publică în jurul inițiativelor și realizărilor cu impact major asupra creării valorii adăugate în mediul de afaceri.
4. Corelarea inițiativelor de dezvoltare la nivel sectorial, teritorial și societal pentru formarea eficientă și integrată a avantajelor competitive.

Priorități, obiective și ținte 2014-2020

1. Îmbunătățirea mediului de reglementare

O1.1: Îmbunătățirea cadrului legislativ

Țintă: Adoptarea legislativă și punerea în aplicare a principiului IMM - prin care orice lege trebuie să țină cont de impactul asupra IMM-urilor (regulatory impact assessment).

O1.2: Îmbunătățirea nivelului de predictibilitate a deciziilor Guvernului vizavi de mediul de afaceri

Țintă: Introducerea unei perioade de 6 luni între emiterea unei noi legi care afectează mediul de afaceri și implementarea/intrarea în vigoare a acesteia.

Țintă: Consultări publice regulate cu mediul de afaceri pentru emiterea de noi măsuri

legislative care îl afectează

O1.3: Îmbunătățirea gradului de transparență a autorităților și a întreprinderilor publice

Țintă: Îmbunătățirea poziției României în cadrul Indexului de Percepție a Corupției de la 69 la 40 în 2020.

Țintă: Aplicarea O.U.G. 109/2011 privind guvernanța corporativă a întreprinderilor publice.

O1.4 Reducerea nivelului de birocrație a administrației publice

Țintă: Reducerea sarcinilor administrative generate exclusiv de legislația națională cu minim 25% la orizontul 2020.

Țintă: Îmbunătățirea poziției în cadrul Global Competitiveness Report la indicatorul 1.09 (Povara reglementărilor guvernamentale) de la poziția actuală 127 la poziția 60 în 2020.

Țintă: Creșterea ponderii cetățenilor care folosesc serviciile de e-guvernare de la 7% (2010) la 32% (media UE) în 2020 și a companiilor de la 41% (2010) la 72% (media UE).

Țintă: Îmbunătățirea indicelui de Participare Electronică de la 0.19 în 2010 la 0.3 în 2020 (media UE).

O1.5 Reducerea poverii fiscalității și a parafiscalității asupra companiilor

Țintă: Reducerea numărului de plăți ale taxelor de la 39 în 2014 la 13 în 2020.

Țintă: Îmbunătățirea poziției României în clasamentele Global Competitiveness Report pe indicatorii:

- (6.04) Efectul taxării asupra stimulentei de a investi de la 136 în 2013 la 70 în 2020
- (6.05) Rata totală de impozitare, % profituri de la 99 în 2013 la 50 în 2020
- (7.05) Efectul taxării asupra stimulentei de a munci de la 146 în 2014 la 70 în 2020

Țintă: Reducerea economiei subterane de la 30% din PIB în 2014 la cel mult 15% din PIB (media UE) până în 2020.

O1.6 Îmbunătățirea accesului la finanțare al companiilor și în special al IMM-urilor

Țintă: Îmbunătățirea ranking-ului în clasamentul Global Competitiveness Report pe indicatorii:

- (8.01) Existența resurselor financiare: de la 102 în 2013 la 50 în 2020.
- (8.02) Accesibilitatea serviciilor financiare: de la 91 în 2013 la 45 în 2020.

- (8.07) Reglementarea schimburilor de instrumente financiare: de la 115 în 2013 la 60 în 2020.

Țintă: Creșterea ponderii investițiilor prin fonduri de capital de risc (raportate la PIB) de la 0,003% (2011) la 0,02% din PIB38 la orizontul 2020.

2. Acțiuni partenariale între mediul public și mediul privat

O2.1 Instituționalizarea pe termen lung a unor centre de foresight (previziune) industrial/tehnologic/CDI în regim colaborativ public-privat.

Țintă: Inițierea unor Centre de competență regionale care să stabilească: politica sectorială, agenda CDI, servicii suport pentru dezvoltarea sectorială în funcție de specializarea în profil teritorial.

O2.2 Parteneriat public-privat pentru îmbunătățirea cadrului de reglementare

Țintă: Inițierea unor grupuri de lucru sectoriale prin care se asigură transparența, predictibilitatea, monitorizarea și responsabilizarea cu privire la cadrul de reglementare.

O2.3 Consolidarea și dezvoltarea clusterelor/polilor de competitivitate

Țintă: Contribuția clusterelor la exporturile totale: 20% în 2020.

3. Factori și servicii suport

O3.1 Resurse umane și educație: îmbunătățirea calității sistemului de educație și formare astfel încât să se asigure corelarea cu piața muncii.

Țintă: Progres în direcția plasării României cel puțin la jumătatea ierarhiei în testele PISA.

Țintă: Scăderea ratei tinerilor cu vârste cuprinse între 15-24 de ani care nu urmează o formă de învățământ sau de formare și nu sunt încadrați nici în muncă (NEET) de la 16,8% la nivelul mediei UE (actual este 12%, 2012).

Țintă: Îndeplinirea țintei naționale privind părăsirea timpurie a școlii (11,3% de la 17,4% în 2012).

Țintă: Oferta educațională bazată pe TIC să reprezinte cel puțin 30% din programele educaționale obligatorii la nivel național și cel puțin 50% în zonele de locuire vulnerabilă.

O3.2 Cercetare, dezvoltare și inovare: asigurarea unei finanțări publice echivalente de 1% care să permită efectul de antrenare asupra cererii de cercetare în sectorul privat.

Țintă: Creșterea cheltuielilor angajate de mediul privat pentru CDI pana la 1% din PIB până în 2020, de la 0,17 nivelul actual.

O3.3 Cercetare, dezvoltare și inovare: Sprijinirea IMM-urilor în vederea lansării de produse sau servicii inovative prin fonduri de capital de risc, granturi, proiecte colaborative.

Țintă: 20% IMM-uri care introduc produse și servicii inovative în 2020 (de la 13,17% în 2011).

O3.4 Creativitate: stimularea antreprenoriatului în industrii creative prin crearea de incubatoare/clustere/acceleratoare și prin susținerea dezvoltării și înființării de firme în domeniul cultural și creativ.

Țintă: Creșterea ponderii în PIB a industriilor creative la 10% de la 7% nivelul actual.

O3.5 Infrastructura rutieră: îmbunătățirea infrastructurii rutiere care leagă România de țările vecine.

Țintă: Construirea a 500 de km de autostrăzi (dintre care 250 de km din fonduri europene și 250 de km din fonduri naționale) și a 600 de km de de infrastructură regională de conectare la TEN-T în 2022.

O3.6 Infrastructura digitală: îmbunătățirea infrastructurii digitale de bandă largă.

Țintă: Banda largă de bază pentru 100% din cetățeni până în 2020.

O3.7 Energie: reducerea pierderilor în rețelele de distribuție a energiei electrice.

Țintă: Reducerea consumului de energie primară cu 19% în 2020 față de 16,6% în 2012.

O3.8 Mediu: îmbunătățirea infrastructurii de apă.

Țintă: Creșterea gradului de conectare a populației din localități cu peste 2000 P.E. la stații de epurare conforme (de la 50% în 2013 la 90% în 2020).

Țintă: Creșterea gradului de conectare a populației la sisteme centralizate de alimentare cu apă curată și sanogenă (de la 63% în 2013 la 95% în 2020).

O3.9 Mediu: consolidarea și extinderea sistemelor de management integrat al deșeurilor, inclusiv recuperarea energiei din deșeuri.

Țintă: Populația suplimentară (față de cea acoperită în prezent) deservită de sistemele de management integrat al deșeurilor de 2.000.000 de locuitori în 2023.

O3.10 Antreprenoriat: îmbunătățirea densității IMM-urilor raportată la populație.

Țintă: Creșterea numărului de IMM-uri la 1000 de locuitori în România, de la 23 IMM/1000 de locuitori în 2013 la 35 IMM/1000 locuitori în 2020.

O3.11 Antreprenoriat: creșterea contribuției IMM-urilor la valoarea adăugată brută.

Țintă: Creșterea valorii adăugate a IMM din România la totalul valorii adăugate realizată de întreprinderi cel puțin la nivelul mediei europene.

4. Promovarea celor 10 sectoare de viitor

O4.1 Îmbunătățirea poziției de exportator a României.

Țintă: Dublarea cotei de piață mondială de exporturi de la cca. 0,4% în 2013.

Țintă: Creșterea ponderii produselor de înaltă tehnologie în exporturi la 10% la orizontul 2020.

O4.2 Creșterea atractivității investițiilor în cele 10 sectoare cu potențial de specializare inteligentă.

Țintă: Creșterea nivelului de investiții străine directe în sectoarele prioritare cu 5% la nivel agregat.

5. Pregătirea Generației 2050 și provocări societale

O5.1 Asigurarea unui echilibru sustenabil economic și social, cu o rată mai bună de participare și ocupare a forței de muncă.

Țintă: Realizarea unei rate de ocupare pentru grupa de vârstă 20 – 64 ani la nivel regional de 70% până în anul 2020.

Țintă: Stoparea pierderii nete de forță de muncă.

O5.2 Dezvoltarea competitivă a agriculturii și spațiului rural.

Țintă: Reducerea suprafeței cultivate în regim de subzistență.

Țintă: Creșterea investițiilor în activități ne-agricole în mediul rural.

Țintă: Dublarea productivității muncii în agricultură în 2020 față de nivelul actual de 4,328 euro (VAB/UAM) (2010-2012).

O5.3 Creșterea coeziunii sociale și a contribuției economiei sociale ca bază a dezvoltării competitive.

Țintă: Ponderea populației aflate la risc de sărăcie sau excluziune socială să scadă la un nivel între 25% și 35% la orizontul 2020.

Țintă: Formarea pieței de obligațiuni sociale (social bonds).

O5.4 Reechilibrarea relației funcționale dintre economie, natură și societate prin gestionarea eficientă a consumului de resurse, care să asigure sustenabilitatea economică.

Țintă: Reducerea amprente ecologice a României la sub 2,5 hectare pe cap de locuitor.

Țintă: Înființarea unui registru național al habitatelor viitorului care să califice ca atare acele așezări ale căror active de mediu (bio-diversitate, peisaj, ape ș.a.) au o valoare economică cel puțin egală cu valoarea producției industriale și agricole locale.

Sursa: adaptat după Strategia pentru Competitivitate Economică 2014-2020

Concluzii

Ținând cont de caracterul strategiei considerăm că principala provocare a României pe termen mediu și lung este **dezvoltarea componentei CDI** în primul rând prin **alocarea unei finanțări mai mari** (angajament și pentru strategia UE 2020) și prin crearea unor produse sau servicii cu un **grad ridicat de transferabilitate** din sfera "tehnică" (academică) în piață. Principala problemă în această direcție este finanțarea extrem de redusă (0,27% din PIB estimare pentru 2014) care este în scădere în ultimii 3 ani.

Un alt aspect important al strategiei vizează **componenta etatică** – sectorul public trebuie să creeze un mediu favorabil și atractiv pentru întreprinzători și pentru activități care pot genera ulterior inovație sau competitivitate. Este evident că o componentă care acționează ca o barieră este însuși statul datorită cadrului legal stufos și instabil, nivelului ridicat de birocrație și rezistenței inerente în fața schimbării. Statul trebuie să își concentreze eforturile în două direcții: (1) **reglementare predictibilă** care să încurajeze activitatea antreprenorială (transparență, participare, responsabilitate); (2) **crearea unui mediu favorabil și care sprijină activitățile economice competitive** (scheme de finanțare, parteneriate, sprijin prin alte resurse non-financiare).

România s-a angajat la respectarea unor ținte pe domeniile prioritare prin strategia Europa 2020. În acest sens, Guvernul trebuie să dezvolte atât **documentele strategice asumate** (menționate în PNR 2015) dar mai ales **planurile operaționale care să cuprindă un mecanism de monitorizare și evaluare pe baza unor indicatori măsurabili**.

În final, componenta economică trebuie dublată de rezolvarea provocărilor sociale, în special cele legate de sărăcie și excluziune socială, nivelul de ocupare, nivelul de pregătire educațională al populației (studii superioare, abandon școlar).

Relevanță pentru orașul Năsăud

La nivelul orașului Năsăud, principalul punct de interes îl reprezintă convergența proiectul de dezvoltare strategică locală cu cel de la nivel național (și regional). Astfel, la nivel național, din perspectiva dezvoltării economice inteligente documentul programatic este **Strategia Națională pentru Competitivitate Economică 2014-2020** - document care identifică 10 sectoare de interes major din perspectiva competitivității economice și dezvoltării inteligente.

Nivel național

(Strategia Națională pentru Competitivitate Economică 2014-2020)

Turism/ecoturism

Textile și pielărie

Lemn și mobilier

Industrii creative

Industria auto și componente

Tehnologia informațiilor și comunicațiilor

Procesarea alimentelor și a băuturilor

Sănătate și produse farmaceutice

Energie și management de mediu

Bioeconomie (agricultură, silvicultură, pescuit și acvacultură), biofarmaceutică și biotehnologii

Autoritățile locale trebuie să aibă în vedere aceste 10 sectoare atunci când încearcă să definească propriul profil strategic. Un grad ridicat de complementaritate va conduce la o coerență mai mare a măsurilor locale și oportunități crescute de finanțare. Dacă luăm în considerare specificul economiei locale domeniile turism/ecoturism și textile/pielărie sunt congruente cu cele identificate la nivel național. Autoritățile locale pot profita de acest aspect în special pentru justificarea sau argumentarea unor investiții care necesită finanțare de la guvernul central.

Nivelul Regional

Planul de Dezvoltare a Regiunii Nord-Vest 2014-2020 (PDR NV)³⁸
(document în lucru, varianta aprilie 2015)

Viziunea

„Comunitățile din Regiunea Nord-Vest (Transilvania de Nord) înțeleg să valorifice împreună, respectând principiile dezvoltării durabile resursele naturale, materiale, umane, tradițiile istorice și interculturale în scopul unei dezvoltări susținute, constante care fac din Transilvania de Nord una dintre cele mai dinamice regiuni europene.

Regiunea Transilvaniei de Nord, prin amplasarea și dotările sale infrastructurale îndeplinește un rol strategic, de deservire logistică, a teritoriilor de la Vestul, Estul, Sudul și Nordul său.

Domeniile de specializare inteligentă ale regiunii, care asigură o poziționare bună pe piețele europene a produselor regionale sunt³⁹:

- Sănătate,
- Tehnologii informaționale și de comunicații, spațiu și securitate,
- Eco-nano-tehnologii și materiale avansate,
- Bioeconomie.

Sectoarele economice regionale vizate de domeniile de specializare inteligentă menționate mai sus sunt:

- agricultura și industria alimentară,
- producția de mobilă,
- electronica și automatizări, mecatronica,
- producția de utilaje și echipament,
- serviciile de sănătate,
- serviciile IT&C,
- energia,
- turismul,

³⁸ La data realizării acestui document (noiembrie 2015), Planul de Dezvoltare Regională Transilvania Nord 2014-2020 se află într-o formă aproape finală, varianta a treia de lucru, cu ultima actualizare aprilie 2015. Acest plan poate fi accesat la următoarea adresă: http://www.nord-vest.ro/Document_Files/Planul-de-dezvoltare-regionala-2014-2020/00001724/7r238_PDR_2014_2020.pdf

³⁹ De reținut lipsa domeniului energie și mediu considerat prioritar la nivel național. În plus, există un proiect de dezvoltare a unui cluster de energii regenerabile TREC gestionat de ADR Nord-Vest. Totuși, energia figurează la nivelul sectoarelor economice cu potențial de specializare inteligentă.

- construcțiile verzi.

Obiective strategice de dezvoltare pe termen mediu și lung ⁴⁰(2034)

- Dezvoltarea de avantaje comparative prin investiții în domeniile de specializare inteligentă ale regiunii.
- Racordarea Regiunii la fluxurile internaționale de mărfuri, turiști, investiții, informații și valori culturale și asigurarea rolului de deservire ca „regiune logistică”.
- Creșterea investițiilor în capitalul uman și social al regiunii, în vederea asigurării suportului pentru o dezvoltare durabilă.
- Creșterea eficienței economiei rurale, conservând totodată calitatea mediului și patrimoniul etnofolcloric extrem de bogat al regiunii.
- Transformarea centrelor urbane în spații de influență și de atracție regională și trans-regională.
- Promovarea incluziunii sociale și combaterea sărăciei.

OBIECTIV GENERAL

Creșterea economiei regionale prin dezvoltare multidimensională și integrată pentru diminuarea disparităților intra- și inter-regionale, respectiv creșterea standardului de viață regional.

Obiectivul general este operaționalizat în 4 priorități majore care la rândul lor sunt operaționalizate în priorități de investiții și obiective specifice. Se remarcă de asemenea, un aspect pozitiv, corelarea acestor priorități regionale și priorități de investiții cu obiective tematice din cadrul strategiei Europa 2020, fapt care ar trebui să ușureze identificarea surselor de finanțare din fonduri europene.

În continuare prezentăm o sinteză a priorităților regionale, așa cum apar ele în PDRNV 2014-2020⁴¹:

⁴⁰ PDR Nord-Vest 2014-2020, p. 158

⁴¹ Pentru mai multe informații, consultați documentul original la adresa http://www.nord-vest.ro/Document_Files/Planul-de-dezvoltare-regionala-2014-2020/00001724/7r238_PDR_2014_2020.pdf

PRIORITĂȚI

Priorități PDR	Priorități investiții	Obiective specifice
1. CREȘTEREA COMPETITIVITĂȚII ECONOMICE A REGIUNII ȘI STIMULAREA CERCETĂRII ȘI INOVĂRII	1.1. Îmbunătățirea competitivității IMM-urilor și a microîntreprinderilor și creșterea gradului de internaționalizare al acestora	Obiectiv specific: Creșterea competitivității IMM-urilor și a microîntreprinderilor prin investiții în infrastructură, acces la servicii și rețele internaționale Acțiuni orientative: 1.1.1 Investiții în scopul dezvoltării produselor și serviciilor cu valoare adăugată mare, în special în domeniile competitive și de specializare inteligentă 1.1.2 Investiții în exploatații agricole, silvice și piscicole și în infrastructura de prelucrare a produselor agricole și agro-alimentare în scopul modernizării, dezvoltării și adaptării acestora la schimbările pieței 1.1.3 Sprijinirea accesului la servicii dedicate firmelor și tinerilor antreprenori 1.1.4 Crearea și dezvoltarea clusterelor, a lanțurilor de furnizori și a grupurilor de producători 1.1.5 Sprijinirea IMM-urilor de a participa la platforme și rețele internaționale de cooperare economică și încurajarea exportatorilor locali 1.1.6 Acțiuni de promovare și de certificare a produselor și serviciilor
	1.2. Sprijinirea și promovarea activităților de CDI	Obiectiv specific: Creșterea capacității de cercetare, inovare și transfer tehnologic, inclusiv prin cooperare între actori din domeniul CDI. Acțiuni orientative: 1.2.1 Investiții în infrastructuri de CDI și atragerea de personal cu competențe avansate

		1.2.2 Dezvoltarea de platforme și rețele de cooperare în CDI prin crearea de parteneriate 1.2.3 Dezvoltarea infrastructurilor și parteneriatelor de transfer tehnologic, a centrelor de inovare a start-upurilor și spin-offurilor inovative
	1.3. Dezvoltarea și încurajarea antreprenoriatului	Obiectiv specific: Dezvoltarea spiritului antreprenorial Acțiuni orientative: 1.3.1 Acțiuni de sprijinire a inițiativelor antreprenoriale atât în mediul urban, cât și în mediul rural (inclusiv fermieri) 1.3.2 Dezvoltarea capacităților antreprenoriale ale tinerilor și a șomerilor prin servicii, coaching etc.
	1.4. Dezvoltarea și valorificarea potențialului turistic	Obiectiv specific: Creșterea performanței sectorului turistic în economia regională Acțiuni orientative: 1.4.1 Acțiuni de valorificare a potențialului natural, antropoc și a unor nișe turistice cu potențial ridicat 1.4.2 Dezvoltarea infrastructurii de turism, agrement și a serviciilor turistice și conexe 1.4.3 Activități de marketing și promovare turistică, inclusiv internaționalizarea serviciilor turistice
2. CREȘTEREA ACCESIBILITĂȚII REGIUNII ȘI A MOBILITĂȚII LOCUITORILOR, MĂRFURILOR ȘI INFORMAȚIILOR	2.1 Dezvoltarea unui sistem de transport durabil și sustenabil	Obiectiv specific: Dezvoltarea unui sistem integrat de infrastructură de transport regional, conectat la rețeaua TEN-T Acțiuni orientative: 2.1.1 Modernizarea și dezvoltarea infrastructurii de transport rutier, feroviar, aeroportuar cu accesibilitate directă și indirectă la TEN-T, inclusiv a terminalelor multimodale și a variantelor ocolitoare

		2.1.2 Dezvoltarea de sisteme de transport urban durabil/sustenabil, inclusiv a planurilor de mobilitate urbană integrată 2.1.3 Îmbunătățirea siguranței traficului
	2.2 Îmbunătățirea accesului la TIC, a calității și utilizării acestor rețele de către mediul privat și public	Obiectiv specific: Dezvoltarea și valorificarea potențialului oferit de domeniul TIC la nivel regional Acțiuni orientative 2.2.1 Dezvoltarea infrastructurii de bandă largă în special în zonele izolate 2.2.2 Sprijinirea utilizării TIC în mediul public și privat 2.2.3 Susținerea dezvoltării, implementării și utilizării e-serviciilor (e-guvernare, e-comerț, e-educație, e-sănătate, e-cultură, e-incluziune etc.)
3. CREȘTEREA CALITĂȚII VIEȚII LOCUITORILOR DIN REGIUNE	3.1 Investiții în educație, servicii sociale și de sănătate și în îmbunătățirea calității serviciilor din aceste domenii	Obiectiv specific: Creșterea calității infrastructurii și a serviciilor în domeniul educației, sănătății și a serviciilor sociale Acțiuni orientative: 3.1.1 Crearea, modernizarea, extinderea infrastructurii educaționale (creșe, grădinițe, gimnazial, școli vocaționale, universitar, campusuri preuniversitare și universitare inclusiv centre de formare profesională, centre de excelență regionale) și adaptarea ofertei educaționale la cerințele pieței 3.1.2 Dezvoltarea, extinderea, modernizarea infrastructurii de sănătate și diversificarea serviciilor de sănătate (construirea, reabilitarea, modernizarea extinderea spitalelor și ambulatoriilor, a centrelor preventorii - inclusiv dotarea cu echipament medicosanitar -, construirea unui spital regional, înființarea de unități mobile pentru persoanele din zone izolate, dotarea ambulanțelor și SMURD-urilor cu echipamente de ultima generație, inclusiv crearea unor sisteme integrate medico-sanitare) și asigurarea unor

		servicii medicale de înaltă calitate și accesibile 3.1.3 Crearea, extinderea, modernizarea infrastructurii sociale, inclusiv locuințe sociale și a centrelor comunitare integrate și asigurarea unor servicii sociale durabile și incluzive
	3.2 Dezvoltarea capitalului uman	Obiectiv specific: Promovarea ocupării forței de muncă Acțiuni orientative: 3.2.1 Acțiuni de integrare durabilă pe piața forței de muncă a șomerilor, a persoanelor fără loc de muncă cu accent pe tinerii care nu sunt incluși într-o formă de învățământ sau formare profesională 3.2.2 Acțiuni pentru creșterea capacității serviciilor publice și private de ocupare 3.2.3 Acțiuni de adaptare la schimbările pieței a lucrătorilor și fermierilor cu accent pe zonele monoindustriale, rurale și sprijin pentru angajatori în vederea menținerii locurilor de muncă 3.2.4 Asigurarea accesului și implicării forței de muncă în învățarea pe tot parcursul vieții, dobândirea de noi competente și validarea celor existente 3.2.5 Acțiuni de facilitare a tranziției de la educație la piața forței de muncă, în special prin programe de ucenicie și practică profesională
	3.3. Promovarea incluziunii sociale și combaterea sărăciei în zonele urbane și rurale	Obiectiv specific: Îmbunătățirea calității vieții grupurilor vulnerabile și dezavantajate, precum și asigurarea accesului la servicii sociale, de sănătate și de educație de calitate Acțiuni orientative: 3.3.1 Dezvoltarea, modernizarea extinderea și diversificarea accesului grupurilor vulnerabile și dezavantajate și a comunităților izolate la servicii sociale, sănătate, educație, ocupare, locuire inclusiv prin modernizarea infrastructurii aferente, ca parte a unei

		strategii integrate, elaborate în urma implementării măsurii de dezvoltare locală plasată sub responsabilitatea comunității 3.3.2 Creșterea și diversificarea calității serviciilor oferite în centre sociale, medicale și dezvoltarea unor programe de consiliere și educaționale pliate pe nevoile comunităților defavorizate, inclusiv dezvoltarea de parteneriate public-privat a furnizorilor de servicii sociale și asigurarea infrastructurii necesare 3.3.3 Dezvoltarea economiei sociale prin înființarea de întreprinderi sociale și ateliere protejate
	3.4 Dezvoltarea capacității administrative regionale	3.4 Îmbunătățirea capacității instituționale a administrației publice Acțiuni orientative: 3.4.1 Modernizarea instituțiilor publice și îmbunătățirea calității serviciilor furnizate de acestea 3.4.2 Reabilitarea, modernizarea sediilor instituțiilor publice și dotarea lor 3.4.3 Dezvoltarea de sisteme și instrumente moderne de management strategic inclusiv în domeniul resurselor umane și mecanisme administrative 3.4.4 Acțiuni de îmbunătățire a sistemului decizional și a calității politicilor publice 3.4.5 Acțiuni de sprijin și îmbunătățire, modernizare a sistemului judiciar și penitenciar
4. PROTECȚIA MEDIULUI NATURAL ȘI ANTROPIC, UTILIZAREA EFICIENTĂ A RESURSELOR ȘI REDUCEREA EMISIILOR POLUANTE	4.1 Promovarea eficienței energetice în sectorul public și privat	Obiectiv specific: Reducerea emisiilor de dioxid de carbon și a volumului de energie primară consumat Acțiuni orientative: 4.1.1 Investiții în scopul eficientizării energetice a clădirilor publice și a clădirilor de locuințe, implementarea de sisteme de utilizare a energiei

		regenerabile în clădiri de locuit, clădiri publice, unități economice și de cultură 4.1.2 Investiții în dotări și echipamente pentru eficientizarea energetică a spațiilor de producție ale întreprinderilor, adoptarea de tehnologii, dotarea cu instalații, echipamente performante și sisteme cu necesități reduse de resurse în procesul de producție, de încălzire-răcire, iluminat, inclusiv centrale electrice și sisteme inteligente de monitorizare și control al energiei 4.1.3 Realizarea și modernizarea capacităților de producție a energiei electrice și/sau termice în centrale pe biomasă și biogaz și în centrale geotermale 4.1.4 Modernizarea/extinderea rețelilor, echipamentelor și sistemelor de monitorizare termice primare și secundare din sistemele de alimentare cu energie termică 4.1.5 Implementarea de sisteme de iluminat eficient și inteligent, inclusiv prin producerea energiei din surse regenerabile și creșterea eficienței iluminatului public, prin extindere sistemelor de iluminat inteligent în domeniul stradal, arhitectural, semnalizare rutieră, transport etc. 4.1.6 Acțiuni orientate către reducerea amprenteii gazelor cu efect de seră în agricultură, de ex. prin practicarea agriculturii organice, împăduriri etc.
	4.2. Protecție împotriva efectelor schimbărilor climatice	Obiectiv specific: Creșterea capacității de răspuns în situații de criză și de prevenire și gestionare ale efectelor schimbărilor climatice Acțiuni orientative: 4.2.1 Investiții în infrastructura de monitorizare și avertizare a fenomenelor extreme și pregătire prin activități de tip soft - studii, metodologii, evaluări, rapoarte, bune practici la nivelul instituțiilor abilitate - pentru prevenirea, gestionarea, monitorizarea și avertizarea cu privire la riscurile de mediu 4.2.2 Investiții în infrastructura verde (în special împăduriri) în zonele unde vor putea contribui la

		reducerea eroziunii solului, la creșterea retenției apei în sol, precum și la adaptarea la schimbările meteorologice severe 4.2.3 Pregătirea agricultorilor pentru prevenirea și gestionarea daunelor cauzate de dezastre naturale și fenomene nefavorabile, prin crearea a fonduri de garanții/asigurare, scheme de compensare și promovarea utilizării culturilor rezistente 4.2.4 Dezvoltarea și îmbunătățirea capacității serviciilor de intervenție profesionale și voluntare în situații de urgență, prin investiții infrastructurale, investiții în echipamente, dotări, pregătire a resurselor umane, sisteme, care asigură interoperabilitatea, etc.
	4.3 Protejarea biodiversității și a resurselor naturale (apă, aer, sol)	Obiectiv specific: Îmbunătățirea calității factorilor de mediu și a stării de conservare a speciilor, habitatelor și ecosistemelor Acțiuni orientative: 4.3.1 Acțiuni orientate către restaurarea habitatelor și refacerea ecosistemelor degradate 4.3.2 Menținerea/conservarea/îmbunătățirea biodiversității, cu accent pe zonele, speciile și habitatele protejate 4.3.3 Monitorizarea și protejarea calității apei, aerului și solului conform standardelor europene 4.3.4 Decontaminarea și ecologizarea zonelor poluate istoric 4.3.5 Introducerea și practicarea metodelor agricole și de creștere a animalelor ecologice, tradiționale și sustenabile 4.3.6 Eficientizarea utilizării resurselor naturale strategice, inclusiv prin investiții în sisteme de irigații bazate pe tehnologii noi

	4.4 Dezvoltare urbană durabilă	Obiectiv specific: Îmbunătățirea calității și aspectului mediului urban prin acțiuni de modernizare/reabilitare. Acțiuni: 4.4.1 Crearea, modernizarea și reabilitarea tuturor spațiilor publice urbane: parcuri, fântani arteziene, terenuri și clădiri neutilizate etc. 4.4.2 Crearea și modernizarea zonelor pedestriene, traseelor pietonale și pistelor pentru bicicliști 4.4.3 Crearea și regenerarea spațiilor verzi, inclusiv a perdelelor forestiere și aliniamentelor de arbori 4.4.4 Acțiuni orientate către reducerea poluării aerului și a poluării fonice în orașe
	4.5 Dezvoltarea infrastructurii de mediu în sectoarele apă și deșeuri	Obiectiv specific: Îmbunătățirea serviciilor publice și edilitare de colectare prin dezvoltarea infrastructurii de alimentare cu apă, epurare și gestionare apă uzată, reciclare și valorificare deșeuri 4.5.1 Continuarea proiectelor integrate de apă și apă uzată fazate 4.5.2 Implementarea proiectelor integrate de apă și apă uzată, cu accent pe mediul rural: rețele de canalizare și stațiilor de epurare a apelor uzate, managementului nămolului, stații de tratare a apei potabile, rețele de transport și distribuție, sisteme centralizate de alimentare a apei 4.5.3 Consolidarea și extinderea sistemelor integrate de management al deșeurilor 4.5.4 Acțiuni privind reciclarea și valorificarea deșeurilor reciclabile, precum și compostarea deșeurilor biodegradabile, inclusiv prin investiții în infrastructura de colectare și sortare
	4.6 Dezvoltarea sustenabilă a patrimoniului cultural și	Obiectiv specific: Valorificarea durabilă a patrimoniului cultural și construit

	construit	și a identității culturale multietnice a regiunii ca sursă a dezvoltării regionale Acțiuni orientative: 4.6.1 Restaurarea, consolidarea, protecția, conservarea și dotarea monumentelor istorice, în special a celor de importanță internațională, națională, dar și locală, atât în mediul urban, cât și în mediul rural, inclusiv a picturilor, frescelor și fațadelor 4.6.2 Restaurarea, conservarea, accesibilizarea și dotarea a patrimoniului cultural imobil de interes local, a așezămintelor monahale și culturale – inclusiv a căminelor culturale - în mediul rural 4.6.3 Expunerea și protecția patrimoniului cultural mobil și imobil, inclusiv digitalizarea acestuia 4.6.4 Activități de marketing și promovare
--	-----------	--

Concluzii

Documentul strategic de la nivelul Regiunii de Dezvoltare Nord-Vest (ADR Nord-Vest) are obiectivele strategice clar definite, în concordanță cu obiectivele și direcțiile prioritare stabilite de CE prin intermediul strategiei Europa 2020. De asemenea documentul în forma actuală are trei secțiuni importante care vor fi utile în faza de implementare: (1) Prezentarea schematică a strategiei (pag. 161 din plan⁴²) care prezintă **corelarea strategiei regionale cu obiectivele tematice și țintele din Strategia Europa 2020** precum și secțiunea ulterioară (pp. 161-192) care explică modul în care au fost stabilite prioritățile, eventualele provocări și potențialele acțiuni; (2) o estimare a necesităților de finanțare, care totalizează 5.85 miliarde de euro (pag. 193) din care aproximativ 80% sunt fonduri europene (4,2 mld.) și (3) o secțiune care cuprinde un set de indicatori de realizare a obiectivelor strategice (p. 194); totuși acești indicatori sunt desemnați la orizontul de timp 2023 și e necesară defalcarea acestora pentru mai multe perioade prin stabilirea unor ținte intermediare (12-18 luni) pentru fiecare din cele 4 obiective strategice ale planului.

Nu în ultimul rând se remarcă existența secțiunilor VII SISTEM DE IMPLEMENTARE și VIII MONITORIZARE (pp. 210-211) însă acestea, în opinia noastră prezintă doar noțiuni și principii

⁴² Documentul integral este disponibil la adresa http://www.nord-vest.ro/Document_Files/Planul-de-dezvoltare-regionala-2014-2020/00001724/7r238_PDR_2014_2020.pdf

generale care ulterior trebuie operaționalizate clar pentru a putea fi funcționale. Ultima secțiune IX PROCES PARTENERIAL prezintă modul în care s-au derulat consultările și interacțiunile între ADR NV și stakeholderii regionali. Ținând cont de implicarea acestor parteneri în procesul de dezvoltare a strategiei, aceștia ar trebui să continue colaborarea atât la partea de implementare cât și la monitorizare.

În urma analizei Planului de dezvoltare a Regiunii Nord-Vest pentru perioada 2014-2020, se remarcă concluzii:

- 1. Există un grad ridicat de compatibilitate între obiectivele strategice de la nivelul regiunii NV și obiectivele strategiei Europa 2020.** Practic, pentru fiecare obiectiv strategic și prioritățile aferente de la nivel regional au fost identificate obiectivele tematice aferente din strategia Europa 2020, fapt care va facilita procesul de implementare prin creșterea posibilității de corelare a programelor operaționale regionale cu obiectivele tematice europene și implicit identificarea de surse de finanțare europene pentru acestea.
- 2. Se observă un grad ridicat de congruență între obiective strategice, priorități și măsuri,** fapt care va ușura transpunerea acestora în programe operaționale.
- 3. Se remarcă utilizarea conceptului de calitate a vieții ca obiectiv strategic la nivel regional.** Trebuie însă remarcat că prioritățile sub umbrela acestui obiectiv nu includ și sfera serviciilor decât în mică măsură (turism, educație și sănătate – ultimele două din perspectiva modernizării sau dezvoltării infrastructurii, nu în mod direct a calității serviciilor).
- 4. Protecția mediului și utilizarea eficientă a resurselor,** devine o prioritate la nivel regional. Ținând cont de potențialul energetic cât și de oportunitățile de finanțare la nivel comunitar în acest domeniu, precum și de importanța strategică a domeniului energetic la nivel global, este oportună definirea acestui palier ca prioritate strategică.

Perspective strategice pentru orașul Năsăud

La nivelul orașului Năsăud, Planului de Dezvoltare a Regiunii Nord-Vest pentru perioada 2014-2020, reprezintă un document cadru care poate fi utilizat de către autorități pentru a identifica principalele direcții de dezvoltare pe termen mediu în cadrul regiunii. Din acest motiv, propria strategie de dezvoltare, de la nivel local, va încerca să aibă un grad cât mai ridicat de congruență cu dezvoltarea mai amplă de la nivel regional. De interes major pentru orașul Năsăud sunt următoarele priorități și obiective:

Prioritatea 1 *Creșterea competitivității economice a regiunii și stimularea cercetării și inovării*, obiectivele **1.1** Îmbunătățirea competitivității IMM-urilor și a microîntreprinderilor și creșterea gradului de internaționalizare al acestora și **1.3** Dezvoltarea și încurajarea antreprenoriatului – datorită capacității antreprenoriale relativ bune coroborată cu necesitatea dezvoltării mediului de afaceri local.

Prioritatea 2 *Creșterea accesibilității regiunii și a mobilității locuitorilor, mărfurilor și informațiilor*, cu ambele obiective **2.1** Dezvoltarea unui sistem de transport durabil și sustenabil precum și **2.2** Îmbunătățirea accesului la TIC, a calității și utilizării acestor rețele de către mediul privat și public. Analiza preliminară a indicat o problemă semnificativă de concetivitate (deficiențe în special în zona infrastructurii de transport) iar alinierea strategiei locale la cea regională ar permite o fundamentare mai bună a unor proiecte care urmăresc soluționarea acestei probleme. Din perspectiva utilizării TIC, orașul Năsăud va fi obligat să dezvolte această componentă atât în sfera serviciilor publice cât și la nivelul mediului privat pentru a nu pierde din competitivitate pe plan local.

Prioritatea 3 *Creșterea calității vieții locuitorilor din regiune*, cu obiectivele **3.1** Investiții în educație, servicii sociale și de sănătate și în îmbunătățirea calității serviciilor din aceste domenii, **3.2** Dezvoltarea capitalului uman și **3.3** Promovarea incluziunii sociale și combaterea sărăciei în zonele urbane și rurale –răspund în mod direct la problemele majore identificate în urma năliziei strategice. Pe de-o parte e nevoie de valorificarea avantajului competitiv în sfera educației – proiectele de acest tip pot fi integrate în strategia regională – îmbunătățirea infrastructurii și calității serviciilor de sănătate – în special în zona cabinetelor medicale. De asemenea provocările sociale cu care se confruntă comunitatea (categoriile de populație defavorizate, servicii sociale, venituri scăzute) pot fi abordate printr-un pachet de proiecte locale care ulterior să fie corelate cu acțiunile de la nivel regional.

Nivelul Județean

Analiza Strategiei de dezvoltare județului Bistrița-Năsăud 2014-2020⁴³

Strategia de Dezvoltare a Județului Bistrița-Năsăud pentru perioada 2014-2020 reprezintă carta de dezvoltare a județului, cartă în care se reunesc trei perspective:

1. Utilizarea inovativă a impactului produs de realizările din actualul exercițiu financiar al Uniunii Europene, pentru configurarea unui nou nivel de dezvoltare și de importanță a județului în cadrul Regiunii Nord-Vest;
2. Abordarea inteligentă, sustenabilă și incluzivă a capitalului teritorial de dezvoltare a județului pentru afirmarea rolurilor în cadrul Regiunii Nord-Vest și la nivel național;
3. Pregătirea consolidării rolului județului la nivel național, pentru perioada post-2020.

Strategia identifică 9 domenii cheie, care sunt supuse unei analize riguroase dintr-o perspectivă dublă –probleme strategice și direcții strategice de dezvoltare. Redăm pe scurt cele 9 domenii de analiză:

1. Infrastructura de transport și utilități

Probleme strategice identificate:

- Lipsa unei conexiuni intermodale funcționale cu județele limitrofe, care necesită eficientizare și calitate atât la nivelul infrastructurii de transport cât și a programului de funcționare a mijloacelor aferente;
- Lipsa unei abordări intermodale adecvate specificului județului;
- Lipsa unei abordări ierarhizate (trasee turistice), inteligente, diversificate (ex: trasee alternative pentru vehicule cu tracțiune animală și agricole sau pentru bicicliști) și flexibile a dezvoltării generale a accesibilității, a accesibilității pe direcția Nord-Sud a județului și a relațiilor teritoriale mai largi.

Direcții strategice de dezvoltare:

- Coordonarea planurilor de dezvoltare cu cele de infrastructuri de transport și utilități: susținerea accesibilității și echipării structurilor asociative funcționale sau/și cu potențial (GAL-uri, poli rurali, zone periurbane);
- Coordonarea dezvoltării acestora cu procesele de catalizare a dezvoltării economice locale (asigurarea resurselor financiare pentru funcționare, întreținere, dezvoltare) și gestionarea proceselor de avansare a uzurii fizice și morale;

⁴³ Informațiile cuprinse în această secțiune au fost preluate direct sau sintetizate din documentul integral: Strategia de Dezvoltare a județului Bistrița-Năsăud 2014-2020, disponibil online la adresa: <http://www.portalbn.ro/cj/Pagini/Strategie%202014-2020.aspx>

- Coordonarea planurilor de dezvoltare a infrastructurilor de transport și utilități cu asigurarea măsurilor de protejare a mediului, specificului și valorilor teritoriului (împotriva poluării aerului, monumentelor, râurilor, terenurilor în general etc);
- Monitorizarea permanentă, pregătirea proiectelor și accesarea continuă a programelor relevante de scară teritorială mai largă și a celor guvernamentale;
- Parteneriate pe verticală pentru accesarea programelor de scară mare;
- Parteneriat interinstituțional pentru asigurarea Master Planurilor aferente infrastructurile de transport și utilități, asigurarea de soluții inovative, sustenabile;
- Asigurarea resurselor prin planurile multianuale de investiții;
- Asigurarea soluțiilor instituționale;
- Asigurarea resursei umane competente.

2. Mediul (natural)

Probleme strategice:

- Calitatea precară a mediului prin continuarea exploatărilor pe baza unor tehnici non-durabile - utilizarea pesticidelor și chimicalelor în agricultură, contaminarea apelor cu reziduuri menajere urbane și rurale, agricole, industriale etc.
- Lipsa unui sistem modern de management al deșeurilor, problemă critică pe termen mediu și lung
- Defrișări necontrolate ale pădurilor

Direcții strategice de dezvoltare:

- Orientarea județului către configurarea unui brand în eco-agricultură și eco-turism;
- Program de ponderare a utilizării pesticidelor în agricultură, de asigurare a controlului utilizării chimicalelor;
- Crearea de spații verzi suplimentare în orașul Bistrița, inclusiv a acoperișurilor verzi, precum și proiecte de stopare a contaminării apelor cu reziduuri industriale, agricole și orășenești;
- Educarea la nivel de masă a populației din zonele rurale în direcția dezvoltării durabile a comunităților;
- Reconversia fostelor zone miniere în arii pentru turism extrem, de aventură, pentru spații neconvenționale etc.;
- Exploatarea diversificată și inteligentă a apelor cu efect benefic pentru sănătate, prin dezvoltarea infrastructurii de tratament;
- Susținerea utilizării energiei solare, a utilizării biomasei pentru producerea de energie, a mini-centralelor eoliene de fermă, mai ales în zona de munte și câmpie;
- Finalizarea sistemului de management inteligent al deșeurilor și racordarea tuturor localităților rurale la acest sistem, asigurarea dotărilor necesare (inclusiv obligativitatea

construirii de puțuri seci pentru animale moarte și grupuri sanitare conform normelor europene);

- Configurarea structurii specifice de potențial turistic și gestionarea acesteia: valorificarea reală a izvoarelor de apă minerală, dezvoltarea turismului tematic în natură, pentru valorificarea cu scop educativ a faunei și florei unicat din județ;
- Dezvoltarea de bănci de semințe și material seminal pentru speciile pe cale de dispariție;
- Condiționarea despăduririlor numai pentru activități productive cu valoare adăugată ridicată derulate în județ (mobiliu simplu, mobilier complex, mobilier de lux, module semifabricate pentru construcții, tâmplărie pentru clădiri etc.);
- Elaborarea și implementarea de politici publice inteligente - reducerea exploatarei lemnului dacă acesta urmează a fi exportat din județ numai în forma primară;
- Dezvoltarea mentalității și a parteneriatului cu societatea civilă pentru a contrabalansa corupția și mafia din sistemul forestier;
- Redimensionarea suprafețelor de pădure care pot fi exploatate, monitorizarea din satelit cu ajutorul unor sisteme software specializate (și inclusiv a unor senzori adecvați) a zonelor de pădure, coroborată cu întărirea normelor de aplicare a legii etc.;
- Configurarea de parteneriate între ONG-urile „verzi” și Jandarmerie;
- Încurajarea de activități economice ca alternativă pentru localnicii care trăiesc din exploatarea lemnului.

3. Competitivitate economică

Probleme strategice

- Un grad redus de inovație și utilizarea de tehnologie modernă în economia județului
- Nivel modest al cooperării firmelor cu universitățile din regiune pentru a integra inovarea, tehnologiile în produsele și serviciile pe care le furnizează
- Lipsa unei orientări către agricultura ecologică
- Lipsa unei infrastructuri care să încurajeze inovația și dezvoltarea economică locală (structuri de incubare, rețea de parcuri tehnologice, clustere economice)

Direcții strategice de dezvoltare:

- Introducerea de inovații multiple de grad ridicat, atât în ceea ce privește productivitatea agenților economici, cât și în ceea ce privește infrastructura suport pentru inovare, calificarea forței de muncă etc.;
- Utilizarea tehnologiilor și inovației pentru dezvoltarea de produse cu valoare adăugată mai ridicată, cu elemente puternice de diferențiere;
- Reînființarea învățământului profesional și vocațional;
- Atragerea de investiții directe în orașele Beclean și Năsăud;

- Dezvoltarea de clustere funcționale: 1. construcții de mașini și produse industriale, 2. turism și balneo-turism, 3. producția mobilei, 4. agricultură și industrie alimentară;
- Dezvoltarea unui institut de cercetare interdisciplinară;
- Asigurarea instruirii pe toate nivelele în managementul inovării, creativitate, antreprenoriat, managementul produselor noi, internaționalizarea afacerilor etc.;
- Creșterea reală a cooperării cu universitățile din regiune pentru a integra firmele din județ în proiecte de cercetare europene;
- Crearea de alianțe strategice cu centrele de cercetare din aceste universități, așa cum procedează deja firme mari precum Bosch, Electrolux, Siemens, Emerson etc.;
- Înființarea de structuri de incubare de afaceri;
- Implicarea instituțiilor pentru colaborare (CCIA BN etc.) în promovarea inovării, configurarea de parteneriate strategice între firme cu competențe complementare pentru a proiecta și lansa pe piață împreună produse inovative (ex. combinație între mecanic-software-electronic), facilitarea interfeței între agenții economici orientați pe inovația de produs și diverse rețele de investitori formali și informal;
- Industrializare și creșterea productivității sectorului agro-zootehnic;
- Valorificarea crescută a potențialului de a produce vin (ex. din categoria „premium” sau „gold”);
- Susținerea dezvoltării de micro-fabrici pentru produse alimentare în zona rurală și a depozitelor frigorifice pentru fructe și legume, cu subvenții de la stat;
- Instruirea resurselor umane în utilizarea ultimelor tehnologii de producere a fructelor, legumelor, cerealelor și a ultimelor tehnologii în domeniul zootehnic;
- Dezvoltarea eco-agriculturii, în condițiile în care producătorii ar fi integrați în rețele de distribuție și procesare a produselor agricole eco;

4. Capital uman

Probleme strategice

- Resursa umană este o problemă strategică deoarece există un fenomen de scădere continuă a populației județului, concomitent cu migrarea tinerilor din județ spre alte zone urbane cu mai multe oportunități și un nivel redus de educație și indirect de calificare a resursei umane;

Direcții strategice de dezvoltare

- Dezvoltarea învățământului vocațional, de scurtă durată, pentru adulți, în vederea calificării în diverse meserii, dobândirii de cunoștințe practice în diverse domenii (ex. pentru populația rurală, cunoștințe în practicarea unei agriculturi performante);
- Diseminarea „exemplilor de succes” în diverse inițiative antreprenoriale în zona rurală;

- Reinventarea învățământului profesional și de meserii sub coordonarea consorțiilor de agenți economici;
- Colaboarea strânsă cu universitățile de prestigiu pentru a asigura un învățământ universitar de calitate în Bistrița, în vederea diminuării fenomenului de migrație a tinerilor;
- Înlocuirea schemelor de ajutor social cu alte forme de sprijin a populației sărace;
- Dezvoltarea mentalității și soluțiilor privind întreprinderile sociale;

5. Sport, turism, agrement

Probleme strategice

- Lipsa unor circuite turistice active, care să implice pensiuni, servicii de divertisment, obiective istorice, identitare și naturale etc., în ciuda potențialului turistic și patrimoniului natural bogat;
- Lipsa accesibilității sau accesibilitatea mai dificilă a zonelor interesante turistic;
- Inițiativa privată, abordările creative, parteneriatele pentru servicii integrate etc., se situează la un nivel modest în raport cu potențialul care se cere mobilizat pe piața de turism;

Direcții strategice de dezvoltare

- Protejarea reală a tuturor elementelor cu potențial cultural și turistic;
- Elaborarea și implementarea unui program eficient de marketing;
- Dezvoltarea rețelelor turistice (de exemplu la nivel de localitate / regiune turistică) și categoriilor diverse de turism la care se pretează potențialul județului;
- Dezvoltarea de oferte integrate de circuite turistice;
- Dezvoltarea de clustere turistice în servicii balneare și medicale; activarea traseelor interjudețene, interregionale, naționale, internaționale;
- Împachetarea de oferte de turism integrate;
- Diseminarea, transferul și adaptarea volumului existent de bune practici pe turism identificate în regiunile învecinate (de exemplu Cluj);
- Punctele de acces către parcurile naționale trebuie făcute accesibile;
- Ansamblul medieval Bistrița trebuie pus în valoare, eventual prin extinderea spațiului pietonal și facilitarea dezvoltării infrastructurii turistice în imediata proximitate (restaurante, pensiuni);
- Funcționalizarea turistică a fostelor zone miniere.

6. Cultură, tradiții, patrimoniu

Probleme strategice

- Identitatea locală nu se afirmă îndeajuns ca o marcă locală, nu trece suficient de granițele regiunii

Direcții strategice de dezvoltare

- Restaurarea patrimoniului cultural și istoric și integrarea acestuia în circuite turistice;
- Regenerarea patrimoniului cultural local material și imaterial;
- Regenerarea evenimentelor tradiționale și utilizarea acestora ca instrumente de marketing regional, național, internațional, legat și de resursele naturale și de turism;
- Transferul de meșteșuguri, tradiții;
- Valorificarea interculturalității și interconfesionalismului;
- Protejarea (ateliere protejate) produselor specifice locale;
- Asigurarea instruirii în management cultural, dezvoltarea comunităților;
- Regenerarea mândriei locale;
- Catalizarea formării de lideri locali.

7. Dezvoltare teritorială, urbană și rurală

Probleme strategice

- Colaborarea dintre diverși stakeholderi locali (administrație, GAL, sectorul asociativ) nu este suficient de dezvoltată; actorii nu sunt suficient de bine interconectați pentru a putea fructifica potențialul local (cultural, resurse diverse, identitatea comunitară)

Direcții strategice de dezvoltare

- Stabilirea parteneriatelor teritoriale pe zone strategice de dezvoltare la nivelul județului;
- Organizarea partenerilor intersectoriali și interinstituționali în vederea valorificării sustenabile și integrate a capitalului teritorial;
- Consolidarea managementului structurilor de colaborare urban-rurală și rurală;
- Structurarea ierarhizată a sistemului de transport;
- Îmbunătățirea funcționării relațiilor Nord-Sud;
- Consolidarea relațiilor spre zona Cluj și spre Moldova;
- Dezvoltare incluzivă pentru comunitățile județului;
- Conștientizarea și asumarea rolurilor localităților în susținerea poziției regionale a județului.

8. Administrație și bună guvernare

Probleme strategice

1. Noul management public;
2. Planificarea pe termen mediu și lung;
3. Lipsa finanțării descentralizării;
4. Lipsa generală de resurse;

5. Legislația foarte dinamică;
6. Racordurile la instituțiile europene nu funcționează întotdeauna eficient;
7. Comunitățile locale au așteptări tot mai mari.

Direcții strategice de dezvoltare

- Dezvoltarea capacității instituționale;
- Dezvoltarea capacității profesionale;
- Dezvoltarea unui instrumentar inovativ de management;
- Diversificarea cooperării intersectoriale și interinstituționale pe orizontală și verticală;
- Articularea resurselor.

9. Cooperare teritorială

Probleme strategice

- Nu sunt menționate (e menționată importanța cooperării pentru dezvoltarea sustenabilă a județului)

Direcții strategice

- Conectarea teritorială printr-un sistem de poli și coridoare teritoriale;
- Conectarea teritorială a resurselor, centrelor/ zonelor de prelucrare și a piețelor de desfacere;
- Catalizarea rețelelor cu impact regional, pe baza resurselor și specializării Județului Bistrița-Năsăud;
- Promovarea domeniilor relevante și aderarea la rețelele de cooperare teritorială importante pentru județ;
- Promovarea proiectelor importante care susțin cooperarea teritorială;
- Angajarea instituțiilor de sprijin;
- Asigurarea continuității.

Viziunea

Până în anul 2025, județul Bistrița-Năsăud își va configura cadrul dezvoltării durabile printr-o economie inteligentă, diversificată și specializată, prin poziția diferențiată pe baza valorizării inteligente a tradițiilor și valorilor autentice, printr-o conectivitate consolidată cu teritoriul.

Declarația de viziune la orizontul de timp 2025 poate fi formulată astfel: *Județul Bistrița-Năsăud este competitiv prin comunitățile sale inteligente, unicitatea culturală și natura de basm.*

Obiective strategice

1. Dezvoltare economică inteligentă prin specializare diversificată

- Dezvoltarea competitivă a județului Bistrița-Năsăud prin diferențierea strategică pe șapte zone de dezvoltare: Zona de dezvoltare Sud-Vest (GAL Câmpie); Zona de dezvoltare Sud-Est (GAL Valea Șieului); Zona de dezvoltare Est (GAL Bârgău-Călimani); Zona de dezvoltare Nord-Est (GAL Lider Bistrița-Năsăud); Zona de dezvoltare Nord (GAL Țara Năsăudului); Zona de dezvoltare Nord-Vest (GAL Ținutul Haiducilor); Zona de dezvoltare Centru;
- Configurarea și articularea structurilor de susținere a competitivității județului: sistemul de clustere și GAL-uri;
- Mobilizarea resurselor locale în circuitul economic, pentru bunăstarea comunităților locale și consolidarea profilului competitiv regional;
- Utilizarea crizelor mondiale (economică, financiară, energetică, alimentară, demografică, climaterică) ca oportunitate de diferențiere, în sensul inovării și dezvoltării activităților economice relevante și a resurselor specifice;
- Consolidarea cooperării cu sectorul academic și de cercetare;
- Managementul inteligent al capitalului uman;
- Marketing inteligent.

Ținte de dezvoltare

- creșterea cu minimum 20% a cifrei de afaceri a județului raportată la numărul de locuitori, actualizată la anul 2013;
- cel puțin 10 agenți economici mari din județ, cu capital majoritar românesc, să dezvolte produse autohtone (exista cuvântul?) inovative, sofisticate și cu valoare adăugată ridicată;
- reducerea cu minimum 30% a populației implicată în agricultura de subzistență și asigurarea unor oportunități de ocupare decente pentru această categorie de populație;
- peste 80% din populația cu vârsta între 20 și 64 de ani să fie ocupată;
- câștigul salarial mediu al populației să fie cel puțin la nivelul mediei naționale;
- valoarea producției industriale să aibă un ritm mediu anual de creștere de minimum 10%;
- creșterea productivității medii în agricultură cu minimum 50% față de anul 2013;
- productivitatea forței de muncă să fie peste media la nivel național;
- în județ există clustere economice funcționale, în special pe ramurile specifice economiei județului (industria electrotehnică; industria alimentară; industria lemnului; turismul) capabile să dezvolte în cadrul unor alianțe strategice produse de nișă, cu inteligență încorporată în acestea;
- cifra de afaceri din industrie să aibă un ritm mediu anual de creștere de 8-10%;
- creșterea productivității medii în agricultură cu minim 100% (nu e cam mult?) față de anul 2013.

2. Dezvoltare durabilă

- Inovare și tehnologii curate pentru dezvoltare durabilă;
- Asigurarea calității mediului pentru menținerea atractivității și cadrului adecvat activităților de turism;
- Managementul sustenabil al resurselor pe care se bazează profilul competitiv al județului;
- Managementul sustenabil al patrimoniului cultural și natural;
- Cooperare urban-rurală pentru dezvoltare sustenabilă;
- Regenerarea mentalității deschise, antreprenoriale, proactive a comunităților locale;
- Diversificarea parteneriatelor orizontale și verticale pentru managementul dezvoltării județului;
- Regenerarea mândriei locale și dezvoltarea liderilor locali.

Ținte de dezvoltare

- orientarea semnificativă a industriei de prelucrare a lemnului pe producția de mobilă sau alte produse din lemn cu valoare adăugată ridicată, iar rata de exploatare a fondului forestier să fie cu minimum 40% mai redusă decât în anul 2013;
- să fie asigurat managementul integrat al deșeurilor pentru minimum 80% din nevoia județului;
- gradul de poluare al apelor județului să fie cu minimum 30% mai redus decât media la nivel național;
- spațiile verzi din zona urbană să atingă nivelul minim de 30 mp/cap de locuitor;
- minimum 30% din rețeaua de canalizare în zona rurală este rezolvată față de anul 2013;
- protejarea reală a parcurilor naționale și a rezervațiilor naturale, concretizată în eliminarea defrișărilor ilegale, a braconajului, a tuturor construcțiilor ilegale, interzicerea vânătorii, a traseelor de off-road și inclusiv a locașelor de cult în aceste locuri;
- numărul unităților alternative de energie alternativă (eoliană, solară) să crească cu minim 50% față de situația actuală;
- scăderea cu 30% a ratei migrației tinerilor în căutarea de oportunități mai bune de viață față de anul 2013;
- scăderea raportului de asistați/activi cu 20% față de anul 2013;
- susținerea dezvoltării municipiului Bistrița, reședința județului, pentru a deveni un centru urban cu minim 100000 locuitori;
- toate localitățile rurale ale județului să aibă rețea de canalizare;
- refacerea mediului natural degradat (în special forestier – integrat, flora, fauna) și

creșterea suprafețelor împădurite cu minim 20% față de anul 2013.

3. Diferențiere prin valorizarea inteligentă a tradițiilor și valorilor autentice

- Recunoașterea, asumarea și regenerarea valorilor locale ca instrumente de dezvoltare;
- Regenerarea tradițiilor, obiceiurilor și activităților relevante la nivelul structurilor teritoriale istorice ca instrumente de diferențiere;
- Configurarea pachetului de activități economice pe baza valorificării inteligente a tradițiilor și valorilor locale;
- Marketing inteligent.

Ținte de dezvoltare

- potențialul istoric și cultural al județului este valorificat 100% în activități turistice generatoare de venituri pe tot parcursul anului;
- creșterea cifrei de afaceri în turism de minimum 3 ori în raport cu nivelul anului 2013, inclusiv cu valorificarea patrimoniului cultural și istoric (în special cel sășesc pentru turiștii din spațiul german), a cadrului natural și a tradițiilor, prin creșterea numărului de vizitatori străini la minimum 25% din totalul turiștilor;

4. Conectivitate sporită

- Dezvoltarea sistemului intermodal de transport la nivel județean (Master Plan și Program de Implementare aferent infrastructurilor și serviciilor de transport);
- Asigurarea conectivității interne și externe la nivelul GAL-urilor existente și propuse, a clusterelor și zonelor economice;
- Asigurarea accesibilității ținuturilor istorice (pentru coeziune socio-economică și turism).

Ținte de dezvoltare

- să nu mai existe drumuri județene de pământ și peste 60% din drumurile județene pietruite să fie asfaltate;
- peste 50% din drumurile comunale de pământ să fie pietruite sau asfaltate;
- reabilitarea și fiabilizarea rețelei feroviare existente (relativ extinse) în județ, în condițiile în care procesul de modernizare a gării Bistrița este în derulare. Asigurarea în minimum 10 ani a unor legături intra și interregionale eficiente cu “centrele de interes (Cluj – pentru acces aeroport: în max. 1 oră, București – capitala)”. Realizarea unui racord feroviar la Sărățel (max. 2 km cale ferată și un pod) pentru ca trenurile pe ruta Cluj sau Baia Mare → Dej → Sărățel → Deda → Brașov să treacă prin Bistrița.
- reabilitarea și fiabilizarea căilor rutiere naționale și județene intra și interregionale către

județele limitrofe: Mureș, Maramureș și Suceava, astfel: Bistrița – Năsăud – Salva-Săcel (MM); Beclean- Salva –Săcel (MM); Năsăud – Sângeorz-Băi – Rodna – Cârlibaba (SV); Ilva Mică – Lunca Ilvei – Dorna Candrenilor (SV); Bistrița – Monor – Vătava – Deda (MS); Uriu – Târlisua – Suciul de Sus (MM);

- să fie cel puțin începute lucrările de străpungere pentru asigurarea legăturilor rutiere între nordul și sudul județului, prin zona montană;
- asigurarea unui punct rapid de legătură aeriană cu municipiul Bistrița prin realizarea unui aeroport pentru aeronave de mici dimensiuni de tip charter;
- realizarea centurii Livezile - Slătinița Tarpiu - Blăjenii de Jos;
- preluarea traficului greu pe relația Vatra Dornei - Reghin sau Reghin - Năsăud prin legarea capetelor șoselei Monariu-Jelna la DN 17;
- alinierea la strategia digitală europeană, cu accent pe conectivitate la Internet în bandă largă, inclusiv în zona rurală, precum și o bună conectivitate wireless în spațiile publice.

Observații și concluzii privind Strategia de Dezvoltare a Județului Bistrița-Năsăud 2014-2020

- 1. Documentul strategic de la nivel județean are o structură logică coerentă.** Construcția pornește de la o diagnoză a situației prezente (realizată pe 9 domenii de interes + analiză SWOT), definirea viziunii și obiectivelor strategice, o secțiune de programe și proiecte (care include compatibilizarea cu programele europene pe Europa 2020) și o ultimă secțiune de operaționalizare incluzând mecanisme de implementare și monitorizare. ***Din acest punct de vedere, documentul strategic poate oferi o imagine generală în legătură cu prioritățile județului,*** care ar putea fi utilizate de către administrația locală în luarea deciziilor la nivel local. Pe de altă parte o serie de obiective strategice de la nivel european nu se reflectă la nivel județean - ocuparea forței de muncă se reflectă doar la nivelul unor ținte de atins fără măsuri, proiecte sau programe specifice pentru a atinge această țintă; componenta de CDI este în aproape totalitate absentă la nivelul operaționalizării strategiei⁴⁴, fapt care ar putea crea probleme majore pe termen lung.
- 2. Cadrul temporal al documentului este defazat de cadrul strategic european și național.** Documentul a fost finalizat în decembrie 2013 iar datele furnizate au orizontul final fie 2011, fie 2012. Deși strategia Europa 2020 a fost adoptată în iunie 2010, referirile la acest cadru strategic (în vigoare în prezent) sunt limitate la 3 capitole – mediu,

⁴⁴ Există trei scurte referințe la nivelul obiectivului strategic 1 pe componenta de dezvoltare competitivă însă CDI nu este privită ca o componentă distinctă de dezvoltare strategică

cooperare teritorială și potențial de dezvoltare – iar aceste referiri sunt sporadice și scurte. Capitolul 14 privind Strategia județului Bistrița-Năsăud menționează de asemenea Europa 2020 la secțiunea de compatibilizare. În prezent atât exercițiul bugetar european 2014-2020 cât și exercițiul bugetar național pentru 2015 și pentru următorii 5 ani, sunt construite pe baza priorităților stabilite de Europa 2020. ***E necesară o actualizare a documentului, astfel încât să fie cuprinse noile cadre strategice în vigoare de la nivel: european, național și regional.*** Fără o astfel de actualizare, strategia riscă să devină o potențială barieră în procesul de dezvoltare, fiind bazată pe un fundament vetust.

3. **Dificultatea de a utiliza datele provenite din diagnoza situației prezente.** Existența unei astfel de analiza este necesară, scopul ei fiind identificarea principalelor probleme de ordin strategic (pe baza unor date empirice obiective) și opțional indicarea unor potențiale soluții. Caracterul analizei nu este unul unitar. Dacă în cazul unor domenii (din cele 9 nouă considerate strategice) aceasta este realizată în mare măsură corect (infrastructură și utilități, mediul natural, capital uman) în cazul altor domenii există deficiențe: (1) ***componenta de probleme strategice*** nu e realizată corespunzător (la capitolul cooperare teritorială nu există identificate probleme strategice, similar pentru cultură, tradiții și patrimoniu, problema nu e definită clar); (2) ***componenta de direcții strategice de dezvoltare e definită "nerealist"*** (la secțiunea capital uman se recomandă *reinventarea învățământului profesional și de meserii sub coordonarea consorțiilor de agenți economici* deși această măsură poate fi inițiată și implementată doar cu sprijinul (dacă nu exclusiv) guvernului central; în plus este discutabil în ce măsură o astfel de politică ar crește competitivitatea economică, cererea pe piața forței de muncă fiind pentru indivizi calificați cu abilități specifice pentru o economie "a cunoașterii" și a inovării; ***sau măsurile propuse sunt inutilizabile fiind prea generale sau ambigue*** (de ex. la componenta de dezvoltare teritorială, urbană și rurală ca direcții strategice de dezvoltare sunt propuse *Structurarea ierarhizată a sistemului de transport sau îmbunătățirea funcționării relațiilor Nord-Sud* – fără vreo precizare adițională asupra semnificației acestor propuneri); (3) ***incompatibilitate între probleme și direcții strategice*** – la capitolul administrație și bună guvernare o problemă este lipsa generală a resurselor (nu se precizează ce tip de resurse - financiare, umane, tehnologice etc) care urmează a fi soluționată prin *articularea resurselor*. Situațiile enumerate sunt cu titlu de exemplu, problemele indicate au din păcate un caracter general și apar aproape la fiecare domeniu strategic. ***În concluzie, analiza diagnostic nu reușește să ofere o imagine corectă privind problemele strategice precum și a principalelor direcții de dezvoltare datorită conceptualizării deficitare a celor două componente.***

4. **Obiective strategice nerealiste.** Documentul stabilește 4 mari obiective strategice – (1) Dezvoltare economică inteligentă prin specializare diversificată, (2) Dezvoltare durabilă (3) Diferențiere prin valorizarea inteligentă a tradițiilor și valorilor autentice, (4) Conectivitate sporită. Deși aceste obiective sunt operaționalizate corect într-un set de **ținte (indicatori de performanță)**, acestea sunt nerealiste, sau cel puțin optimiste - *peste 80% din populația cu vârsta între 20 și 64 de ani să fie ocupată* ținta la nivel național este de 70% și în 2014 rata de ocupare era de 65%. La nivelul Regiunii N-V rata de ocupare la nivelul anului 2013 era de 68%⁴⁵ iar ținta 2020 era de 75%; de asemenea alte ținte sunt stabilite fără a ține cont de propria analiză diagnostic – spre exemplu se propune ca *țintă ca cifra de afaceri din industrie să aibă un ritm mediu anual de creștere de 8-10%* deși în analiza competitivității economice se observă o oscilație (scădere apoi creștere) a indicelui de producție de la 11 la 94 iar apoi la 108 iar autorii înșiși precizează că *evoluția indicelui producției industriale arată o oscilație în prețurile relative ale produselor vândute, fără semne de creștere semnificativă.*

Direcții strategice de dezvoltare la nivelul orașului Năsăud

Din perspectiva dezvoltării comunității Năsăud, Strategia de Dezvoltare de la nivelul Județului Bistrița-Năsăud 2014-2020, oferă următoarele piste relevante:

- Strategia de dezvoltare locală trebuie să aibă în vedere cele patru mari obiective strategice de la nivel județean – (1) Dezvoltare economică inteligentă prin specializare diversificată, (2) Dezvoltare durabilă (3) Diferențiere prin valorizarea inteligentă a tradițiilor și valorilor autentice, (4) Conectivitate sporită; putem presupune că alocarea de fonduri de la nivel județean va urma aceste obiective astfel că, pentru a beneficia sau a-și crește posibilitatea accesării unor fonduri din bugetul județean, autoritățile locale din Năsăud ar trebuie să integreze propriile eforturi pe cel puțin unul din aceste patru obiective.
- Dacă nu este actualizată pentru a ține cont de noul exercițiu bugetar, Strategia de la nivel județean poate deveni mai degrabă o barieră decât un document suport pentru dezvoltarea județului, inclusiv pentru orașul Năsăud. Alternativa pentru autoritățile locale este accesarea directă a unor fonduri europene prin corelarea obiectivelor proprii de dezvoltare cu cele de la nivel regional, național, european.

⁴⁵ Sursa: http://www.bistrita.insse.ro/phpfiles/Regiunea_NV_Statistici_europene_comparative_2014.pdf

- Autoritățile pot utiliza din analiza diagnostic în special capitolul 11 – Analiza privind potențialul de dezvoltare. Informațiile cuprinse aici pot contura potențiale zone de avantaj competitiv sau de probleme strategice în relație cu celelalte orașe din județ

Nivel local

Strategia de dezvoltare durabilă a orașului Năsăud 2008-2015⁴⁶

Strategia de dezvoltare durabilă a orașului Năsăud” este un document programatic care prezintă într-o formă sistematizată obiectivele specifice și proiectele de dezvoltare ale orașului Năsăud, în concordanță cu strategia de dezvoltare a județului Bistrița-Năsăud, strategia regională, Planul Național de Dezvoltare al României precum și Cadrul Strategic Național de Referință.

Documentul urmărește sensibilizarea, focalizarea și implicarea tuturor forțelor potențiale (populație, actori sociali locali și regionali, guvern etc.) pentru relansarea și dezvoltarea durabilă a orașului și a zonei sale de influență.

Strategia este construită pe următoarea structură logică:

- O parte inițială de prezentare a profilului istoric și a localizării orașului la nivelul județului și regiunii
- O secțiune de analiză a situației actuale divizată pe următoarele sectoare: (1) demografie, (2) dezvoltare socio-economică, (3) utilități publice, (4) servicii publice, (5) cooperare teritorială, (6) protecția mediului. Pentru fiecare sector a fost realizată o analiză SWOT pentru a sintetiza aspectele pozitive cât și principalele probleme.
- O secțiune de profil strategic care cuprinde: viziunea de dezvoltare, factori catalizatori ai dezvoltării socio-economice, obiective strategice.

Viziunea

Viziunea a fost stabilită în urma unui proces de analiză a situației existente pe cele 6 dimensiuni menționate anterior coroborat cu analiza documentelor strategice de la nivel județean, regional și național. În urma acestei analize s-a creionat următoarea viziune de dezvoltare a orașului Năsăud:

Comunitatea Năsăudului, pol local de creștere, înțelege să dezvolte un proces eficient de guvernare urbană bazat pe înnoire urbană, revitalizare socială și regenerare economică astfel

⁴⁶ Informațiile cuprinse în această secțiune sunt sintetizate sau preluate integral

încât orașul să devină un loc plăcut în care oamenii să trăiască, să muncească și să studieze; un oraș dinamic, deschis noului și inovării care menține tradițiile și cultura locală;

Analiza acestei viziuni de dezvoltare ne indică principalele elemente strategice pe baza cărora s-a construit:

- Guvernanță urbană (înnoire urbană + revitalizare socială + regenerare economică)
- Calitatea vieții
- Inovație și tradiție⁴⁷

În continuare, am sintetizat informațiile secțiunii de obiective strategice și obiective specifice în următorul tabel:

1. Cooperare și parteneriate	- Creșterea capacității administrației de a gestiona dezvoltarea orașului; - Dezvoltarea și implementarea unei bune guvernări la nivel local; - Crearea de rețele de cooperare cu localitățile țintă și cu capitala reședință de județ; - Întărirea cooperării cu ADR N-V, cu Consiliul Județean B-N, cu Prefectura județului B-N în scopul dezvoltării locale durabile; - Dezvoltarea de clustere între administrația publică, mediul economic, ONG-uri și mediul academic; - Dezvoltarea cooperării internaționale și a legăturilor externe ale orașului; - Dezvoltarea accesibilității înspre și dinspre oraș și crearea legăturilor cu ceilalți poli locali și regionali de creștere.
2. Revitalizarea vieții sociale	- Îmbunătățirea educației și formării profesionale continue ca bază a dezvoltării unei societăți bazate pe cunoaștere, inclusiv a infrastructurii de bază; - Combaterea marginalizării și excluziunii sociale; - Asigurarea asistenței pentru persoanele vârstnice; - Extinderea serviciilor sociale existente și concesionarea unor servicii sociale către organizații acreditate; - Prezervarea culturii și a identității locale; - Dezvoltarea infrastructurii urbane pentru încurajarea sportului precum și pentru petrecerea timpului liber;

⁴⁷ Ultimul element este cel puțin interesant prin asocierea a două concepte opuse. Nu este explicat deloc cum anume ar fi încurajată inovația prin menținerea tradițiilor locale.

3. Dezvoltarea economică	- Dezvoltarea sistemului de sănătate și asistență medicală; - Dezvoltarea transportului durabil; - Dezvoltarea serviciilor, a comerțului și a meșteșugurilor tradiționale; - Dezvoltarea turismului și agroturismului; - Desfășurarea unei campanii de marketing teritorial; - Dezvoltarea infrastructurii de afaceri;
4. Dezvoltarea infrastructurii edilitare, a utilităților și serviciilor publice	- Alimentări cu apă și ape menajere; - Managementul integrat al deșeurilor; - Energie; - Salubritate; - Spații verzi; - Situri protejate; - Servicii sociale; - Serviciul public privind situațiile de urgență; - Evidența informatizată a persoanei;

Concluzii privind Strategia de dezvoltare durabilă a orașului Năsăud 2008-2015

Documentul strategic pentru perioada 2008-2015 are o structură coerentă iar analiza pe cele 6 domenii cheie are o componentă de date empirice consistentă, deși datele sunt pentru un interval scurt de timp (2005-2007). Există suficientă coerență între viziunea strategiei și obiectivele strategice însă operaționalizarea acestora în proiecte și măsuri operaționale nu este realistă.

Cu privire la modul de construcție al viziunii și a obiectivelor strategice de dezvoltare se pot remarca următoarele:

- Una dintre componentele viziunii – încurajarea inovației și păstrarea tradițiilor - pare construit pe două concepte opuse, dar acest lucru nu se mai reflectă la nivelul obiectivelor strategice unde inovația nu este menționată la nici unul dintre cele patru obiective.
- Strategia este mult prea ambițioasă, încercând să rezolve "toate" problemele de la nivel local coroborat cu o abordare în mare măsură "paternalistă" – administrația având responsabilități în marea majoritate a propunerilor de proiecte sau acțiuni, fără însă a se ține cont de o problemă menționată constant în analiză – capacitatea administrativă redusă a autorităților locale.
- Din punctul de vedere al dezvoltării viitoare a orașului, principala utilitate a acestui document rezidă în **evaluarea gradului de succes**. Acest lucru ar fi benefic pentru a vedea măsura în care administrația a fost capabilă să utilizeze documentul. Un aspect

pozitiv în acest sens este planul final de măsuri care prevede atât actorii responsabili cât și sursele de venit și sumele necesare pentru proiecte.

Nivelul de realizare a proiectelor propuse în perioada 2008-2015

În urma analizei Strategiei de dezvoltare durabilă 2008-2015 precum și a datelor interne furnizate de către Primăria orașului Năsăud, reies următoarele:

Obiectiv din strategie	Proiecte propuse	Proiecte finalizate	Proiecte aflate în derulare
Cooperare și parteneriate	17	1) Încurajarea legăturilor orașului cu alte orașe din UE și încheierea de parteneriate și colaborări 2) Realizarea unei monografii a orașului Năsăud (două ediții) 3) Realizarea stemei orașului Procent succes(17,6%)	1) Finalizarea proiectului de centură ocolitoare a orașului 2) Reabilitarea drumului DN 17 D 3) Modernizarea drumului peste pasul Rotunda 4) Modernizarea drumului 17 C Năsăud-Moisei Aceste proiecte nu intră în protofoliul/administrarea orașului Năsăud, ci al Condiliului Județean Bistrița-Năsăud sau al CNADNR (după caz).
Revitalizarea vieții sociale	43	1) Reabilitare acoperiș Colegiul Silvic Transilvania 2) Reabilitare Colegiul Economic Năsăud (schimbare tâmplărie) 3) Realizare Bust Alexandru Bohățel 4) Reabilitarea sediului Primăriei orașului Năsăud 5) Crearea unui parc de joacă pentru copii 6) Reabilitare ambulatoriu spital 7) Transformare cămin nefamiliști în bloc de locuințe sociale cu 25 de	1) Parc de joacă pentru copii (al doilea parc de joacă)

Dezvoltare economică		ap. 8) Reabilitarea a 18 locuințe ale rromilor aflate în stadiu pronunțat de degradare 9) Construcție bloc ANL 2 și 3 10) Identificare și realizare parcuri publice Procent succes (23,25%)	
	20	1) Amenajare drum acces, parcuri, împrejurimi și rețea de apă și canalizare în zona cimitirului multiconfesional 2) Reabilitare și modernizare străzile E. Rebreanu 3) Realizare poduri peste Valea Caselor, zona periurbană a orașului 4) Asfaltare drum DC 2F, 3km –Năsăud-Lușca Procent succes (20%)	-
Dezvoltare infrastructură edilitară, utilități și servicii publice	9	1) Sistem integrat de management al deșeurilor solide (închidere vechi depozit) 2) Crearea unei platforme de transfer pentru deșeuri 3) Asocierea în vederea managementului deșeurilor 4) Campanie de educare a populației privind colectarea selectivă a deșeurilor 5) Diseminarea informației și creșterea conștientizării privind metodele de producție curată Procent succes (55,55%)	1) Master plan alimentare apă și canalizare

La nivelul oraşului Năsăud, conform documentului de planificare strategică pentru perioada 2008-2015 au fost propuse un număr de 89 de proiecte / acţiuni din care au fost realizate/finalizate 22, **un procent de succes de 24,79%**, având încă un număr de 6 proiecte în curs de implementare (6,74%). O analiză atentă a naturii acestor proiecte ne permite să tragem următoarele concluzii:

- Autorităţile locale trebuie să investească în dezvoltarea capacităţii administrative pentru a putea avea un rol de facilitator şi susţinător al dezvoltării oraşului. Numărul de proiecte propuse pentru perioada anterioară de planificare este unul relativ mare însă gradul de realizare indică o capacitate administrativă insuficientă pentru necesităţile comunităţii. O analiză atentă asupra cauzelor care au stat la baza gradului relativ redus de realizare poate furniza informaţii preţioase privind posibilităţile de îmbunătăţire a capacităţii administrative.
- Din cele 22 de proiecte finalizate, doar 4 sunt proiecte care nu vizează infrastructura locală. Acest lucru sugerează pe de-o parte că infrastructura locală a fost o prioritate de top pentru această perioadă. Pentru următoarea perioadă de planificare 2015-2020 se recomandă diversificarea eforturilor autorităţilor locale şi pe alte zone care au fost identificate fie ca zone "strategice" fie ca zone cu potenţial avantaj competitiv (educaţie, antreprenariat local).

Analiza de compatibilitate a cadrului strategic

Pornind de la documentele strategice analizate am încercat să identificăm nivelul de complementaritate între obiectivele stabilite de acestea. Tabelul de mai jos prezintă succint relația dintre obiective, la fiecare nivel strategic

Tabel: Sinteză a cadrului strategic existent

Complementaritatea obiectivelor strategice						
UE	Național ⁴⁸	Regional ⁴⁹	Județean	Local ⁵⁰	Comp ⁵¹	Observații
OCUPAREA FORȚEI DE MUNCĂ	Ocupare a forței de muncă	P1. Creșterea competitivității economice a regiunii și stimularea cercetării și inovării	O1. Dezvoltare economică inteligentă prin specializare diversificată. Prioritatea: Nu există Ținta: peste 80% din populația cu vârsta între 20 și 64 de ani să fie ocupată	Dezvoltarea antreprenoriatului local care va stimula crearea de locuri de muncă	60%	Suport la toate nivelurile pentru politici de ocupare a forței de muncă – trebuie corelat cu nivelul șomajului + nivelul de ocupare specific pt. Năsăud + De luat în considerare specificul forței de muncă din zonă, variabile precum gradul de îmbătrânire,

⁴⁸ Obiective stabilite prin PNR 2011-2013 nu și Programul de guvernare 2013-2016

⁴⁹ Draftul de proiect strategic de dezvoltare al ARD Nord-Vest 2014-2020

⁵⁰ Urmează a fi completat odată cu dezvoltarea strategiei 2015-2020

⁵¹ Complementaritate

						migrația și calificarea sunt importante. La nivel regional creșterea numărului locurilor de muncă este definită ca prioritate, dar nu are alocat niciun obiectiv specific. La nivel județean există o țintă ambițioasă însă strategia nu prevede vreun program sau o măsură specifică în acest sens
CERCETARE ȘI DEZVOLTARE	Cercetare și dezvoltare	P1. Creșterea competitivității economice a regiunii și stimularea cercetării și inovării.	O2. Dezvoltare durabilă Prioritate: Inovare și tehnologii curate pentru dezvoltare durabilă; Nu există definită vreo țintă de atins	Politici de stimulare a start-up-urilor locale, incubator de faceri	80%	Se remarcă lipsa priorităților în sfera CDI, la nivel județean. Acest fapt va reprezenta un potențial obstacol pentru dezvoltarea acestei componente la nivel local.
SCHIMBĂRI LE CLIMATICE ȘI UTILIZAREA DURABILĂ A ENERGIEI	Schimbări climatice și energie	P4. Protecția mediului natural și antropic, utilizarea eficientă a resurselor și reducerea	O2. Dezvoltare durabilă Prioritate: Inovare și tehnologii curate pentru dezvoltare durabilă; Prioritate: Asigurarea calității mediului pentru menținerea atractivității și cadrului adecvat	-	100%	De avut în vedere că la nivel național, acest obiectiv este acoperit cel mai bine iar România e foarte probabil să atingă țintele propuse înainte

		emisiilor poluante	activităților de turism; Ținte: majoritatea Țintelor fac referire la protecția mediul înconjurător			de termen (unele dintre ele fiind deja atinse).
EDUCAȚIE REDUCERE ABANDON ȘCOLAR + CREȘTERE NR. ABSOLVENȚI STUDII SUPERIOARE	Educație Abandon școlar + creștere nr. absolvenți studii superioare	P3. Creșterea calității vieții locuitorilor din regiune. 3.1. Investiții în educație, servicii sociale și de sănătate și în îmbunătățirea calității serviciilor din aceste domenii	Educația nu este indicată ca fiind o prioritate strategică la nivel județean. Lipsa unor referințe clare la nivel de programe, proiecte sau măsuri pentru a servi un astfel de obiectiv	Educația reprezintă un factor strategic cheie și o sursă de avantaj competitiv. Orașul va dezvolta politici publice axate în mod direct pe identificarea problemelor strategice ale învățământului preuniversitar și construcția unor programe operaționale bine definite, stimularea conexiunii între mediul de afaceri și sistemul educațional preuniversitar.	80%	La nivel regional, deși obiectivul general este focalizat pe educație, obiectivele specifice nu includ referiri cu privire la abandonul școlar sau creșterea numărului absolvenților cu studii superioare. La nivel județean componenta educațională lipsește în totalitate.
LUPTA ÎMPOTRIVA SĂRĂCIEI ȘI A EXCLUZIUNII SOCIALE	Incluziunea socială / reducerea sărăciei	P3. Creșterea calității vieții locuitorilor din regiune. 3.3. Promovarea incluziunii	Lupta împotriva sărăciei și a excluziunii sociale nu este definită ca o prioritate strategică. Lipsa unor referințe clare la nivel de programe, proiecte sau măsuri pentru a servi un astfel de obiectiv	Autoritățile locale sunt axate pe dezvoltarea de politici de incluziune coerente pentru zonele în care există probleme	80%	De remarcă lipsa acestei componente la nivel județean

		sociale și combaterea sărăciei în zonele urbane și rurale		(precum școala din Valea Spinului).		
--	--	---	--	-------------------------------------	--	--

Perspective strategice privind dezvoltarea orașului Năsăud

În continuare am încercat să evidențiem principalele perspective strategice care se desprind din analiza cadrului strategic existent.

1. Europa 2020 este documentul de strategie care a influențat puternic cadrul strategic național. Strategia este bine conturată pe 5 direcții majore:

- Educație
- Cercetare și dezvoltare
- Dezvoltare economică
- Dezvoltare socială
- Schimbări climatice/mediu înconjurător/dezvoltare durabilă

Aceste direcții sunt transpuse într-o serie de ținte la nivelul fiecărui stat. Din perspectiva României, obiectivele cele mai dificil de atins, ținând cont de situația actuală (date 2013, vezi prima parte a analizei Strategiei Europa 2020) vor fi cele privind alocările financiare pentru CDI, părăsirea timpurie a școlii și reducerea populației expuse sărăciei și excluziunii sociale. Pe de altă parte, România a îndeplinit, în mare măsură țintele privind sursele regenerabile de energie și eficiența energetică precum și reducerea emisiilor de CO₂.

2. La nivel național EUROPA 2020 se reflectă în prezent⁵² în:

- Strategia Națională de Cercetare, Dezvoltare, Inovare 2014-2020,
- Strategia pentru consolidarea administrației publice 2014 - 2020,
- Strategia pentru Competitivitate Economică 2014-2020,
- Strategia Națională de Sănătate 2014-2020,
- Strategia Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă 2014-2020,
- Strategia Națională de reducere a părăsirii timpurii a școlii,
- Strategia națională pentru învățământul terțiar (nu este finalizată, draft iulie 2014),

⁵² Decembrie 2014

- Strategia Energetică a României (draft de analiză preliminară, pus în dezbatere publică dec. 2014)⁵³,
- Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă la orizontul anilor 2013–2020–2030 (elaborat în 2008, probabil necesită revizuirii).
- Strategia Națională de Reducere a Sărăciei 2014- 2020
- Strategia Națională pentru Învățarea pe tot Parcursul Vieții
- Strategia pentru Dezvoltarea Infrastructurii Educaționale
- Master Planuri Generale pentru Transport
- Strategia Națională pentru Agenda Națională a României
- Strategia Națională pentru Competitivitate Economică 2014-2020
- Strategia pentru dezvoltarea agriculturii pe termen mediu și lung -2020-2030
- Strategia Națională privind Schimbările Climatice 2013 - 2020
- Strategia Națională privind Managementul Deșeurilor

3. **Se observă o deconectare a nivelului județean de cel regional, național și local.** Autoritățile locale din Năsăud trebuie să aibă acest aspect în vedere în momentul în care își definesc atât profilul strategic cât și planurile operaționale. Potențialul risc este legat de finanțările venite de la nivel județean care, cel puțin în prezent, are definite alte obiective și programe comparativ cu nivelurile superioare.
4. **Autoritățile locale trebuie să aibă în vedere noua programare bugetară 2014-2020.** În definirea planurilor operaționale autoritățile locale ar trebui să includă în mod obligatoriu componenta de surse de finanțare completată de o estimare aproximativă a costurilor. Programele operaționale ar trebui definite ținându-se cont de prioritățile de la nivel european pentru a crește posibilitatea accesării unor finanțări europene.

⁵³ Poate fi accesat aici http://media.hotnews.ro/media_server1/document-2014-12-5-18755546-0-strategia-energetica-analiza-stadiului-actual.pdf

Analiza SWOT: orașul Năsăud

Puncte tari	Puncte slabe
Populația școlară este în creștere începând din 2008, ajungând peste media regională și națională iar ponderea tinerilor în populație este peste media urbană națională, regională și județeană. Natalitatea este în medie superioară nivelului urban județean, regional și național, mortalitatea fiind mai crescută doar față de media urbană județeană. Resursa umană (din institutiile publice) este formal bine calificată, perfecționarea profesională poate fi utilizată pentru a îmbunătăți capacitatea de a atrage resurse extra-bugetare. Accesibilitate crescută a populației la principalele unități de infrastructură medicală, peste media națională, regională și județeană (excepție fiind cabinetele medicale de specialitate). Speranța medie de viață a populației (75,64 ani) este a doua cea mai ridicată din județ, ușor peste media regională și națională. Calitatea aerului este bună datorită proximității pădurii și a poziționării geografice. Rețea de alimentare cu gaze naturale bine dezvoltată, potențial punct de atracție pentru investitori. Existența unui sistem integrat de management al deșeurilor la nivelul orașului Năsăud și a	Scăderea populației - populația la nivelul orașului a scăzut între 1992 și 2014 cu aproximativ 4%, peste media urbană de la nivel național și regional. Nivel scăzut de educație a populației - doar 15% din populație are studii superioare, semnificativ sub media urbană națională, regională și județeană. Proporția celor fără școală, analfabeți sau cu școală primară este de asemenea semnificativ peste nivelul din celelalte comunități urbane de la nivel național și regional. Accesibilitatea elevilor la infrastructura educațională și la servicii educaționale este în general sub media urbană de la nivel național, regional și județean. Segregarea etnică în accesul la educație este o vulnerabilitate majoră. De asemenea se observă disparități substanțiale între performanțele liceelor din oraș. Orașul are o capacitate administrativă limitată de accesare a fondurilor europene - rata de absorbție a fondurilor europene la nivelul orașului Năsăud, ilustrată de cheltuielile per capita cu proiectele europene, este, pentru perioada 2010 – 2014, la aproape jumătate din media urbană națională. Comunitatea prezintă o dependență crescută față de alocări financiare venite de la nivel central. Orașul are un nivel mult mai redus al veniturilor proprii în totalul cheltuielilor decât

satelor aparținătoare. Conectivitate relativ bună din perspectiva căilor feroviare, aceasta fiind introdusă începând cu anul 2010 în cadrul culoarului IV pan-european feroviar și se regăsește în Master Planul pentru Transport. Orașul Năsăud are o tradiție culturală bogată și o viață culturală activă ținând cont de dimensiunea orașului. Se remarcă în special specificul grăniceresc și componenta educativă ca potențiale surse de avantaj. Economia orașului Năsăud are un grad mediu de diversificare, bazând-se în special pe industria prelucrătoare și activități comerciale, Forța de muncă locală este angajată în domenii economice cu potențial de dezvoltare ridicat - 80 % din forța de muncă angajată în mediul privat activează în domenii cu concentrare superioară nivelului național și 60% din forța de muncă activează în domenii cu variație diferențială pozitivă, care pot dezvolta avantaje competitive. Economia locală deține avantaj competitiv în industria textilă și fabricarea maselor plastice. Orașul are o poziționare turistică interesantă la intrarea în Parcul Munții Rodnei. Orașul deține o extensie universitară UBB cu rezultate bune și număr de studenți în creștere.	media națională în ultimii 10 ani. Nivelul de dezvoltare umană este sub media națională, progresul fiind mai lent decât media din celelalte comunități urbane. Lipsa transportului public în comun la nivelul orașului reduce mobilitatea internă și contribuie la aglomerația rutieră. Lipsa unei șosele de centură afectează în mod negativ dezvoltarea urbană în zona centrală a orașului, provoacă probleme legate de siguranța traficului și a intervenției în caz de incendii și limitează calitatea vieții pentru cetățenii urbani. Lipsa unor spații verzi amenajate, zone de agrement sau spații publice pentru petrecerea timpului liber reduce calitatea vieții locuitorilor orașului. Orașul are probleme majore și de durată legate de conectivitate, în ceea ce privește toate tipurile de infrastructură de transport, fiind poziționat în afara rețelelor TEN-T. Conectivitatea scăzută acționează ca un factor limitator al forței de polarizare a unor centre urbane mari precum Cluj-Napoca dar și a orașului Bistrița. Componenta de TIC este slab dezvoltată atât la nivelul instituțiilor publice – componenta de e-guvernare insuficient dezvoltată – cât și în sfera privată în legătură cu oportunitățile de dezvoltare economică. Grad ridicat de dependență a angajaților față de sectorul public – peste 40% din angajați activează în acest sector.
--	--

	Nivelul general de ocupare a forței de muncă este sub-optim iar veniturile salariale a celor ocupați sunt scăzute. Un factor care contribuie la acest nivel redus de salarizare este concentrarea ofertei de locuri de muncă către posturi cu un nivel de educație / specializare scăzut. În prezent orașul Năsăud nu deține o poziție foarte bună din punct de vedere turistic (capacitate de cazare, număr de turiști, număr de înnoptări) în comparație cu alte orașe similare din regiunea Nord-Vest sau cu alte orașe și comune din județ.
Oportunități	Amenințări
Patrimoniul cultural unic (istoria grănicerească, număr ridicat de membrii ai academiei din oraș) reprezintă un factor care poate genera atractivitate turistică (ținând cont și de poziționarea geografică favorabilă) și pe care se poate construi un brand local de succes. Dezvoltarea de produse culturale locale (un eveniment mare legat de identitatea grănicerească – festivalurile de reconstituire istorică a unor bătălii au mare succes atât în țară cât și în afară – , susținut de evenimente conexe pe tot parcursul anului), dezvoltarea de pachete integrate împreună cu comunitățile rurale învecinate va crește substantial atractivitatea orașului și va contribui indirect la îmbunătățirea calității vieții propriilor locuitori. Educația reprezintă un factor de avantaj competitiv care trebuie păstrat și dezvoltat. Corelarea avantajelor unui sistem de educație performant cu dezvoltarea economică și	Există un risc real al migrației populației din oraș, motivele fiind acces redus la servicii publice de calitate, veniturile scăzute, lipsa unor posibilități de petrecere a timpului liber. Slaba dezvoltare a infrastructurii de transport care să rezolve problema conectivității reduse a orașului va contribui negativ la dezvoltarea economică și va reduce atractivitatea orașului atât pentru investitori cât și pentru potențialii turiști. Colaborarea precară cu autoritățile de la nivel județean poate reprezenta o barieră în calea dezvoltării, în special pentru proiectele în care susținerea de la nivel județean este necesară. Strategia de dezvoltare de la nivel județean este deconectată de direcțiile de dezvoltare regionale, naționale și europene. Autoritățile locale din Năsăud trebuie să aibă acest aspect în vedere în momentul în care își definesc atât

culturală locală poate plasa Năsăudul într-o poziționare strategică unică. Valorificarea gradului ridicat de încredere în instituții precum școala/ biserica și a participării publice. Astfel, participarea și implicarea civică a unui număr semnificativ de actori poate deveni o sursă de avantaj competitiv pentru oraș. Implicarea experților locali și a grupurilor active poate aduce valoare adăugată actului administrativ și dezvoltării comunitare. Orașul are o influență și o capacitate de polarizare majoră față de zona rurală adiacentă (ce deține surse de dezvoltare semnificative). Dezvoltarea acestui tip de influență în jurul câtorva produse economice și culturale relevante la nivel regional poate aduce un avantaj competitiv major. Orașul poate stimula antreprenoriatul în scopul dezvoltării unor activități economice locale capabile să aducă (în corelație cu sistemul educațional) avantaj competitiv pe termen lung.	profilul strategic cât și planurile operaționale. Potențialul risc este legat de finanțările venite de la nivel județean care, cel puțin în prezent, au definite alte obiective și programe comparativ cu nivelurile superioare. Lipsa unui Plan Urbanistic General nou este în măsură să limiteze perspectiva strategică de dezvoltare urbană, datorită necesității unei viziuni integrate. Menținerea unei abordări conflictuale în relația dintre actorii locali. Acest lucru este periculos în măsura în care nu permite o abordare consensuală în stabilirea obiectivelor strategice ale comunității. În cadrul comunității apare o insuficiență comunicare între angajatorii locali și sistemul de învățământ în ceea ce privește definirea necesităților economiei locale pe termen lung. Sectorul TIC este încă insuficient dezvoltat, deși aproape 20% dintre elevii de liceu din Năsăud urmează specializarea Matematică-Informatică. Fără un astfel de sector bine dezvoltat, o economie bazată pe cunoaștere și inovație este foarte greu de construit. Această carență poate avea efecte nedorite pe termen lung, mai ales în perspectiva unor posibile relocări sau extinderi ale firmelor din sectorul TIC din zona Cluj-Napoca.
---	--

Profilul strategic al oraşului Năsăud

Identificarea profilului strategic al orașului reprezintă cea mai importantă componentă a procesului de planificare. Fiecare comunitate deține o serie de caracteristici proprii ce o fac diferită și care trebuie să stea la baza strategiei viitoare. Profilul strategic trebuie să conțină o serie de arii esențiale, bazate pe o analiză strategică riguroasă:

- a) *Sursele de avantaj competitiv* ale comunității: ceea ce face diferit comunitatea față de altele sau ceea ce face comunitatea mai bine decât comunități similare;
- b) *Probleme strategice*: probleme cu care se confruntă comunitatea la nivel structural și care, neluate în considerare, pot afecta negativ dezvoltarea pe termen lung;
- c) *Vizunea*: aceasta reprezintă o proiecție a unui viitor dezirabil al comunității, și este bazată pe analiza strategică (e vorba de proiecții realiste dar ambițioase);
- d) *Factori strategici cheie*: FSC reprezintă esența profilului strategic și se referă la principalii factori care vor afecta comunitatea pe termen lung (la fel ca și în cazul viziunii, ne referim aici la perioade de timp mult mai mari decât ciclul tipic de planificare de 7 ani);
- e) *Direcții strategice*: Pe baza analizei tuturor factorilor anteriori, comunitatea își poate defini principalele direcții strategice, care vor defini acțiunea proprie în viitor: ele trebuie să fie bine definite și să fie dublate de programe operaționale și de mecanisme de implementare, monitorizare și evaluare.

Concept strategic:

Identitatea comunitară

Probleme strategice

- Orașul este confruntat cu un pericol semnificativ în ceea ce privește ritmul de scădere a populației: acest lucru este datorat nu atât reducerii natalității ci sporului migratoriu negativ. Analiza datelor arată o problemă în această zonă, în special în ceea ce privește zonele de populație esențială pentru obiectivele strategice ale orașului (populația cu studii universitare). Scăderea populației este problematică: mărimea orașului influențează negativ capacitatea administrativă (în special cea financiară) și posibilitatea acestuia de a-și exercita influența asupra unei zone rurale semnificative.
- Orașul are probleme majore și de durată legate de conectivitate, în ceea ce privește toate tipurile de infrastructură de transport, fiind poziționat în afara rețelelor TEN-T. Conectivitatea scăzută acționează ca un factor limitator al forței de polarizare a unor centre urbane mari precum Cluj-Napoca dar și a orașului Bistrița. Infrastructura rutieră care conectează orașul cu căi majore de comunicație sau cu zone adiacente relevante (precum rezervația Munții Rodnei) este insuficientă și afectează în mod direct capacitatea de a atrage investiții sau de a dezvolta un tip specific de turism și anume cel de tranzit. De altfel, unul dintre elementele cu cel mai mic scor de mulțumire al cetățenilor este starea infrastructurii rutiere, atât în oraș cât și pentru drumurile de legătură cu orașele din regiunea de Nord-Vest.
- Lipsa unei șosele de centură afectează în mod negativ dezvoltarea urbană în zona centrală a orașului, provoacă probleme legate de siguranța traficului și a intervenției în caz de incendii și limitează calitatea vieții pentru cetățenii urbani. Aglomerația în trafic este accentuată și de organizarea târgului în fiecare zi de joi din săptămână.
- Un grup semnificativ de persoane de la nivelul comunității nu sunt mulțumite de nivelul veniturilor, fapt care arată o problemă majoră în capacitatea economiei locale de a oferi resurse suficiente. Nemulțumirea se explică și prin migrația sezonieră a unei părți importante din lucrători în străinătate, unde realizează venituri semnificativ superioare celor obținute în Năsăud. Acest fapt reduce atractivitatea

locurilor de muncă de la nivel local, fiind preferate activități pe o perioadă mai scurtă sau sezonieră decât un loc de muncă stabil dar remunerat mai slab.

- Lipsa locurilor de muncă bine remunerate reprezintă o altă problemă importantă în comunitate. Un factor important de migrație a forței de muncă locale poate fi datorat ofertei insuficiente de locuri de muncă la un nivel de salarizare considerat acceptabil.
- La nivelul mediului de afaceri se resimte un efect oarecum diferit: lipsa unei forțe de muncă care să răspundă ofertelor existente deja pe piață. S-a invocat de mai multe ori în focus-grupurile cu actorii comunitari relevanți cazul unor investitori care nu reușesc să ocupe locurile de muncă vacante. Angajatorii locali afirmă că există probleme legate de migrația sezonieră la muncă în străinătate a unor angajați precum și de faptul că salariile oferite sunt percepute ca fiind mici, în comparație de ex. cu ceea ce oferă angajatori mari din mun. Bistrița.
- Indicatorii importanți de calitate a vieții înregistrează un nivel de nemulțumire crescut. Accesul la facilități sportive, la parcuri și zone de recreere, la piste de biciclete, la locuri de joacă pentru copii, la activități culturale sunt printre cele mai vizibile zone în care se poate interveni pentru a corecta aceste deficiențe. Calitatea vieții este un factor determinant în creșterea nivelului general de confort al populației existente în comunitate, și poate fi un factor cheie în atragerea investitorilor și antreprenorilor. Comunitatea înregistrează un indice de mobilitate foarte crescut: un număr semnificativ de locuitori călătoresc în afara comunității (în special către Bistrița și Cluj-Napoca) pentru a avea acces la centre comerciale diversificate, la servicii medicale sau la alte tipuri de servicii de interes. Acest lucru înseamnă implicit și un consum al resurselor locale în alte comunități.
- Problemele legate de sărăcie, starea precară de sănătate, analfabetism, abandon școlar, gradul redus de ocupare etc. al comunităților dezavantajate, precum și cele legate de creșterea numărului persoanelor aflate în situații de risc (copii ai căror părinți sunt plecați să muncească în străinătate, persoane vârstnice care nu se pot

deplasa etc.) reprezintă o problemă actuală ce necesită măsuri de evaluare, prevenire, monitorizare și intervenție.

- Deși în comunitate în perioada anilor 2012-2013 indicatorii antreprenoriatului înregistrau tendințe pozitive (diminuate între timp), oportunitățile locale sunt reduse, ceea ce poate determina apariția unui fenomen periculos de migrare a antreprenorilor locali înspre comunități în care aceste oportunități sunt prezente.
- Comunitatea are o capacitate redusă de a genera resurse proprii în bugetul local, ceea ce îngreunează foarte mult capacitatea administrației locale de a investi în zone de interes comunitar. În cadrul focus-grupurilor cu actorii comunitari relevanți a reieșit imposibilitatea autorităților locale de a susține în paralel mai multe proiecte majore de investiții necesare (de ex. bază sportivă concomitent cu investiții în infrastructura rutieră). Dependența de transferuri de la nivelul central nu permite o structurare multi-anuală rațională a investițiilor și priorităților necesare.
- Orașul are un trend demografic descendent ceea ce poate aduce probleme structurale pe termen lung. Deși fenomenul de îmbătrânire este mai redus comparativ cu alte comunități, el există și se poate corela cu migrația populației tinere, conducând la crearea unei situații critice.
- Deși orașul deține în mod clar un sistem de învățământ preuniversitar de calitate, absolvenții de vârf ai acestui sistem tind să aducă valoare adăugată în alte comunități înspre care se orientează. Orașul nu capitalizează suficient avantajul adus de o populație de școlari care provine din întregul bazin al văilor din amonte de Năsăud. Acești elevi, uneori împreună cu părinții lor, pot fi priviți ca și consumatori de servicii educaționale, dar și de servicii conexe în oraș.
- Factorii amintiți mai sus se pot relaționa într-un sistem de efecte negative, capabile să creeze o lipsă de competitivitate și atractivitate la nivelul comunității. Această stare, odată instaurată, va fi greu de combătut și va presupune eforturi semnificative din partea autorităților locale.

- Numărul salariaților a cunoscut în timp scăderi semnificative, lucru ce poate afecta puternic atractivitatea economică a comunității. Un alt trend important se referă la îmbătrânirea lucrătorilor specializați (de ex. din domeniul maselor plastice), și inexistența unei forțe de muncă specializate care să îi înlocuiască.
- Comunitatea deține un număr mare de salariați în domeniul public (aproape 40%) ceea ce indică atât o dezvoltare insuficientă a economiei locale cât și o dependență majoră de alocările bugetare. Dependența de locuri de muncă în sectorul public explică și nemulțumirea angajaților vizavi de nivelul salariului, nivel care în cazul sectorului public probabil nu va cunoaște evoluții semnificative în viitor.
- Pe domenii de activitate veniturile salariale sunt sub media națională, ceea ce semnifică și o capacitate redusă a salariaților de a genera un consum local capabil să stimuleze dezvoltarea economică locală. Aceste venituri mai mici par să ofere o justificare actorilor comunitari care consideră că investițiile în facilități sportive, de recreere și altele care cresc calitatea vieții nu vor fi sustenabile la nivelul orașului Năsăud.
- Comunitatea pare a resimți (factor clar identificat cu ocazia focus-grupurilor) o atenție insuficientă acordată de către autoritățile județene dezvoltării orașului și a zonei. În special în domeniul infrastructurii/conectivității și a dezvoltării turismului, Consiliul Județean este perceput ca un factor integrator necesar, dar a cărui acțiune este absentă.
- Lipsa unui Plan Urbanistic General nou este în măsură să limiteze perspectiva strategică de dezvoltare urbană, datorită necesității unei viziuni integrate. Un exemplu relevant este legat de existența garajelor și a anexelor construite mai ales în zona de blocuri care pot afecta funcționarea coerentă a serviciilor locale esențiale (accesul mașinilor de pompieri la anumite obiective) sau de lipsa unui proiect de dezvoltare a unor zone de dezvoltare economică dedicate activităților industriale sau celor de antreprenariat local, servicii, economie bazată pe cunoaștere.

- Dezvoltarea urbanistică trebuie să fie corelată și interconectată cu priorități din alte sectoare. Astfel, dacă se dorește sporirea rolului orașului ca zonă comercială și de servicii pentru localitățile rurale din zonă, acest lucru trebuie corelat cu soluții din zona oferirii de locuri de parcare suficiente și menținerea târgului într-o zonă centrală. De asemenea, dezvoltarea bazată pe cultură și tradiții locale presupune implicit și o conservare a patrimoniului construit istoric.
- La nivelul principalilor actori locali contactați se poate observa un indicator de conflict destul de ridicat. Acest lucru este periculos în măsura în care nu permite o abordare consensuală în stabilirea obiectivelor strategice ale comunității.
- Deși identitatea comunității este foarte bogată și are un factor central evident, utilizarea ei în construcția unor produse locale (culturale, economice, turistice etc.) este foarte redusă. Unii actori comunitari nu percep momentan valoarea economică/comercială a unor activități culturale, care sunt văzute mai degrabă ca și costuri pentru bugetul local.
- În cadrul comunității apare o insuficientă comunicare între angajatorii locali și sistemul de învățământ în ceea ce privește definirea necesităților economiei locale pe termen lung. Deoarece crearea de noi specializări la nivelul învățământului tehnic/vocațional este un proces relativ de durată (patru ani), lipsa unor opțiuni strategice vizând dezvoltarea economică face imposibilă conectarea educației cu economia pe plan local.
- Activitățile turistice sunt la un nivel minim în lipsa unor produse locale care să genereze atractivitate. Aceste produse au nevoie de o viziune integrată, care valorifică și potențialul de dezvoltare al comunităților din jur.
- Comunitatea are un bagaj cultural bogat cu care se identifică însă nu reușește să valorifice potențialul existent. Această componentă ar trebui valorificată prin construirea unui brand local unic/atractiv.
- Sectorul TIC este încă insuficient dezvoltat, deși aproape 20% dintre elevii de liceu din Năsăud urmează specializarea Matematică-Informatică. Fără un astfel de sector

bine dezvoltat, o economie bazată pe cunoaștere și inovație este foarte greu de construit. Această carență poate avea efecte nedorite pe termen lung, mai ales în perspectiva unor posibile relocări sau extinderi ale firmelor din sectorul TIC din zona Cluj-Napoca.

Viziune

”

Năsăud va fi un oraș cu o identitate comunitară puternică, cu un sistem de educație performant, conectat la economia locală, cu o activitate economică axată pe zonele de avantaj competitiv tradiționale, dar și pe stimularea antreprenoriatului local; o comunitate capabilă să păstreze și să dezvolte relația privilegiată cu comunitățile rurale din zonele adiacente.

Factori strategici cheie

FSC

Identitate locală

Educație

Capacitatea de polarizare

Avantaj competitiv

- La nivelul comunității, există un grad ridicat de încredere în instituții precum școala/biserica sau în participarea cetățenească. Astfel, participarea și implicarea civică a unui număr semnificativ de actori poate deveni o sursă de avantaj competitiv pentru oraș. Implicarea experților locali și a grupurilor active poate aduce valoare adăugată actului administrativ și dezvoltării comunitare.
- Educația reprezintă un factor de avantaj competitiv care trebuie păstrat și dezvoltat. Corelarea avantajelor unui sistem de educație performant cu dezvoltarea economică și culturală locală poate plasa Năsăudul într-o poziționare strategică unică. Din nou, atipic pentru o comunitate de această mărime, orașul are o tradiție și rezultate bune în ceea ce privește educația universitară. Învățământul pedagogic pare să reprezinte o componentă sustenabilă de dezvoltare pe termen mediu și lung pentru oraș.
- **Orașul deține o identitate comunitară istorică foarte puternică. Utilizarea coerentă și inteligentă a acestei identități (în principal în relație cu tradiția**

grănicerească) poate aduce un avantaj competitiv unic. Identitatea principală este suficient de puternic conturată pentru a permite conturarea în jurul ei și a altor produse și evenimente secundare.

- Administrația locală este interesată în dezvoltarea pe termen lung și are o capacitate organizațională capabilă să stimuleze dezvoltarea comunității în zonele de avantaj competitiv.
- Orașul are o influență și o capacitate de polarizare majoră față de zona rurală adiacentă (ce deține surse de dezvoltare semnificative). Dezvoltarea acestui tip de influență în jurul câtorva produse economice și culturale relevante la nivel regional poate aduce un avantaj competitiv major.
- Orașul are surse de avantaj competitiv în zonele în care dezvoltarea economică a fost relevantă: mase plastice și produse textile. Aceste domenii au o profitabilitate și o productivitate crescută, au construit zone de expertiză majoră și beneficiază de o forță de muncă specializată. Activitățile comerciale, care angrenează o parte importantă a forței de muncă se află în pierdere de competitivitate. Aceste zone trebuie dezvoltate și diversificate.
- Orașul poate stimula antreprenoriatul în scopul dezvoltării unor activități economice locale capabile să aducă (în corelație cu sistemul educațional) avantaj competitiv pe termen lung.

Direcții strategice

- Orașul trebuie să acorde o atenție crescută indicatorilor care construiesc calitatea vieții la nivel comunitar (auto-evaluarea vieții de către cetățeni, sport, sănătate, educație, siguranță, mediul înconjurător, prosperitatea economică, calitatea guvernării). Creșterea calității vieții se poate traduce în mod direct în creșterea atractivității locale și în dezvoltarea unui profil comunitar unic. Măsurile pot fi construite gradual, de la activități facile la cele complexe precum centre sportive diversificate, piste de biciclete integrate, activități culturale sofisticate etc.

Investițiile în creșterea calității vieții nu trebuie privite în opoziție cu infrastructura sau dezvoltarea economică deoarece toate aceste aspecte sunt interconectate.

- Comunitatea trebuie să dezvolte programe specifice de încurajare a antreprenoriatului local. Acest lucru va permite utilizarea avantajelor oferite de sistemul educațional local, să reducă migrația tinerilor și să dezvolte zone de dezvoltare economică dinamice cu efect de multiplicare. Un alt efect pozitiv ar putea fi reprezentat și de crearea de locuri de muncă cu un venit mai ridicat. Soluțiile în acest domeniu sunt diverse și se referă la incubatoare de afaceri, clustere, co-working places, maker places⁵⁴, stimularea start-up-urilor, dezvoltarea unui centru comunitar de carieră etc.
- Sistemul de educație preuniversitară este un atu local ce trebuie menținut și dezvoltat. Orașul trebuie să dezvolte politici publice axate în mod direct pe identificarea problemelor strategice ale învățământului preuniversitar și construcția unor programe operaționale bine definite, precum investiții în infrastructura de educație, construcția unui fond de excelență care să ofere granturi pentru profesori și elevi, stimularea conexiunii între mediul de afaceri și sistemul educațional preuniversitar.
- Construcția strategiei orașului este direct relaționată cu înțelegerea dezvoltării locale într-un sens extins, care să includă și relația cu ruralul adiacent. Dezvoltarea unor mecanisme permanente de cooperare intercomunitară și asumarea unui rol de dezvoltare locală extins sunt foarte importante pentru Năsăud. Diversificarea atracției istorice a orașului față de zona adiacentă poate să întărească poziția comunității (în zone precum comerțul, educația, sănătatea etc). În lipsa coordonării din partea Consiliului Județean, orașul poate să preia inițiativa în acest domeniu.
- Este esențială specularea identității locale relaționate cu tradiția grănicerească. Această identitate este unică și permite dezvoltarea unor produse culturale locale care vor avea efect direct la nivelul economiei locale și a turismului. Este foarte important de înțeles că o identitate locală puternică și bine exprimată poate crește masiv atractivitatea comunitară la toate nivelurile.

⁵⁴ Spații închiriate în comun, care oferă mai multor antreprenori spațiul pentru începerea unei afaceri.

- Turismul local poate fi construit pe câteva zone bine definite: produse culturale locale (un eveniment central legat de identitatea grănicerească, susținut de evenimente conexe pe tot parcursul anului), dezvoltarea de pachete integrate împreună cu comunitățile rurale învecinate, turism de tranzit. Pe termen scurt chiar evenimente de mai mică amploare și acțiuni ce nu presupun resurse costisitoare (de ex. marcarea unor trasee turistice) pot oferi încredere comunității cu privire la importanța acestui domeniu la dezvoltarea comunității.
- Orașul trebuie să își dezvolte, pe baza profilului strategic identificat, un brand propriu și o strategie coerentă de marketing public. Acestea sunt importante mai ales în contextul în care se dorește o dezvoltare a turismului și transformarea orașului într-o “destinație” și nu doar într-un punct de tranzit.
- În Năsăud există programe educaționale de calitate. Ca atare, zona de dezvoltare tehnologică, inovație și IT poate fi stimulată prin politici locale bine structurate care să îmbine acțiunea administrației (e-guvernare, acces la wi-fi în zonele publice), stimularea investitorilor în domeniu și integrarea unei puternice componente de inovație/IT în educație. Apropierea de unul din cele mai importante centre de IT din România (Cluj-Napoca) poate aduce avantaje legate de delocalizarea unor activități din acest centru în Năsăud.
- Sprijinirea comunităților dezavantajate în vederea reducerii discrepanțelor dintre acestea și restul comunității, respectiv în vederea facilitării integrării socio-economice și culturale a acestora este imperativă. Identificarea, monitorizarea și sprijinirea persoanelor aflate în situații de risc reprezintă o necesitate și o obligație comunității locale. Având în vedere resursele limitate de care dispune bugetul local, accesarea finanțărilor nerambursabile destinate acestui tip de probleme reprezintă o soluție în perioada următoare.
- Conectivitatea comunității este esențială. Administrația trebuie să acorde o importanță majoră conectării orașului la căile de comunicație relevante.
- Adoptarea unui nou PUG este esențială pentru o planificare urbană și spațială coerentă, capabilă să integreze dezvoltarea centrului istoric, creșterea calității vieții,

definirea zonelor de dezvoltare economică, a zonelor de agreement, utilizarea proximității cursului de apă etc.

- Orașul trebuie să depășească problema legată de existența unor activități economice care furnizează venituri sub media națională precum și dependența de sectorul public pentru angajarea unui procent semnificativ din populația activă. În acest context, susținerea investitorilor deja existenți, realizarea unor parteneriate public/privat, stimularea dezvoltării unei zone industriale și susținerea investițiilor în zone cu valoare adăugată mare este esențială pentru administrația locală.
- Orașul trebuie să dezvolte politici de incluziune coerente pentru zonele în care există probleme (precum școala din Valea Spinului). Segregarea unor categorii defavorizate nu poate reprezenta o opțiune pe termen mediu și lung. Accesul la fondurile structurale în domeniu poate aduce beneficii pe termen lung.
- Administrația locală trebuie să își asume un rol de facilitator pe termen lung, să încurajeze participarea locală și să utilizeze toate resursele de expertiză existente în comunitate.

Obiective strategice pentru dezvoltarea oraşului Năsăud

1. Îmbunătățirea conectivității și a infrastructurii tehnico-edilitare, educaționale, culturale, sportive, de sănătate și sociale a orașului Năsăud

Justificare

Problemele legate de starea proastă a infrastructurii rutiere care leagă orașul de alte comunități urbane importante, precum și de comunele de pe Valea Someșului Mare (din aria de influență) și starea proastă a infrastructurii rutiere locale sunt cele mai frecvente probleme menționate de către locuitorii orașului Năsăud. Calitatea deficitară a infrastructurii rutiere care conectează orașul la căile majore de transport, dar și a infrastructurii rutiere locale, lipsa spațiilor de parcare (a se vedea zona pieței în fiecare zi de joi a săptămânii), a trotuarelor amenajate, starea fizică a clădirilor și spațiilor aparținătoare unităților de învățământ, a celor sanitar-medicale, sportive, culturale, sociale, lipsa spațiilor amenajate de recreere și petrecere a timpului liber etc. afectează în mod direct capacitatea de a atrage investiții și de a crea locuri de muncă bine plătite, influențând în mod semnificativ calitatea vieții locuitorilor orașului și determinând nivelurile ridicate ale emigrației populației tinere/active din oraș. În acest sens trebuie făcute toate demersurile necesare pentru atragerea de fonduri extrabugetare nerambursabile destinate reabilitării și modernizării infrastructurii locale de toate tipurile, veniturile proprii ale bugetului local fiind mult prea mici pentru susținerea tuturor investițiilor necesare. De asemenea, trebuie făcute toate demersurile necesare pentru construirea centurii ocolitoare a orașului și pentru modernizarea drumurilor ce asigură conectivitatea orașului cu municipiul reședință de județ (DN 17 C), cu localitățile de pe Valea Someșului Mare și Valea Salvei, respectiv cu alte comunități urbane precum Beclean, Dej și Cluj-Napoca (DN 17 D).

Prioritatea 1.1 Îmbunătățirea infrastructurii tehnico-edilitare a orașului

Măsuri:

- 1.1.1. Sprijinirea realizării centurii/variantei ocolitoare pe partea nordică orașului.
- 1.1.2. Reabilitarea și modernizarea rețelei de străzi și drumuri locale, căi pietonale și trotuare, parcuri și construirea/amenajarea de piste pentru bicicliști.
- 1.1.3. Desființarea/demolarea garajelor, construcțiilor și anexelor construite fără autorizație care afectează aspectul urbanistic și împiedică accesul echipajelor de intervenție în caz de necesitate și amenajarea adecvată a zonelor respective.
- 1.1.4. Reabilitarea, modernizarea și extinderea rețelelor de apă și canalizare ale orașului și ale localităților aparținătoare, inclusiv Lușca și Liviu Rebreanu.
- 1.1.5. Sprijinirea modernizării căii ferate și a gării din oraș.
- 1.1.6. Sprijinirea extinderii și dezvoltării infrastructurii de broadband.

Prioritatea 1.2 Îmbunătățirea infrastructurii educaționale, culturale și sportive

Măsuri:

- 1.2.1. Reabilitarea, modernizarea și extinderea/construirea clădirilor și spațiilor unităților de învățământ preșcolar, primar, gimnazial, profesional, liceal și universitar din oraș inclusiv a centrelor after school.
- 2.2.2. Reabilitarea infrastructurii culturale.
- 2.2.3. Îmbunătățirea/reabilitarea/modernizarea și extinderea infrastructurii bazelor sportive și de agrement, inclusiv construirea unor noi (deex. skatepark).
- 2.2.4. Sprijinirea rezolvării problemelor juridice legate de proprietatea clădirilor în care se află unitățile de învățământ.

Prioritatea 1.3 Îmbunătățirea și extinderea infrastructurii unităților medicale, sanitare, culturale, sportive și a celor de protecție socială în vederea facilitării accesului locuitorilor la servicii de calitate

Măsuri:

- 1.3.1. Reabilitarea, modernizarea și extinderea/construirea clădirilor și spațiilor unităților medicale și de protecție socială.
- 1.3.2. Sprijinirea echipării spitalului orașenesc Năsăud cu aparatură modernă.
- 1.3.3. Sprijinirea reabilitării și extinderii infrastructurii culturale: case memoriale, muzee, așezăminte culturale, monumente istorice etc.

2. Dezvoltarea economiei locale prin valorificarea potențialului, a resurselor locale și a oportunităților existente

Justificare

Nivelul scăzut al veniturilor populației, gradul sub-optimal de ocupare, lipsa locurilor de muncă, dificultățile în inițierea și dezvoltarea unei afaceri, emigrarea persoanelor (tinerilor) calificate din oraș după finalizarea studiilor (în special a celor universitare) sunt principalele probleme identificate în ceea ce privește economia locală a orașului Năsăud. Faptul că acestea constituie cele mai mari probleme ale orașului în ceea ce privește economia locală este confirmat atât de rezultatele obținute în urma prelucrării datelor statistice referitoare la activitățile economice și veniturile populației orașului, cât și de sondajul de opinie efectuat în rândul locuitorilor.

Caracterizându-se printr-un grad mediu de diversificare, principalii angajatori pe plan local se concentrează în trei domenii: cel al fabricării produselor din cauciuc și mase plastice, cel al comerțului cu amănuntul și cel al fabricării produselor textile. Prin urmare, industria textilă și fabricarea maselor plastice reprezintă principalele sectoare în care economia locală deține un avantaj competitiv și în care, datorită ponderii și tradiției pe care o are, o posibilă soluție de dezvoltare și de multiplicare a dezvoltării pe plan local este clusterizarea. Cu toate acestea, nivelul scăzut al salariilor din respectivele sectoare constituie o problemă greu de surmontat care explică nivelul redus al cererii pe plan local, respectiv declinul sectorului comercial în ultimii

ani, precum și migrația sezonieră a forței de muncă din oraș în state ale Uniunii Europene unde reușesc să obțină în 3-4 luni veniturile salariale pe care le-ar câștiga pe plan local într-un an. Astfel, concentrarea ofertei de locuri de muncă exclusiv către posturi cu un nivel de educație / specializare scăzut și pe cale de consecință, cu un nivel salarial redus, constituie o problemă strategică a economiei locale. În acest context, domenii precum cel al hotelurilor și restaurantelor, prelucrarea finită a lemnului și industria mobilei, prelucrarea fructelor de pădure și industria alimentară etc. cu evoluție pozitivă și potențial neexploatat trebuie luate în considerare în vederea creșterii numărului de alternative și a nivelului veniturilor. O altă problemă o constituie dependența de sectorul public, 40% din salariații orașului activând în sectorul public. Aceasta reprezintă o problemă strategică importantă, dar și o oportunitate de dezvoltare economică. Având în vedere perspectiva zonală în care mediul rural înconjurător este unul care se dezvoltă, în special bazat pe exploatarea resurselor, orașul Năsăud trebuie să găsească acele mijloace de a valorifica acest context în interes propriu prin prelucrarea finită a produselor agricole și silvice provenite din această zonă, respectiv prin furnizarea de servicii de calitate și oferirea de alternative de petrecere a timpului liber și recreere atât locuitorilor orașului, cât și celor din zona de influență, aproximativ 100.000 de persoane. Calitatea educației preuniversitare trebuie folosită în avantajul comunității prin adaptarea ei la cerințele pieței de muncă locale, dar și globale. Având în vedere lipsa resurselor financiare suficiente, facilitarea accesului la finanțările nerambursabile disponibile în perioada următoare și încurajarea inițiativelor antreprenoriale are un caracter imperativ.

Prioritatea 2.1 Creșterea investițiilor în domeniile/sectoarele ce valorifică sursele de avantaj competitiv ale orașului: educație, industrie prelucrătoare - mase plastice, industria textilă, cultură, comerț, prelucrare finită a lemnului.

Măsuri:

- 2.1.1. Sprijinirea unităților de învățământ în creșterea calității actului educațional și în adaptarea curriculei la cerințele pieței muncii.
- 2.1.2. Sprijinirea organizării în clustere a agenților economici ce activează în oraș (în special cei din sectorul prelucrării maselor plastice).
- 2.1.3. Sprijinirea creării și dezvoltării infrastructurii de afaceri: incubator de afaceri, zonă industrială, co-working places, maker places etc.
- 2.1.4. Sprijinirea introducerii utilităților în zone destinate infrastructurii de afaceri/investițiilor.
- 2.1.5. Sprijinirea îmbunătățirii și diversificării serviciilor de cazare, masă și transport pentru turiști.
- 2.1.6. Sprijinirea și promovarea activităților și evenimentelor culturale și artistice.
- 2.1.7. Sprijinirea omologării, promovării și comercializării produselor cu specific local/locale.
- 2.1.8. Încurajarea și sprijinirea dialogului între agenții economici, unitățile de învățământ și sectorul nonprofit.

2.1.9. Încurajarea și sprijinirea inițiativelor ce au în vedere valorificarea capitalului cultural, artistic și istoric al zonei precum tradiția grănicerească, tradițiile și obiceiurile populare ale zonei Năsăudului, literatura și poezia.

2.1.10. Facilitarea renovării, extinderii, modernizării și înființării de structuri de primire turistică.

2.1.11. Sprijinirea centrului de informare turistică.

2.1.12. Cartarea și marcarea obiectivelor și traseelor turistice din zonă (Valea Someșului Mare).

2.1.13. Sprijinirea inițiativelor antreprenoriale și a start-up-urilor în sectoare ce valorifică resursele zonei rurale și montane adiacente: lemn, fructe de pădure, lapte, ciuperci etc.

2.1.14. Crearea unui brand local și a unei strategii de marketing în vederea promovării orașului.

2.1.15. Sprijinirea furnizării unor pachete turistice complete împreună cu localitățile/comunele din zona Năsăudului.

Prioritatea 2.2 Creșterea competitivității IMM-urilor din domeniile care prezintă surse de avantaj competitiv

Măsuri:

2.2.1. Sprijinirea investițiilor productive.

2.2.2. Facilitatea accesului IMM-urilor la finanțare, inclusiv a accesului la informațiile cu privire la sursele de finanțare.

2.2.3. Stimularea și sprijinirea inițiativelor antreprenoriale.

2.2.4. Finanțarea tinerilor antreprenori.

2.2.5. Atragerea investițiilor în domeniul IT.

Prioritatea 2.3 Dezvoltarea capitalului uman

Măsuri:

2.3.1. Sprijinirea unităților de învățământ din oraș.

2.3.2 Sprijinirea creșterii performanțelor liceelor și școlilor profesionale cu performanțe reduse.

2.3.3. Sprijinirea extensiei universitare existente și facilitarea deschiderii și a altor extensii universitare (de ex. în domeniul IT).

2.3.4. Susținerea elevilor cu performanțe școlare deosebite ce provin din familii defavorizate.

2.3.5. Încurajarea parteneriatului între unitățile de învățământ și partenerii sociali în educație (agenți economici, instituții publice, ONG-uri).

2.3.6. Încurajarea inițiativelor ce vizează învățarea pe tot parcursul vieții.

2.3.7. Sprijinirea programelor de formare și reconversie profesională.

2.3.8. Acordarea de subvenții de transport elevilor care fac naveta din alte localități din zonă.

2.3.9. Îmbunătățirea legăturilor dintre oraș și personalitățile (academicieni, oameni de afaceri, oameni de cultură etc. și urmașii acestora), respectiv comunitățile de locuitori care au emigrat din oraș și s-au stabilit în alte comunități urbane din țară și din străinătate.

2.3.10. Descurajarea abandonului școlar timpuriu.

2.3.11. Sprijinirea înființării și funcționării unor cluburi de activități (tehnice, sportive etc.) pentru copii.

2.3.12. Încurajarea și sprijinirea acțiunilor de voluntariat.

2.3.13. Sprijinirea profesorilor și elevilor cu rezultate deosebite prin constituirea unui fond de excelență din care aceștia să fie premiați.

2.3.14. Sprijinirea înființării și funcționării unui centru comunitar de carieră.

3. Dezvoltarea teritorială coerentă, creșterea capacității administrative și a calității serviciilor publice, conservarea și promovarea patrimoniului cultural

Justificare

Scăderea continuă a populației orașului reprezintă o problemă strategică a orașului Năsăud. Această situație, datorată atât scăderii natalității, dar mai ales emigrării populației active, este de natură să genereze alte probleme în lanț: îmbătrânirea populației, scăderea ofertei de locuri de muncă (bine plătite), imposibilitatea furnizării serviciilor publice la un nivel de calitate acceptabil, scăderea calității vieții. Potrivit sondajului de opinie realizat, principalul motiv care îi determină pe respondenți (aprox. 27,5%) să considere părăsirea definitivă a orașului ca sigură sau aproape sigură este lipsa accesului la servicii publice de calitate. Alte probleme des invocate de către respondenți atunci când este vorba despre nemulțumirile acestora, sunt lipsa spațiilor de recreere și de petrecere a timpului liber, lipsa evenimentelor și acțiunilor culturale, starea amenajărilor sportive, calitatea serviciilor medicale. Pe fondul emigrării masive a populației active (părinți), a îmbătrânirii populației și al dificultăților integrării socio-economice a comunităților dezavantajate (rromi, de exemplu), datele Serviciului Public de Protecție Socială indică o problemă în ceea ce privește creșterea numărului persoanelor aflate în situații de risc. Datele statistice și discuțiile din cadrul grupurilor de lucru relevă însă calitatea ridicată a învățământului preuniversitar, și mai nou, a celui universitar (în domeniul pedagogiei), ceea ce constituie o premisă sustenabilă de dezvoltare a capitalului uman și în consecință a comunității locale. Actualizarea PUG-ului și asigurarea unei previziuni și coeziuni teritoriale, construirea șoselei de centură, reabilitarea infrastructurii locale de toate tipurile, stimularea mediului de afaceri local, predictibilitatea măsurilor, integrarea socio-economică a comunităților dezavantajate, furnizarea unor servicii publice de calitate, prevenirea, evaluarea, monitorizarea și asistarea persoanelor aflate în situații de risc etc. reprezintă provocări multiple și complexe cărora trebuie să le răspundă administrația publică locală și care, rezolvate măcar parțial, pot contribui la dezvoltarea sustenabilă a comunității și la păstrarea capitalului uman în oraș.

Prioritatea 3.1 Creșterea coeziunii teritoriale a orașului și consolidarea rolului de centru zonal

3.1.1. Actualizarea PUG-ului și a documentației urbanistice.

3.1.2. Extinderea suprafeței intravilane în acord cu nevoile de dezvoltare identificate.

- 3.1.3. Îmbunătățirea inter-conectivității orașului (cartierele Lușca, Liviu Rebreanu).
- 3.1.4. Sprijinirea reabilitării și modernizării infrastructurii de toate tipurile.
- 3.1.5. Sprijinirea consolidării Grupului de Acțiune Locală Țara Năsăudului.
- 3.1.6. Consolidarea parteneriatului între orașul Năsăud și comunele învecinate în vederea sincronizării și coordonării acțiunilor ce aduc beneficii comune.

Prioritatea 3.2 Creșterea capacității administrative

- 3.2.1. Îmbunătățirea cooperării și colaborării dintre autoritățile publice locale și cele județene.
- 3.2.2. Încurajarea furnizării și utilizării e-guvernării.
- 3.2.3. Accesarea și implementarea de proiecte cu finanțare parțial sau integral nerambursabilă.
- 3.2.4. Sprijinirea îmbunătățirii competențelor personalului din administrație.

Prioritatea 3.3 Creșterea calității serviciilor publice și facilitarea accesului la acestea

- 3.3.1. Sprijinirea îmbunătățirii accesului la TIC și a calității acestor rețele în vederea utilizării lor de către locuitori și agenții economici.
- 3.3.2. Susținerea utilizării TIC de către populație și agenții economici (e-comerț, wifi gratuit în zona centrală etc.).
- 3.3.3. Sprijinirea furnizării de servicii publice online prin implementarea soluțiilor de tip e-guvernare, e-educație, e-sănătate.
- 3.3.4. Extinderea furnizării de seturi de date deschise.
- 3.3.5. Sprijinirea acțiunilor ce vizează prevenția îmbolnăvirii.
- 3.3.6. Sprijinirea cadrelor medicale în vederea păstrării acestora în unitatea medicală locală.
- 3.3.7. Sprijinirea campaniilor de informare și promovare a unui mod de viață sănătos.
- 3.3.8. Încurajarea și sprijinirea evenimentelor și întrecerilor sportive.
- 3.3.9. Sprijinirea demersurilor de înființare a unei Unități de Primire a Urgențelor în cadrul spitalului orașenesc.

Prioritatea 3.4 Îmbunătățirea serviciilor de protecție socială, incluziune socială și prevenire a abandonului școlar

Măsuri:

- 3.4.1. Sprijinirea integrării tinerilor din sistemul de instituții de plasament familial la ieșirea din sistem.
- 3.4.2. Sprijinirea înființării și funcționării unui centru de zi pentru a preveni abandonarea copilului de către părinți și abandonarea școlii.
- 3.4.3 Sprijinirea organizării de evenimente și manifestări culturale specifice care să atragă copiii, în special cei de etnie rromă, spre școală.
- 3.4.4. Sprijinirea angajării de personal calificat (cadre didactice) de etnie rromă în unitățile de învățământ în care există în care învață copii de etnie rromă.
- 3.4.5. Facilitarea organizării proiectelor caritabile și a campaniilor de responsabilitate socială comunitară (CSR).

- 3.4.6. Încurajarea și sprijinirea dialogului și colaborării dintre cadrele didactice și părinții copiilor proveniți din comunități defavorizate/sărace (de ex. comunitățile de rromi).
- 3.4.7. Susținerea programelor de incluziune socială.
- 3.4.8. Sprijinirea unităților și inițiativelor ce vizează întrajutorarea persoanelor aflate în situații de risc.
- 3.4.9. Susținerea persoanelor dependente prin finanțarea de centre de îngrijire, programe de day care.
- 3.4.10. Sprijinirea și oferirea de facilități agenților economici care angajează persoane cu dizabilități sau care provin din comunități dezavantajate.
- 3.4.11. Furnizarea unor programe de calificare și reconversie profesională a persoanelor care nu au nicio calificare sau care nu au urmat nicio formă de învățământ în vederea inserției acestora pe piața muncii.
- 3.4.12. Sprijinirea creării și funcționării întreprinderilor sociale.
- 3.4.13. Identificarea finanțării necesare și construirea de locuințe sociale.
- 3.4.14. Sprijinirea constituirii și funcționării unui grup de sprijin pentru copiii din familiile nevoiașe.
- 3.4.15. Sprijinirea înființării și funcționării unui serviciu de sprijin la domiciliu pentru persoanele în vârstă.
- 3.4.16. Sprijinirea înființării și funcționării unei cantine sociale în oraș.
- 3.4.17. Sprijinirea inițiativelor ce vizează construirea și întreținerea caselor de tip familial.
- 3.4.18. Sprijinirea activităților și măsurilor ce vizează educația inclusivă.
- 3.4.19. Facilitarea angajării de mediatori școlari în școlile în care învață copii proveniți din comunități dezavantajate.
- 3.4.20. Facilitarea accesului la finanțări nerambursabile pentru măsurile ce vizează protecția socială, incluziunea socială și prevenirea abandonului școlar.
- 3.4.21. Cooptarea ONG-urilor, a instituțiilor de cult și a agenților economici în măsurile ce vizează protecția socială, incluziunea socială și prevenirea abandonului școlar.

Prioritatea 3.5 Valorificarea, promovarea și conservarea patrimoniului cultural al zonei

Măsuri:

- 3.5.1. Sprijinirea măsurilor și acțiunilor ce au în vedere valorificare, promovarea și conservarea patrimoniului cultural și artistic zonal.
- 3.5.2. Sprijinirea înființării și funcționării entităților ce au drept obiectiv valorificarea și promovarea capitalului cultural și artistic zonal.
- 3.5.3. Sprijinirea înființării și funcționării unor cluburi (cercuri) culturale/artistice pentru copii.

4. Protejarea, conservarea și valorificarea mediului natural

Justificare

Dezvoltarea durabilă constituie dezideratul oricărei comunități contemporane. Acest deziderat impune însă o dezvoltare bazată pe echilibrul celor trei componente: economic, social și mediu și sacrificarea unor avantaje de moment/ale generației actuale în beneficiul generațiilor viitoare. În consecință se impune reducerea poluării și protejarea elementelor naturale existente. Din acest punct de vedere, orașul Năsăud se bucură de o poziție și o situație privilegiată fiind traversat de râul Someșul Mare și în apropierea Parcului Natural Munții Rodnei. Astfel, orașul trebuie să mențină și să îmbunătățească unde este cazul, calitatea aerului, apei și solului, respectiv să sancționeze orice activități ce amenință starea acestora și să încurajeze măsurile de conservare și de îmbunătățire a lor. Sprijinirea deplasării cu bicicleta, a utilizării și folosirii surselor alternative de energie (solară, eoliană, hidro), eficientizarea termică a clădirilor, colectarea selectivă a deșeurilor și reciclarea lor etc. reprezintă principalele măsuri ce se impun în ceea ce privește componenta ecologică a dezvoltării durabile.

Prioritatea 4.1 Conservarea calității aerului, apei și solului

Măsuri:

- 4.1.1. Amenajarea și marcarea de piste pentru bicicliști.
- 4.1.2. Încurajarea utilizării bicicletelor pentru deplasarea în oraș.
- 4.1.3. Sprijinirea introducerii rețelelor de apă și canalizare și a racordării la acestea în zonele în care nu există și în comunitățile rurale aparținătoare orașului, precum și desființarea foselor septice.
- 4.1.4. Descurajarea și sancționarea poluării cu nitriți și nitrați a solului.
- 4.1.5. Sprijinirea inițiativelor, programelor și acțiunilor ce vizează utilizarea surselor alternative de energie/energie regenerabilă: eoliană, solară, biomasă, termală etc.
- 4.1.6. Sprijinirea introducerii și utilizării surselor alternative de producere a energiei electrice și termice, respectiv de eficientizare a utilizării energiei în clădirile publice.
- 4.1.7. Monitorizarea indicilor de poluare a aerului, apei și solului.
- 4.1.8. Amenajarea spațiilor verzi existente și extinderea zonei de spații verzi, inclusiv prin reamenajarea zonelor pe care se află construcții și anexe fără autorizație de construcție (de ex. garajele din zona blocurilor).
- 4.1.9. Continuarea consolidării, amenajării și îndiguirii râului Someș.

Prioritatea 4.2 Consolidarea sistemului de management integrat al deșeurilor

Măsuri:

- 4.2.1. Încurajarea colectării selective a deșeurilor.
- 4.2.2. Sprijinirea reciclării deșeurilor.
- 4.2.3. Facilitarea ecologizării zonelor poluate.

Prioritatea 4.3 Creșterea eficienței energetice a clădirilor și a cantității de energie din surse regenerabile produse și utilizate

Măsuri:

- 4.3.1. Susținerea producției de energie din surse regenerabile mai puțin exploatate.
- 4.3.2. Utilizarea surselor regenerabile de energie (ex. panouri fotovoltaice, etc.) în clădirile publice.
- 4.3.3. Sprijinirea utilizării de către agenții economici și gospodării a surselor regenerabile de energie (ex. panouri fotovoltaice, etc.).
- 4.3.4. Sprijinirea reabilitării termice a clădirilor rezidențiale și publice.
- 4.3.5 Sprijinirea reabilitării și modernizării instalațiilor pentru prepararea și transportul agentului termic, apei calde menajere și a sistemelor de ventilare și climatizare, precum și achiziționarea și instalarea echipamentelor aferente de încălzire în clădirile publice.
- 4.3.6. Eficientizarea sistemului de iluminatul public prin utilizarea unor lămpi cu eficiență energetică ridicată, durată mare de viață, confort corespunzător și prin achiziționarea/instalarea unui sistem de telegestiune a iluminatului public.
- 4.3.7. Desfășurarea unor campanii de informare a populației și mediului de afaceri privind importanța creșterii eficienței energetice.

Plan de acțiune Năsăud 2016 – 2022

La **prioritizarea proiectelor** din planul de acțiune al orașului Năsăud pentru perioada 2016-2022 au fost luate în considerare următoarele criterii:

- **eficiența:** maximizarea rezultatelor în relație cu resursele utilizate sau raportul între rezultatele obținute și efortul depus. În ceea ce privește efortul depus, s-a avut în vedere costurile de implementare, dar și cele de întreținere.
- **eficacitatea:** măsura în care proiectul duce la atingerea rezultatelor propuse (la rezolvarea problemei); de asemenea, aici s-a avut în vedere și numărul de persoane afectate/beneficiare ale proiectului propus.
- **disponibilitatea finanțării** – măsura în care a fost identificată o sursă de finanțare extrabugetară, nerambursabilă.
- **compatibilitatea cu alte proiecte** – măsura în care proiectul este compatibil și complementar cu alte proiecte locale, județene sau regionale, rezultând astfel multiplicarea efectelor pozitive ale proiectului.
- **echitatea** - distribuirea echitabilă a rezultatelor proiectului în comunitate; proiectul trebuie să nu avantajeze clar doar o anumită categorie a comunității în detrimentul alteia.
- **sustenabilitatea** – măsura în care proiectul nu afectează în mod negativ mediul.

În vederea asigurării unui procent cât mai ridicat în ceea ce privește gradul de realizare a proiectelor din planul de acțiune, este necesară realizarea în cursul anului 2016 a unei fișe de proiect pentru fiecare proiect în parte. De asemenea, în cazul proiectelor pentru care a fost identificată o sursă de finanțare nerambursabilă, este indicată gruparea proiectelor pentru care a fost identificată aceeași sursă de finanțare (de ex. aceeași axă din cadrul POR 2014-2020) în proiecte mai mari/programe în vederea creșterii șanselor de obținere/câștigare a finanțării nerambursabile.

Nr. crt	Beneficiar	Titlul proiectului	Localizare	Grup țintă	Obiective	Stadiu (FP, SF, DALI, PT)	Buget estimativ – total lei	Perioada de implementare	Posibile surse de finanțare	Observații
Obiectiv strategic: Îmbunătățirea conectivității și a infrastructurii tehnico-edilitare, educaționale, culturale, sportive, de sănătate și sociale a orașului Năsăud										
1.	Orașul Năsăud	Complex sportiv multifuncțional, Năsăud	Str. Dumitru Vârtic, Năsăud	Locuitorii orașului Năsăud	Creșterea alternativelor de petrecere a timpului liber	SF	25.859.577 lei (inclusiv TVA)	2016 - 2020	CNI	- În zona fostei pepiniere;
2.	Orașul Năsăud	Amenajarea parcărilor, spațiilor verzi și spațiilor de depozitare a combustibililor solizi în cartierul de blocuri Grănicerilor Sud	Cartierul Grănicerilor Sud, Năsăud	Locuitorii cartierului Grănicerilor Sud	Îmbunătățirea condițiilor de locuit pentru locuitorii din cartier. Regenerarea urbană a zonei blocurilor.	-	22.500.000 lei	2022	POR 2014-2020, Axa prioritară 5	-Trebuie făcut studiu de fezabilitate pentru estimare.
3.	Orașul Năsăud	Modernizare și dotare piață agroalimentară Năsăud	Str. Piața Nouă, Năsăud	Locuitorii orașului Năsăud și producătorii și comercianții din zonă	Oferirea unor condiții proprii de comercializare și depozitare a produselor agricole din zonă	-	900.000 lei	2017-2019	FEADR, Axa 9, Programul Leader	Proprietatea este încă în litigiu.
4.	Orașul	Reabilitarea, modernizarea și	Bulevardul Grănicerilor,	Elevii Școlii	Îmbunătățirea condițiilor de	-	-	2017 - 2018	POR 2014 - 2020,	Este necesar studiu de fezabilitate, SF

	Năsăud	dotarea Școlii Generale "Mihai Eminescu" Năsăud	Năsăud	Generale "Mihai Eminescu" Năsăud	desfășurare a actului educațional				Axa prioritară 10 sau Axa prioritară 5	și PT. Există problemă în ceea ce privește proprietatea clădirii.
5.	Orașul Năsăud	Pod cu o bandă de circulație peste Someșul Mare	Str. Rahovei, cartierul Lușca, Năsăud		Asigurarea legăturii/conexiunii cartierului Lușca cu orașul; Facilitarea accesului la complexul multi-sportiv;	SF	2.686.859 lei (inclusiv TVA)	2016-2019	CNI	-
6.	Orașul Năsăud	Modernizarea și reabilitarea str. Găgi	Năsăud – str. Găgi	Locuitorii și agenții economici de pe str. Găgi	Fluidizarea traficului	SF + PT	2.318.180 (inclusiv TVA)	2017 - extravilan 2018 - intravilan	FEADR, Bugetul de stat + bugetul local.	SF-ul și PT-ul este din 2009 și ar trebui actualizate. Porțiunea din intravilan este în curs de înscriere în domeniul public al orașului; Extravilanul va fi inclus într-un proiect eligibil prin FEADR; Intravilanul va fi finanțat prin alocare

										de la bugetul de stat.
7.	Orașul Năsăud	Reabilitare trotuare în orașul Năsăud	Str. Grănicerilor, str. Horea, str. Mihai Eminescu, str. Comorii, str. Avram Iancu.	Locuitorii orașului Năsăud	Creșterea gradului de siguranță a pietonilor;	SF	Aprox. 3.179.739 lei	2016-2019	Bugetul de stat și bugetul local	Există SF doar pentru str. Grănicerilor, valoarea estimată fiind de 1.616.230 lei (inclusiv TVA); Pt. Str. Horia și Mihai Eminescu există un SF vechi ce trebuie actualizat, valoarea estimativă fiind de 508.500 lei; aceasta trebuie actualizată. Pt. trotuarele de pe str. Comorii există SF, valoarea estimativă fiin de 1.055.009 lei (inclusiv TVA);
8.	Orașul Năsăud	Dotarea creșei din Năsăud cu mobilier și echipamente (jucării)	Str. Miron Cristea, Năsăud	Copiii preșcolari din Năsăud	Îmbunătățirea condițiilor de desfășurare a activităților în cadrul grădiniței	-	-	2017 - 2018	POR 2014 - 2020, Axa prioritară 10	Trebuie realizată o evaluare a necesarului și o documentație tehnică; Trebuie înlocuit mobilierul;
9.	Orașul Năsăud	Finalizare lucrări la Grădinița cu program prelungit,	Bulevardul Grănicerilor,	Copiii preșcolari	Îmbunătățirea condițiilor de desfășurare a	SF + PT	300.000 lei	2018	Bugetul local	

		Năsăud	Năsăud	din Năsăud	activităților în cadrul grădiniței					
10.	Orașul Năsăud	Îmbunătățirea iluminatului public	Străzile și spațiile publice din orașul Năsăud	Locuitorii orașului Năsăud	Creșterea calității serviciilor de utilitate publică și a gradului de siguranță al locuitorilor orașului	-	-	2020	POR 2014 - 2020, Axa prioritară 3	Este necesar studiu de fezabilitate. Este necesară amplasarea stâlpilor proprii.
11.	Orașul Năsăud	Construire imobil de locuințe sociale cu 16 apartamente pe Strada Bistriței, orașul Năsăud	Strada Bistriței, Năsăud	Locuitorii orașului Năsăud cu venituri reduse	Facilitarea accesului la o locuință pentru locuitorii orașului cu venituri reduse	SF + PT	3.303.601 (inclusiv TVA)	2020	Ministerul Muncii și Protecției Sociale	Proiectul este depus la Ministerul Muncii și Protecției Sociale.
12.	Orașul Năsăud	Modernizarea str. Avram Iancu	Str. Avram Iancu, Năsăud	Locuitorii str. Avram Iancu	Fluidizarea traficului urban; creșterea gradului de siguranță a circulației și a locuitorilor.	- SF	2.127.323 lei (inclusiv TVA)	2020	Bugetul de stat	Modernizarea trebuie realizată pe o lungime de 1365 m.
13.	Unitatea de cult/Parohia Ortodoxă Năsăud	Capela mortuară în Cartierul Liviu Reboreanu	Cartierul Liviu Reboreanu	Locuitorii cartierului Liviu Reboreanu	Îmbunătățirea condițiilor de desfășurare a ritualului de înmormântare	-	400.000	2020-2022	Bugetul Parohiei	Trebuie realizat studiu de fezabilitate, SF, PT

					pentru locuitorii din cartierul Liviu Rebreanu					
14.	Unitatea de cult/Parohia Ortodoxă Năsăud	Capela mortuară în Cartierul Lușca	Cartierul Lușca	Locuitorii cartierului Lușca	Îmbunătățirea condițiilor de desfășurare a ritualului de înmormântare pentru locuitorii din cartierul Lușca	-	400.000	2020-2022	Bugetul Parohiei	Trebuie realizat studiu de prefezabilitate, SF, PT
15.	Unitatea de cult/Parohia Ortodoxă Năsăud	Restaurarea, consolidarea, conservarea și valorificare durabilă a patrimoniului cultural local, Catedrala „Sfântul Nicolae” Năsăud	Piața Unirii, Năsăud	Locuitorii orașului, enoriașii din zonă și turiștii	Valorificare durabilă a patrimoniului cultural local	-	1.575.00 lei	2017-2019	POR 2014 - 2020, Axa prioritară 5	Este necesar DALI.
16.	Orașul Năsăud	Amenajare zonă picnic	Punte Lușca/str. Dumitru Vârtic	Locuitorii orașului Năsăud	Îmbunătățirea condițiilor de recreere și petrecere a timpului liber	-	47.500 lei/zonă – 150.000 lei	2016 - 2017	AFM/Fondul de Mediu	Trebuie realizat un studiu de prefezabilitate. Trebuie realizat în 3 zone distincte lângă Someș.

17.	Orașul Năsăud	Reabilitarea str. Valea Caselor, inclusiv a trotuarelor	Str. Valea Caselor	Locuitorii str. Vale Caselor	Fluidizarea traficului și creșterea gradului de siguranță al locuitorilor	SF	228.890 lei (inclusiv TVA)	2016	Bugetul de stat și bugetul local	Trebuie actualizat SF Lungimea străzii este de 544 m.
18.	Orașul Năsăud	Amenajare pistă de biciclete pe str. Valea Caselor	Str. Valea Caselor	Locuitorii orașului Năsăud și turiștii	Reducerea poluării și promovarea unui stil de viață sănătos	-	900.000 lei	2017	FEADR prin Bugetul GAL Țara Năsăudului	-
19.	Orașul Năsăud	Centru multifuncțional pentru persoane aflate în dificultate (vârstnici, femei, copii)	Piața Unirii, nr. 15, Năsăud	Persoane vârstnice, femei, copii din oraș	Sprijinirea persoanelor aflate în dificultate	-	900.000 lei	2017-2019	FEADR, Axa 9, Programul Leader	Trebuie realizat studiu de fezabilitate, SF, PT
20.	Orașul Năsăud	Reabilitarea Străzii Vasile Nașcu din orașul Năsăud	Năsăud – str. Vasile Nașcu	Locuitorii de pe str. Vasile Nașcu	Reabilitarea infrastructurii locale; fluidizarea traficului urban; creșterea gradului de siguranță a circulației; reducerea	SF + PT	2.025.332 lei (TVA inclus)	2017	Alocare de la bugetul de stat	- Trebuie actualizat SF-ul și PT-ul; - Există un proiect de HCL pentru cedarea străzii către CNADNR;

					timpului de călătorie și transport, reducerea poluării mediului;					
21.	AQUABIS	Introducerea rețelei de canalizare în cartierul Lușca	Năsăud, cartierul Lușca	Locuitorii cartierului Lușca	Reducerea gradului de poluare cu nitriți și nitrați a pânzei freatice	-	1.200.000 lei	2019 - 2020	Fonduri AQUABIS sau POS Mediu	- Realizarea și implementarea proiectului depinde de interesul și implicarea AQUABIS, furnizorul de apă și servicii de canalizare pentru județul Bistrița-Năsăud
22.	Orașul Năsăud	Varianta ocolitoare a orașului Năsăud	Nordul municipiului	Locuitorii orașului Năsăud	Devierea traficului greu din orașul Năsăud	SF+PT	257.601.196 lei (57 mil Euro)	2022	Master Plan Transport	- Tronson 1 etapa - 161.982.750 lei - 35 mil Euro) - Tronson 2 – 69.760.150 lei
23.	Asociațiile de locatari ale blocurilor din Năsăud	Placarea exterioară cu termosistem (anvelopare) a blocurilor de locuințe din Năsăud	Năsăud	Locatarii blocurilor din Năsăud	Reducerea consumului de energie și eficientizarea termică a blocurilor	-	-	2016-2020	POR 2014-2020, Axa prioritară 3	-Trebuie realizat studiu de fezabilitate; Vor fi probleme în obținerea acordului tuturor locatarilor. Este necesar un parteneriat între CL și asociațiile de

										localtari.
24.	Orașul Năsăud	Crearea Centrului pentru Vârstnici Năsăud	Năsăud	Persoanele vârstnice din oraș și din zonă	Oferirea unui spațiu complet echipat și utilat pentru persoanele vârstnice din oraș	-	-	2020 - 2022	Bugetul de stat și bugetul local	Trebuie stabilită locația; Trebuie realizat studiu de prefezabilitate, SF și PT.
25.	Orașul Năsăud	Regularizare curs apă Valea Caselor, consolidări de mal și reabilitare drum, introducere rețea de apă și canalizare	Str. Valea Caselor	Locuitorii de pe str. Valea Caselor	Fluidizarea traficului, creșterea gradului de siguranță al locuitorilor, facilitarea accesului la rețeaua de apă și canalizare	-		2020	Bugetul de stat	Trebuie realizat un studiu de prefezabilitate pentru estimarea valorii
26.	Orașul Năsăud	Izolare termică și tâmplărie Colegiul Economic Năsăud	Grănicerilor, Năsăud, Năsăud	Elevii Colegiului Economic Năsăud	Îmbunătățirea condițiilor de desfășurare a actului educațional	-		2017-2018	POR 2014 - 2020, Axa prioritară 3	Inclusiv înlocuirea acoperișului; Trebuie realizat un studiu de prefezabilitate; SF-ul și PT-ul;
27.	Orașul Năsăud	Regenerarea urbană a centrului orașului Năsăud	Piața Unirii, Năsăud	Locuitorii orașului Năsăud	Armonizarea din punct de vedere urbanistic a centrului	-	-	2020 – 2022	POR 2014 - 2020, Axa prioritară	Trebuie întocmit studiu de prefezabilitate, SF și PT

					orașului				5	
28.	Orașul Năsăud	Rețea de apă, canalizare și drum în Podirei și Valea Spinului + economie socială	Str. Valea Spinului și str. Podirei, Năsăud	Comunitățile de rromi din oraș	Facilitarea accesului la apă potabilă și canalizare a comunităților de rromi din oraș. Facilitarea integrării economice și sociale a comunităților de rromi.	-	-	2018-2020	POR 2014-2020, Axa prioritară 9	Trebuie întocmit studiu de prefezabilitate, SF și PT. Se are în vedere și înființarea unor întreprinderi sociale.
29.	Orașul Năsăud	Amenajare baza sportivă "Progresul"	Str. Vasile Nașcu, Năsăud	Locuitorii orașului Năsăud	Facilitarea organizării și accesului la evenimente și întreceri sportive	SF	9.425.780 lei	2021	Bugetul de stat	- Amenajarea stadionului de fotbal cu pistă și tribună.
30.	Orașul Năsăud	Înlocuire tâmplărie la „Colegiul Național George Coșbuc” Năsăud	Bulevardul Grănicerilor, Năsăud	Elevii Colegiului Național George Coșbuc	Îmbunătățirea condițiilor de desfășurare a actului educațional	-	-	2020 - 2022	POR 2014 - 2020, Axa prioritară 3	Este necesar aviz de la Ministerul Culturii; Trebuie realizat studiu de prefezabilitate.
31.	Orașul Năsăud	Reabilitarea, modernizarea și dotarea Școlii Generale Valea	Str. Valea Spinului, Năsăud	Elevii arondați școlii	Îmbunătățirea condițiilor de desfășurare a actului	-	-	2017 - 2018	- 2020, Axa prioritară 10	Este necesar studiu de prefezabilitate, SF și PT.

		Spinului			educațional				sau Axa prioritară 5	
32.	Orașul Năsăud	Reabilitare și modernizare bibliotecă orășenească "Veronica Micle"	Str. Piața Unirii, Năsăud	Locuitorii orașului Năsăud	Facilitarea și îmbunătățirea accesului la literatură al locuitorilor orașului	-	-	2017-2018	POR 2014-2020, Axa prioritară 5	Este necesar studiu de fezabilitate, SF și PT.
33.	Orașul Năsăud	Reabilitarea, modernizarea și dotarea grădiniței cu program normal din cartierul Lușca	Cartierul Lușca, Năsăud	Copiii preșcolari din cartierul Lușca	Îmbunătățirea condițiilor de desfășurare a activităților în cadrul grădiniței	SF	585.000 lei	2017 - 2018	Bugetul de stat	SF există, însă trebuie actualizat;
34.	Orașul Năsăud	Reabilitarea, modernizarea și dotarea grădiniței cu program normal din cartierul Liviu Rebreanu	Cartierul Liviu Rebreanu, Năsăud	Copiii preșcolari din cartierul Liviu Rebreanu	Îmbunătățirea condițiilor de desfășurare a activităților în cadrul grădiniței	-	Aprox. 585.000 lei	2017 - 2018	Bugetul de stat	Trebuie realizat SF.
35.	Orașul Năsăud Și locatarii blocului de la celelalte 3 etaje	Execuție șarpantă la blocul de locuințe sociale de pe strada Tudor Vladimirescu, nr. 2A	Str. Tudor Vladimirescu, Năsăud	Locatarii blocului de locuințe sociale de pe strada Tudor Vladimirescu, nr. 2A	Îmbunătățirea condițiilor de locuit pentru locatarii blocului	SF + PT	200.000	2017	Donație	Datorită legislației în domeniu, metoda optimă de finanțare este cea a donației.

Obiectiv strategic: Dezvoltarea economiei locale prin valorificarea potențialului, a resurselor locale și a oportunităților existente

1.	Colegiului Silvic Transilvania	Crearea unei noi specializări în cadrul Colegiului Silvic Transilvania – operator fabricarea polimerilor	Str. Gării nr. 1	Elevii din zonă	Adaptarea sistemului de învățământ la cerințele pieței muncii	-	5.000 lei	2016-2017	Bugetul local + agenții economici	Proiectul va fi implementat începând din anul școlar 2016 – 2017, fiind deja demarate o serie de acțiuni în acest sens.
2.	Agenții economici din anumite domenii	Înființarea unui cluster pe/de mase plastice	Năsăud	Companiile din Năsăud și angajații acestora	Obținerea unui efect multiplicator al activității economice locale	-	-	2016	-	Este necesară ”coagularea” firmelor interdependente/co mplementare
3.	Orașul Năsăud	Amenajare și marcare trasee turistice		Locuitorii orașului și turiștii	Facilitarea petrecerii timpului liber și a recreerii	-	2.000.000 lei	2017	POR 2014 - 2020, Axa prioritară 7	Există o propunere cu 8 trasee turistice pe raza orașului Năsăud și împrejurimi care ar trebui amenajate și marcate
4.	-	Înființarea unei firme de consultanță în domeniul fondurilor europene			Facilitarea accesului la finanțare nerambursabilă a agenților economici și a locuitorilor (actuali sau viitori	-	-	2016	-	Sau poate fi avută în vedere deschiderea în Năsăud a unei filiale a unei firme de consultanță deja existente în Bistrița sau în Cluj-Napoca.

					antreprenori) din zonă					
5.	Orașul Năsăud	Program de finanțare a tinerilor antreprenori		Locuitorii cu spirit antreprenorial din Năsăud și din localitățile învecinate	Facilitarea exploatării economice a ideilor noi și încurajarea creării de noi întreprinderi, inclusiv prin incubatoare de afaceri.		3.000.000 lei	2016	POR 2014 - 2020, Axa prioritară 2	
6.	Orașul Năsăud	Înființarea unui incubator de afaceri	Năsăud	Antreprenori din Năsăud, microîntreprinderi și IMM-uri din Năsăud.	Atragerea de investiții și crearea de locuri de muncă	-	2.200.000	2019	POR 2014 - 2020, Axa prioritară 2	Pot fi atrași și sprijiniți antreprenorii în domenii precum: prelucrarea maselor plastic, textile, prelucrarea lemnului, colectarea și procesarea produselor agricole a plantelor și a fructelor, servicii. Partener poate fi Camera de Comerț și Industrie Bistrița-Năsăud și Consiliul județean.
7.	Orașul Năsăud	Parc tematic Năsăud	Năsăud	Locuitorii orașului și	Exploatarea patrimoniului cultural, istoric,	-	17.000.000 lei	2019	POR 2014 - 2020, Axa	Presupune realizarea într-o anumită zonă a orașului a unui parc

				turistii	artistic și literar al orașului și al zonei				prioritară 7	tematic ce să pună în valoare întreg bagajul cultural, artistic și istoric al zonei. Proiectul trebuie să includă și construirea unui brand local.
8.	Orașul Năsăud	Înființarea unui Comitet Local pentru Parteneriat Social	Năsăud	Agenții economici, unitățile de învățământ , ONG- urile, locuitorii orașului Năsăud		-	-	2016	-	Este necesar un parteneriat între agenții economici, unități de învățământ, ONG-uri. Se are în vedere facilitarea dialogului între piață reprezentată prin agenții economici și sistemul de învățământ reprezentat prin școlile din localitate. Scopul final este cel de adaptare a sistemului de învățământ (prin specializările oferite) la cerințele pieței. Sunt necesare întâlniri semestriale ale Comitetului.

Obiectiv strategic: Dezvoltarea teritorială coerentă, creșterea capacității administrative și a calității serviciilor publice, conservarea și promovarea patrimoniului cultural

1.	Orașul Năsăud	Actualizarea PUG-ului		Locuitorii orașului și agenții economici	Actualizarea documentației urbanistice				Bugetul local	
2.	Orașul Năsăud	Sprijinirea Festivalului Concurș "De Ispas la Năsăud"	Năsăud	Locuitorii orașului Năsăud și ai localităților de pe Valea Someșului Mare	Conservarea și promovarea zonei folclorice a Năsăudului	-	-	Anual începând din 2016	Bugetul local + fonduri extrabugetare	Pentru fonduri extrabugetare poate fi demarată o campanie de fundraising în special în rândul persoanelor care au plecat/emigrat temporar sau definitiv din Năsăud și din localitățile de pe Valea Someșului. Se are în vedere înregistrarea festivalului ca marcă înregistrată.
3.	Orașul Năsăud	Schimb de bune practici și cooperare internațională	Năsăud	Locuitorii orașului și agenții economici	Preluarea unor modele de dezvoltare prin cooperare de la comunități similare din țară și străinătate		-	2017-2022		Trebuie avute în vedere comunitățile înfrățite. Trebuie identificate surse extrabugetare de finanțare.

4.	Orașul Năsăud	Administrație publică locală eficientă și în sprijinul locuitorilor	Piața Unirii, Năsăud	Angajații Primăriei Orașului Năsăud	Creșterea calității serviciilor publice oferite de Primăria Orașului Năsăud	-	1.200.000 lei	2017-2018	POCA 2014 - 2020	Trebuie întocmită o fișă de proiect în prima jumătate a anului 2016. Se are în vedere oferirea unor cursuri de formare personalului din cadrul primăriei.
Obiectiv strategic: Protejarea, conservarea și valorificarea mediului natural										
1.	Orașul Năsăud	Înlocuirea arborilor ornamentali aflați în stadiu de declin biologic	Năsăud	Locuitorii orașului Năsăud	Îmbunătățirea calității aerului și a peisajului urban		80.000 lei	2017-2018	AFM sau Bugetul local	Proiectul include și realizarea Registrului spațiilor verzi; înlocuirea copacilor din oraș.
2.	Orașul Năsăud	Program educațional ecologic	Năsăud	Locuitorii orașului Năsăud	Creșterea gradului de civism în ceea ce privește protejarea mediului înconjurător	-	-	2017-2022	-	Trebuie avut în vedere un parteneriat între Consiliul local, unitățile de învățământ, ONG-urile în domeniu, agenții economici. Trebuie întocmită o fișă de proiect cu acțiunile și evenimentele specifice.

										Trebuie identificată o sursă de finanțare extrabugetară.
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Implementarea și monitorizarea strategiei

Implementarea strategiei de dezvoltare a orașului Năsăud necesită implicarea tuturor actorilor interesați/vizați. În vederea valorificării factorilor strategici cheie și a urmăririi viziunii asumate, parteneriatul administrației locale cu acești actori este indispensabil. Cu toate că realizarea planului strategic de dezvoltare al orașului este rezultatul inițiativei Consiliului Local Năsăud, implementarea acestuia presupune implicarea nu doar a structurilor acestei instituții, ci și a tuturor actorilor de la nivel local afectați/vizați. Creșterea calității vieții și a nivelului de trai al locuitorilor depinde nu doar de implementarea proiectelor din planul de acțiune al prezentului plan strategic, ci și de implementarea proiectelor de la nivel județean, regional, și, bineînțeles, de dezvoltarea și creșterea competitivității economice a agenților economici ce desfășoară activități economice în oraș.

Pentru coordonarea și monitorizarea implementării strategiei se va constitui prin hotărâre a Consiliului Local Năsăud **Grupul pentru Coordonarea și Monitorizarea Implementării Planului Strategic de Dezvoltare a Orașului Năsăud (GSN)**. În componența acestuia vor intra reprezentanți ai Consiliului Local, ai aparatului de specialitate al primarului, ai mediului de afaceri, ai ONG-urilor, ai instituțiilor deconcentrate și reprezentanți ai Consiliului Local Năsăud. Rolul GSN este de evaluare periodică a acțiunilor concrete și a proiectelor necesare a fi realizate pentru a îndeplini obiectivele propuse, dar și oferirea de sprijin în elaborarea de proiecte. GSN va fi coordonat de o persoană nominalizată în acest sens de Consiliul Local Năsăud. În demersul de coordonare a implementării, Coordonatorul Grupului Strategic va lucra îndeaproape cu următoarele direcții/poziții din cadrul aparatului de specialitate al primarului: Biroul Integrare Europeană, Implementarea și Managementul Proiectelor cu Finanțare Internațională, Serviciul Urbanism Amenajarea Teritoriului, Compartimentul Administrarea Domeniului Public și Privat, Compartimentul Achiziții Publice, Compartimentul gestiunea Deșeurilor, Mediu, Serviciul Public de Asistență Socială, Serviciul Zone Verzi, Serviciul Drumuri și Mecanizare.

Coordonarea și monitorizarea implementării planului strategic de dezvoltare necesită parcurgerea următoarelor etape:

Nominalizarea/desemnarea membrilor GSN, prin HCL și stabilirea responsabilităților fiecărui membru al echipei;

- Instruirea membrilor GSN privind conținutul și structura planului strategic;
- Analize periodice - la începutul fiecărui an pentru anul anterior - și ad-hoc referitoare la atingerea indicatorilor;
- Participare la toate ședințele privind analiza progresului implementării strategiei, împreună cu ceilalți factori implicați;
- Elaborarea informărilor privind progresul implementării strategiei sau a rapoartelor de progres;

După identificarea și desemnarea personalului, va fi întocmit **planul anual de implementare**. Un demers util în vederea implementării, dar și în vederea facilitării monitorizării este realizarea sau actualizarea (după caz), în cursul anului 2016, a **fișei de implementare pentru fiecare proiect din planul de acțiune**.

În cadrul GSN se va constitui **Comitetul de monitorizare** a implementării planului strategic. Acesta va fi format din 5 persoane. În demersul de monitorizare, fiecare din cele 5 persoane își va constitui o echipă formată din angajați ai Primăriei și reprezentanți ai actorilor implicați/vizați (stakeholderi). Monitorizarea se va realiza pe baza indicatorilor stabiliți pentru fiecare obiectiv strategic, prioritate și măsură. Instrumentul de monitorizare a implementării strategiei este **Planul de monitorizare**. Acesta este structurat pe obiective, priorități, măsuri, indicatori, recomandări și observații și va fi completat anual.

La propunerea Comitetului de monitorizare, pe baza analizelor periodice, Consiliul Local Năsăud va actualiza documentul de planificare strategică ori de câte ori este necesar.

Graficul de monitorizare a implementării planului strategic de dezvoltare al Oraşului Năsăud

Obiective strategice	Priorităţi	Măsuri	Indicatori de monitorizare	Valoare indicatori sfârşitul anului 2016	Valoare anterioară indicatori	Observaţii şi recomandări
Obiectiv 1. Îmbunătăţirea conectivităţii şi a infrastructurii tehnico-edilitare, educaţionale, culturale, sportive, de sănătate şi sociale a oraşului Năsăud	Prioritatea 1.1 Îmbunătăţirea infrastructurii tehnico-edilitare a oraşului	1.1.1. Sprijinirea realizării centurii/variantei ocolitoare pe partea nordică oraşului.	Nr. km construiţi			
		1.1.2. Reabilitatea şi modernizarea reţelei de străzi şi drumuri locale, căi pietonale şi trotuare, parcuri şi construirea/amenajarea de piste pentru biciclişti.	- Nr. km străzi reabilite; - Nr. km străzi modernizate; - Nr. km drumuri locale reabilite; - Nr. km drumuri locale modernizate; - Nr. km trotuare reabilite; - Nr. km alei pietonale amenajate şi reabilite; - Nr. km piste pentru biciclete construite;			
		1.1.3. Desfiinţarea/demolarea garajelor, construcţiilor şi anexelor construite fără autorizaţie care afectează aspectul urbanistic şi împiedică accesul echipajelor de intervenţie în caz de necesitate şi amenajarea adecvată a zonelor respective.	Suprafaţă m² reabilitată;			

		1.1.4. Reabilitarea, modernizarea și extinderea rețelelor de apă și canalizare ale orașului și ale localităților aparținătoare.	• Km rețea apă reabilitați; • Km rețea canalizare reabilitați; • Km rețea nouă de apă; • Km rețea nouă de canalizare; • Nr. de gospodării racordate la rețeaua de apă; • % gospodării racordate la rețeaua de apă; • Nr. de gospodării racordate la rețeaua de canalizare; • % gospodării racordate la rețeaua de canalizare; • Numărul de gospodării deservite de stația de epurare; • Nr. km rețea de alimentare cu apă; • Nr. km rețea de canalizare;			
		1.1.5. Sprijinirea modernizării căii ferate și a gării din oraș.	• Km rețea cale ferată de pe raza orașului reabilitați; • Gară modernizată; • Nr. mediu zilnic de persoane ce călătoresc cu trenul la și de la Năsăud;			
		1.1.6. Sprijinirea extinderii și dezvoltării infrastructurii de broadband.	• Viteza medie de transfer a datelor;			
	Prioritatea 1.2 Îmbunătățirea infrastructurii educaționale, culturale și	1.2.1. Reabilitarea, modernizarea și extinderea/construirea clădirilor și spațiilor unităților de învățământ preșcolar, primar, gimnazial, profesional, liceal și universitar din	• Nr. unităților de învățământ (preșcolar, primar, gimnazial, școli profesionale, liceal) reabilite, modernizate; • Nr. ateliere tehnologice utilizate/modernizate;			

	sportive	oraș inclusiv a centrelor afterschool.	Nr. de centre after school construite;			
		2.2.2. Reabilitarea infrastructurii culturale.	Nr. unități culturale (case memoriale, muzee, cămine culturale etc.) reabilite			
		2.2.3. Îmbunătățirea/ reabilitarea/ modernizarea și extinderea infrastructurii bazelor sportive și de agrement, inclusiv construirea unor noi.	- Nr. unități și spații destinate activităților sportive și de agrement reabilite, modernizate; - Nr. unități și spații destinate activităților sportive și de agrement reabilite, construite;			
	Prioritatea 1.3 Îmbunătățirea și extinderea infrastructurii unităților medicale, sanitare, culturale, sportive și a celor de protecție socială în vederea facilitării accesului locuitorilor la servicii de calitate	1.3.1. Reabilitarea, modernizarea și extinderea/construirea clădirilor și spațiilor unităților medicale și de protecție socială.	- Număr de instituții de sănătate reabilite, amenajate, dotate, extinse sau modernizate; - Număr de centre sociale nou create, reabilite, amenajate, extinse sau modernizate; - Număr de locuințe sociale date în folosință;			
		1.3.2. Sprijinirea echipării spitalului orășenesc Năsăud cu aparatură modernă.	- Valoarea echipamentelor achiziționate; - Nr. echipamentelor achiziționate;			
		1.3.3. Sprijinirea reabilitării și extinderii infrastructurii culturale: case memoriale, muzee, așezăminte culturale, monumente istorice etc.	Nr. unități culturale reabilite;			

2. Dezvoltarea economiei locale prin valorificarea potențialului, a resurselor locale și a oportunităților existente	Prioritatea 2.1 Creșterea investițiilor în domeniile/sec toarele ce valorifică sursele de avantaj competitiv ale orașului: educație, industrie prelucrătoare - mase plastice, industria textilă - cultură, comerț, prelucrare finită a lemnului.	2.1.1. Sprijinirea unităților de învățământ în creșterea calității actului educațional și în adaptarea curriculei la cerințele pieței muncii.	- Nr. specializărilor nou înființate; - Număr parteneriate între unitățile de învățământ și agenții economici; - Procentul absolvenților liceelor și școlilor profesionale care s-au angajat în primul an după absolvire; - Procentul absolvenților liceelor și școlilor profesionale care s-au angajat în oraș sau în zonă în primul an după absolvire;			
		2.1.2. Sprijinirea organizării în clustere a agenților economici ce activează în oraș (în special cei din sectorul prelucrării maselor plastice).	- Nr. de clustere înființate - Nr. de clustere funcționale - Nr. și % agenților economici integrați în clustere - Dimensiunea clusterelor: cifră de afaceri, profit, nr. de locuri de muncă;			
		2.1.3. Sprijinirea creării și dezvoltării infrastructurii de afaceri: incubator de afaceri, zonă industrială, coworking places, maker places etc.	- Număr și suprafață totală zonă industrială creată; - Număr și suprafață totală incubatoare de afaceri create; - Număr de locuri de muncă nou create în aceste unități; - Valoarea cifrei de afaceri a agenților economici din incubatoarele de afaceri create; - Nr. persoanelor din cadrul coworking places-urilor; - Nr. persoanelor din cadrul maker places-urilor;			
		2.1.4. Sprijinirea introducerii utilităților în zone destinate infrastructurii de	Suprafață (km²) zone în care au fost introduse utilitățile destinate infrastructurii de afaceri;			

		afaceri/investițiilor.	• Lungime simplă în km a rețelelor de utilități nou dezvoltate pt. aceste zone; • Număr de locuri de muncă nou create ca urmare a viabilizării acestor zone; • Valoarea cifrei de afaceri a unităților amplasate în zonele viabilizate;			
		2.1.5. Sprijinirea îmbunătățirii și diversificării serviciilor de cazare, masă și transport pentru turiști.	• Nr. de turiști cazați în unitățile de primire turistică; • Tipuri de structuri de cazare disponibile; • Satisfacția clienților unităților de cazare, ai unităților de servire a mesei, ai serviciilor de transport;			
		2.1.6. Sprijinirea și promovarea activităților și evenimentelor culturale și artistice.	• Numărul evenimentelor cultural-artistice/an; • Numărul participanților la evenimentele cultural-artistice/an;			
		2.1.7. Sprijinirea omologării, promovării și comercializării produselor cu specific local/locale.	• Nr. de brevete/certificate/omologări ale produselor locale/cu specific local;			
		2.1.8. Încurajarea și sprijinirea dialogului între agenții economici, unitățile de învățământ și sectorul nonprofit.	• Nr. parteneriatelor existente • Nr. de acțiuni comune			
		2.1.9. Încurajarea și sprijinirea inițiativelor ce au în vedere valorificarea capitalului cultural, artistic și istoric al zonei precum	• Nr. evenimente culturale specifice/tradiționale organizate anual; • Nr. participanți la			

		tradiția grănicerească, tradițiile și obiceiurile populare ale zonei Năsăudului, literatura și poezia	evenimentele culturale specifice/tradiționale organizate anual;			
		2.1.10. Facilitarea renovării, extinderii, modernizării și înființării de structuri de primire turistică.	Nr. unităților de primire turistică pe categorii/clase (stele/margarete);			
		2.1.11. Sprijinirea centrului de informare turistică.	- Nr. de persoane care au apelat la serviciile centrului - Nr. de accesări ale site-ului centrului; - Nr. campanii de promovare a obiectivelor, traseelor turistice din zonă și a evenimentelor; - Nr. campanii de promovare a obiectivelor turistice în afara țării;			
		2.1.12. Cartarea și marcarea obiectivelor și traseelor turistice din zonă (Valea Someșului Mare).	Harta obiectivelor turistice din zona Năsăudului/Valea Someșului Mare disponibilă și în format electronic			
		2.1.13. Sprijinirea inițiativelor antreprenoriale și a start-up-urilor în sectoare ce valorifică resursele zonei rurale și montane adiacente: lemn, fructe de pădure, lapte, ciuperci etc.	- Nr. inițiative antreprenoriale în domeniu demarate; - Nr start-up-uri în domeniu;			
		2.1.14 Crearea unui brand local și a unei strategii de marketing în vederea promovării orașului.	- Brand local existent - Strategie de marketing existentă;			
		2.1.15. Sprijinirea furnizării unor pachete turistice complete împreună	Nr. obiective turistice din pachetele turistice;			

		cu localitățile/comunele din zona Năsăudului.	Nr. turiști beneficiari de pachete turistice comune;			
Prioritatea 2.2 Creșterea competitivității IMM-urilor din domeniile surse de avantaj competitiv	2.2.1. Sprijinirea investițiilor productive.		- Nr. unităților productive nou create; - Nr. de locuri de muncă în unitățile productive nou create;			
	2.2.2. Facilitatea accesului IMM-urilor la finanțare, inclusiv a accesului la informațiile cu privire la sursele de finanțare.		- Valoarea fondurilor nerambursabile accesate de către IMM-urile din oraș; - Nr. instrumente de asistență dezvoltate de Primărie pt. susținerea IMM-urilor; - Nr. firme de consultanță sau filiale ale acestora existente în oraș;			
	2.2.3. Stimularea și sprijinirea inițiativelor antreprenoriale.		- Nr. de firme nou create; - Nr. de angajați în firmele nou-create;			
	2.2.4. Finanțarea tinerilor antreprenori.		- Număr proiecte finanțate; - Valoarea proiectelor finanțate;			
	2.2.5. Atragerea investițiilor în domeniul IT.		- Nr. de firme în domeniul IT; - Nr. de angajați pe plan local în domeniul IT;			
Prioritatea 2.3 Dezvoltarea capitalului uman	2.3.1. Sprijinirea unităților de învățământ din oraș.		- Valoarea sprijinului financiar acordat unităților de învățământ; - Nr. unităților de învățământ sprijinite;			
	2.3.2 Sprijinirea creșterii performanțelor liceelor și școlilor profesionale cu performanțe reduse.		% elevilor care au promovat examenul de bacalaureat; % elevilor care au promovat testele naționale; - Media rezultatelor la testele			

			naționale și bacalaureat, raportat la nivelul național; Nr. școlilor cu promovabilitate de sub 20%;			
		2.3.3. Sprijinirea extensiei universitare existente și facilitarea deschiderii și a altor extensii universitare (de ex. în domeniul IT).	- Nr. studenților înmatriculați la extensiile universitare din oraș; - Nr. extensii universitare din oraș;			
		2.3.4. Susținerea elevilor cu performanțe ce provin din familii defavorizate.	- Nr. și valoarea totală a burselor acordate elevilor cu rezultate deosebite; - Nr. și valoarea totală a burselor acordate elevilor ce provin din familii defavorizate;			
		2.3.5. Încurajarea parteneriatului între unitățile de învățământ și partenerii sociali în educație (agenți economici, instituții publice, ONG-uri).	- Nr. parteneriatelor existente între unitățile de învățământ și partenerii sociali din oraș; - Nr. acțiunilor, evenimentelor, proiectelor în comun derulate;			
		2.3.6. Încurajarea inițiativelor ce vizează învățarea pe tot parcursul vieții.	- Nr. programelor de învățământ pe tot parcursul vieții; - Nr. absolvenților programelor de învățământ pe tot parcursul vieții;			
		2.3.7. Sprijinirea programelor de formare și reconversie profesională.	- Nr. programelor de reconversie profesională derulate; - Nr. absolvenților programelor de reconversie profesională derulate; - Nr. absolvenților programelor de reconversie profesională care s-au angajat în urma absolvirii cursurilor de reconversie;			

		2.3.8. Acordarea de subvenții de transport elevilor care fac naveta din alte localități din zonă.	- Nr. de elevi beneficiari de subvenție; - Valoarea anuală a subvențiilor acordate;			
		2.3.9. Îmbunătățirea legăturilor dintre oraș și personalitățile (academicieni, oameni de afaceri, oameni de cultură etc și urmașii acestora), respectiv comunitățile de locuitori care au emigrat din oraș și s-au stabilit în alte comunități urbane din țară și din străinătate.	- Nr. acorduri încheiate între oraș și comunitățile de locuitori care au emigrat din oraș; - Nr. vizite/delegații la primărie ale membrilor comunităților de locuitori care au emigrat din oraș; - Nr. vizite/delegații ale reprezentanților oraș în rândul comunităților de locuitori care au emigrat din oraș; - Nr. evenimente organizate cu participarea și implicarea membrilor comunităților de locuitori care au emigrat din oraș;			
		2.3.10. Descurajarea abandonului școlar timpuriu.	- Nr. de elevi în pericol de abandon școlar, dar care au continuat școala ca urmare a intervenției/sprijinului școlii, ONG-urilor, primăriei etc.; - Nr. de cazuri/persoane care au abandonat școala (pe an școlar);			
		2.3.11. Sprijinirea înființării și funcționării unor cluburi de activități (tehnice, sportive etc.) pentru copii.	- Nr. cluburi/cercuri existente; - Nr. copiilor înscriși/care activează în cadrul cluburilor/cercurilor;			
		2.3.12. Încurajarea și sprijinirea acțiunilor de voluntariat.	- Nr. voluntarilor implicați în diversele acțiuni și proiecte; - Nr. acțiunilor și proiectelor în care au fost implicați voluntari;			

3. Dezvoltarea teritorială coerentă, creșterea capacității administrative și a calității serviciilor publice, conservarea și promovarea patrimoniului cultural		2.3.13. Sprijinirea profesorilor și elevilor cu rezultate deosebite prin constituirea unui fond de excelență din care aceștia să fie premiați.	- Suma alocată anual fondului de excelență; - Nr. de elevi premiați din fondul de excelență; - Nr. cadre didactice premiate din fondul de excelență;			
		2.3.14. Sprijinirea înființării și funcționării unui centru comunitar de carieră.	- Centru înființat și funcțional; - Nr. persoane beneficiare de activitățile centrului;			
	Prioritatea 3.1 Creșterea coeziunii teritoriale a orașului și consolidarea rolului de centru zonal	3.1.1. Actualizarea PUG-ului și a documentației urbanistice.	PUG actualizat			
		3.1.2. Extinderea suprafeței intravilane în acord cu nevoile de dezvoltare identificate.	- Km² suprafața de intravilan extinsă; % de extindere a suprafeței intravilane;			
		3.1.3. Îmbunătățirea inter-conectivității orașului (cartierele Lușca, Liviu Rebreanu).	Gradul de satisfacție vizavi de conectivitatea cu orașul al locuitorilor din cartierele respective;			
		3.1.4. Sprijinirea reabilitării și modernizării infrastructurii de toate tipurile.	- Valorare fondurilor destinate reabilitării și modernizării infrastructurii de toate tipurile; - Nr. de obiective reabilite;			
		3.1.5. Sprijinirea consolidării Grupului de Acțiune Locală Țara Năsăudului.	- Nr. de proiecte a cărui beneficiar direct este orașul implementate prin GAL; - Valoarea proiectelor finanțate prin GAL;			
		3.1.6. Consolidarea parteneriatului între orașul Năsăud și comunele învecinate în vederea sincronizării și	- Nr. parteneriate funcționale existente; - Nr. de proiecte derulate în parteneriat;			

		coordonării acțiunilor ce aduc beneficii comune.				
	Prioritatea 3.2 Creșterea capacității administrative	3.2.1. Îmbunătățirea cooperării și colaborării dintre autoritățile publice locale și cele județene.	- Nr de proiecte comune sau a cărui beneficiar este și orașul Năsăud implementate; - Valoare proiectelor comune sa a cărui beneficiar este și orașul Năsăud implementate; - Nr. de acțiuni comune organizate;			
		3.2.2. Încurajarea furnizării și utilizării e-guvernării.	% formularelor cererilor etc. pentru care este posibilă descărcarea și completarea on-line % impozitelor locale plătite on-line;			
		3.2.3. Accesarea și implementarea de proiecte cu finanțare parțial sau integral nerambursabilă.	Valoarea proiectelor cu finanțare parțial sau integral nerambursabilă câștigate și implementate de oraș			
		3.2.4. Sprijinirea îmbunătățirii competențelor personalului din administrație.	% funcționarilor care au urmat cursuri de perfecționare/dezvoltare;			
	Prioritatea 3.3 Creșterea calității serviciilor publice și facilitarea accesului la acestea	3.3.1. Sprijinirea îmbunătățirii accesului la TIC și a calității acestor rețele în vederea utilizării lor de către locuitori și agenții economici.	Viteza medie de transfer a datelor;			
		3.3.2. Susținerea utilizării TIC de către populație și agenții economici (e-comerț, wifi gratuit în zona centrală etc.).	- Ponderea populației cu acces la internet; - Numărul total de conexiuni la internet în bandă largă; - Nr. de persoane conectate prin			

			wifi la Internet în zona cu acces gratuit;			
		3.3.3. Sprijinirea furnizării de servicii publice online prin implementarea soluțiilor de tip e-guvernare, e-educație, e-sănătate.	- Nr. unităților de învățământ care oferă servicii on-line; - unitățile medicale oferă servicii on-line; - Numărul școlilor care oferă platforme de e-learning; - Numărul serviciilor accesibile integral online oferite de administrația locală; - Numărul solicitărilor de furnizare a serviciilor on-line către administrația locală;			
		3.3.4. Extinderea furnizării de seturi de date deschise.	Nr. baze de date puse la dispoziția publicului larg;			
		3.3.5. Sprijinirea acțiunilor ce vizează prevenția îmbolnăvirii.	- Nr. campaniilor de prevenție a îmbolnăvirilor; - Nr. persoanelor care au fost informate cu privire la prevenția îmbolnăvirilor;			
		3.3.6. Sprijinirea cadrelor medicale în vederea păstrării acestuia în unitatea medicală locală.	- Nr. medici care au părăsit/plecat de la unitățile medical-sanitare din localitate (cu excepția cazurilor de pensionare); - Nr. medici angajați în unitatea medicală din localitate; - Nr. de cabinete medicale private existente;			
		3.3.7. Sprijinirea campaniilor de informare și promovare a unui mod de viață sănătos.	- Nr. campanii de informare și promovare a unui mod de viață sănătos; - Nr. estimativ al persoanelor la care a ajuns/au recepționat			

			mesajul campaniei;			
		3.3.8. Încurajarea și sprijinirea evenimentelor și întrecerilor sportive.	- Nr. de evenimente și întreceri sportive sprijinite; - Valoarea sprijinului acordat pentru evenimente și întreceri sportive;			
		3.3.9. Sprijinirea demersurilor de înființare a unei Unități de Primire a Urgențelor în cadrul spitalului orășenesc.	Unitate de Primire a Urgențelor existentă;			
	Prioritatea 3.4 Îmbunătățirea serviciilor de protecție socială, incluziune socială și prevenire a abandonului școlar	3.4.1. Sprijinirea integrării tinerilor din sistemul de instituții de plasament familial la ieșirea din sistem.	Nr. de copii sprijiniți;			
		3.4.2. Sprijinirea înființării și funcționării unui centru de zi pentru a preveni abandonarea copilului de către părinți și abandonarea școlii.	- Centru de zi pentru copii; - Nr. de copii beneficiari de activitățile centrului;			
		3.4.3 Sprijinirea organizării de evenimente și manifestările culturale specifice care să atragă copii, în special cei de etnie rromă spre școală.	- Nr. evenimente și manifestări organizate; - Valoarea sprijinului acordat pentru astfel de evenimente; - Nr. copiilor în pericol de abandon școlar, dar care continuă să meargă la școală;			
		3.4.4. Sprijinirea angajării de personal calificat (cadre didactice) de etnie rromă în unitățile de învățământ în care există în care învață copii de etnie rromă.	Nr. persoanelor/cadrelor didactice calificate de etnie rroma angajate în unitățile de învățământ;			

		3.4.5. Facilitarea organizării proiectelor caritabile și a campaniilor de responsabilitate socială comunitară (CSR).	- Nr. de proiecte caritabile implementate sau în derulare; - Valoarea proiectelor caritabile derulate; - Nr. beneficiarilor proiectelor caritabile; - Nr. campaniilor de CSR; - Valoarea campaniilor de CSR; - Nr. beneficiarilor campaniilor de CSR;			
		3.4.6. Încurajarea și sprijinirea dialogului și colaborării dintre cadrele didactice și părinții copiilor proveniți din comunități defavorizate/sărace (de ex. comunitățile de rromi).	Nr. de acțiuni ce implică colaborarea cadrelor didactice și a părinților copiilor proveniți din comunități defavorizate/sărace;			
		3.4.7. Susținerea programelor de incluziune socială.	Nr. de proiecte și acțiuni de incluziune socială desfășurate;			
		3.4.8. Sprijinirea unităților și inițiativelor ce vizează întrajutorarea persoanelor aflate în situații de risc.	- Nr. unităților ce au drept scop întrajutorarea persoanelor aflate în situații de risc; - Nr. acțiunilor de întrajutorare a persoanelor aflate în situații de risc; - Nr. persoanelor implicate în întrajutorarea persoanelor aflate în situații de risc, - Nr. persoanelor aflate în situații de risc sprijinite;			
		3.4.9. Susținerea persoanelor dependente prin finanțarea de centre de îngrijire, programe de day care.	Nr. de persoane dependente sprijinite prin programe de day care;			

		3.4.10. Sprijinirea și oferirea de facilități agenților economici care angajează persoane cu dizabilități sau care provin din comunități dezavantajate.	- Nr agenților economici care au angajate persoane cu dizabilități; - Nr. agenților economici care au angajate persoane provenite din comunități dezavantajate; - Nr persoanelor cu dizabilități, angajate; - Nr. persoanelor angajate provenite din comunități dezavantajate;			
		3.4.11. Furnizarea unor programe de calificare și reconversie profesională a persoanelor care nu au nici o calificare sau care n-au urmat nici o formă de învățământ în vederea inserției acestora pe piața muncii.	- Nr. de programe de calificare și reconversie profesională desfășurate; - Nr. persoanelor care nu au avut nici o calificare sau care n-au urmat nici o formă de învățământ beneficiare de programele de calificare sau reconversie profesională; - Nr. persoanelor beneficiare de programe de calificare și reconversie profesională care și-au găsit un loc de muncă;			
		3.4.12. Sprijinirea creării și funcționării întreprinderilor sociale.	- Nr. de întreprinderi sociale înființate; - Nr. persoanelor angajate în cadrul întreprinderilor sociale;			
		3.4.13. Identificarea finanțării necesare și construirea de locuințe sociale.	Nr. de locuințe sociale construite;			
		3.4.14. Sprijinirea constituirii și funcționării unui grup de sprijin pentru copiii din familiile nevoiașе.	- Existența grupului de sprijin; - Nr. de persoane din cadrul grupului de sprijin; - Nr. de persoane beneficiare ale ajutorului grupului de sprijin;			

		3.4.15. Sprijinirea înființării și funcționării unui serviciu de sprijin la domiciliu pentru persoanele în vârstă.	• Existența serviciului de sprijin la domiciliu pentru persoanele în vârstă; • Nr. de persoane care activează în cadrul serviciului de sprijin la domiciliu a persoanelor în vârstă; • Nr. persoanelor beneficiare;			
		3.4.16. Sprijinirea înființării și funcționării unei cantine sociale în oraș.	• Existența cantinei sociale; • Valoarea sumelor alocate cantinei sociale, • Nr. persoanelor beneficiare de serviciile cantinei;			
		3.4.17. Sprijinirea inițiativelor ce vizează construirea și întreținerea caselor de tip familial.	• Nr caselor de tip familial existente; • Nr. caselor de tip familial construite; • Valoarea sprijinului acordat caselor de tip familial; • Nr. persoanelor din cadrul caselor de tip familial;			
		3.4.18. Sprijinirea activităților și măsurilor ce vizează educația inclusivă.	• Nr. activităților ce au drept scop educația inclusivă; • Nr. persoanelor implicate în activități de educație inclusivă; • Nr. beneficiarilor de activități de educație inclusivă;			
		3.4.19. Facilitarea angajării de mediatori școlari în școlile în care învață copii proveniți din comunități dezavantajate.	• Nr de mediatori școlari din unitățile de învățământ;			
		3.4.20. Facilitarea accesului la finanțări nerambursabile pentru măsurile ce vizează protecția socială, incluziunea	• Nr. proiectelor ce vizează protecția socială, incluziunea socială și prevenirea			

		socială și prevenirea abandonului școlar.	abandonului școlar derulate în oraș; • Valoarea finanțării nerambursabile a proiectelor ce vizează protecția socială, incluziunea socială și prevenirea abandonului școlar derulate în oraș; • Nr. beneficiarilor proiectelor cu finanțare nerambursabilă ce vizează protecția socială, incluziunea socială și prevenirea abandonului școlar;			
		3.4.21. Cooptarea ONG-urilor, a instituțiilor de cult și a agenților economici în măsurile ce vizează protecția socială, incluziunea socială și prevenirea abandonului școlar.	• Nr. ONG-urilor implicate în măsurile ce vizează protecția socială, incluziunea socială și prevenirea abandonului școlar; • Nr. agenților economici implicați în măsurile ce vizează protecția socială, incluziunea socială și prevenirea abandonului școlar; • Nr. instituțiilor de cult implicate în măsurile ce vizează protecția socială, incluziunea socială și prevenirea abandonului școlar;			
	Prioritatea 3.5 Valorificarea, promovarea și conservarea patrimoniului cultural al zonei	3.5.1. Sprijinirea măsurilor și acțiunilor ce au în vedere valorificare, promovarea și conservarea patrimoniului cultural și artistic zonal.	• Nr. acțiunilor și evenimentelor ce valorifică și promovează patrimoniului cultural și artistic zonal; • Nr. participanților la acțiunile și evenimentele ce valorifică și promovează patrimoniului cultural și artistic zonal; • Valoarea alocată pentru			

			acțiunile și evenimentele care valorifică și promovează patrimoniului cultural și artistic zonal;			
		3.5.2. Sprijinirea înființării și funcționării entităților ce au drept obiectiv valorificarea și promovarea capitalului cultural si artistic zonal.	- Nr. entităților din oraș ce au drept obiectiv valorificarea și promovarea capitalului cultural si artistic zonal; - Nr. persoanelor ce activează în cadrul entităților ce au drept obiectiv valorificarea și promovarea capitalului cultural si artistic zonal. - Bugetul total al entităților ce au drept obiectiv valorificarea și promovarea capitalului cultural si artistic zonal;			
		3.5.3. Sprijinirea înființării și funcționării unor cluburi (cercuri) culturale/artistice pentru copii.	- Nr. de cluburi/cercuri culturale și sau artistice pentru copii din oraș; - Nr. persoanelor înscrise/membre ale cluburilor/cercurilor culturale și sau artistice pentru copiii din oraș; - Valoarea fondurilor alocate din bugetul local funcționării cluburilor/cercurilor culturale și sau artistice pentru copiii din oraș.			
4. Protejarea, conservarea și valorificarea mediului	Prioritatea 4.1 Conservarea calității aerului, apei și solului	4.1.1. Amenajarea și marcarea de piste pentru bicicliști.	Nr. de km de piste pentru bicicliști amenajate și marcate;			
		4.1.2. Încurajarea utilizării bicicletelor pentru deplasarea în oraș.	Nr. de persoane care au bicicletă și o folosesc regulat;			

natural		4.1.3. Sprijinirea introducerii rețelelor de apă și canalizare și a racordării la acestea în zonele în care nu există și în comunitățile rurale aparținătoare orașului, precum și desființarea foselor septice.	• Nr. fose septice existente; • Nr. de gospodării racordate la rețeaua de apă; • % gospodării racordate la rețeaua de apă; • Nr. de gospodării racordate la rețeaua de canalizare; • % gospodării racordate la rețeaua de canalizare; • Numărul de gospodării deservite de stația de epurare; • Nr. km rețea de alimentare cu apă; • Nr. km rețea de canalizare; % gospodăriilor din comunitățile rurale aparținătoare orașului racordate la rețeaua de apă; • % gospodăriilor din comunitățile rurale aparținătoare orașului racordate la rețeaua de canalizare;			
		4.1.4. Descurajarea și sancționarea poluării cu nitriți și nitrați a solului.	• Nr. de sancțiuni aplicate pentru poluarea cu nitriți și nitrați; • Nivelul de poluare cu nitriți și nitrați al pânzei freatice; • Nr. de campanii de informare cu privire la poluarea cu nitriți și nitrați; • Nr. de fose septice desființate; • %. de gospodării racordate la rețeaua de canalizare;			
		4.1.5. Sprijinirea inițiativelor, programelor și acțiunilor ce vizează utilizarea surselor alternative de	• Valoarea (lei) amenzilor date pentru poluarea cu nitriți și nitrați; • Nr. de cazuri poluare cu nitriți			

		energie/energie regenerabilă: eoliană, solară, biomasă, termală etc.	sanctionate;			
		4.1.6. Sprijinirea introducerii și utilizării surselor alternative de producere a energiei electrice și termice, respectiv de eficientizare a utilizării energiei în clădirile publice.	• Gospodării/locuințe cu o clasificare mai bună a consumului de energie; • Scăderea consumului primar de energie al clădirilor publice – kWh/an; • Scăderea consumului primar de energie al clădirilor rezidențiale – kWh/an; • Scăderea consumului primar de energie al rețelei de iluminat public – kWh/an;			
		4.1.7. Monitorizarea indicilor de poluare a aerului, apei și solului.	• Valorile poluării aerului, apei și solului;			
		4.1.8. Amenajarea spațiilor verzi existente și extinderea zonei de spații verzi, inclusiv prin reamenajarea zonelor pe care se află construcții și anexe fără autorizație de construcție (de ex. garajele din zona blocurilor).	• Suprafața de spații verzi a orașului; • Suprafața de spații verzi amenajată/îmbunătățită; • Suprafața de spații verzi obținută prin reamenajarea zonelor pe care se află construcții și anexe fără autorizație de construcție;			
		4.1.9. Continuarea consolidării, amenajării și îndiguirii râului Someș.	• Nr. metri liniari consolidați; • Nr. metri liniari amenajați; • Nr. metri liniari îndiguiți; • Valoarea pagubelor produse datorită lipsei măsurilor de consolidare, amenajare și îndiguire.			

	Prioritatea 4.2 Consolidarea sistemului de management integrat al deșeurilor	4.2.1. Încurajarea colectării selective a deșeurilor.	• % de deșeuri reciclabile colectate din totalul deșeurilor colectate; • Cantitatea (t) de deșeuri reciclabile colectate;			
		4.2.2. Sprijinirea reciclării deșeurilor.	• Capacitate suplimentară de reciclare a deșeurilor – tone; • % deșeurilor reciclate;			
		4.2.3. Facilitarea ecologizării zonelor poluate.	• Suprafața totală (ha) a terenurilor degradate care au fost reabilitate; • Suprafața totală (ha) a siturilor industriale poluate care a fost decontaminată;			
	Prioritatea 4.3 Creșterea eficienței energetice a clădirilor și a cantității de energie din surse regenerabile prodate și utilizate	4.3.1. Susținerea producției de energie din surse regenerabile mai puțin exploatate.	• Cantitatea de energie electrică produsă din surse regenerabile - kWh; • Cantitatea anuală de energie termică produsă din surse regenerabile - kWh.			
		4.3.2. Utilizarea surselor regenerabile de energie (ex. panouri fotovoltaice, etc.) în clădirile publice.	• Nr unităților de producere a energiei din surse regenerabile instalate; • Nr. clădirilor în/pe care au fost instalate unități ce produc energie din surse regenerabile; • Cantitatea de energie provenită din surse regenerabile produsă (kWh); • % cantității de energie produsă din surse regenerabile în totalul cantității de energie consumată;			
		4.3.3. Sprijinirea utilizării de către agenții economici și gospodării a	• Nr. gospodăriilor ce au instalații/unități de producere a energiei din surse			

		surselor regenerabile de energie (ex. panouri fotovoltaice, etc.).	- regenerabile; - Nr. agenților economici ce au instalații/unități de producere a energiei din surse regenerabile; - Cantitatea de energie provenită din surse regenerabile produsă de populație și de agenții economici (kWh);			
		4.3.4. Sprijinirea reabilitării termice a clădirilor rezidențiale și publice.	- Nr. clădiri rezidențiale reabilite termic; % clădirilor rezidențiale reabilite termic; - Nr. persoanelor care locuiesc în clădirile ce au beneficiat de reabilitare termică; - Nr. clădirilor publice reabilite termic; % clădirilor publice reabilite termic;			
		4.3.5 Sprijinirea reabilitării și modernizării instalațiilor pentru prepararea și transportul agentului termic, apei calde menajere și a sistemelor de ventilare și climatizare, precum și achiziționarea și instalarea echipamentelor aferente de încălzire în clădirile publice.	- Nr. clădirilor beneficiare de aceste măsuri; - Valoarea echipamentelor, instalațiilor și lucrărilor realizate; % clădirilor în care au fost reabilite și modernizate instalațiile pentru prepararea și transportul agentului termic, apei calde menajere și a sistemelor de ventilare și climatizare;			
		4.3.6. Eficientizarea sistemului de iluminat public prin utilizarea unor lămpi cu eficiență energetică	% rețelei de iluminat public eficientizată; % economiei de consum			

		ridică, durată mare de viață, confort corespunzător și prin achiziționarea/instalarea unui sistem de telegestiune a iluminatului public.	realizat față de starea actuală (2016);			
		4.3.7. Desfășurarea unor campanii de informare a populației și mediului de afaceri privind importanța creșterii eficienței energetice.	- Existența unui sistem de telegestiune a iluminatului public; - Nr. campanii de promovare; - Nr. participanților (beneficiarilor) campaniilor de promovare.			